

Контракт про надання послуг у рамках зовнішніх дій
Європейського Союзу
Контракт ENI/2020/415-598
Фінансується загальним бюджетом ЄС

ПОСИЛЕННЯ СПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС У СФЕРАХ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ПРОТИДІЇ КЛІМАТИЧНИМ ЗМІНАМ ТА РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ

EuropeAid/140209/DH/SER/UA

Стратегія адаптації до зміни клімату для Івано-
Франківської області

Розділ 2: ПАРАМЕТРИ ПРИРОДНОГО ТА АНТРОПОГЕННОГО СЕРЕДОВИЩА

XX/01/2024

Цей проєкт фінансується
Європейським Союзом

Проект реалізують ENVIROPLAN, EGIS та
їхні партнери по консорціуму

Консорціум: «ІНВАЙРОПЛАН С.А.» («ENVIROPLAN S.A.», лідер) – «Ежіс Інтернешнл» («Egis International») – «Ежіс Стракчерз енд Інвайронмент» («Egis Structures and Environment») – «Сентер фор Реньюебл Енерджі Сорсіс енд Сейвінг» («Centre for Renewable Energy Sources & Saving» (CRES)
вул. Періклеоус та Ірас, 23
15344 Геракас – Афіни, Греція
Тел: +30 210 6105127 / 8
Факс: +30 210 6105138
Email: info@enviropplan.gr

Проєкт: Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів

Номер проєкту: EuropeAid/140209/DH/SER/UA

Назва документа: Стратегія адаптації до зміни клімату для Івано-Франківської області
Розділ 2. Параметри природного та антропогенного середовища

Версія: Проєкт

Дата:

Замовник: Європейський Союз, представлений Європейською комісією, В-1049, Брюссель, Бельгія, від імені Уряду України

Підготував: Христос Цомпанідіс – KE1 лідер Проєкту
Світлана Краковська – KE2 експерт з адаптації до зміни клімату
Елені Іереміаді – KE4 експерт з ОВД та CEO
Антоніос Сакаліс – СНК експерт з питань зміни клімату (міжнародний)
Віра Балабух – СНК експерт з питань зміни клімату (національний)
Лідія Кришток – МНК ГІС експерт (місцевий)
Яніна Іваницька – МНС регіональний експерт з питань охорони навколишнього середовища (Івано-Франківська область)
Анастасія Феєр – МНК експерт з питань зміни клімату та охорони навколишнього середовища (місцевий)

Переглянув: Христос Цомпанідіс – лідер Проєкту

Затвердив: Теофаніс Лолос – директор Проєкту

Попередження:

Цей документ підготовлений за фінансової підтримки Європейського Союзу. За зміст цього документа несе відповідальність виключно консорціум компаній «ІНВАЙРОПЛАН С.А.» («ENVIROPLAN S.A.», лідер) – «Ежіс Інтернешнл» («Egis International») – «Ежіс Стракчерз енд Інвайронмент» («Egis Structures and Environment») – «Сентер фор Реньюебл Енерджі Сорсіс енд Сейвінгс» («Centre for Renewable Energy Sources & Saving» (CRES), та він не може вважатися таким, що відображає погляди Європейського Союзу

Зміст

2.1. КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	4
2.1.1. ТЕМПЕРАТУРНИЙ РЕЖИМ	6
2.1.2. ЗМІНИ ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	11
2.1.3. РЕЖИМ ЗВОЛОЖЕННЯ	19
2.1.4. ВІТРОВИЙ РЕЖИМ	25
2.1.5. АТМОСФЕРНІ ЯВИЩА.....	28
2.2. МОРФОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	32
2.2.1 ТОПОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	35
2.2.2. ГЕОЛОГІЧНІ, ТЕКТОНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ҐРУНТИ	36
2.2.3. ТЕКТОНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	37
2.2.4. СЕЙСМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	41
2.2.5. ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	43
2.2.6. ХАРАКТЕРИСТИКИ ҐРУНТІВ.....	45
2.3. ВОДНІ РЕСУРСИ.....	48
2.3.1. ПЛАНИ КОРИСТУВАННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ	48
2.3.2. ПОВЕРХНЕВІ ВОДИ.....	49
2.3.3. ПІДЗЕМНІ ВОДИ	56
2.3.4. ВОДНІ ОБ'ЄКТИ ПІД ОХОРОНОЮ.....	57
2.3.5. ПЛАН ЗАПОБІГАННЯ ЗАТОПЛЕННЯМ	59
2.4. ФЛОРА, ФАУНА ТА ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ.....	87
2.4.1. РОСЛИННІСТЬ	87
2.4.2. ФЛОРА - ФАУНА	89
2.4.3. ЛІСОВІ ЕКОСИСТЕМИ.....	91
2.4.4. ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ	97
2.4.5. ФАУНА	121
2.4.6. БОЛОТИСТІ МІСЦЕВОСТІ	136
2.4.7. НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ	137
2.5. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА.....	140
4.5.1. НЕМАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА	146
2.6. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	161
2.6.1. ДАНІ ПРО НАСЕЛЕННЯ.....	161
2.6.2. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ	163
2.6.3. СЕКТОРИ ЕКОНОМІКИ – СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ.....	165

2.6.4.	ДОХІД НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ.....	173
2.7.	ІНФРАСТРУКТУРА.....	174
2.7.1.	ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА.....	174
2.7.2.	ІНФРАСТРУКТУРА ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	176
2.7.3.	ЕНЕРГЕТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА	180
2.7.4.	ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА	182
2.7.5.	ІНФРАСТРУКТУРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОБЛАСТІ.....	188
2.8.	АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ОБЛАСТІ	192
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		195

ДАНИ ТА ЕЛЕМЕНТИ ПРИРОДНОГО ТА АНТРОПОГЕННОГО СЕРЕДОВИЩА

2.1. КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Івано-Франківська область знаходиться на південному заході України у географічному центрі Європи. Розташування області на межі Східноєвропейської рівнини та Східних Карпат зумовлює дуже складні фізико-географічні та кліматичні умови.

За характером рельєфу область можна поділити на три частини: рівнинну, передгірську (Передкарпаття) і гірську (Карпати). Рівнинна частина Івано-Франківської області знаходиться на північному заході Подільської височини і належить до лісостепової зони. До її складу входить територія Опілля, розташована на півночі області, та Покуття, яке знаходиться в межах річки Прута і Дністра.

Передгірська частина області (Передкарпаття) є рівнинно-передгірською провінцією українських Карпат, на якій переважають височини від 400 до 600 м. Передкарпаття відрізняється від прилеглої, з північного сходу, лісостепу підвищеною кількістю опадів, прохолоднішим кліматом і більшою зволоженістю.

Гірська частина Івано-Франківщини зайнята Східними Карпатами і займає майже 50% території області. Гірські масиви та пасма простягаються у південно-східному напрямку і порізані поперечними та поздовжніми долинами: Ґорґани, Покутсько-Буковинські Карпати, Чорногора, Гринява, Чивчин. В області є два гірських перевали — Вишківський і Яблуницький. Найбільшу територію займають дуже розчленовані гори Ґорґани, які простягаються від Вишківського до Яблуницького перевалів. Найвища точка масиву — гора Велика Сивуля (1836 м). На південь від Яблуницького перевалу, на межі з Закарпатською областю, простягнувся найвищий гірський масив Українських Карпат — Чорногора з найвищою горою України — Говерлою (2061 м). На південному сході цього масиву знаходиться ще одна з найвищих вершин Українських Карпат - Піп Іван (2020 м). Покутсько-Буковинські Карпати розташовані між Верховиною, Ворохтою та Косовим на межі з Чернівецькою областю і мають значно менші висоти, порівняно з Чорногорою. На самому півдні області на кордоні з Румунією виділяють Чивчинські гори, а північно-східніше розташований Гринявський хребет. Чивчини і Гринява нижчі за абсолютною висотою і належать до ярусу карпатського середньогір'я.

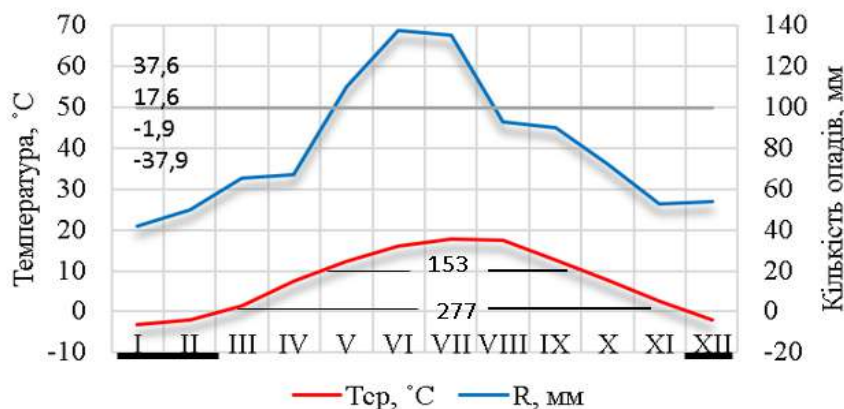
Спостереження за погодою та кліматом в області, станом на 31.12.2020 р., проводили п'ять метеорологічних станцій, які розташовані у населених пунктах: Долина, Івано-Франківськ, Коломия, Пожежевська, Яремче. Усі вони знаходяться у селенебезпечних регіонах і мають особливі критерії для ідентифікації небезпечних явищ погоди, зокрема, опадів.

Територія області розташована в атлантико-континентальній кліматичній області. Її клімат формується під переважаючим впливом вологих повітряних мас Атлантичного океану та Середземного моря. За багаторічними даними спостережень метеорологічних станцій встановлено, що у сучасний кліматичний період (1991-2020 роки) клімат області, за класифікацією Кеппена, помірний, континентальний, вологий з теплим літом на рівнинній частині та Передкарпатті і холодним на високогір'ї Карпат (рис. 2.1).

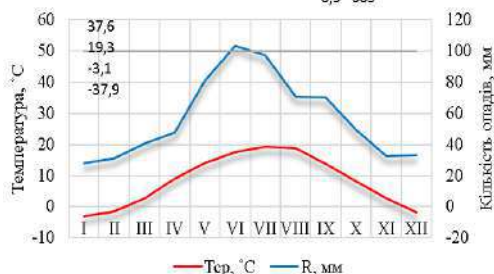
Івано-Франківська

7.3° 967

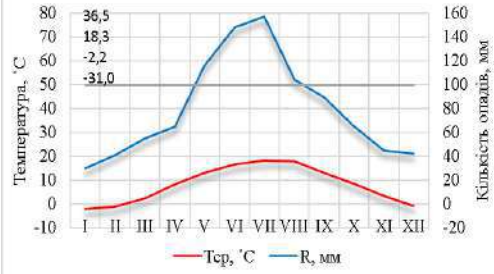
Рівнина Ів. Франківська

8,3 685

Передкарпаття Ів. Франківська

8,2 961

Карпати Ів. Франківська

3,5 1540

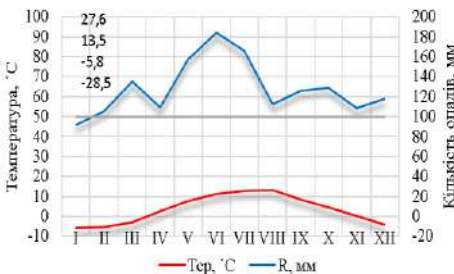

Рис. 2.1. Клімадіаграма Госсена – Вальтера Івано-Франківської області та її регіонів. Середня за місяць температура повітря та кількість опадів у період 1991-2020

Середня за рік температура повітря в області становить +7,3°C і коливається від 7,9-8,4°C на рівнинних плато Покуття, Опілля та в Передкарпатті до 3,5°C на високогір'ї Чорногори. Індекс континентальності (різниця між середніми за місяць температурами повітря найтеплішого і найхолоднішого місяців року) становить майже 21 °C, коливаючись від 22-25°C на півночі області (м. Івано-Франківськ) до 18-19°C на високогір'ї (Пожежевська). Тобто, з висотою континентальність клімату зменшується внаслідок більш низької температури повітря влітку і порівняно теплих зим. Середня температура найхолоднішого місяця в області (січень) – -3,3°C, найтеплішого (липень) – +17,6°C.

Значна амплітуда висот (від 230 до 2061 м над рівнем моря) на відносно невеликій території є причиною прояву висотної поясності природних умов, у тому числі й температури повітря та атмосферних опадів. У передгірській зоні зима м'яка з середньою температурою січня – -2,5-3,0°C, а літо тепле з середньою температурою липня +18,3-19,3°C. У Карпатах клімат суворіший і змінюється з наростанням висоти. Середні температури тут на 3—5°C нижчі, ніж у передгірській зоні.

За рік в області випадає у середньому 967 мм опадів. Річна кількість опадів коливається від 650-700 мм на рівнинній частині області (Івано-Франківськ, Коломия) до 1540 мм на високогір'ї Карпат (Пожежевська). На території області відсутній посушливий період: кожного місяця у середньому випадає більше 40 мм опадів. У червні – липні на рівнинах Опілля та Покуття, з травня по серпень на Прикарпатті і майже протягом усього року у гірській частині області за місяць випадає понад 100 мм, що свідчить про надмірне зволоження (рис.2). Максимальна кількість опадів відмічається у червні - липні. Протягом цього

періоду на високогір'ї Карпат за місяць може випасти у середньому 160-180 мм, що майже втричі більше, ніж у степовій зоні України.

2.1.1. Температурний режим

Температурний режим Івано-Франківської області залежить від географічного положення, радіаційного режиму, циркуляції атмосфери та типу підстильної поверхні. Вплив кожного з цих чинників протягом року неоднаковий, що спричиняє значні температурні контрасти, проте важливу роль у формуванні температурного режиму відіграє рельєф, особливо у гірській місцевості.

Характерною рисою помірного клімату є наявність чотирьох сезонів: двох основних, зима та літо, і двох проміжних – весна та осінь. На території Івано-Франківської області початок, кінець і тривалість метеорологічних сезонів значно змінюється із збільшенням висоти місцевості: весна починається пізніше, а осінь раніше, тривалість літа і періоду активної вегетації зменшується.

Зима. Середня за зиму температура повітря в Івано-Франківській області коливається від $-1,3^{\circ}\text{C}$ до $-5,2^{\circ}\text{C}$ і в середньому по області становить $-2,5^{\circ}\text{C}$. Найтепліша зима відмічається у Передкарпатті, особливо у долинах, захищених від вторгнень арктичних повітряних мас. Суттєво впливає на температурний режим регіону феновий ефект, який виникає при переміщенні повітряних мас з південного заходу через Карпати. У цих регіонах середня за зиму температура знаходиться в межах $-1,3^{\circ}\text{C}$... $-1,4^{\circ}\text{C}$. Найнижча температура повітря спостерігаються у січні, середня температура якого $-2,0^{\circ}\text{C}$... $-2,2^{\circ}\text{C}$, середня мінімальна – $-4,8^{\circ}\text{C}$... $-5,8^{\circ}\text{C}$, а середня максимальна додатна – $+1,0^{\circ}\text{C}$... $+1,9^{\circ}\text{C}$.

У північних і північно-східних районах області зима прохолодніша: середня за зиму температура повітря знаходиться в межах $-2,1^{\circ}\text{C}$... $-2,3^{\circ}\text{C}$, середня температура найхолоднішого місяця (січня) коливається від $-3,0^{\circ}\text{C}$ до $-3,3^{\circ}\text{C}$, а середня мінімальна майже вдвічі нижча – $-6,8^{\circ}\text{C}$... $-7,2^{\circ}\text{C}$ (табл. 2.1). Саме в цьому регіоні зафіксований абсолютний мінімум температури в області, який становить $-37,9^{\circ}\text{C}$ і відмічався у Коломиї 28.12.1996 року. Цього ж дня була зафіксована і друга за рейтингом найнижча температура, яка спостерігалась в Івано-Франківську і становила $-37,7^{\circ}\text{C}$.

Незважаючи на те, що найнижчі температури повітря були зафіксовані у Передкарпатті, найхолодніша і найтриваліша зима в Івано-Франківській області спостерігається на високогір'ї Карпат: середня за зиму температура повітря на метеостанції Пожежевська становить $-5,2^{\circ}\text{C}$, середня мінімальна – $-7,5^{\circ}\text{C}$, а середня максимальна $-2,8^{\circ}\text{C}$ (табл.1). Найхолодніше у січні, середня температура якого становить $-5,8^{\circ}\text{C}$, а середня мінімальна та максимальна – $-8,4^{\circ}\text{C}$ та $-3,3^{\circ}\text{C}$, відповідно.

На всій території області середня температура зимових місяців від'ємна, а на високогір'ї Карпат вона залишається від'ємною і в березні. У цьому регіоні від'ємною є і середня мінімальна за місяць температура з листопада до березня. При цьому протягом холодного періоду з від'ємною середньою за добу температурою повітря спостерігається у середньому по області 82 дні: від 70 днів на Наддністрянщині (Івано-Франківськ) до 130 днів на високогір'ї Карпат (Пожежевська).

Таблиця 2.1. Середні багаторічні значення основних кліматичних характеристик за рік та сезон в Івано-Франківській області та її регіонах за 1991-2020 роки

Показник	Сезон, рік	Пункти спостережень			
		Рівнинна частина	Передкарпаття	Гірська частина	

		Івано- Франківськ, 275 м	Коломия, 295 м	Долина, 470 м	Яремче, 571 м	Пожежевська, 1451 м	Область загалом
Температура повітря середня, °C	рік	8,4	8,2	8,4	7,9	3,5	7,3
	зима	-2,1	-2,3	-1,3	-1,4	-5,2	-2,5
	весна	8,7	8,4	8,3	7,7	2,4	7,1
	літо	18,7	18,4	18,1	17,2	12,5	17,0
	осінь	8,3	8,2	8,7	8,2	4,4	7,6
Температура середня максимальна, °C	рік	13,8	13,6	12,8	13,2	6,4	12,0
	зима	1,9	1,7	1,9	2,7	-2,8	1,1
	весна	14,6	14,4	13,1	13,4	5,4	12,2
	літо	25,0	24,7	23,1	23,3	15,7	22,4
	осінь	13,8	13,6	12,9	13,4	7,1	12,2
Температура середня мінімальна, °C	рік	3,6	3,2	4,8	3,7	1,0	3,2
	зима	-5,7	-6,2	-4,0	-4,9	-7,5	-5,7
	весна	3,2	2,9	4,2	3,0	-0,2	2,6
	літо	12,9	12,5	13,7	12,3	9,7	12,2
	осінь	3,9	3,6	5,3	4,3	1,9	3,9
Індекс континентальності Іс, °C	рік	22,5	22,4	20,8	20,0	18,7	20,9

Протягом зими в області може бути у середньому біля 25 днів з мінімальною температурою повітря нижче -10,0°C і 2-3 дні з сильним морозом, коли температура повітря опускається нижче -20,0°C. На високогір'ї Карпат повторюваність таких днів може бути більшою – біля 40 днів з морозом нижче за -10,0°C і 2-3 дні – нижче за -20,0°C.

Тепловідчуття людини залежить не лише від температури повітря, а й від поєднання комплексу метеорологічних чинників. Їхній сумісний вплив на організм людини оцінюють за допомогою індексів

комфортності. Для оцінки комфортності холодного періоду використовують індекси холодового стресу, які дозволяють врахувати спільну дію вітру й низької температури на організм людини. Найпоширеніший серед них індекс суворості погоди Бодмана. Його середні багаторічні значення наприкінці XX – на початку XXI століття в Івано-Франківській області становили 2,2 бали і свідчать, що зима в регіоні на переважній території помірно сувора (табл.2). Найбільш суворі зими спостерігаються на високогір'ї Карпат, за рахунок сильніших морозів і більшої швидкості вітру. Із зниженням температури повітря і збільшенням швидкості вітру організм людини втрачає тепло шляхом турбулентного теплообміну. Відповідно до значення індексу вітрового охолодження Сайпла та Пассела величина втрат тепла організмом людини на території Івано-Франківської області взимку коливається в межах 850-950 ккал/м²/год [1]. За таких умов відповідно до шкали величини тепловтрат, тепловідчуття людини відповідає категорії «холодно». За низької температури повітря та великих втрат тепла організмом людини виникає ризик переохолодження організму та обмороження, що приводить до обмеження робіт на відкритому повітрі та їхньої тривалості, особливо у будівельній галузі.

Весна. На високогір'ї Карпат зимовий розподіл температури повітря зберігається ще й у березні. Проте з березня середня температура повітря, завдяки збільшенню притоку сонячної радіації, починає інтенсивно зростати. Як наслідок на значній території області, березень тепліший за лютий на 3,0-5,0°C. У квітні середня за місяць температура повітря на 5-6°C вище за березневу і додатна на всій території області. Стійкий перехід середньої за добу температури повітря через 0°C, який свідчить про закінчення зими і початок теплого періоду, в Івано-Франківську відбувається у середньому в останній день календарної зими – 29 лютого і триває майже 273 дні, до початку грудня (табл. 2.2).

За стійкого переходу середньої за добу температури повітря через 5,0°C починається вегетаційний період. Такі процеси в Івано-Франківській області спостерігаються з кінця березня і тривають до першої декади листопада. Середньою багаторічною датою початку вегетаційного періоду у Івано-Франківську є 26 березня, а його закінченням - 5 листопада. Проте, короткочасні підвищення температури повітря до 5,0°C і вище можуть відмічатись і в зимові місяці, найчастіше у грудні.

При стійкому переході середньої за добу температури повітря через 10,0°C розпочинається період активної вегетації рослин, пов'язаний із збільшенням інтенсивності процесів фотосинтезу. В Івано-Франківській області активна вегетація рослинності у північних і північно-східних районах починається із кінця квітня і триває до середини жовтня. В Івано-Франківську середньою багаторічною датою початку активної вегетації є 25 квітня, а його закінчення – 12 жовтня. Загалом, період активної вегетації в цьому регіоні може тривати близько 145 днів (табл.2), що дозволяє отримати урожай багатьох культур, як морозостійких, так і теплолюбних. Ризиком для їхнього вирощування є різкі зниження температури повітря, за яких мінімальна, а іноді і середня та максимальна за добу температура опускаються нижче 0,0 °C. Як наслідок, у повітрі і на ґрунті відмічаються заморозки, які можуть пошкодити рослини на початку їхньої вегетації. З висотою початок вегетаційного періоду починається пізніше, а закінчується раніше.

Літо. Ознакою початку метеорологічного літа є стійкий перехід середньої за добу температури повітря через 15°C. У Передкарпатті, на території Опілля, Покуття літо починається у третій декаді травня і закінчується у першій декаді вересня. В гірській місцевості із збільшенням висоти на кожні 100м літо починається на 8-10 днів пізніше, а закінчується на 5-6 днів раніше. Вище 850-900 м літніх днів спостерігається дуже мало, а весна безпосередньо переходить в осінь. Загалом в Івано-Франківській області за рік у середньому може спостерігатись біля 80 літніх днів за рік (табл.2). Такі температурні умови можливі не лише літом, а й весною та восени. У травні та вересні в області може відмічатись біля 10 літніх днів. У жовтні та квітні може бути 1- 2 літніх дні у регіоні. На високогір'ї Карпат літніх днів може бути майже втричі менше, ніж на рівнинній частині області. Так, на метеостанції Пожежевська протягом 1991-2020 років

відмічалось у середньому за рік 28 днів з середньою за добу температурою повітря 15°C і вище. Найбільше літніх днів спостерігалось у липні та серпні - 8,7 та 10,5 днів у середньому за місяць, відповідно.

Середня температура календарного літа в області коливається від 18,7°C на рівнинній території (Івано-Франківськ) до 12,5°C, на високіг'ї (Пожежевська) і в середньому по області становить 17,0°C (табл.1). Середня максимальна температура в області варіює від 25,0°C до 15,7°C, а середня мінімальна – від 13,7°C до 9,7°C. Найнижчі температури характерні для гірської території Франківщини (табл.1). Слід зазначити, що влітку на Івано-Франківщині середня за добу температура повітря може бути нижчою за 15°C. Так, у червні таких днів може бути біля 50%, а в липні та серпні 30%.

Найдовше і найтепліше літо на Івано-Франківщині спостерігається у північних та північно-східних районах області та в Передкарпатті. У цьому регіоні найвищі температури повітря характерні для липня і коливаються від 19,5°C в Івано-Франківську до 17,8°C в Яремче. В Карпатах найвища температура повітря відмічається у серпні, середня температура якого на Пожежевській полонині становить +13,3°C. Протягом теплого періоду в області може спостерігатись у середньому біля 40 днів із спекотною погодою, коли максимальна температура повітря перевищує 25,0°C, найбільше у липні та серпні (12,3 та 11,3 днів відповідно, табл.2). Такі погодні умови характерні переважно для Передкарпаття. На рівнинній території області спекотних днів може бути більше (Івано-Франківськ – 60 днів). На високіг'ї Карпат максимальна за добу температура повітря 25°C і вище спостерігаються рідко – у середньому 1 день за рік.

Таблиця 2.2. Середні багаторічні значення кліматичних показників температурного режиму, швидкість та значущість (p) їхніх змін в Івано-Франківській області у 1981-2020 роках. За даними [2]

Кліматичний показник	1981-2010			1991-2020
	середнє значення	зміна		середнє значення
		дні/10р	p	
Кількість спекотних днів ($T_{\max} \geq 25^{\circ}\text{C}$), °C	31,6	5,7	0,001	39,0
Кількість тропічних ночей ($T_{\min} \geq 20^{\circ}\text{C}$), дні	0,2	0,1	0,120	0.3
Кількість теплих днів ($T_{\text{ср}} \geq 0^{\circ}\text{C}$), дні	273	9,1	0,039	282*
Кількість літніх днів ($T_{\text{ср}} \geq 15^{\circ}\text{C}$), дні	77	8,5	0,000	88*
Кількість днів з вегетацією ($T_{\text{ср}} \geq 5^{\circ}\text{C}$), дні	187	8,3	0,016	217*
Кількість днів з активною вегетацією ($T_{\text{ср}} \geq 10^{\circ}\text{C}$), дні	145	7,3	0,002	155*
Кількість днів що потребують опалення з $T_{\text{ср}} \leq 8^{\circ}\text{C}$, дні	159	-0,8	0,497	185*
Кількість днів з морозом ($T_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$), дні	130	-4,7	0,057	110
Кількість днів з $T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$, дні	43,6	-1,7	0,10	38,9
Кількість днів з $T_{\min} < -10^{\circ}\text{C}$, дні	11,3	0,6	0,399	25
Кількість днів з $T_{\min} < -20^{\circ}\text{C}$, дні	3,0	-0,3	0,627	2,6

Індекс суворості зими Бодмана, бали	2,2	-0,14	0,00	-
Індекс охолодження Сайпла та Пассела, ккал/м ² /год	900	-36.7	0,00	-
Радіаційна еквівалентно-ефективна температура (<i>PEET</i>), °C	20,38	0,80	0,00	-

* - середні значення за 1991-2018

Важливою характеристикою екстремальності літнього періоду є кількість тропічних ночей, коли мінімальна за добу температура повітря перевищує 20,0°C. Проте таке явище не характерне для Івано-Франківської області і спостерігається один раз на 3-5 років, переважно у липні та серпні (табл.2).

Екстремально висока температура повітря влітку зумовлює тепловий стрес та теплове навантаження на організм людини. Велика вологість повітря за відсутності вітру або при його незначній швидкості сприяє збільшенню цього навантаження, особливо в сонячну погоду. Радіаційна еквівалентно-ефективна температура (*PEET*) дозволяє оцінити ступінь такого теплового навантаження на організм людини за рахунок комплексної дії метеорологічних чинників [3]. Тепловідчуття людини відповідають оптимальним при значеннях величини *PEET* від 17°C до 21°C. Середні за літо значення *PEET* в Івано-Франківській області знаходяться в межах 20,0°C. Такі умови є оптимальними для організму людини і не призводять до теплового стресу. Найменше теплове навантаження влітку на організм людини спостерігається на високогір'ї Карпат (Пожежевська, *PEET*=15,2°C).

Осінь. Температура повітря у вересні різко знижується. Цьому сприяють як суттєве зменшення тривалості дня і висоти сонця, так і часті вторгнення арктичного повітря. Як наслідок, вересень на Івано-Франківщині холодніший за серпень майже на 5,0°C. При цьому зниження температури повітря восени відбувається повільніше, ніж її підвищення весною. Метеорологічна осінь починається коли відбувається стійке зниження середньої за добу температури повітря нижче 15,0°C. На більшості території області такі процеси відмічаються на початку вересня. З середини жовтня припиняється активна вегетація, а в першій декаді листопада – загалом вегетація. Осінь закінчується коли середня за добу температура повітря опускається до 0,0°C і нижче. Стійкий перехід через 0,0°C є початком метеорологічної зими. Такі процеси на Івано-Франківщині відбуваються у кінці листопада (високогір'я) – на початку грудня. Так, в Івано-Франківську закінчення осені і початок зими збігається з календарним початком зими – 1 грудня.

Середня за сезон температура повітря коливається від 8,4°C на Наддністрянщині та в Передкарпатті до 4 -5°C у Карпатах. Середня максимальна по області температура повітря становить – 13,2°C, а середня мінімальна – 4,5°C (табл.1). Найхолодніша осінь у Карпатському регіоні, особливо за рахунок низьких значень мінімальної температури (Пожежевська - 4,8°C середня температура, 7,1°C – максимальна, 1,9°C- мінімальна).

Важливою характеристикою екстремальності температурного режиму є відхилення щоденних значень мінімальної та максимальної температури від їхніх середніх багаторічних значень. Такі аномалії температури характеризують інтенсивність та тривалість потеплінь і похолодань, які створюють суттєві ризики для людей, довкілля, ефективної та стабільної роботи різних галузей. Екстремальними є потепління, за яких максимальна за добу температура повітря перевищує 95 перцентиль її середніх багаторічних значень за цей день та похолодання, при яких мінімальна за добу температура повітря опускається нижче її 5 перцентилі для цього дня. Такі явища дістали назву хвиль тепла і холоду, якщо такі умови зберігаються більше двох днів поспіль.

Протягом року на Франківщині може спостерігатись біля двох хвиль тепла і дві-три хвилі холоду. Кількість днів з екстремально низькою температурою в області більша, ніж кількість днів з екстремально високою – 187,7 та 15,9 відповідно.

Найвищі значення 95 процентиля максимальної температури у Івано-Франківській області спостерігаються у літній період і коливаються від 32,0°C на рівнинній території (Івано-Франківськ) до 21,9°C на високогір'ї Карпат (Пожежевська). При цьому середнє за літо перевищення значення 95 процентиля може сягати 0,9-1,4°C, а максимальне – 1,8-2,4°C. Даний показник 95 процентиля вказує на те, що протягом літа (92 дні) в області може спостерігатись 4-5 днів з екстремально високою температурою повітря, яка перевищує його значення.

Зимом середнє за сезон значення 95 процентиля майже втричі нижче, ніж літом, і коливається від 10-11°C у Передкарпатті і на Наддністрянщині до 5,5°C у гірських регіонах. Так само протягом зими спостерігається 4-5 днів з дуже високою температурою повітря, коли її максимальні значення перевищують величину 95%, а середнє максимальне перевищення становить 2,5 – 3,1°C. Слід зазначити, що весною на Івано-Франківщині хвилі тепла більш триваліші та інтенсивніші, ніж восени.

Значення 5 процентиля мінімальної температури повітря характеризують дуже сильні похолодання. Протягом більшої частини року на Івано-Франківщині вони від'ємні. Як наслідок, середні за сезон значення цього показника зимою, весною та восени від'ємні і становлять -15,5°C, -3,4°C та -3,6°C, відповідно. Лише влітку середні за сезон значення 5 процентиля мінімальної температури в області додатні. Повторюваність екстремально холодних днів більша, ніж екстремально теплих протягом усього року. Найбільше ця властивість температурного режиму області проявляється зимою і весною. Взимку дуже сильних похолодань на Франківщині буває майже на 40% більше, ніж дуже сильних потеплінь. Весною екстремально холодних днів у регіоні буває на 20% більше, ніж екстремально теплих – 4,6 та 3,8 дні, відповідно. Проте восени кількість днів з дуже сильним похолоданням майже така ж, як і з потеплінням – 4,4 та 4,3 дні, відповідно. Влітку середнє за сезон значення 5 процентиля мінімальної температури становить 6,8°C і значно менше значення 95 процентиля максимальної температури взимку (10,1°C). Тобто, влітку при дуже сильному похолоданні в Івано-Франківській області може спостерігатись температури повітря значно нижча, ніж взимку, при дуже сильному потеплінні.

2.1.2. Зміни температурного режиму Івано-Франківської області

Протягом останніх десятиріч в Івано-Франківській області, як і в Україні загалом, відмічаються суттєві зміни кліматичних умов, індикатором яких є температура повітря. Протягом усього року спостерігається ріст температури повітря, проте швидкість зміни середньої, середньої максимальної та середньої мінімальної за рік температури повітря у 1981-2010 роках були нижчими, ніж загалом в Україні і становили 0,4°C/10р, 0,5°C/10р та 0,3°C/10р (табл.3). Такі ж тенденції зберігались і протягом останнього десятиліття. Найбільшими темпами зростала температура повітря влітку, коли темпи росту середньої за сезон температури повітря у цей період становили 0,7°C/10р, а середньої максимальної – 0,9°C/10р і були значно вищими, ніж їхні зміни зимою (табл. 2.3). Ріст максимальної температури відбувався швидше, ніж мінімальної, особливо у теплий період.

Таблиця 2.3. Середні багаторічні значення за рік та сезон середньої, середньої максимальної та середньої мінімальної температури повітря, швидкість та значущість (р) їхньої зміни в Івано-Франківській області. 1981-2010 рр.

Кліматичний показник	Рік, сезон	Івано-Франківська область	
		середнє значення, °C	зміна

			°C /10р	<i>p</i>
Температура середня, °C	рік	6,8	0,40	0,014
	зима	-2,9	0,29	0,51
	весна	6,7	0,40	0,12
	літо	16,2	0,73	0,00
	осінь	7,1	0,22	0,28
Температура максимальна, °C	рік	11,4	0,5	0,014
	зима	0,7	0,2	0,587
	весна	11,6	0,6	0,063
	літо	21,5	0,9	0,000
	осінь	11,6	0,3	0,327
Температура мінімальна, °C	рік	2,8	0,4	0,018
	зима	-6,1	0,3	0,451
	весна	2,3	0,3	0,234
	літо	11,6	0,7	0,000
	осінь	3,4	0,2	0,251

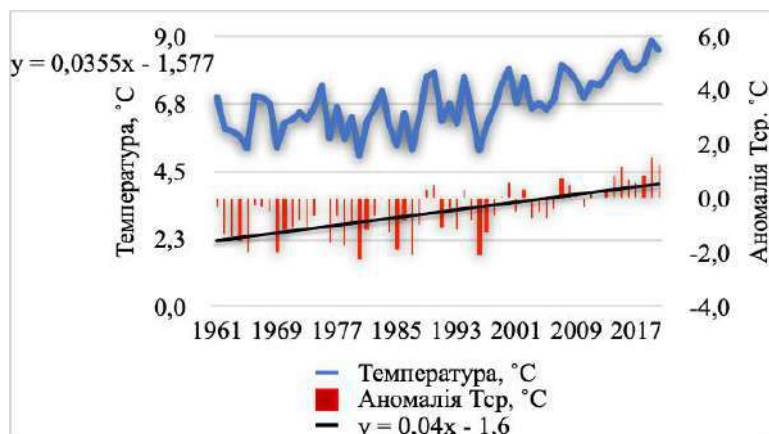
Рис. 2.2. Середні десятирічні ковзні значення середньої за рік температури повітря в Івано-Франківській області

Протягом 1991-2020 років ріст температури повітря продовжувався (рис.2). Як наслідок, останнє десятиріччя в Івано-Франківській області, як і на решті території України, було найтеплішим з 1961 року і, ймовірно, з початку XX століття (рис. 2.2, рис. 2.3).

П'ять найтепліших років за шестидесятиріччя спостерігали у XXI столітті упродовж останніх десяти років. Найтеплішим за останні п'ятдесят років і, ймовірно, за сторіччя в Івано-Франківській області був 2019 рік, хоча в Україні, загалом, найтеплішим був 2020. У 2019 році аномалії середньої за рік температури повітря, відносно середніх багаторічних значень за період 1991-2020, перевищили 1,5°C і становили 1,6°C, а відносно кліматичної норми періоду 1961-1990 – досягли 3,3 °C (рис. 2.3) .

а) середня за рік температура повітря та її аномалії

б) рейтинг 5-и найтепліших років із 1961 р

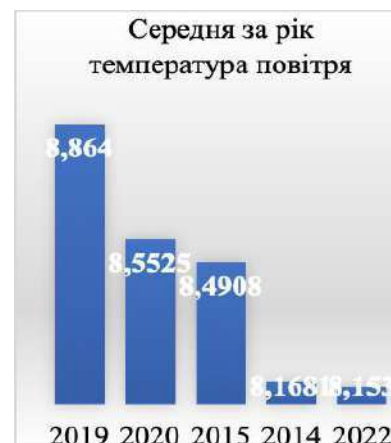
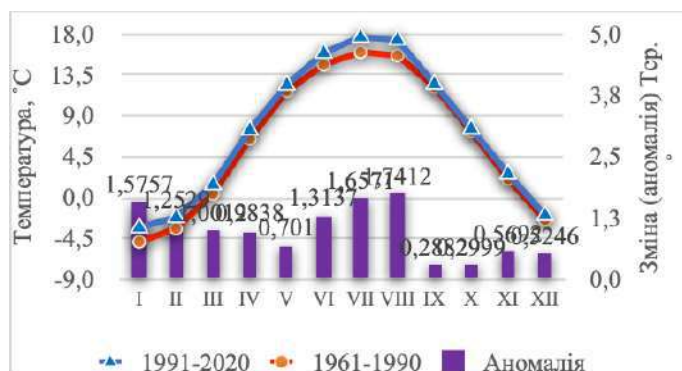

Рис. 2.3. Середня за рік температура повітря та її аномалія відносно кліматичної норми 1991–2020 років (а) та рейтинг 5-и найтепліших років із 1961 року (б) в Івано-Франківській області

Наслідком суттєвого підвищення приземної температури повітря в Івано-Франківській області стала зміна її кліматичної норми протягом усього року. Кліматична норма середньої за рік температури повітря у сучасний період 1991-2020 років стала на 1,0°C вищою за її значення у попередній кліматичний період 1961-1990. Найбільший внесок у зміну річної температури мав літній сезон, який став на 1,6°C теплішим (рис. 2.4). Найсуттєвіше підвищилась температура повітря у липні та серпні (1,7°C) та січні (1,6°C). Зима та весна також стали теплішими на 1,1°C та 0,9°C, відповідно. Восени спостерігались найменші зміни температури, коли її середні значення збільшились лише на 0,4°C (рис. 2.4).

а) середня за місяць температура повітря у два кліматичні періоди з її зміною

б) зміна кліматичної норми середньої температури повітря за рік та сезон, °C

Рис. 2.4. Кліматичні норми середньої за рік, сезон та місяць температури повітря у два останні періоди 1961-1990 і 1991-2020 та їхня зміна (аномалія) в останній період відносно попереднього

Незважаючи на вказані загальні тенденції, зміни кліматичної норми приземної температури повітря на території Івано-Франківської області мали певні регіональні особливості, зумовлені фізико-географічними умовами регіону (табл. 2.4). Найбільший ріст температури повітря спостерігався в Передкарпатті, де середня за рік температура повітря стала вищою на 1,2°C. Найбільші зміни температури

відмічаються у літній період, особливо у липні. Так, у Долині літо стало теплішим на 1,7°C, а серпень – на 1,9°C. Ріст температури весною був вдвічі більшим, ніж восени. На високогір'ї Карпат, ріст температури був меншим, особливо у зимовий та весняний період, а влітку значно більшим, ніж на півночі області (табл.4). Так, на Пожежевській літо стало теплішим на 1,7°C, а зима – на 0,5°C. Найбільший ріст температури був властивий для липня та січня, середня температура яких стала вищою на 1,7°C та 1,9°C, відповідно. Зміна температури весною була такою ж, як і восени (табл. 2.4).

Таблиця 2.4. Зміна кліматичної норми середньої температури повітря (°C) за місяць, сезон та рік у 1991-2020 відносно 1961-1990

Місяць, сезон, рік	Пункти спостережень					
	Рівнинна частина		Передкарпаття		Гірська частина	Область загалом
	Івано- Франківськ, 275 м	Коломия, 295 м	Долина, 470 м	Яремче, 571 м	Пожежевська, 1451 м	
січень	1,8	2,1	1,7	1,6	0,6	1,6
лютий	0,9	1,7	1,7	1,5	0,5	1,3
березень	1,2	1,4	1,2	1,0	0,1	1,0
квітень	1,0	1,0	1,4	1,0	0,9	1,0
травень	0,6	0,6	0,9	0,7	0,6	0,7
червень	1,2	1,1	1,5	1,4	1,4	1,3
липень	1,6	1,6	1,8	1,6	1,7	1,7
серпень	1,6	1,6	1,9	1,7	1,9	1,7
вересень	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3
жовтень	0,4	0,3	0,4	0,3	0,1	0,3
листопад	0,3	0,3	0,7	0,5	1,0	0,6
грудень	0,4	0,5	0,9	0,6	0,3	0,5
Рік	0,9	1,0	1,2	1,0	0,8	1,0
зима	1,0	1,4	1,4	1,2	0,5	1,1
весна	1,0	1,0	1,2	0,9	0,5	0,9

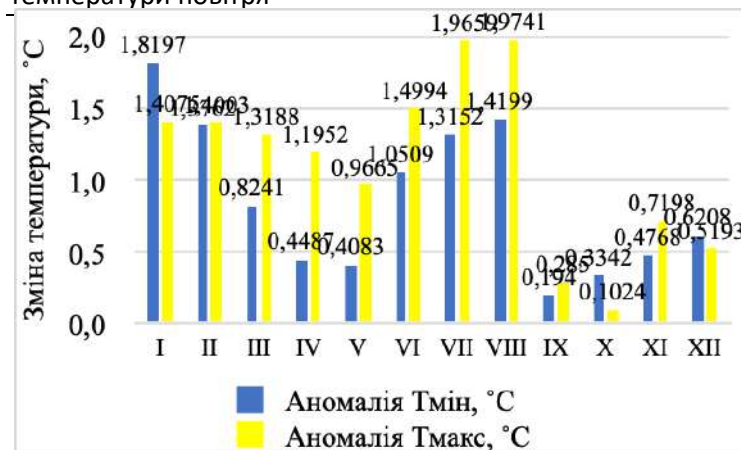

літо	1,5	1,5	1,7	1,5	1,7	1,6
осінь	0,3	0,3	0,5	0,3	0,5	0,4

Ріст середньої за рік та місяць приземної температури повітря в Івано-Франківській області зумовлений збільшенням максимальної та мінімальної температури повітря. При цьому ріст максимальної температури відбувався більш інтенсивно, ніж мінімальної, особливо весною та літом. За останні тридцять років середня за рік максимальна та мінімальна температура у регіоні виросли на 1,1°C та 0,9°C відповідно (рис. 2.5). Найбільший ріст максимальної температури відмічається влітку (1,8°C), з максимумом у липні та серпні (2,0°C). Весною і зимою середня за сезон максимальна температура збільшилась на 1,1°C. У січні та лютому ці зміни становили 1,4°C. Зміни максимальної температури повітря восени були вдвічі меншими і співрозмірні зі змінами мінімальної температури - 0,4°C.

Слід зазначити, що зимою мінімальна температура зросла більше, ніж максимальна (рис. 2.4). У січні ці зміни були найбільш суттєвими. Як наслідок, кліматична норма середньої за січень мінімальної температури повітря виросла на 1,8°C у 1991-2020 порівняно з 1961-1990. На 1,3°C підвищилась мінімальна температура і влітку. Проте, на відміну від зими її ріст відбувався більш рівномірно протягом сезону, ніж зимою. Весною зміна мінімальної температури була вдвічі меншою, ніж максимальної. Її середні за сезон значення зросли на 0,6°C (рис. 2.4).

а) зміна середньої максимальної та мінімальної за місяць температури повітря

б) зміна середньої за рік та сезон максимальної та мінімальної температури повітря;

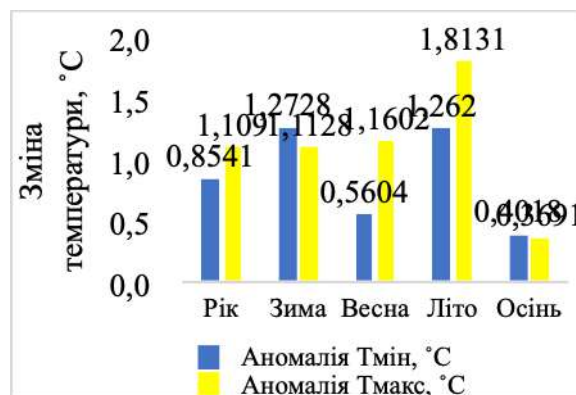
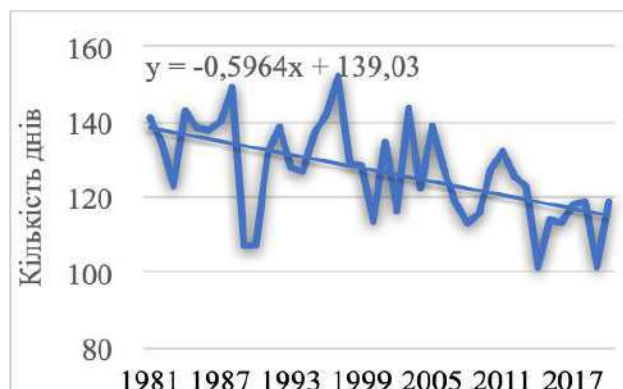

Рис. 2.5. Зміна (аномалія) середньої максимальної та мінімальної за рік, сезон та місяць температури повітря у 1991-2020, відносно 1961-1990 в Івано-Франківській області

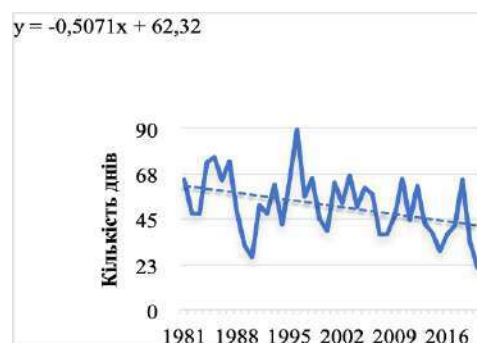
Значне зростання максимальної і, особливо, мінімальної температури повітря у холодний період року на межі XX і XXI століть у період 1981-2010 дуже ймовірно зумовило зменшення кількості морозних днів ($T_{\min} < 0^{\circ}\text{C}$) на 4,7 дні за 10 років (4%), кількості днів з від'ємною максимальною температурою ($T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$) на 1,7 днів за 10 років. Проте, на відміну від інших регіонів України зміна кількості днів з мінімальною температурою нижче $-10,0^{\circ}\text{C}$ та $-20,0^{\circ}\text{C}$ на Франківщині була *малоймовірною*, хоча і прослідковувалась тенденція до їхнього зменшення [4]. Як наслідок, зміна кількості днів, що потребують опалення, тобто днів з середньою за добу температурою повітря $8,0^{\circ}\text{C}$ і нижче, хоч і становила 8 днів за 10 років, проте в цьому регіоні була не суттєвою (табл. 2.2). Виявлені тенденції зберігались протягом останнього кліматичного періоду і посилювались.

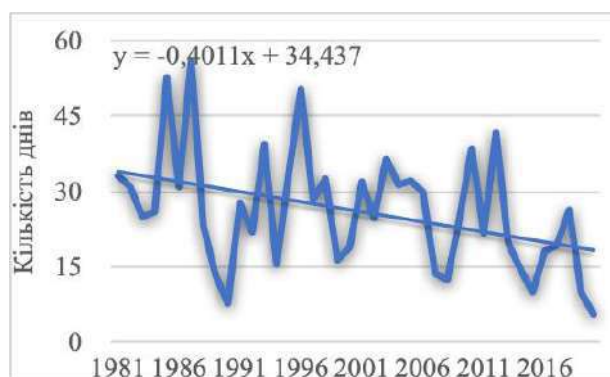
а) кількість морозних днів ($T_{cp} < 0^{\circ}\text{C}$)

б) кількість днів з від'ємною максимальною за добу температурою ($T_{\max} < 0^{\circ}\text{C}$)

в) кількість днів з $T_{\min} < -10,0^{\circ}\text{C}$

г) кількість днів з $T_{\min} < -20,0^{\circ}\text{C}$

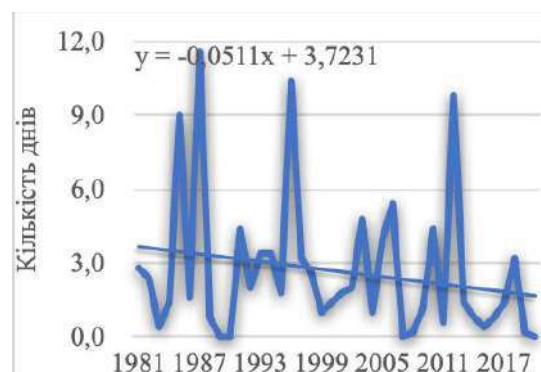
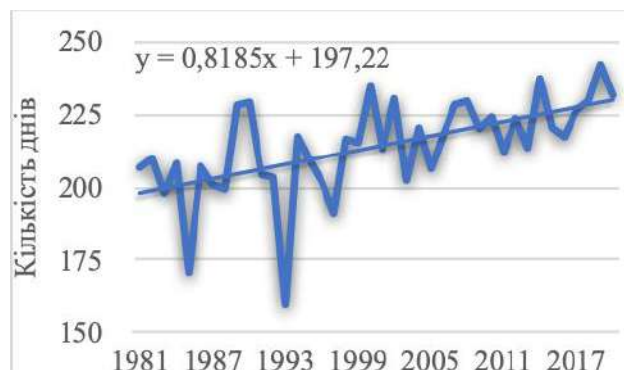
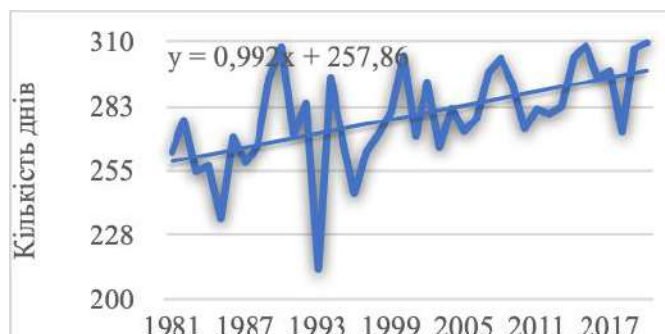

Рис. 2.6. Динаміка кількості днів з екстремальними температурними умовами у холодний період в Івано-Франківській області у період 1981-2020.

Суттєве підвищення температури повітря, особливо максимальної, у теплий період у Івано-Франківській області *дуже ймовірно* зумовило у 1981-2010 роках збільшення кількості теплих днів з середньою за добу температурою повітря вище $0,0^{\circ}\text{C}$ – 9,1 дні/10р, кількості днів з вегетацією – 8,3 дні/10р, активною вегетацією – 7,3 дні/10р, *ймовірно* зростала кількість літніх днів – 8,5 дні/10р (табл. 2.2).

а) кількість днів з додатною середньою за добу температурою ($T_{\text{ср}} \geq 0^\circ\text{C}$) у 1981-2020 б) кількість днів з вегетацією ($T_{\text{ср}} \geq 5^\circ\text{C}$) у 1981-2020

в) кількість днів з активною вегетацією ($T_{\text{ср}} \geq 10^\circ\text{C}$) у 1981-2020 г) кількість літніх днів ($T_{\text{ср}} \geq 15^\circ\text{C}$) у 1981-2020

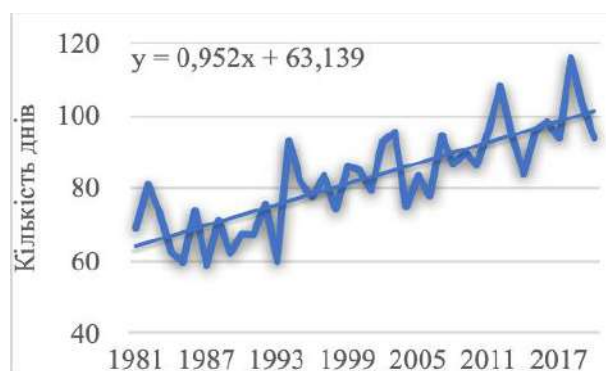
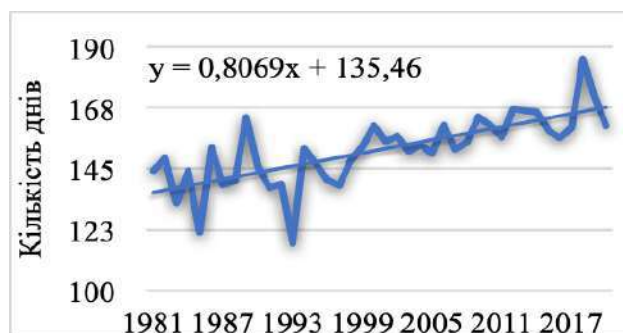

Рис. 2.7. Тривалість періодів з різними температурними умовами в Івано-Франківській області за період 1981-2020 з лінійним трендом

В Івано-Франківській області, як і на загалом в Україні, ріст максимальної температури, зумовив збільшення кількості спекотних днів, коли максимальна температура повітря перевищувала 25°C (5,7 днів/10р).

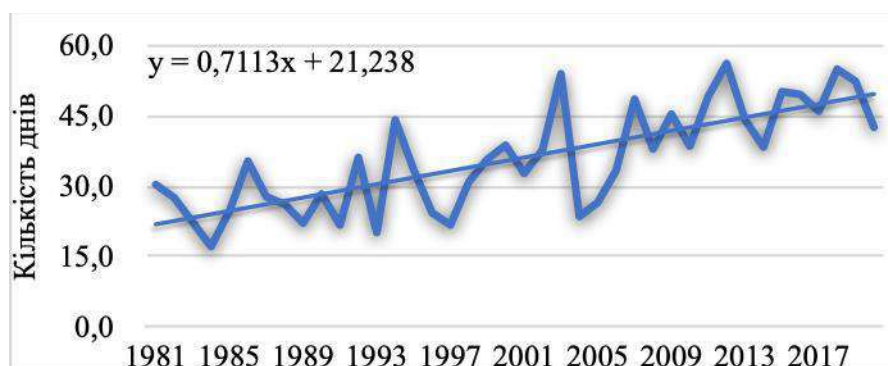

Рис.2.8. Кількість спекотних днів ($T_{\text{макс}} \geq 25^\circ\text{C}$) в Івано-Франківській області у період 1981-2020 з лінійним трендом

Тропічні ночі не характерні для Івано-Франківської області і спостерігаються рідко. Проте протягом останніх десятиріч їхня частота також збільшилась (табл.2.2).

2.1.3. Режим зволоження

Для Івано-Франківської області характерний континентальний тип випадіння опадів з максимумом 365 мм (38%) у літній період і мінімумом зимою -146 мм (15%). Весною в області випадає опадів дещо більше, ніж восени — 242 мм та 215 мм, відповідно, що становить 25% та 22% за сезон, від їхньої річної кількості (рис. 2.9, табл. 2.4).

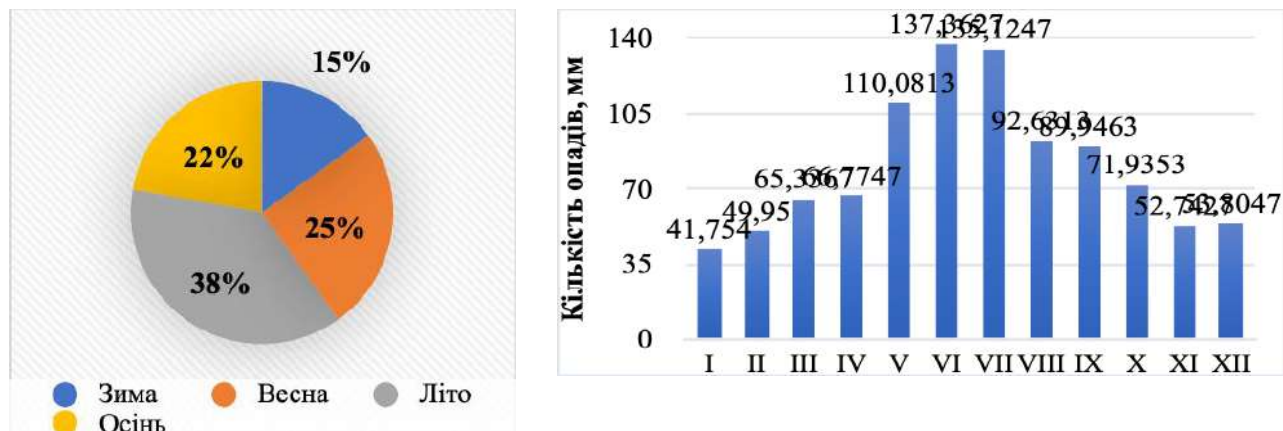

Рис.2.9. Повторюваність кількості опадів по сезонах (%) та місяцях (мм) в Івано-Франківській області у період 1991-2020

Кількість опадів за рік коливається від 659 мм - 712мм на півночі, північному сході області в районі Опілля та Покуття до 1013-1540 мм на півдні, південному сході у Передкарпатті та на високогір'ї Карпат (табл.2. 4).

Таблиця 2.5. Середні багаторічні значення кількості опадів за рік та сезон у Івано-Франківській області у період 1991-2020

Сезон, рік	Пункти спостережень					Область загалом
	Рівнинна частина		Передкарпаття		Гірська частина	
	Івано- Франківськ, 275 м	Коломия. 295 м	Долина, 470 м	Яремче, 571 м	Пожежевська, 1451 м	
рік	659	712	909	1013	1540	967
зима	94	92	116	114	311	146
весна	163	174	222	249	401	242
літо	252	291	374	447	462	365

осінь	150	155	198	203	362	215
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Протягом року в Івано-Франківській області відмічається в середньому 168 днів з опадами, тобто опади бувають майже півроку. Максимальна тривалість безперервного періоду з опадами майже два тижні -11,5 днів. Кількість опадів більше 5 мм може спостерігатись у середньому майже три місяці -87,6 днів на рік. Біля 15 днів в області можуть випадати опади більше 15 мм за добу. Сім-вісім днів за рік на Франківщині випадає 30 мм за добу і більше, а один-два рази на рік бувають опади 50 мм і більше за добу (табл. 2.5). За рік в області може відмічатись у середньому 193 дні без опадів. Максимальна тривалість бездощового періоду майже 20 днів. Посушливий період на Франківщині відсутній: кожного місяця у середньому випадає більше 40 мм опадів (рис.2.9).

Таблиця 2.6. Середні багаторічні значення кліматичних показників режиму зволоження, швидкість та значущість (р) їхніх змін в Івано-Франківській області у 1981-2010 рр. За даними [3, 4]

Кліматичний показник	Івано-Франківська область		
	середнє значення 1981-2010	зміна	
		дні/10р	р
Кількість днів з опадами, дні	168	15,5	0,000
Максимальна к-ть опадів за добу, мм	72,5	12,4	0,003
Максимальна тривалість періоду з опадами	11,5	1,3	0,025
Максимальна тривалість періоду без опадів	17,8	-0,3	0,790
Кількість днів з опадами більше 5 мм/добу, дні	87,6	14,3	0,000
Кількість днів з опадами більше 15 мм/добу, дні	14,7	2,21	0,017
Кількість днів з опадами більше 30мм/добу, дні	7,4	2,3	0,003
Кількість днів з опадами більше 50 мм/добу, дні	1,9	0,6	0,013
Кількість днів без опадів, дні	193	-11,4	0,004

Кліматичні умови Івано-Франківської області не сприятливі для виникнення високої та надзвичайної природної пожежної небезпеки. Область знаходиться у регіоні з незначною пожежною напруженістю, для якого характерна велика кількість опадів у пожежонебезпечний період, висока вологість повітря, незначна тривалість бездощового періоду, порівняно з іншими регіонами України. Завдяки таким кліматичним умовам в Івано-Франківській області переважає низький та середній класи пожежної небезпеки в природних екосистемах, відмічається незначна кількість і площа лісових пожеж [4]. Ймовірність виникнення пожеж у лісових масивах зберігається в посушливу погоду впродовж пожежонебезпечного періоду, а на торфовищах - впродовж літньої (червень-серпень) та осінньої (вересень, жовтень) фаз пожежонебезпечного періоду.

Опади в Івано-Франківській області випадають переважно у вигляді **дощу та зливого дощу**, які спостерігаються протягом усього року (табл. 2.6). Найбільшу повторюваність мають зливи. За рік

відмічається біля 125 днів зі зливами, біля 65% яких спостерігається влітку та весною. Найчастіше зливи спостерігаються у травні, червні та липні. Протягом цього періоду в області зливи бувають майже півмісяця - 16 днів (табл. 2.6).

Таблиця 2.7. Середні багаторічні значення кількості днів за місяць, сезон та рік з дощем та снігом у Івано-Франківській області у період 1991-2018

Місяць, сезон, рік	Дощ	Дощ зливовий	Сніг	Сніг зливовий	Сніг мокрий	Сніг зливовий мокий
Січень	2,1	4,4	5,9	8,8	1,5	2,4
Лютий	1,8	4,5	7,0	8,1	1,8	2,6
Березень	2,9	7,8	5,7	6,9	2,2	4,0
Квітень	3,0	11,8	3,7	2,6	2,0	2,5
Травень	2,8	16,0	0,8	0,5	1,1	1,2
Червень	2,5	16,8	0,0	0,0	0,1	0,4
Липень	2,5	16,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Серпень	2,1	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Вересень	3,3	11,9	0,2	0,0	1,3	0,6
Жовтень	3,7	10,1	3,5	1,7	1,7	1,5
Листопад	2,9	7,2	4,5	4,0	1,9	2,4
Грудень	2,8	5,2	5,6	7,7	1,9	2,9
Рік	32,2	125,3	36,9	40,5	15,4	20,4
Зима	6,4	13,8	18,5	24,6	5,3	7,9
Весна	8,7	35,6	10,2	10,1	5,2	7,6
Літо	7,1	46,3	0,0	0,0	0,1	0,4
Осінь	9,9	29,3	8,3	5,7	4,9	4,5

Дуже сильний дощ, під час якого за 12 годин і менше випадає 50 мм і більше, а в селенебезпечних районах – 30 мм і більше, є стихійним метеорологічним явищем (СМЯ). До стихійних опадів також належить сильна злива 30 мм і більше за 1 год і менше. Оподи, що досягли критеріїв стихійних можуть формувати паводки, завдаючи значних збитків різним галузям економіки: сільському господарству, транспорту,

енергетиці, зв'язку, будівництву, комунальному господарству, системі оборони, туризму та ін. Крім прямих збитків вони можуть спричинити або підсилити й інші стихійні явища: поширення хвороб, розлив нафтопродуктів, викиди токсичних газів та ін.

Велику роль в утворенні небезпечної кількості опадів відіграє висота місцевості, як абсолютна, так і відносна. Висота місцевості в першу чергу впливає на повторюваність випадків стихійних опадів та їхню тривалість. Із зростанням абсолютної висоти місцевості кількість випадків небезпечних (НЯ) та стихійних дощів та їх тривалість зростає. Із збільшенням відносної висоти місцевості зростає їхня неоднорідність по висоті і також збільшується повторюваність сильних опадів. При цьому кількість НЯ зростає швидше, ніж СМЯ. Висота місцевості у 0,5-0,7 км є найбільш оптимальною для утворення опадів різної інтенсивності. Вище цього рівня повторюваність сильних опадів зменшується, наближуючись до середнього, хоча середня висота і неоднорідність рельєфу зростає. Максимум повторюваності спостерігається в пунктах, розташованих на високогір'ї Карпат. На височинах СМЯ бувають дещо рідше, а в низовинах катастрофічні опади мають найменшу повторюваність. Залежність кількості випадків із сильними і дуже сильними опадами від висоти проявляється більше у нічні години. При цьому, вночі більшу роль відіграє відносна висота навколишньої території, а у денні години – абсолютна висота пункту спостережень.

В Івано-Франківській області відмічається найбільша повторюваність стихійних опадів в Україні - біля 2 випадків за рік у пункті спостережень. Під час дуже сильного дощу за півдобу і менше може випасти в середньому біля 60 мм опадів, а максимальна кількість може сягати 100 мм і більше. Так, у Коломиї 3 серпня 1997 року випало 123 мм за півдобу. Дуже сильні зливи у більшості випадків (~90%) мають інтенсивність 30-50 мм за 1 год і менше, а в середньому під час дуже сильної зливи за цей час може випасти біля 40 мм опадів. Стихійні опади починаються переважно у другій половині дня: початок більшості злив катастрофічного характеру припадає на момент максимального розвитку конвекції з 12 до 18 год. На добовий хід повторюваності стихійних опадів впливає рельєф. У гірських районах і над водоймами вони починаються раніше, а на рівнинах і суші – пізніше.

Снігопади на Івано-Франківщині можуть спостерігатися протягом усього року, оскільки у гірських районах області вони можливі і в теплий період. Так, 7 травня 1989 року в Яремчі випало 50 мм за 12 годин і менше. Загалом, у холодний період в області відмічається в середньому 37 днів зі снігом, біля 40 днів зі зливовим снігом, 20 днів зі зливовим мокрим та 15 днів з мокрим снігом. На високогір'ї Карпат їхня повторюваність зростає. Велика повторюваність зливого снігу свідчить про значну інтенсивність дуже сильних снігопадів. Найбільше снігопадів відмічається у січні та лютому. Лише зливовий мокрий та мокрий сніг частіше буває у березні та грудні (табл. 2.6).

Снігопад, при якому випадає 20 мм і більше опадів за 12 год і менше, є стихійним метеорологічним явищем. Сильні снігопади сприяють збільшенню снігового покриву, який може за добу зрости на 20-30 см, а в гірських районах – до 40 см і більше. Такі снігопади можуть зумовити сходження снігових лавин. Особливо небезпечні снігові обвали в горах, які мають велику руйнівну силу і спричиняють значні збитки промисловим і гідротехнічним комплексам, дорогам, лініям електропередач та зв'язку, будівлям, можуть призвести до людських жертв. Під час дуже сильних снігопадів на Івано-Франківщині за 12 годин і менше випадає в середньому по області від 20 до 40 мм опадів (91% випадків). Дуже сильні снігопади виникають переважно взимку, досягаючи максимуму у січні.

За сприятливих умов утворюється налипання мокрого снігу, яке стає стихійним метеорологічним явищем, коли його діаметр сягає 35 мм і більше. Такі налипання ускладнюють роботу транспорту, завдають значних збитків об'єктам енергетики, зв'язку, комунальному та сільському господарству. Основним показником налипання мокрого снігу є його діаметр. На заході країни налипання мокрого снігу небезпечних розмірів у пункті спостережень відмічаються 2-3 рази на рік. В Івано-Франківській області вони утворюються

переважно на південно-східних схилах Карпат та Передкарпатті. У цьому регіоні явище має й найбільшу інтенсивність: середній діаметр відкладень коливається від 25 до 30мм.

Зміна режиму зволоження в Івано-Франківській області

В Івано-Франківській області протягом останніх десятиріч відмічається зміна не лише температурного режиму, а й режиму зволоження. Кількість опадів за рік, протягом 1961-2020 в області збільшувалась. Проте ці зміни були не суттєвими і становили 1,1% за 10 років (рис.2.10).

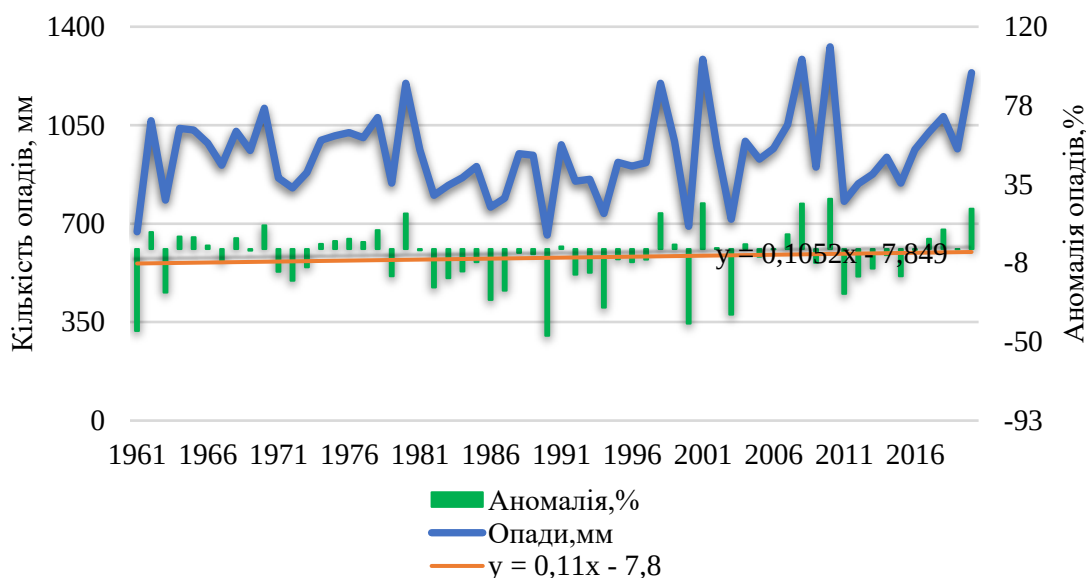
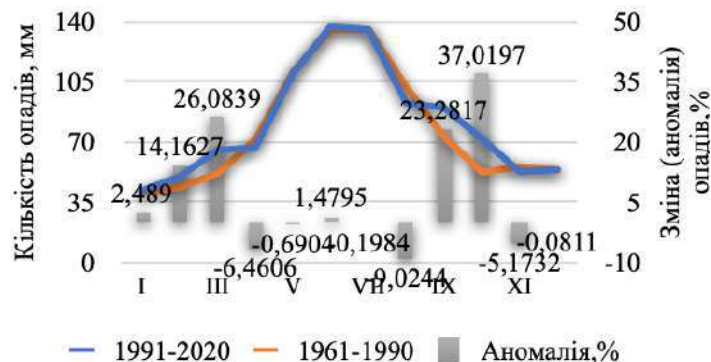

Рис. 2.10. Міжрічна мінливість кількості опадів за рік та їхня аномалія (%), відносно 1991-2020

Кліматична норма середньої за рік кількості опадів у 1991-2020 суттєво не змінилась, порівняно з 1961-1990. Проте відмічався перерозподіл опадів протягом року, який привів до зміни кліматичних норм окремих місяців та сезонів (рис. 2.11). Протягом року виділяються два періоди, коли суттєво зросла кількість опадів за місяць: лютий-березень та вересень-жовтень. Такі зміни вплинули на кількість опадів за сезон. В Івано-Франківській області найсуттєвіші зміни кількості опадів характерні для перехідних сезонів, особливо для осені. Середня за осінь кількість опадів в Івано-Франківській області зросла на 18,5%. Цей ріст зумовлений значним зростанням їхньої кількості у жовтні (37,0%) та вересні (23,3%). Збільшення кількості опадів у березні на 26,1% дещо компенсувало зменшення їхньої кількості у квітні і травні і загалом кількість опадів за весну суттєво не змінилась. Загальна кількість опадів за зиму також змінилась не суттєво, проте у лютому їхня кількість збільшилась на 14,2%. Кількість опадів за літо на Франківщині також суттєво не змінилась, хоча і відмічається тенденція до їхнього зниження, найбільше у серпні (-9,0%).

а) середня за місяць к-ть опадів у 1961-1990 і 1991-2020, та їхня зміна (аномалія) у 1991-2020, відносно 1961-1990

б) зміна (аномалія) середньої за сезон к-ті опадів у 1991-2020, відносно 1961-1990

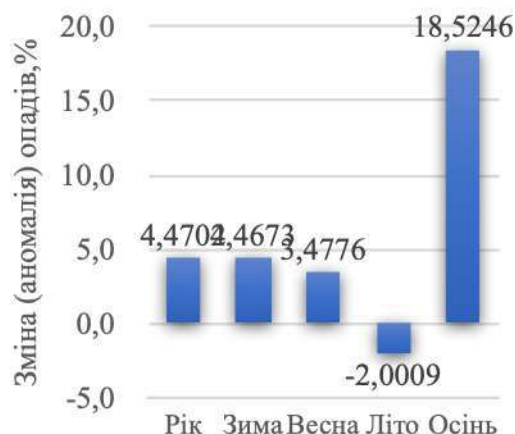

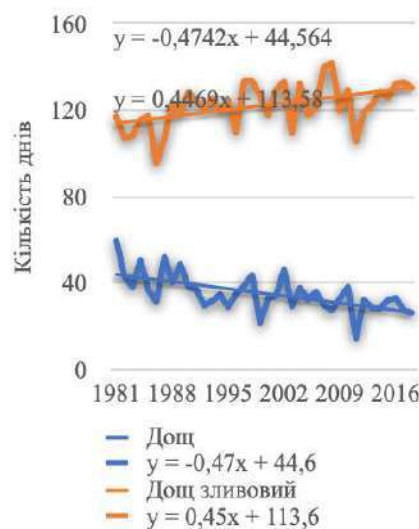
Рис. 2.11. Відносна зміна (аномалія) середньої за сезон та місяць кількості опадів у період 1991-2020 відносно 1961-1990 та кліматичні норми місячної кількості опадів за вказані періоди

Характерною рисою зміни режиму зволоження є зміна повторюваності і тривалості дощових і бездощових періодів. *Практично не викликає сумнівів збільшення кількості днів з опадами (15,5 днів/10 років) і зменшення кількості днів без опадів (-11,4 днів/10 років) в Івано-Франківській області на межі XX-XXI століть (1981-2010 рр.) (табл. 2.5). При цьому зміна максимальної тривалості бездощового періоду була мало ймовірною. Такі ж тенденції зберігались і протягом останнього десятиріччя (рис. 2.13). Ймовірно і дуже ймовірно збільшувалась інтенсивність опадів: зростала кількість днів із зливовими опадами, середня максимальна за місяць добова кількість опадів, кількість днів з опадами 5 мм і більше за добу та 15 мм і більше за добу. Дуже ймовірно збільшувалась кількість днів з опадами 30 мм за добу та ймовірно з 50 мм за добу (табл. 2.5, рис. 2.13). Кількість випадків сильних і дуже сильних дощів та максимальна кількість опадів ймовірно збільшувались [5].*

Кількість днів з дощем та снігом зменшувалась, проте кількість днів зі зливами, зливовим снігом зростали, що також свідчить про збільшення інтенсивності опадів (рис. 2.12). Кількість дуже сильних снігопадів в Івано-Франківській області протягом 1981-2010 років збільшувалась, проте ці зміни були не суттєвими, але інтенсивність опадів під час снігопаду, як середня, так і максимальна, *дуже ймовірно* зростали [5].

а) кількість днів з дощем

б) кількість днів зі снігом

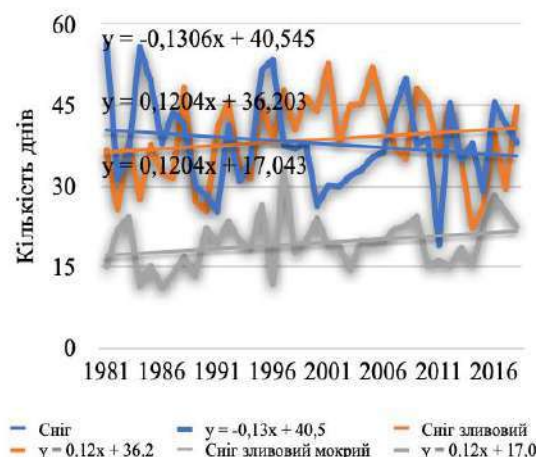

Рис. 2.12. Зміна структури опадів у Івано-Франківській області. 1981-2018

Суттєвий ріст температури повітря, особливо максимальної, сприяли збільшенню інтенсивності пожежної небезпеки. Проте зменшення тривалості бездошового періоду, збільшення інтенсивності опадів, навпаки, зменшували тривалість та інтенсивність пожежонебезпечного періоду. Як наслідок, протягом 1981-2010 років інтенсивність пожежної небезпеки за умов погоди в Івано-Франківській області зменшувалась, про що свідчить зменшення максимального добового значення за пожежонебезпечний період величини комплексного показника пожежної небезпеки (КПН) (рис.13).

а) максимальна за добу величина КПН, 1981-2010

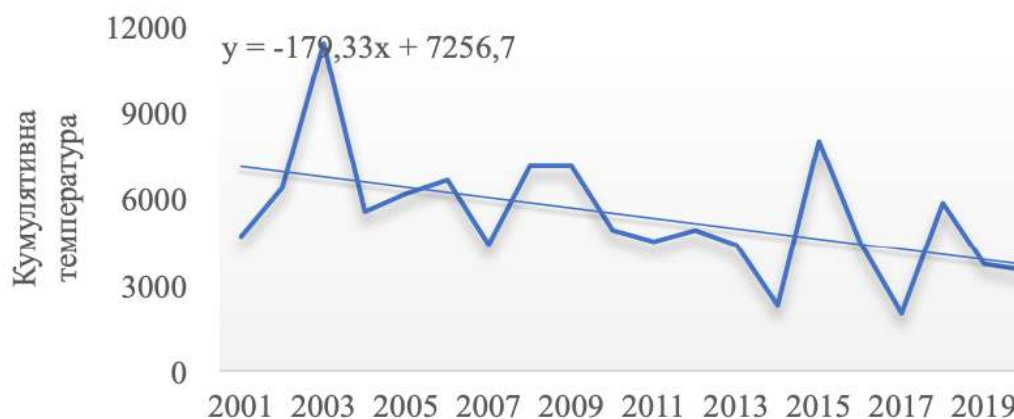

Рис. 2.13. Міжрічна мінливість інтенсивності пожежної небезпеки через погодні умови у період 1981-2010

2.1.4. Вітровий режим

Вітровий режим є важливою характеристикою клімату, яка впливає як на безпеку життєдіяльності людей, так і на формування кліматичного потенціалу природних ресурсів регіону. Напряма швидкість

повітряних течій значною мірою залежить від особливостей атмосферної циркуляції та фізико-географічних умов території, особливо орографії. Наявність на Франківщині складної системи річкових долин, височин та гірських хребтів суттєво впливає на просторові особливості вітрового режиму, сприяючи формуванню місцевої системи циркуляції – гірсько-долинних вітрів.

Середня за рік швидкість вітру варіює від 1,7 м/с у Яремче до 4,3 м/с на високогір'ї Карпат (Пожежевська) і в середньому по області становить 2,6 м/с (табл.2.3). У річному розрізі найбільша середня швидкість вітру спостерігається зимою і весною (3,3 м/с та 2,7 м/с відповідно). При цьому у північних і північно-східних районах області вона максимальна весною, а на решті території – зимою. У теплий період року в Україні спостерігається послаблення циклонічної і посилення антициклонічної діяльності, яке призводить до зменшення швидкості вітру. Такі ж процеси характерні і для Франківщини. Літом швидкість вітру найменша майже на всій території області. Лише на рівнинах Покуття та Опілля вона дещо нижча восени.

Найбільша швидкість вітру в Івано-Франківській області спостерігається зимою та весною на високогір'ї Карпат. Значення середньої максимальної швидкості вітру в цьому регіоні сягають 10,3 м/с та 7,2 м/с, відповідно (Пожежевська). У Передкарпатті швидкість вітру менша, але її максимальні значення також характерні для зимового сезону (5,4 м/с – Долина, 4,5 м/с – Яремче). На Наддністрянщині найсильніші вітри спостерігаються весною. У цьому регіоні середня за сезон максимальна швидкість вітру знаходиться в межах 5-6 м/с. Загалом, середні по області середньорічні значення максимальної швидкості вітру близькі до 5,0 м/с (табл. 2.7).

Вітер, швидкість якого 25 м/с і більше, в Україні належить до стихійних метеорологічних явищ, а від 15 м/с до 25 м/с – до небезпечних. На Франківщині, як і в Україні загалом, із усіх стихійних явищ вітер буває найбільш часто. Середня по області швидкість сильного вітру сягає майже 35 м/с. Максимальні значення швидкості вітру можуть перевищувати 40 м/с, особливо у гірських районах. Найбільша середня швидкість сильного вітру спостерігається у холодний період, особливо у грудні та березні, а найменша – влітку.

Вітрове навантаження на споруди зростає із збільшенням швидкості вітру та його тривалості. Сильний вітер на Франківщині може тривати від декількох хвилин до двох діб підряд. Більше двох діб він зберігається дуже рідко. Переважна більшість сильних вітрів спостерігається менше доби, при цьому переважають вітри, які тривають від 3 до 6 годин підряд. Найбільш тривалий сезон штормових вітрів на Франківщині починається у жовтні і закінчується в березні. Влітку ураганний вітер має найменшу тривалість. У цей період активно розвинена конвективна діяльність, при якій спостерігаються короточасні посилення шквального вітру.

За рік в області відмічається у середньому біля 60 днів з небезпечною швидкістю вітру 15 м/с і більше і майже вдвічі більше (114 днів) із швидкістю вітру 10 м/с і більше.

Таблиця 2.8 Середні багаторічні значення середньої та середньої максимальної за рік та сезон швидкості вітру у Івано-Франківській області у період 1991-2020

Показник	Сезон, рік	Пункти спостережень					Область
		Рівнинна частина		Передкарпаття		Гірська частина	
		Івано- Франківськ,	Коломия, 295 м	Долина, 470 м	Яремче, 571 м	Пожежевська, 1451 м	

		275 м					
Швидкість вітру середня, м/с	рік	2,6	2,1	2,4	1,7	4,3	2,6
	зима	2,7	2,1	3,0	2,1	6,2	3,3
	весна	3,0	2,3	2,4	1,8	3,8	2,7
	літо	2,4	1,9	1,7	1,4	2,6	2,0
	осінь	2,3	1,8	2,3	1,5	4,3	2,4
Швидкість вітру середня максимальна, м/с	рік	5,3	4,2	4,6	3,8	7,8	5,1
	зима	5,2	4,1	5,4	4,5	10,3	5,9
	весна	6,0	4,7	4,8	3,9	7,2	5,3
	літо	5,2	4,1	3,8	3,2	5,7	4,4
	осінь	4,9	3,7	4,3	3,5	7,7	4,8

У кінці XX – на початку XXI століття вітровий режим в Україні суттєво змінювався. Ці зміни полягали в дуже інтенсивному зменшенні як середньої, так і максимальної швидкості вітру майже на всій території країни протягом року. Такі ж тенденції характерні і для Івано-Франківській області. Середня за добу швидкість вітру зменшувалась протягом усього року. Як наслідок середні багаторічні значення швидкості вітру за рік та сезон у 1991-2020, порівняно з 1981-2010 роками стали меншими (рис. 2.15). Середня за рік швидкість вітру зменшилась майже на 8%. На Франківщині найбільші зміни швидкості вітру відмічались восени та зимою. Середня швидкість вітру за ці сезони стала меншою на 9,5% та 8,9% відповідно. Такі зміни значною мірою були зумовлені зменшенням швидкості вітру у листопаді (-11,5%), вересні (-11,1%) та січні (-10,4%). Зміна швидкості вітру весною була найменшою, особливо у травні та квітні (рис. 2.14).

а) середня за місяць швидкість вітру у 1981-2010 та 1991-2020 та їхня аномалія (%) у 1991-2020, відносно 1981-2010

б) аномалія (%) середньої за рік та сезон швидкості вітру

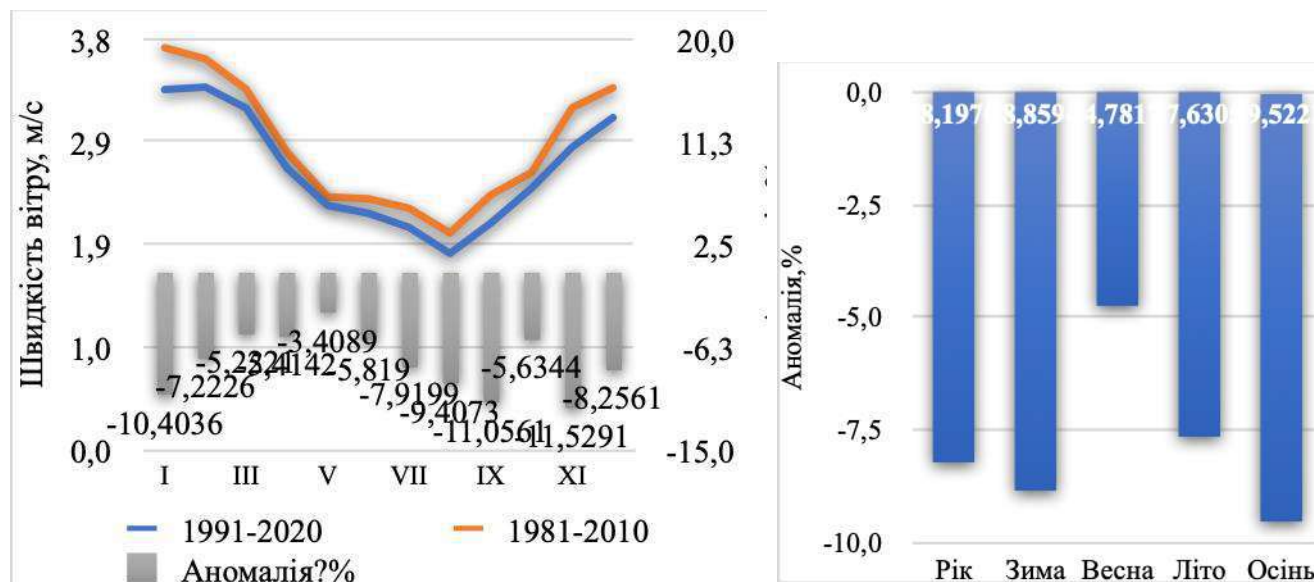

Рис. 2.14. Аномалія (%) середньої за сезон та місяць швидкості вітру у 1991-2020 роках відносно 1981-2010 та кліматичні норми середньої за місяць швидкості вітру за вказані періоди

2.1.5. Атмосферні явища

У теплий період року в Івано-Франківській області спостерігаються сприятливі умови для розвитку конвективних процесів, які приводять до утворення гроз, злив, граду та шквалу. За рік в області у пункті спостережень відмічається понад місяць (38) днів з грозою (табл. 2.8). Проте, у районі радіусом 100 км число днів з грозою та їхня тривалість можуть бути у два - три рази більшими, ніж в окремому пункті, а в районі радіусом 200 км – у 3-4 рази [6,7]. Грози в області можуть утворюватись майже протягом усього року, проте активна грозова діяльність відмічається з травня по серпень з максимумом (10 днів) у липні, коли конвекція досягає найбільшого розвитку (табл. 2.8). У квітні та вересні може бути у середньому два-три дні з грозою за рік. Можливі грози і в холодний період, проте їхня повторюваність незначна – один – три дні за 10 років. З висотою інтенсивність конвекції посилюється, що приводить до зростання повторюваності гроз та їхньої інтенсивності на навітряних схилах гірських масивів. В Івано-Франківській області найбільша кількість гроз відмічається у північно-західних районах (Долина – 45 днів, Івано-Франківськ – 44 дні). Найменша грозова активність характерна для південно-східних районів області, де за рік спостерігається 26 днів з грозою (Коломия) та високогір'я Карпат – 28 днів (Пожежевська).

Таблиця 2.9. Середні багаторічні значення кількості днів за місяць, сезон та рік з атмосферними явищами у Івано-Франківській області у період 1991-2018

Місяць, сезон, рік	Гроза	Град	Шквал	Туман	Хуртовина загальна	Ожеледь	Ожеледиця
Січень	0,0	0,0	0,0	5,4	2,3	3,2	14,3

Лютий	0,1	0,0	0,0	4,3	2,9	1,9	12,8
Березень	0,5	0,0	0,2	3,5	2,2	1,0	4,9
Квітень	2,1	0,2	0,0	2,3	0,7	0,2	0,1
Травень	7,0	0,9	0,1	3,0	0,0	0,0	0,0
Червень	8,4	0,7	0,2	3,5	0,0	0,0	0,0
Липень	10,1	0,9	0,3	2,6	0,0	0,0	0,0
Серпень	7,1	0,8	0,2	3,3	0,0	0,0	0,0
Вересень	2,2	0,2	0,1	3,6	0,0	0,0	0,0
Жовтень	0,5	0,0	0,0	4,9	0,6	0,8	0,3
Листопад	0,0	0,0	0,0	6,7	1,4	1,0	2,5
Грудень	0,1	0,0	0,1	4,6	3,2	3,1	11,8
Рік	38,1	3,8	1,1	46,4	13,3	11,3	46,7
Зима	0,2	0,0	0,1	14,4	8,0	8,2	38,1
Весна	9,6	1,1	0,2	8,3	2,9	1,2	5,0
Літо	25,6	2,4	0,7	9,3	0,0	0,0	0,0
Осінь	2,7	0,2	0,1	14,7	2,1	1,8	2,9

Протягом 1981-2018 років в Івано-Франківській області спостерігалось збільшення кількості днів з грозою, швидкість якого становило 2,5 днів за 10 років. Такі зміни були характерні як для рівнинної території області, так і для гірської (рис. 2.13).

Грози часто супроводжуються шквалами та градом. В Івано-Франківській області повторюваність граду значно більша, ніж шквалу (табл. 2.8). За рік у пункті спостережень може спостерігатись 3-4 дні з градом та 1-2 дні з шквалом. Град і шквал в області можуть утворюватися з квітня до вересня, проте іноді шквалисте посилення вітру можливе і в холодний період. Найбільша повторюваність днів з градом у травні та липні (0,9 днів), а шквалу – у липні (0,3 дні).

Град діаметром від 6 до 20 мм належить до небезпечних явищ погоди, а більше 20 мм – до стихійних. Середній діаметр стихійного граду на Франківщині становить 32 мм, і може сягати 100 мм (25.06.1970). Випадіння крупного граду має чітко виражений добовий хід, з максимумом о 15-18 год. У

ранкові і нічні години він спостерігається дуже рідко. Найбільш ранні інтенсивні градобиття відмічаються у гірських районах, більш пізні - на рівнинній території.

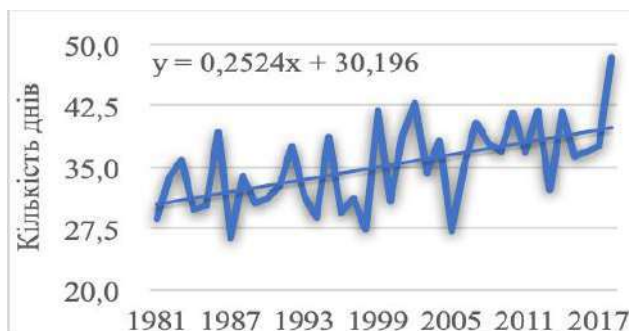
Шквали, при яких швидкість вітру сягає 25 м/с і більше є стихійними метеорологічними явищами. Сильні шквали на Франківщині переважно (89%) мають швидкість вітру в 25-26 м/с. Утворюється явище такої інтенсивності у після полуденні і вечірні години, що зумовлено інтенсивним розвитком конвекції у цей час.

Протягом 1981-2018 років у Івано-Франківській області відмічається тенденція до збільшення кількості днів з градом за рік (рис. 2.15). Повторюваність та інтенсивність стихійного граду ймовірно зменшується [6]. Суттєвої зміни кількості днів з шквалом, повторюваності та інтенсивності сильних шквалів в області протягом останніх десятиріч не відмічалось.

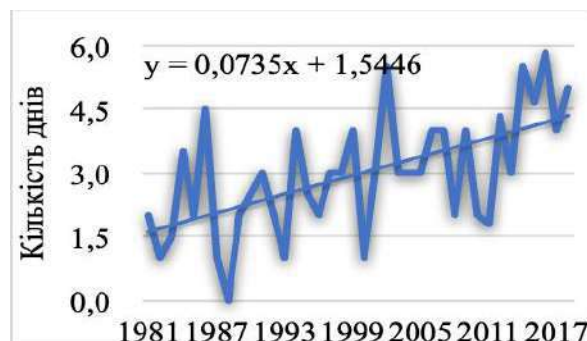
Тумани та хуртовини погіршують видимість, створюють проблеми для роботи усіх видів транспорту. В Івано-Франківській області тумани можуть спостерігатись протягом усього року. За рік в області відмічається біля 46 днів з туманом (табл. 2.8). Найбільшу повторюваність вони мають зимою і восени (31-32%). Найменша повторюваність туманів весною, особливо у квітні (табл. 2.8). Протягом 1981-2018 років кількість днів з туманом в Івано-Франківській області зменшувалась (рис. 2.15).

Наявність снігопадів та сильного вітру в області сприятливі для утворення хуртовин. За рік в середньому по області фіксується до 13 днів із хуртовиною. Вони спостерігаються із жовтня по квітень, найчастіше бувають у грудні (табл. 2.8). Хуртовини, при яких швидкість вітру в усі терміни спостережень сягає 15 м/с і більше і триває 12 год і довше, є стихійними. Під час сильної хуртовини через погонний метр дороги за хвилину переноситься 8-10 кг снігу, а через стандартний залізничний щит, площею 4 м², за добу переноситься до 15 тон снігу. Протягом періоду 1981-2010 повторюваність таких хуртовин та їхня інтенсивність в Івано-Франківській області ймовірно збільшувалась [8].

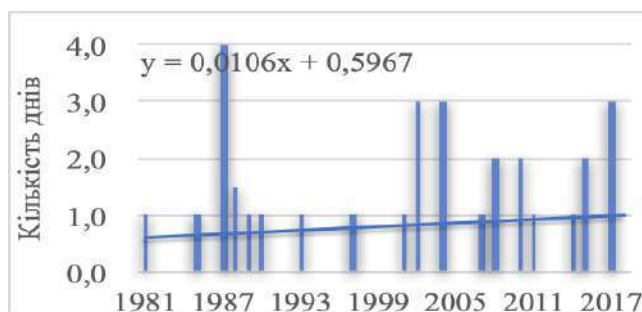
а) кількість днів з грозою

б) кількість днів з градом

в) кількість днів з шквалом

г) кількість днів з туманом

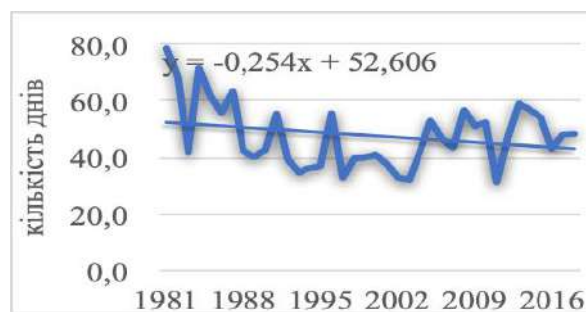

Рис. 2.15 - Міжрічна мінливість кількості днів за рік з атмосферними явищами

Значних збитків об'єктам енергетики, зв'язку, автомобільному та залізничному транспорту завдають ожеледь і ожеледиця. Вони також, призводять до значного травматизму і навіть загибелі людей. Такі явища в області можуть спостерігатись із жовтня до квітня (табл. 2.8). Характерною особливістю Івано-Франківській області є те, що повторюваність кількості днів за рік з ожеледицею майже у 4 рази більша, ніж з ожеледдю (46,7 та 11,3 дні відповідно). 72% днів з ожеледдю та 82% днів з ожеледицею спостерігається зимою, найчастіше у січні. Весною повторюваність ожеледиці майже у 2 рази більша, ніж восени, а ожеледі майже на 30% менше (табл. 2.8). Ожеледь діаметром 20 мм і більше, будь-якої тривалості є стихійним метеорологічним явищем. Середній діаметр відкладень стихійної ожеледі на Франківщині становить 26 мм, а максимальний сягає 36 мм (Пожежевська, 13.03.1975). Кількість днів з ожеледдю та ожеледицею протягом останніх десятиріч на Франківщині збільшується (рис. 2.15).

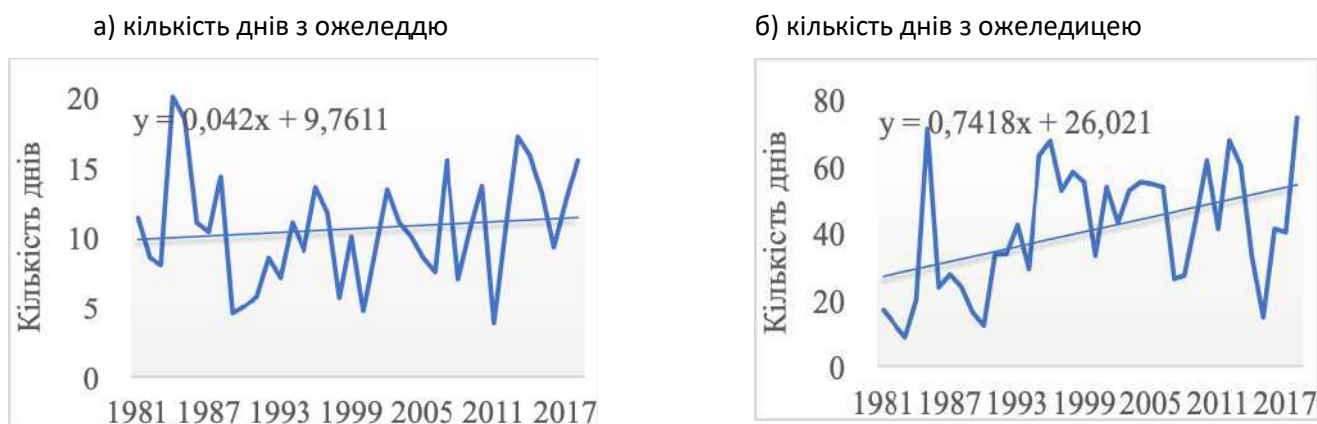

Рис. 2.16 - Міжрічна мінливість кількості днів за рік з ожеледдю та ожеледицею

Отже, протягом останніх десятиріч в Івано-Франківській області спостерігались суттєві зміни термічного режиму, режиму зволоження, збільшувалась повторюваність та інтенсивність небезпечних та стихійних явищ погоди. Такі зміни створюють значні ризики для життєдіяльності людини, довкілля, ефективної діяльності галузей економіки.

Рис. 2.17 Карта кліматичної класифікації за Коппенom [9]

*-Вологий
континентальний
клімат, м'яке літа,
волого впродовж року*

Температура повітря під час найхолоднішого місяця становить в середньому нижче 0 °C (32 °F), впродовж всіх місяців середні температури становлять нижче 22 °C (71.6 °F), та щонайменше впродовж чотирьох місяців становлять в середньому вище 10 °C (50 °F). Немає особливих відмінностей в кількості опадів між порами року

2.1. МОРФОЛОГІЧНІ ТА ТОПОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

2.2. МОРФОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

З точки зору фізико-географічного поділу ця територія знаходиться на пограниччі Передкарпатської рівнини (Передкарпаття) і Подільської височини, яка є частиною Волино-Подільської плити.

Передкарпатська рівнина простягається вздовж північно-східної частини Зовнішніх Карпат вузькою смугою довжиною 300 км. Фундамент рівнини утворює Передкарпатський прогин – перехідна ланка між Волино-Подільською плитою і складчастими структурами Карпат. Цей регіон структурно пов'язаний з Українськими Карпатами. З точки зору геологічної будови він утворений структурами, які характеризуються значною складчатістю, що відрізняє цю ділянку від північно-східних регіонів Волино-Подільської плити. Територія рівнини має абсолютні висоти від 200 до 700 м н.р.м. Досліджувана ділянка сильно розчленована річковою ерозією. Характерними для неї є видовжені вододільні ділянки (межиріччя), які розділяють широкі долини й улоговини. Виникнення глибоких і широких врізів долин зумовлене тим, що значна частина описуваної території вкрита лесовими відкладами. Акумулявання лесів пов'язане з розташуванням цього регіону в перегляціальній зоні четвертинних (плейстоценових) зледенінь. Перегляціальна зона була територією розвитку еолових процесів.

У геологічному відношенні територія Івано-Франківської області розташована у перехідній зоні між Східно-Європейською платформою та Передкарпатським прогином. Ділянка якою протікає Дністер належить до Східноєвропейської платформи, її рухомої периферійної (епікратонічної) частини. Особливістю геологічної будови цього регіону є наявність складчастих і насувних структур, які багаторазово піддавалися впливу тектонічних рухів.

На території платформи, якою на досліджуваній ділянці є Волино-Подільська плита, поширені кристалічні породи протерозойського і ранньопалеозойського віку. Над ними залягає осадовий шар палеозойських, крейдових і третинних відкладів. Потужність цього шару зростає у західному напрямку, тобто в бік Передкарпатського прогину.

Відклади крейдового періоду утворюють сірі та білі мергелі, вапняки, пісковики або піщані мергелі. Вони виходять на поверхню на обривистих ділянках схилів долини Дністра та його приток. Молодші міоценові породи пов'язані із моласовою седиментацією в Передкарпатському прогині. Шар осадових відкладів міоцену складається з сірих, зеленуватих, жовтуватих вапнистих глин, а також суглинків і пісковиків. В окремих з них містяться брекчії кам'яної і калійної солі, гіпси й ангідриди. У Карпатському прогині також виступають туфи й туфіти.

Процес накопичення осадових товщ припинився через висхідні тектонічні рухи (в сарматі). Їх наслідком було відступання моря в напрямку Понтійського басейну. На його колишній території почав протікати Дністер з притоками. Сліди його прадолини зафіксовані за 15–20 км північніше від сучасного русла Дністра і на стільки ж довгими є його карпатські притоки.

На території Івано-Франківської області абсолютні висоти знаходяться в діапазоні від 230 до 2061 м н.р.м. (г. Говерла). Можна виділити рівнинні, передгірські (Передкарпаття) і гірські (Карпати) території. Рівнини прилягають до Дністра (басейн Верхнього Дністра) та займають територію Опільської височини, розташованої по обидва боки Дністра; та Покуття, яке знаходиться між Прутом і Дністром.

Територію Східного Передкарпаття утворюють глибоко розчленовані плити височин, прив'язані своїм розташуванням до приток Дністра, які їх прорізують. Південну межу описуваної території становить лінія насувів Сколівської ділянки на внутрішню зону Передкарпатського прогину. Північна межа також співпадає з межами геологічних структур, описаних вище, тобто, Східноєвропейської платформи і Передкарпатського прогину. У південно-східній частині ця межа переходить на правий берег Дністра і проходить обривистим краєм його долини. Східну межу становлять правобережні краї долин річок Бистриця і Ворона. Як зазначалося вище, з півночі до долини Дністра прилягає Подільська височина, яка у цій частині називається Опільською височиною. Ця форма рельєфу продовжується також на правому березі Дністра.

Західне Поділля – це антикліналь, яка в своїй основі збудована архейськими кристалічними породами (гранітами і гнейсами), покритими шаром молодших відкладів, осадовими породами силуру, девону, верхньоярського періоду, крейди (містять фосфорити) і неогену, а вище – вкрита лесами. Південно-західна частина височини, на якій розташована територія досліджень, називається Опіллям. Цей регіон сильно розчленований річками, поділений на пагорби і дрібніші гряди, що надає території горбистого чи навіть гірського характеру. Такий краєвид простягається аж до гирла Золотої Липи, без виразних верховинних ділянок.

Основні геоморфологічні одиниці досліджуваного регіону – це височини, розчленовані терасованими долинами річок, які стікають з Карпат до басейну Дністра. Височини були сформовані в міоцені, а в плейстоцені були покриті гравієм і лесовими відкладами.

На території височин можна виділити два морфологічні рівні. Вищий рівень Красної займає висоти від 100–160 м над дном долин і утворився у верхньому пліоцені, нижчий на 30–50 м рівень Лоевої датується нижнім четвертинним періодом.

Войнилівська височина займає територію між Сівкою і Лімницею. Простягається від висоти 370 м у найвищих ділянках до 320 м біля Дністра. Характерним елементом цієї території є ерозійний рівень Лоевої з помітними руслами пра-Лімниці.

Прилуквинська височина простягається між долиною Лімниці, Бистриці Солотвинської і Бистриці. Її характер визначають виразні асиметричні у профілях гряди. Північний схил стрімкий і високий, а південний – довгий і пологий. На верховинних ділянках фіксується рівень Лоевої, який відповідає VI терасі Дністра. Весь регіон знижується від Передкарпаття в бік долини Дністра – від 600 м до майже 300 м.

Бистрицька (Станіславська) улоговина знаходиться між Бистрицею Солотвинською і Вороною. Найбільші зафіксовані тут висоти сягають 450 м н.р.м. Сьогодні її формування пов'язують з нерівномірними тектонічними низхідними рухами, тобто прогинанням описуваної території на фоні підняття навколишніх височин – Подільської і Прилуквинської.

Галицько-Букачівська (Бурштинсько-Галицька) улоговина – це розлога природна одиниця, яка характеризується ерозійно-аккумулятивним типом рельєфу. В улоговину стікають карпатські і подільські (опільські) притоки Дністра: Лімниця, Сівка, Луква та Гнила Липа, Нараївка. Вона простягається від Журавненського розлому до Нижнева (нижче Галича). Нижче Нижнева починається каньйонний відрізок долини Дністра (Romer 1906; Gębica et al. 2013). Такий вигляд долина має через ерозійний характер форми, сформованої Дністром, який з часом переміщав своє русло у південно-західному напрямку. Однак причини і час цього процесу до сьогодні детально не встановлені.

Південноопільська височина – знаходиться по правому і лівому боці Дністра. Для неї характерні видовжені і високо підняті пагорби, абсолютні висоти яких сягають 350–400 м н.р.м. Найвищі ділянки репрезентують реліктовий рівень Красної. Описуваний регіон відзначається різноманітним рельєфом, розчленованим глибокими ярами і балками. Характерною особливістю верховин є наявність в основі крейдових мергелів і вапняків. Вони вкриті неогеновими пісками, пісковиками і гіпсами, а зверху – лесами. В гіпсах розвинувся поверхневий і підземний карст. На лівому березі Дністра висоти сягають 350 м. Характерною особливістю цієї території є видовжені пагорби меридіонального простягання, розчленовані притоками Дністра з широкими плоскими днищами.

Характер ландшафту цієї території значною мірою визначає Дністер. Витоки Дністра знаходяться у Східних Карпатах, за 3 км південніше від українського села Розлуч під вершиною Чонтиївка (913 м

н.р.м.). Його басейн можна поділити на верхню частину – до Нижнева, середню – до Тирасполя і нижню – до гирла. Територія досліджень охоплює переважно середню частину басейну Дністра. На ділянці від витоків впродовж 50 км Дністер має гірський характер. В околицях Старого Самбора залишає гірську територію і виходить на низинну ділянку. Ця частина Дністра має пологий нахил. Від гирла ріки Свіча, притоки Дністра, територія починає підніматися. Від Нижнева Дністер виходить на територію Подільської височини. Для цієї ділянки Дністра характерні врізані яри і численні бистрини (пороги). Дністер впадає в Чорне море, утворюючи лиман шириною 9 км і довжиною 32 км.

Найкраще розвинена верхня, правобережна частина Дністра. Найдовшими його притоками є: Тисмениця, Колодниця, Стрий, Свіча, Сівка, Луква, Бистриця Солотвинська. Лівими притоками Дністра є: Верещиця, Зубра, Луг, Свірж, Гнила Липа, Золота Липа, Стрипа, Серет. Притоки, особливо ті, які витікають з Карпат, характеризуються сильною ерозією та долинами врізаними на глибину навіть понад 100 м. У глибоко врізаних річкових долинах на території Українського кристалічного масиву (щита) утворилися ерозійні й акумулятивні тераси. Місцями долини мають вигляд ярів, а в руслах річок часто трапляються пороги. У придолинних ділянках добре розвинута яркова сітка, як молодих ярів – врізаних і вузьких, так і старих – типу «балок».

В долинах Дністра і його приток спостерігається система терас у вигляді сходів. Стратиграфічна схема, опрацьована українськими дослідниками, базується на морфологічно-гіпсометричних критеріях. Вона дозволила виділити VII терасових рівнів. Найстарша VII тераса корелюється з верхньопліоценовою поверхнею вирівнювання Красної, поширеною на Передкарпатті. Наступна VI тераса також пов'язана з Карпатами, названа рівнем Лоевої і, на думку Я. Кравчука, походить з еоплейстоцену. Інші тераси сформувалися вже всередині річкових долин і виникли в плейстоцені і голоцені. Вони утворилися в результаті впливу двох основних факторів: клімату й тектонічних рухів. На думку Я. Кравчука V-ту терасу (50–70 м над дном долини) можна хронологічно пов'язувати з еоплейстоценом, IV терасу (до 45 м) з мезоплейстоценом, а III терасу (15–25 м) і II (5–8 м) з неоплейстоценом. I тераса датується голоценом. Вона має висоту 2,5–5 м над дном долини.

Спільноти, які будували кургани, оточували лесові плоскогір'я, які гіпсометрично піднімалися в бік Карпат. Плоскогір'я урізноманітнювалися сланцевими формами, вапняковими і гіпсовими скелями. На поверхні виступають також інші форми рельєфу – лійки і заглиблення, в яких утворилися гіпсові печери. Описувані форми рельєфу порізані густою річковою сіткою Дністра і його приток, які переважно є меандруючими, з великими вигинами. Крім того, Дністер має ділянку у вигляді каньйону, зумовлену тектонічним підняттям Подільської плити. Особливістю гідросітки є яроподібні долини, глибоко врізані у м'які лесові породи, місцями на 100–150 м. На поверхні лесів сформувалися родючі ґрунти [10].

2.2.1 Топологічні характеристики

Область розміщується в трьох різних за своєю природою ландшафтних 8 зонах. Найнижча зона простягається з півночі до південного-сходу. Північну частину займає Придністровське Поділля, або Лівобережне Придністров'я і є частиною природної області Поділля. Південно-східна частина займає Придністровське Покуття. Абсолютні висоти Покуття в середньому коливаються у межах 300–320 м. Гряди і понижені рівнини, які розділяють їх, простягаються паралельно до долин Дністра і Прута. Рівнинна територія області – це західний край лісостепової зони Руської рівнини, тут панують лісостепові ландшафти.

Середня зона Прикарпаття – це передгірна височина, яка має загальний нахил на північний схід від Карпат до долини Дністра і Прута. Абсолютні висоти в долинах рік досягають 300–320 м, на межиріччях 350–500 м, а в передгір'ях 550–650 м. Територію Прикарпаття (в межах області) можна поділити на два різних передгірних райони, які відрізняються один від одного цілим рядом ознак: Івано-Франківське Прикарпаття та Покутське Прикарпаття. Івано-Франківське Прикарпаття – це розчленована височина, яка розташована

між північними скибовими хребтами Горган і охоплює басейни Бистриць Надвірнянської та Солотвинської, Лукви, Лімниці, Сівки і частково Свічі. Покутське Прикарпаття розташоване на південному сході області між долиною Прута на півночі і північному заході та північним схилом Покутських Карпат на півдні. На південному сході границя проходить по широкій долині нижньої течії Черемошу.

Найвища зона – північно-східні схили Українських Карпат, які поділяються на три фізико-географічні області: Покутські Карпати, Горгани та Гуцульські Карпати (Гринявські гори). Покутські Карпати – це південносхідне продовження Бориславсько-Покутської підзони внутрішньої зони Прикарпаття у межах Івано-Франківської області. Вони простягаються від верхів'я р. Лючка до долини річки Черемош. Покутські гори мають невеликі абсолютні висоти (700-800 м) і складені з декількох паралельно простягнутих у південно-східному напрямку хребтів. Горгани – одна з найбільших гірських областей Скибової зони Українських Карпат. Вони повністю розташовані у межах Івано-Франківської області, між долиною р. Мізуньки на північному заході і долиною р. Черемош на південному сході. Гуцульські Карпати складаються з Чорногори, Гринявських і Чивчинських гір.

2.2.2. Геологічні, тектонічні характеристики та ґрунти

Північний захід Прикарпаття являє собою чергування між плоскими западинами зниженнями, розділеними міжгірними западинами. На південному сході Прикарпаття в центрі знаходиться Івано-Франківська улоговина, оточена по краях височинами і долинами річок. Сполучення височин, улоговин і долин робить рельєф виразним.

На півдні знаходяться Коломийсько-Снятинська рівнина і Прутсько-Черемиське підняття. На південному заході області розташовані Карпати, що представляють собою паралельні хребти, що тягнуться на південний схід. Більшість з них пов'язані з тектонічними структурами. Зниження між хребтами вузькі, з них течуть ріки. Долини досить широкі. Північний схід області являє собою край Східно-Європейської платформи, складеної докембрійськими кристалічними породами, покритими зверху горизонтальними товщами палеозойських і мезозойських порід. З часом територія зазнавала різних тектонічних рухів, в результаті яких опинялася під водою, то утворилися невисокі гори. На південному заході раніше була величезна Альпійська геосинклинальна область, з неї виникли Альпійські і Карпатські гори, Балкани. У мезозойські і четвертинні часи тут накопичувалися потужні осадові товщі, що інтенсивно м'яли в складчастій структури під час горотворення. В Івано-Франківській області дослідники виділяють ряд тектонічних структур.

На території області відкладалися відкладення, починаючи від силурійського часу до сучасних. Повсюдним поширенням користуються четвертинні опади і являють собою практично повний розріз всіх ярусів систем. В основному це флішові палеогенові відклади, у Прикарпатті і в Придністров'ї це горизонтальні шари піщано-глинистих порід, вапняку і т. д. У Прикарпатті це в основному уламкові піщано-гравійні опади з включеннями конгломератів. Рівнини покриті переважно континентальними четвертинними алювіальними і делювіальними опадами, лесовидними суглинками, лесами.

В області розвідані родовища нафти та газу, озокериту, кам'яної і калійної солей, сірки, сировини для будівельних матеріалів, а також є сприятливі умови для видобування мідноколчеданних та поліметалічних руд, наявні мінеральні води з бальнеологічними властивостями.

В області нараховується 287 родовищ (з урахуванням комплексності – 281), що мають затверджені експлуатаційні запаси з 25 видів різноманітних корисних копалин, з яких близько 130 родовищ розробляється. Сировинна база області складається з корисних копалин паливно-енергетичного напрямку (газ, нафта, конденсат, торф) – 24,1 %, сировина для виробництва будівельних матеріалів – 54,7 %, підземні води та грязі – 15,6%, гірничо-хімічні корисні копалини (кам'яна, калійна та магнієва солі, карбонатна

сировина для вапнування кислих ґрунтів, карбонатна сировина для цукрової промисловості, сірка) - 4,4 %, гірничорудні корисні копалини – 1,0% .

У межах області відомо 43 родовища вуглеводнів, з яких промисловістю розробляються 32 родовища. До найголовніших родовищ нафти, внесених у реєстр Державного балансу запасів корисних копалин України, віднесені Долинське, Північно-Долинське, Струтинське, Битків-Бабченське.

Відкриті поклади сланцевого газу на «Одеській площі». Одеська ділянка майже повністю охоплює територію Івано-Франківського району, частково – Калуського та Коломийського районів і займає близько 2,9 тис. кв. км. Прогнозні ресурси Одеської площі оцінюються Державною службою геології і надр України в 2,98 трлн. м3 газу.

Область володіє добре розвиненою сировинною базою будівельних матеріалів. На її території знаходиться 161 родовище з 11 видів корисних копалин, які застосовуються у будівництві. Розробляється 60 родовищ.

Мінеральні води представлені водами без специфічних компонентів, особливості яких визначаються основним іонним складом і загальною мінералізацією (від малої до міцної розсоліної), а також водами – вуглекислими, бромистими, йодованими, з підвищеною температурою. Із родовищ мінеральних вод, що мають затверджені експлуатаційні запаси в області, наявні 14 родовищ.

На півночі області наявне родовище лікувальних грязей Черченське.

На території області поширені зсувні явища. Так як такі процеси небезпечні для експлуатації будівель та споруд – необхідно вивчати причини виникнення таких явищ, необхідно передбачити спеціальні заходи по захисту від таких явищ, провести роботи - інженерна геологія Івано-Франківськ. На території Івано-Франківського району розвинені просідання та зрушення ґрунтів, через що постраждали газопроводи.

Нерідко зсуви виникають на берегах річки Прут, особливо в гірських місцях. Тут залягають мезозойські опади (кварцит, сланець), зверху лежать флішові опади (піщано-глинисті, вапняково-мергельна товща) і уламкова товща (щебінь). Подільська височина інтенсивно розчленована мережею долин і ярів. У руслах річок в місцях розповсюдження глинистих опадів розвинуті зсувні процеси. Також велику роль для утворення зсувних процесів грає верхньомілова товща крейди і мергелів – водотривкий шар на великій площі території. З карбонатними верхньоміловими і неогеновими опадами пов'язані карстові явища.

2.2.3. Тектонічні характеристики

Південно-західна окраїна Руської платформи. У геологічному плані та частина Подільського плато, що входить до складу Івано-Франківської області, розміщена в межах пологої сідловини, яка розділяє два палеозойські прогини: Львівський на півночі і Кишинівський — на півдні. Для подільської сідловини, так як і для всієї західної окраїни Руської платформи, дуже характерним є загальне поступове занурення кристалічних порід фундаменту з північного сходу на південний захід, від Українського кристалічного масиву до каледонської геосинклінальної області, яка облямовує платформу. У цьому напрямку помітне збільшення потужностей осадових товщ раннього і середнього палеозою. На фоні загального пологого падіння палеозойських відкладів на захід і південний захід під кутом 1—2° спостерігаються широкі, майже непомітні в окремих відслоненнях куполоподібні складки з кутами падіння на крилах 2—4°, рідко 5—6°. У відкладах силуру (борщівський, чортківський, іванівський горизонти) по р. Дністер трапляються невеликі дислокації типу скидів з невеликою амплітудою переміщення.

Передкарпатський неогеновий прогин. Як ми вже зазначали, в межах Передкарпатського крайового неогенового прогину виділяються дві структурні зони: Внутрішня і Зовнішня. Зовнішня зона Передкарпатського прогину в ранньому міоцені була сушею і почала опускатись тільки в гелльветі і нижньому тортоні. У пізньому тортоні і ранньому сарматі прогинання стає дуже інтенсивним, і на її території накопичуються потужні осадові відклади. З цим періодом і післясарматською складчастістю пов'язується завершальна стадія формування Зовнішньої зони прогину як самостійної тектонічної одиниці. Цей етап був також заключним у житті Карпатської геосинклінальної області загалом.

Характерна особливість Зовнішньої зони Передкарпатського прогину — широкий розвиток пологих куполоподібних складок, часто розбитих численними порушеннями на блоки. У Зовнішній зоні за глибиною залягання фундаменту виділяють три одиниці: а) північно-західну (Угерську) найбільш занурену, б) центральну (Івано-Франківське поперечне підняття) дещо підняту і в) південно-східну (Косівську) опущену. З огляду на структуру дуже важливу роль відіграють розколи фундаменту, завдяки яким вся територія має блокову будову. Ці великі дислокації (розломи Краковецький, Городецький, Калуський, Галицький) у неогеновому комплексі відкладів переходять у флексури, що свідчить про наявність переміщень під час накопичення тортон-сарматських відкладів. Це також підтверджується різкими змінами потужності тортону і сармату. Крім згаданих розколів фундаменту, в Зовнішній зоні простежуються великі поздовжні дислокації (скиди по лінії Івано-Франківськ—Коломия). Рухи по цих дислокаціях відбувалися, мабуть, багато разів.

Внутрішня зона Передкарпатського прогину сформувалась, на відміну від Зовнішньої, на флішевій складчастій основі. У її будові бере участь потужний комплекс піщано-глинистих соленосних молас, інтенсивно зім'ятих у складки і нерідко порушених скидовими дислокаціями. Внутрішня зона прогину полого насунута (до 15 км і більше) на Зовнішню зону. Про південно-західну границю Внутрішньої зони прогину тепер говорити важко, тому що значна її частина перекрита насунутими скибами Складчастих Карпат. На території Внутрішньої зони прогину вздовж насунутого краю Скибової зони місцями різко піднімається складчастий флішевий фундамент і на поверхню виходять палеогенові і навіть верхньокрейдові породи. Такі підняття є в районі Биткова—Майдана і на південний схід від р. Прут (Покутські складки). Лінійна витягнутість смуги «глибинних» складок дозволяє виділити її в самостійну Бориславсько-Покутську підзону. Глибше занурена частина Внутрішньої зони, яка розташована на північний схід від цієї підзони, увійшла в геологічну літературу під назвою «Самбірської підзони».

Для Бориславсько-Покутської підзони дуже характерні поперечні порушення типу скидів, підкидів і скидо-зсувів, які розбивають лінійні складки на окремі блоки. Ці складки тягнуться на десятки кілометрів. Вони звичайно вузькі, стиснуті, перекинуті на північний схід і переважно ускладнені крутими насувами. Цей своєрідний стиль тектоніки спричинює багатоповерхове розташування антиклінальних структур (тепер доведено наявність трьох поверхів таких структур). У межах Івано-Франківщини в Бориславсько-Покутській підзоні привертають увагу структури Слободи Рунгурської і Покутських Карпат. Покутські складки належать до так званого Північно-Буковинського поперечного підняття, у межах якого спостерігається найбільш різке підняття усіх тектонічних зон Карпат. Тут також Карпатська складчаста область найбільше звужується. За характером геологічної будови флішевий фундамент Бориславсько-Покутської підзони дуже нагадує лускувату будову Скибової зони. Основна відмінність полягає, мабуть, тільки в тому, що в цій підзоні, крім верхньокрейдового та палеогенового флішу, в геологічній будові беруть також участь міоценові моласові відклади. Інтенсивне підняття складчастого флішевого ложа на схід від Пруту спостерігається в районі Чорного Потoku та Слободи Рунгурської. Тут з-під покрівця слобідських конгломератів, які залягають незгідно, окремими плямами виходять еоценові і олігоцені (менілітові) породи. Дані глибокого буріння свідчать про дуже складну лускувату будову

З південного заходу до підняття Слобода Рунгурська—Чорний Потік прилягає велика Ославська синкліналь, яка заповнена добротівськими і стебницькими відкладами. Далі на схід складчасте флішеве ложе ще більше піднімається, і в околицях сіл Текуча і Яблунів з-під моласового покрівця раптово виходять на поверхню Покутські складки, які складені крейдовими і палеогеновими флішевими породами. Це підняття супроводжується різким, 5-кілометровим, майже меридіональним відступом на південь насуву Орівської скиби на прогин. У Покутських Карпатах чітко виділяються п'ять лінійних вузьких антиклінальних структур (складка Кам'янистого, складка Карматури, складка Брусного, складка Плоского і складка Максимця), які мають круті крила і дещо нахилені в північно-східному напрямі осі. У районі периклінального занурення у межиріччі Лючки і Пістинки Покутські складки представлені звичайними антикліналями без слідів розривних порушень. Далі на південний схід в межиріччі Рибниці і Черемошу паралельно з загальним підняттям у ядрах антикліналей з'являються порушення типу крутих насувів, які зумовлюють насунання південно-західних крил на підвернуті північно-східні. Ще далі в південно-східному напрямі амплітуда розривних дислокацій значно збільшується і три південні складки (Максимця, Плоского і Брусного) переходять у справжні луски. Весь ансамбль Покутських складок насувається на більш північну частину Прикарпатського прогину. Насув має регіональний характер і значну амплітуду. Для Самбірської підзони дуже характерним є значне поширення відкладів стебницької і балицької світ (міоцен). Воротищенські і добротівські верстви виходять тільки в ядрах антиклінальних структур. Тектоніка міоценових утворень ускладнюється наявністю пластичних соленосних відкладів, які місцями зумовлюють явища діапірового характеру.

Загалом Самбірська підзона нагадує складно побудований синклінорій. Міоценові відклади утворюють лінійні складки, які нерідко тягнуться на багато кілометрів; їх північно-східні крила переважно ускладнені підкидами та насувами невеликої амплітуди. На Покутті коло Яблунева, Косова та Кут Самбірська підзона різко звужується, тому що значна її частина перекрита насунутими масами Покутських складок. Складчасті Карпати. Характерна риса тектоніки складчастої області Українських Карпат — покривно-лускувата будова з чітким південно-східним простяганням складок. Складний характер будови — це наслідок карпатської фази складчастості, яка відбувалась в три етапи:

- а) на границі олігоцену і міоцену;
- б) в пізньому тортоні і
- в) в середньому пліоцені.

У межах Івано-Франківської області виділяються такі великі структурно-фаціальні одиниці, як Скибова, Чорногірська, Сухівська, Рахівська і Мармароська зони.

Скибова зона складається із закинутих у північно-східному напрямі антиклінальних складок, північно-східні крила яких, як правило, зірвані. Налічують шість складок: Берегова, Орівська, Сколівська, Парашка, Зелем'янка і Рожанка. Берегова скиба насунута на Внутрішню зону Передкарпатського прогину більш як на 20 км. Полога хвиляста площина переміщення надає порушенню схожості зі структурами шар'яжного типу. Така велика амплітуда переміщення притаманна і другій скибі — Орівській. Характер насувів більш південних скиб (Сколівська, Парашка, Зелем'янка і Рожанка) вивчений менш детально. Польові спостереження дають деякі підстави вважати їх більш круті ми. Амплітуди горизонтальних переміщень тут значно менші.

Особливості геологічної будови Скибової зони дозволяють у її межах з півночі на південь виділити три частини: північну, центральну і південну. Перша охоплює Берегову і Орівську скиби і являє собою насунутий елемент, основою якого є дуже перспективна щодо нафтогазоносності Внутрішня зона Прикарпатського прогину. Середня включає більш південні скиби (Сколівська, Парашка, Зелем'янка і

Рожанка). На її території у межах Івано-Франківської області зазначено опущену ділянку, яку в геологічній літературі не зовсім вдало називають Верховинською (Жаб'ївською) «западиною». У цьому районі дуже поширені потужні олігоцені відклади (кросненські верстви). Південна частина Скибової зони охоплює район Вододільних Горганських складок, в межах якого також фіксується лускуватий стиль геологічної будови. З півдня на Скибову зону насувається наступна структурно-фаціальна одиниця — Чорногірська зона. У її межах в межиріччі Пруту і Чорного Черемошу виділяють дві підзони: Скуповську і Шипотську. Ці підзони розташовані під деяким кутом (20—30°) до регіонального насуву Чорногірської зони на Скибову одиницю, внаслідок чого більш зовнішня Скуповська підзона в західному напрямі поступово зрізається і тектонічно виклинюється (верхів'я Пруту).

У фронтальній частині цієї підзони виходять крейдові породи шипотської та скупівської світи, які на південь поступово занурюються і перекриваються палеогеновими відкладами. У межах Шипотської підзони на геологічних картах вирисовується серія вузьких і дуже круто поставлених лусок, які в основному збудовані з порід шипотської світи (нижня крейда). Між Чорногорською зоною і розташованим далі на південь Мармароським кристалічним масивом (Чивчинські гори) простягається смуга крейдових порід рахівської, білотисенської і буркутської світи. Цю смугу в геологічній літературі ще донедавна виділяли як єдину тектонічну одиницю — Рахівську зону. За найновішими даними доведено, що в смузі поширення крейдових відкладів між Мармароською і Чорногірською зонами можна виділити дві самостійні тектонічні одиниці: 1) південну, яка відповідає Рахівській зоні; 2) північну - Сухівську зону. Рахівська зона в основному збудована з валанжин-готерінських, карбонатно-теригенних порід рахівської світи, які звичайно утворюють дрібні складки (складчастість типу гофрування). У північному напрямі ця зона насувається (амплітуда насуву понад 10—15 км) на Сухівську зону, в межах якої дуже поширені строкаті мергелісті породи сухівської світи. З півдня на Рахівську одиницю насувається Мармароський кристалічний масив. У межах цього масиву виділяють три структурно-фаціальні зони (з півдня на північ): Білопотіцьку, Берлебасько-Перкалабську і Радомирську. Древні метаморфічні породи, які беруть участь у геологічній будові згаданих тектонічних одиниць, утворились з первинних осадових і вулканогенних відкладів, що сформувались на цій території у нижньому і середньому палеозої в умовах геосинклінального підняття у межах геосинклінальної області [11].

2.2.4. Сейсмічні характеристики Івано-Франківської області

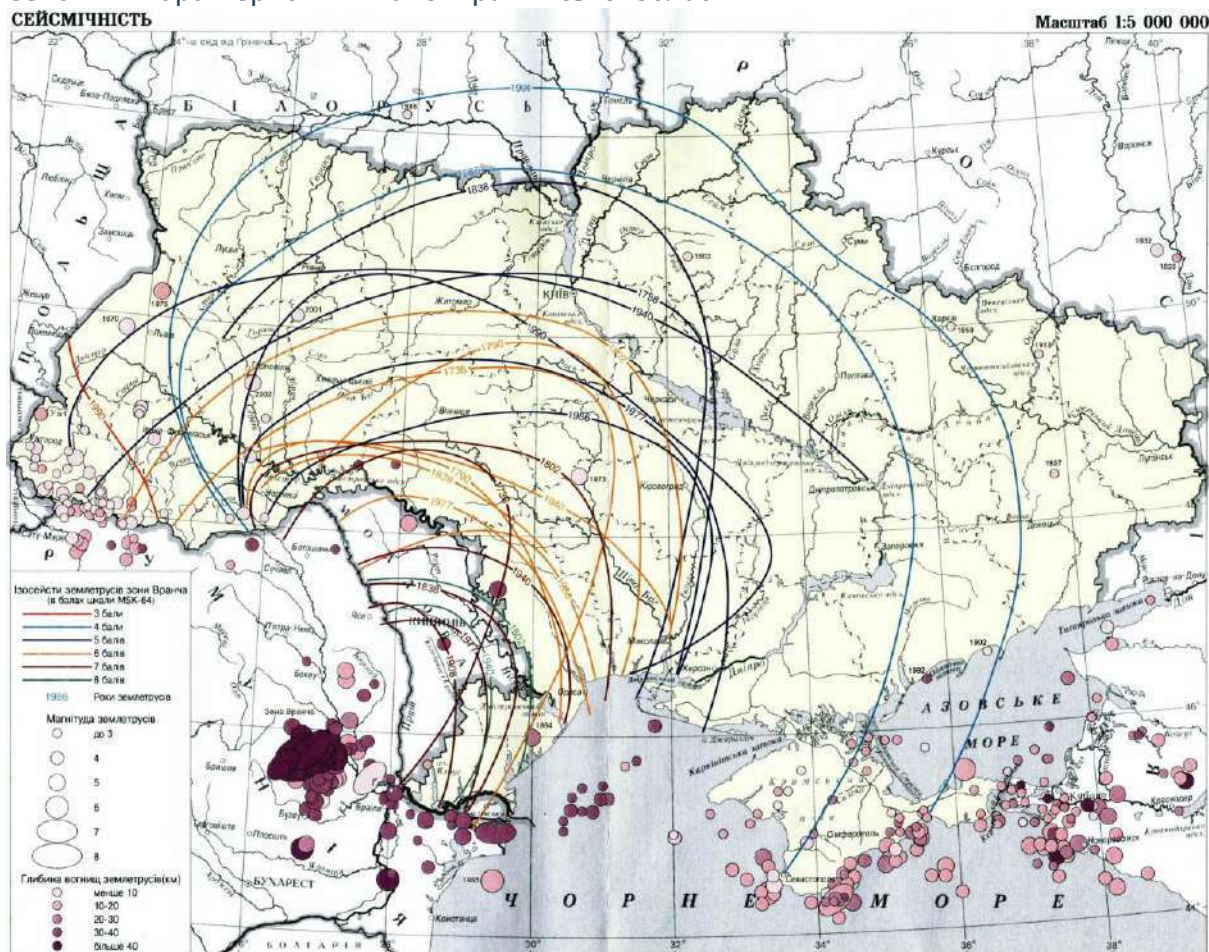

Рис. 2.18 Сейсмічність регіону розташування Івано-Франківської області [12].

Сейсмічна активність Надвірнянського, Долинського та Бориславського районів Прикарпаття є, поряд з основною тектонічною спричиненістю, значною мірою наведеною (індукованою), тобто це розрядка тектонічних напружень (спричинених загальним геодинамічним процесом в Карпатському регіоні України), яка викликана змінами напружено-деформованого стану порід і флюїдної циркуляції у зонах родовищ у процесі нафтовидобутку і закачування води.

Землетруси цих районів (зокрема, їх локалізація та напрямки спорювання розривів) відображають особливості будови та геодинамічної активності наявних тут різнорангових локальних і регіональних тектонічних структур і особливості їх геомеханічного режиму.

Сейсмічність у районі Долини (перша активізація району відбулась у 1974-1976 рр.) пов'язана з інтенсивним видобуванням нафти на Долинському родовищі. Складний напружений стан геологічного середовища нижче зони родовища і додаткові гідродинамічні чинники, зокрема, застосування з 1958-63 років законтурного закачування води та технології гідророзриву пласта сприяли сейсмогеодинамічній активізації – відчутним землетрусам, деформаціям порід, зминанню і розривам обсадних колон свердловин. Поява тут нових вогнищ землетрусів з 1983 р. свідчить про триваючу сучасну тектонічну активність існуючих геологічних структур.

У Надвірнянській сейсмогенній зоні (активізований у 1996-2013 рр.) встановлено, що вогнища землетрусів в основному розташовані вище (2-2,5 км) і нижче (4,8-6 км) зон локалізації покладів нафти і газу (2,8-4,5 км), або збоку від нафтогазоносних структур. Частина вогнищ місцевих землетрусів тяжіє до зони поперечного Надвірнянського розлому та опірюючих розривних порушень, частина – до поверхонь різноглибинних (1-й, 2-й та 3-й яруси складок) насувів, ще кілька – до структур у зоні грязьового вулкану Старуня.

Оскільки простежується зв'язок локальної сейсмічності досліджених районів не тільки з тектонікою, а й з техногенними процесами – кастовими процесами в районі рудника №2 Стебницького ГХП «Полімінерал», а також з інтенсивністю процесів нафтовидобутку на місцевих родовищах як у часі, так і по співвідношенню між вогнищами землетрусів і горизонтами нафтовидобутку за просторовим розташуванням та глибиною, викладені результати досліджень слід враховувати з метою мінімізації екологічних ризиків для розташованих у Прикарпатті великих міст (Долина, Надвірна) та багатьох інших населених пунктів, гірничих виробок та хвостосховищ калійних родовищ Стебника і Калуша, нафтопромислів та транспортних магістралей (залізничних і автомобільних шляхів, мостів і тунелів, газо- і нафтопроводів, ліній електропередач.

Українські Карпати – це частина Карпатської складчастої області – північної гілки альпід Європи. У схемах тектонічного районування Українських Карпат розрізняють три великі структурні одиниці: Складчасті Карпати та прилеглі до них Передкарпатський передовий і Закарпатський внутрішній прогини. Характерною особливістю будови Складчастих Карпат є наявність тут численних потужних покривів-насувів і складок, спричинених великими горизонтальними переміщеннями гірських мас в альпійську епоху.

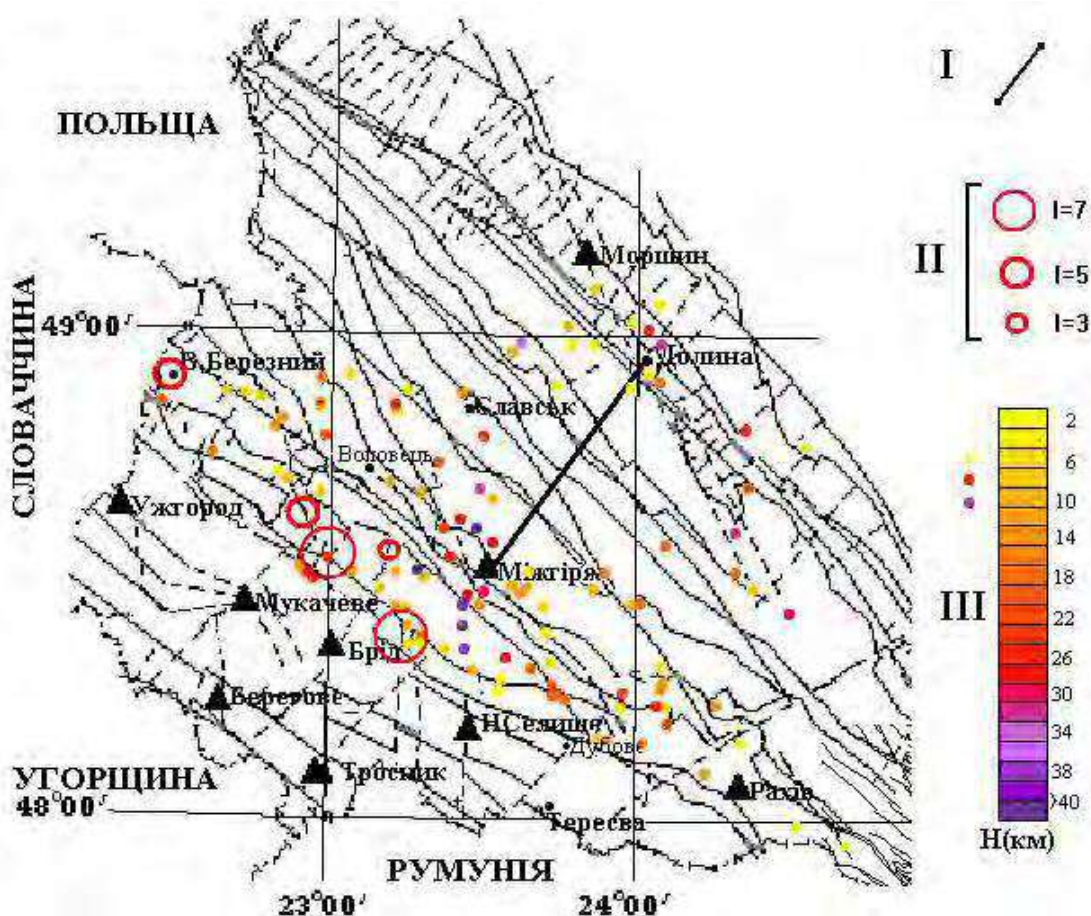

Рис. 2.19 - Сейсмічність Українських Карпат (I – сейсмогеологічний профіль Міжгір'я – Долина (див. рис. 2); II – епіцентри історичних землетрусів з позначенням їх бальності; III – епіцентри інструментально зареєстрованих землетрусів та шкала їх глибин) [13]

2.2.5. Гідрогеологічні характеристики Івано-Франківської області

З гідрогеологічної точки зору територія басейну Дністра належить до Гідрогеологічної провінції складчастої області Карпат, Гідрогеологічної провінції складчастої області Українського кристалічного щита, Волино-Подільського артезіанського басейну та Причорноморського артезіанського басейну.

У межах Українських Карпат басейн Дністра розташований у двох гідрогеологічних районах: Гірської складчастої області Карпат та Передкарпатського артезіанського басейну.

Характерна риса тектоніки Карпатської складчастої області – покривно-лускувата будова з чітким південно-східним простяганням складок. У її геологічній будові беруть участь інтенсивно дислоковані флішеві відклади крейди та палеогену, виявлені монотонним переверстуванням пісковиків, алевролітів і аргілітів, сланців, рідше вапняків.

Оскільки, водовмісні породи в межах гірської складчастої області майже виключно теригенні флішеві відклади, дуже дислоковані, зім'яті в численні складки, часто розірвані, перекинуті і ускладненні насувами, то на цій території немає витриманих водоносних горизонтів.

Особливістю Передкарпатського артезіанського басейну є те, що майже всі накопичені в ньому підземні води є високомінералізованими або розсолами. Формуються вони не лише на великих глибинах в зоні утрудненого водообміну, а й у приповерхневих частинах басейну внаслідок вилугування солей з водовмісних порід.

У межах Волино-Подільського артезіанського басейну виділяють дві частини – гідрогеологічні басейни другого порядку: Галицько-Волинська западина і Волино-Подільська плита. Геологічна будова їх неоднакова. Це позначається на умовах поширення, живлення, циркуляції, режиму та хімічному складу підземних вод.

До Причорноморського гідрогеологічного басейну включають територію басейнів рік правобережжя Дністра нижче річки Ягорлик до гирла Дністра.

Характерною особливістю території є наявність карсту в неогенових відкладах.

Рис. 2.20. Гідрографічне районування території України

- **Волино-Подільський артезіанський басейн** розташований на заході України в межах Волино-Подільської плити, і охоплює Волинську, Рівненську, Тернопільську, західну половину Хмельницької, північно-східні частини Львівської, Івано-Франківської і Чернівецької областей та незначну частину Вінницької області.

У гідрогеологічному плані басейн характеризується сприятливими умовами формування прогнозних ресурсів підземних вод і наявністю в ньому водозбагачених прісних водоносних горизонтів, які складають потужну зону (на півночі і сході до 1 км і більше. Особливою відзнакою басейну є наявність

широко розвинутій системи водоносних горизонтів, які практично не відокремлені один від одного потужними водотривами і утворюють єдиний водоносний комплекс. Зона інтенсивного водообміну в регіоні обмежується глибиною розвитку тріщинуватості порід, яка складає 100-110 м у західній та центральній частинах басейну і 300-350 м – у північно-східній частині.

- **Гідрогеологічна провінція складчастої області Українських Карпат** розташована на південному заході України в межах молоді складчастої споруди Карпат, Закарпатського прогину та Прикарпатського пригірського прогину і охоплює Закарпатську область, центральні і південні частини Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей.

Територія провінції характеризується складними гідрогеологічними умовами, що обумовлено значною різноманітністю особливостей геоморфологічної та геолого-структурної будови. Для водоносних горизонтів характерна невитриманість поширення, складність взаємовідношень у розрізі та нерівномірність обводнення у плані. Наявність соленосних і глинистих утворень у Прикарпатському прогині, розчленування рельєфу, структурна порушеність і низькі фільтраційні та ємкісні властивості порід не сприяють накопиченню в даній провінції значної кількості підземних вод, незважаючи на те, що регіон у цілому є найбільш зволеним в Україні [15].

2.2.6. Характеристики ґрунтів

Ґрунтовий покрив Івано-Франківської області дуже різноманітний. Найбільш поширеними ґрунтами відповідно до природного районування в лісостеповій зоні є опідзолені ґрунти та чорноземи. У передгір'ях Карпат переважають дерново-підзолисті і дернові. У межах гористої місцевості, в Карпатах, виділяється група гірських ґрунтів – бурі гірсько-лісові, дерново-бурі, з переважанням ґрунтів з вмістом гравію. У ґрунтовому покриві регіону значну частину займають чорноземи, лугові, лучно-болотні та болотні ґрунти; вони спостерігаються в окремих секціях і масивах у всіх ґрунтово-кліматичних зонах. Дані про типи ґрунтів, еродованість, родючість отримано за даними дистанційного зондування Землі у вигляді інтерактивної карти. Для аналізу факторів, що можуть впливати на стан ґрунтового покриву, проаналізовано інформацію щодо поширення екзогенних геологічних процесів, стану забруднення ґрунтів у межах Івано-Франківської області. На території Івано-Франківської області вибрано підприємства, для яких викиди в атмосферу сягають понад 100 т у рік і скиди через об'ємні накопичення у вигляді золи, шлаку, побутових відходів – понад 200 тис. т.

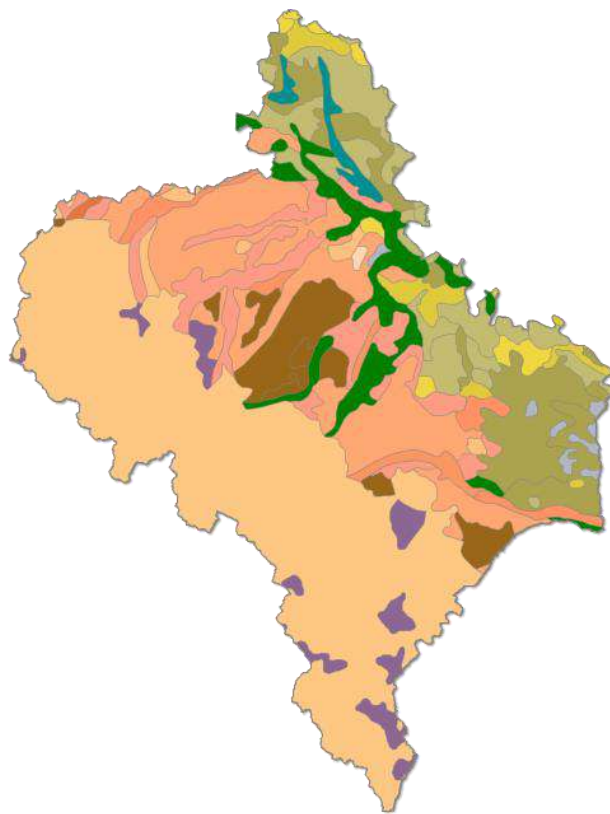

Рис. 2. 21 – Ґрунти Івано-Франківської області [18]

За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), яка розробила наднаціональну класифікацію, що пропонує корисні узагальнення щодо ґрунтоутворення щодо взаємодії між основними ґрунтоутворюючими факторами, на території Івано-Франківської області наявні наступні типи ґрунтів:

Bd 66-1/2bc – Скелясті бідні камбісолі від горбистого до гірського

De 20-2ab – Багаті підзолівісолі від рівнинного до горбистого

Lo 89-2a – Типові лувісолі рівнинні

Mo 1-2ab – типові грейземи від рівнинного до горбистого

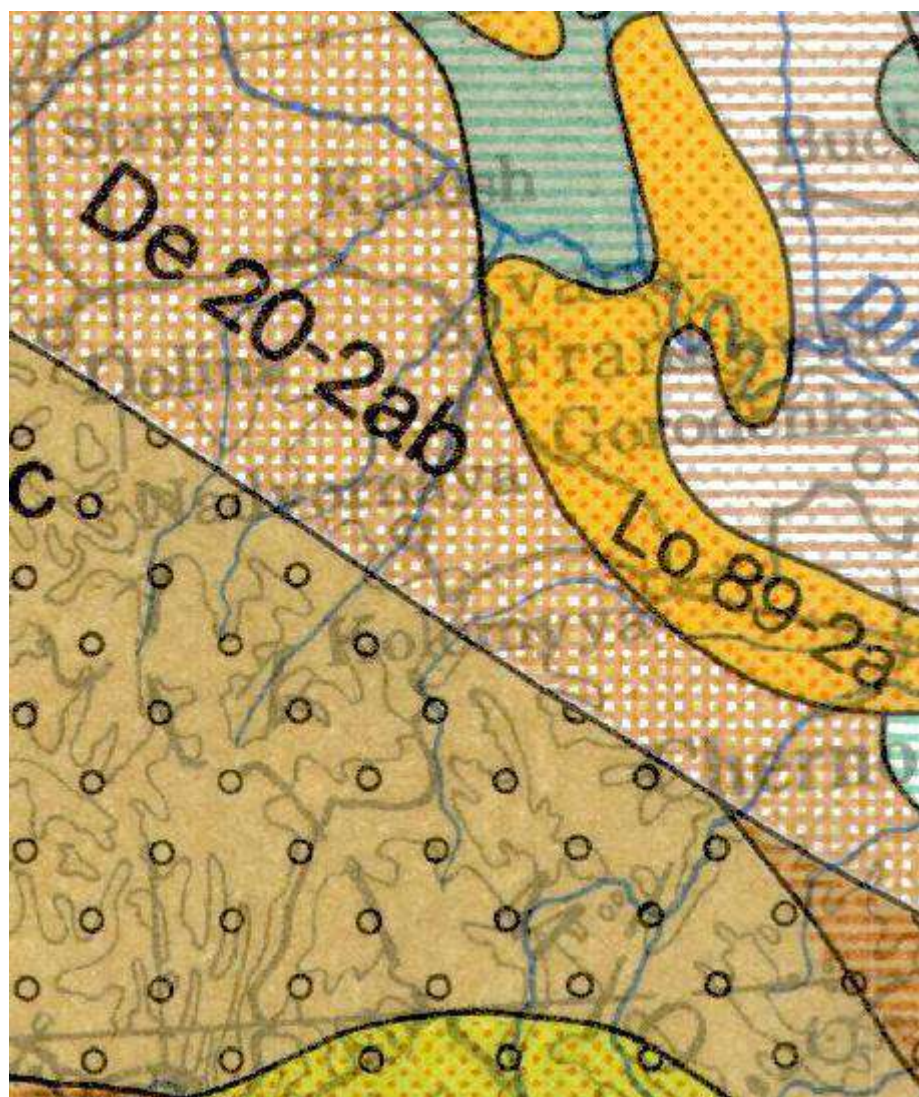

Рис. 2. 22 – Типи ґрунтів Івано-Франківської області за ФАО [19]

2.3. ВОДНІ РЕСУРСИ

2.3.1. Плани користування водними ресурсами

За даними державної статистичної звітності за формою 2-ТП (водгосп) в 2022 році господарствами та населенням області забрано 76,038 млн.м³ води, в т.ч. з поверхневих водойм – 70,049 млн. м³, з підземних джерел – 5,990 млн. м³ води. Порівняно з 2021 роком забір води зменшився на 14,999 млн.м³.

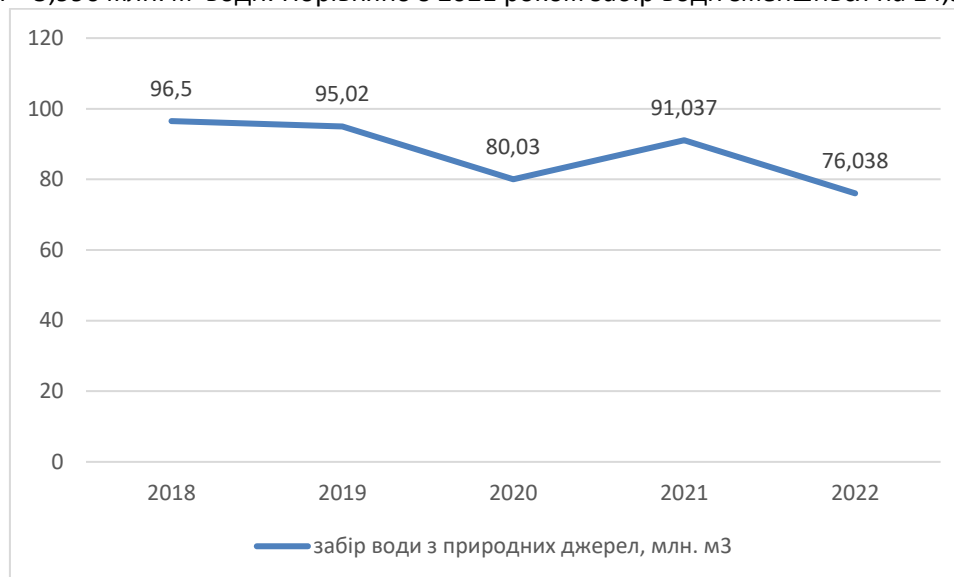

Рис. 2.23. Динаміка забору води з природних джерел

Зменшення забору свіжої води по області в 2022 році відбулося, в основному, по промисловості (на 13,47 млн.м³), а саме:

- зменшення використання води ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» – на 2,805 млн.м³ у зв'язку із зменшенням в 2022 р. виробітку електроенергії;

- ТОВ «Карпатнафтохім» – на 8,383 млн.м³ у зв'язку із зменшенням в 2022 р. потужностей виробничої діяльності;

- зменшення використання води ФОП Гергелюк Х. І. – на 2,356 млн.м³ у зв'язку із призупиненням виробництва бетонних розчинів, готових для використання.

По галузях «сільське господарство, лісове та рибне господарство» та «водопостачання, каналізація, поводження з відходами» спостерігається незначне зменшення заборів свіжої води – відповідно на 0,1 млн.м³ та 1,42 млн.м³.

Найбільші водозабори здійснюють наступні підприємства: ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» (26,403 млн.м³); КП «Івано-Франківськводокотехпром» (18,337 млн.м³); ТОВ «Карпатнафтохім» (8,360 млн.м³); КП «Калуська енергетична компанія» (3,912 млн.м³); ПрАТ «Івано-Франківськцемент» (1,585 млн.м³); ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» (1,106 млн.м³).

За даними звітності про використання води за формою 2ТП-водгосп (річна) в 2022 р. в області було використано 64,366 млн.м³ води, в т.ч. 5,191 млн.м³ з підземних джерел. В 2021 р. використано відповідно 81,883 млн.м³ і 10,924 млн.м³ води.

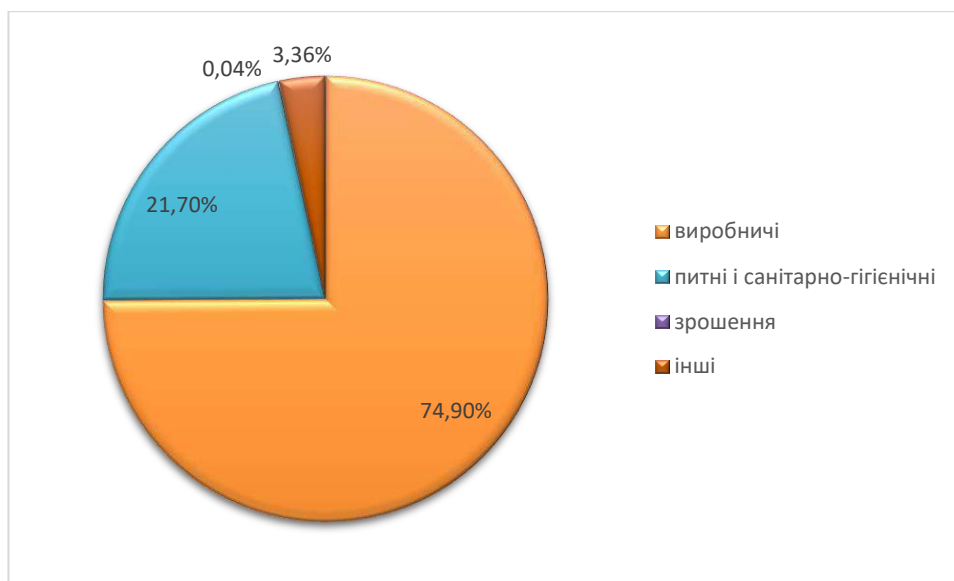

Рис. 2.24. Структура використання на потреби водних ресурсів

На зміну обсягів використання води по Івано-Франківській області в основному вплинуло, зменшення в 2022 році в порівнянні з попереднім роком використання води підприємствами промисловості на 12,824 млн.м³ (на 8,976 млн.м³ – підприємствами переробної промисловості; на 4,037 млн.м³ – підприємствами виробництва електроенергії) та на 4,144 млн.м³ підприємствами діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – ТОВ «Захід контракт» зменшив свою виробничу діяльність із надання в оренду вантажних автомобілів, внаслідок чого зменшив використання води (із 4,146 млн.м³ в 2021 р. до 0,002 млн.м³ в 2022 р.).

Найбільше водокористування здійснюють такі підприємства, як: ВП «Бурштинська ТЕС» АТ «ДТЕК Західенерго» (26,367 млн.м³); КП «Івано-Франківськводокотехпром» (11,593 млн.м³); ТОВ «Карпатнафтохім» (6,528 млн.м³); КП «Калуська енергетична компанія» (1,924 млн.м³); ПрАТ «Івано-Франківськцемент» (1,585 млн.м³); ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» (1,141 млн.м³) [20].

2.3.2. Поверхневі води

Таблиця 2.10. Основні водоносні горизонти ра інформацією ДНВП «Геоінформ України» за 2021 р. [44]

Геологічний індекс водовмісних порід	Кількість прогнозних ресурсів, тис. м ³ /добу	Кількість експлуатаційних запасів, тис. м ³ /добу
Q	479,100	281,985
Q	-	9,165
aQ	-	47,800
aQ ₄	-	16,920
aQ ₃₋₄	-	71,300

aQ ₃ (aP ₃)	479,100	135,100
a 3-4 P ₂₋₃	-	1,700
K	267,900	2,650
K ₂	-	2,650
K ₂ (sn-t)	267,900	-
D	7,400	7,370
D+K ₂ +N ₁	7,400	-
D ₁ +K ₂ +N ₁	-	7,370
Всього	754,400	292,005

Гідрографічна мережа області представлена притоками району басейну річки Дністер та суббасейну річки Прут. Сітка правих та лівих приток р. Дністер, в зв'язку з особливостями рельєфу і клімату розвинена нерівномірно. Найбільш розвинена сітка правих приток, які формуються в Карпатах. До них належать ріки: Свіча, Лімниця, Луква, Сівка, Бистриця. Ці річки мають досить розвинену систему, особливо в гірській частині.

На Карпатські притоки припадає близько 70% водозбірної площі Дністра. На Покутській височині правобережжя Дністра має дуже слабо розвинену річкову систему. Річки тут трапляються рідко, невеликі, маловодні. Довжина найбільших з них р. Тлумачик, р. Хотимирка, р. Лимець не перевищує 20-30 км. В лівобережній частині в межах області Дністер збирає води з Опільської височини (р. Гнила Липа, р. Свірж), які теж утворюють слабо розвинені системи.

Річкова мережа суббасейну р. Прут в своїй верхній частині збирає води з найвищої частини області - Гуцульських Карпат. Як і район басейну річки Дністер, суббасейн річки Прут має різку асиметричну будову, основна водозбірна площа - на правобережжі, там же - найбільші його притоки - Прутець Яблунецький, Прутець Чимигівський, Ослава, Лючка, Пістинька, Рибниця, Черемош. Ліві притоки малочисельні і маловодні. Найбільші з них - Турка і Чернява.

Густота річкової мережі в межах області коливається від 0,3-0,5 км/км² у рівнинній частині і до 1,7-2,5 км/км² в Карпатах. Падіння річок на висотах 700-1300 м над рівнем моря досягає до 100 м/км, при виході з гір ця цифра знижується до 10-20 м/км. Долини річок в горах вузькі і глибокі, русла каменисті, порожисті, складені галькою та валунами. Швидкість течій річок змінюється від 1,0-1,5 м/с під час межені, до 4,0-7,0 м/с під час паводків і повеней. Передгірські ріки відрізняються від гірських меншим падінням (1,0-8,0 м/км), менш глибокими і більш розробленими долинами з добре розробленою заплавою і руслом. Швидкість течії тут від 0,5-1,0 до 2,0-3,0 м/с. Живлення рік області мішане (дощове, ґрунтове, снігове), частка дощового складає - 35-50%, снігового - 20-30% та ґрунтового - 15-20%. Внутрішній розподіл стоку характеризується паводковим режимом протягом більшої частини року з коротким періодом осінньо-зимової межені (яка також часто порушується після випадання дощів і відлиг). У загальному розподіл стоку такий: весна - 10-22%, літо - 41-53%, осінь - 11-15% і зима - 16-18%. На теплий період року припадає до 85% річного стоку.

По території області протікає 8294 річки, загальною довжиною 15754 км, у тому числі: 4688 річок в районі басейну річки Дністер довжиною 9111 км і 3606 річок в суббасейні річки Прут довжиною 6643 км, з яких: 8100 - малі річки з площею водозбору менше 10 км² довжиною - 4494 км; 141 - річка з площею водозбору від 10 до 100 км² довжиною - 3760 км; 44 - річки з площею водозбору від 100 до 1000 км²

довжиною - 5554 км; 5 - річок з площею водозбору від 1000,1 км² до 2000 км² довжиною - 1474 км; 3 - площею водозбору до 50000 км² загальною довжиною - 264 км, належать до середніх та одна річка Дністер довжиною 206 км із загальною площею водозбору понад 50000 км² належить до великої річки.

Загальна їх густота в середньому по області становить 0,2 - 0,4 км/км²; в окремих басейнах вона вища, наприклад, в басейнах Лімниці і Бистриці дорівнює 1,3 км/км², а басейнах Білого і Чорного Черемошів досягає 1,7 - 2,5 км/км².

Таблиця 2.11. Басейнова структура річкової мережі за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Гідрографічна характеристика	Басейн ріки (територія)		Область разом
	Прут	Дністер	
Малі річки			
Кількість, шт.	3604	4686	8290
Довжина, км	6396	8888	15284
у тому числі річки довжиною більше 10 км.			
Кількість, шт.	67	123	190
Довжина, км	1330	2634	3964
Середні річки			
Кількість, шт.	2	1	3
Довжина, км	247	17	264
Великі річки			
Кількість, шт.	-	1	1
Довжина, км	-	206	206
Разом			
Кількість, шт.	3606	4688	8294
Довжина, км	6643	9111	15754

Таблиця 2.12. Водні об'єкти регіону за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Водні об'єкти	Кількість одиниць	Примітка
Усього	9566	В т.ч.8294 – річок, 42 – озера, 3 – водосховища, 1227 – ставків, з них передано в оренду 498 загального та місцевого значення
З них передано в оренду, зокрема:	-	-

Ставків	-	-
Озер	-	-
Замкнених природних водойм	-	-

На території області нараховується 42 природних водойм - озер, загальною площею водного дзеркала - 98,7876 га, які утворилися в старицях річок та в древньольдовикових формах рельєфу Чорногірського хребта Карпат, а також карстовими озерами незначного розміру в Івано- Франківському районі.

Таблиця 2.13. Наявність озер в адміністративно-територіальному та басейновому розрізі за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Адміністративно-територіальний та басейновий розріз	Всього		Передано в оренду органами місцевого самоврядування або місцевими органами виконавчої влади (станом на 01.01.2022)	
	к-сть	площа га	к-сть	площа га
Верховинський р-н	-	-	-	-
Івано-Франківський р-н	23	44,9041	-	-
Калуський р-н	15	25,6625	-	-
Коломийський р-н	3	27,471	-	-
Косівський р-н	1	0,75	-	-
Надвірнянський р-н	-	-	-	-
Разом у територіальному розрізі	42	98,7876	-	-
Басейновий розріз в межах області				
РАЙОН БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР	39	73,7376	-	-
РАЙОН БАСЕЙНУ РІЧКИ ДУНАЙ, у т.ч.			-	-
Прут	3	25,05	-	-
Разом у басейновому розрізі у межах області	42	98,7876	-	-

В області є три водосховища сезонного регулювання (Бурштинське, Чечвинське, Княгининське) загальною площею водного дзеркала при НПР 1631,2 га і повним об'ємом - 63,47 млн. м³. Бурштинське і Чечвинське водосховища служать для задоволення виробничих потреб у воді Бурштинської ТЕС і водокористувачів Калуського промислового вузла. Княгининське водосховище використовується для риборозведення.

Таблиця 2.14. Наявність водосховищ в адміністративно-територіальному та басейновому розрізі (без каскаду Дніпровських та Дністровського водосховищ) за даними Дністровського басейнового

управління водних ресурсів [21]

Адміністративно-територіальний та басейновий розріз	Всього			Об'єм млн.м ³		Передано в оренду органами місцевого самоврядування або місцевими органами виконавчої влади (станом на 01.01.2022)	
	к-сть	площа тис. га	об'єм млн. м ³	повний	корисний	к-сть	площа тис. га
Верховинський р-н	-	-	-	-	-	-	-
Івано-Франківський р-н	2	1,403	51,39	51,39	7,79	-	-
Калуський р-н	1	0,228	12,08	12,08	7,58	-	-
Коломийський р-н						-	-
Косівський р-н	-	-	-	-	-	-	-
Надвірнянський р-н	-	-	-	-	-	-	-
Разом у територіальному розрізі	3	1,631	63,47	63,47	15,37	-	-
Басейновий розріз в межах області							
РАЙОН БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР	3	1,631	63,47	63,47	15,37	-	-
РАЙОН БАСЕЙНУ РІЧКИ ДУНАЙ, у т.ч.	-	-	-	-	-	-	-
Разом у басейновому розрізі у межах області	3	1,631	63,47	63,47	15,37	-	-

Таблиця 15 - Наявність ставок в адміністративно-територіальному та басейновому розрізі за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Адміністративно-територіальний та басейновий розріз	Ставки		
	Всього	Об'єм, млн. м ³	Передано в оренду органами місцевого самоврядування або місцевими органами виконавчої влади (станом на 01.01.2022)
Верховинський р-н	5	0,05	1
Івано-Франківський р-н	558	18,76	2,46

Калуський р-н	222	9,09	83
Коломийський р-н	309	11,50	130
Косівський р-н	93	1,06	28
Надвірнянський р-н	40	0,95	10
Разом у територіальному розрізі	1227	41,41	498
РАЙОН БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР	836	30,30	372
РАЙОН БАСЕЙНУ	391	11,11	126
РІЧКИ ДУНАЙ, у т.ч.			
Разом у басейновому розрізі у межах області	1227	41,41	498

В області нараховується 1227 ставків об'ємом 41,41 млн. м³. Розташовуються ставки в басейнах малих рік і в регулюванні стоку значної ролі не відіграють.

Поверхневі водні ресурси, що формуються в межах області в середній по водності рік складають 4544,4 млн. м³, в рік 75% забезпеченості - 3317,6 млн. м³ і в рік 95% забезпеченості - 2182,3 млн. м³. Сумарні водні запаси (з водами сусідніх областей) складають відповідно 9050,8 млн. м³, 6562,6 млн. м³, 4299,3 млн. м³.

Таблиця 2.16. Запаси поверхневих вод в межах області за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів [21]

Назва басейнів	площа водозбору, км ²	стік в межах області, млн. м ³		
		середній річний,	75%,	95%,
Район басейну р. Дністер - всього	9031	2888,70	2109,76	1387,58
в т.ч. р. Свіча	1347	652,80	482,50	327,97
р. Лімниця	1530	715,87	529,80	359,51
р. Гнила Липа	829	117,63	93,38	69,38
р. Бистриця	2520	883,01	637,03	416,28
долина р. Дністер	2805	519,39	366,39	214,44
Суббасейн р. Прут - всього	4869	1655,64	1207,83	974,71
в т.ч. р. Черемош	1494	592,88	432,04	284,33
долина р. Прут	3375	1062,76	775,79	510,26

РАЗОМ:	13900	4544,34	3317,59	2182,29
---------------	--------------	----------------	----------------	----------------

Таблиця 2.17. Запаси поверхневих вод за межами області за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів

Назва басейнів	площа водозбору, км ²	стік за межами області, млн. м ³		
		середній річний,	75%,	95%,
Район басейну р. Дністер - всього	15169	4068,14	2929,69	1911,08
в т.ч. р. Свіча	-	-	-	-
р. Лімниця	-	-	-	-
р. Гнила Липа	491	69,69	55,50	41,00
р. Бистриця	-	-	-	-
долина р. Дністер	14678	3998,45	2874,19	1870,08
Суббасейн р. Прут - всього	1066	438,35	315,36	205,93
в т.ч. р. Черемош	1066	438,35	315,36	205,93
долина р. Прут	-	-	-	-
РАЗОМ:	16235	4506,49	3245,95	2117,01

Таблиця 2.18. Запаси поверхневих вод - сумарні запаси за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів [21]

Назва басейнів	площа водозбору, км ²	середній річний	75%	95%
Район басейну р. Дністер - всього	24200	6956,84	5039,45	3298,66
у т.ч. р. Свіча	1347	652,80	482,50	327,97
р. Лімниця	1530	715,87	529,80	359,51
р. Гнила Липа	1320	187,32	149,48	110,38
р. Бистриця	2520	883,01	637,03	416,28
1	2	3	4	5
долина р. Дністер	17483	4517,84	3240,64	2084,52
Суббасейн р. Прут - всього	5935	2093,99	1523,19	1000,64
в т.ч. р. Черемош	2560	1031,23	747,40	490,38

долина р. Прут	3375	1062,76	775,79	510,26
РАЗОМ:	30135	9050,83	6562,64	4299,30

Таблиця 2.19. Показники використання води і водовідведення по адміністративних районах в Івано-Франківській області 2021 році за даними Дністровського басейнового управління водних ресурсів [21]

Назва територіальної одиниці	Кількість звітуючих водокористувачів, одиниць	Забрано води		Використано води					Загальне водовідведення	Скинуто в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод				Скинуто транзитної води	Оборотне, повторне та послідовне використання
		із поверхневих джерел	у т. ч. із підземних водних об'єктів	Свіжої води всього	у тому числі на потреби										
					питні і санітарно-гігієнічні	виробничі	зроснення	інші							
Івано-Франківська область	387	91,037	7,726	81,883	14,120	66,173	0,029	1,561	60,663	60,552	1,307	6,760	52,485	0,512	1776,532
Верховинський район	5	0,053	0,000	0,048	0,042	0,006	-	0,000	0,021	0,021	0,019	-	0,002	-	-
Івано-Франківський район	132	59,502	5,133	55,521	8,481	45,797	-	1,243	35,525	35,473	0,978	5,711	28,784	0,161	1418,472
Калуський район	54	24,190	0,795	20,121	2,888	16,931	0,029	0,273	14,926	14,913	0,262	0,889	13,763	0,018	336,693
Коломийський район	142	3,869	0,967	3,005	1,607	1,375	-	0,023	6,663	6,638	0,047	0,161	6,430	0,328	0,019
Косівський район	11	0,091	0,064	0,072	0,038	0,034	-	-	0,067	0,058	-	-	0,058	-	0,008
Надвірнянський район	45	3,334	0,767	3,115	1,064	2,030	-	0,021	3,459	3,449	-	-	3,449	0,005	21,340

2.3.3. Підземні води

В області нараховується 17 родовищ (31 ділянка) прісних підземних вод, які занесені до Державного балансу запасів корисних копалин України. За підземними водами, запаси яких згідно «Довідника з водних ресурсів» складають 270 млн м3 на рік, область знаходиться на 19-му місці в Україні.

Водозабезпеченість невеликих населених пунктів і сіл переважно відбувається децентралізовано за допомогою поодиноких свердловин, колодязів, рідше каптованих джерел. Водопостачання великих населених пунктів і промислових об'єктів відбувається централізовано. Для централізованого водопостачання населення експлуатується 12 ділянок розвіданих родовищ.

Згідно даних державного обліку використання підземних вод, у межах Івано-Франківської області знаходиться близько 160 поодиноких водозабірних свердловин, що експлуатують питні води [20].

2.3.4. Водні об'єкти під охороною

На виконання домовленостей України в рамках Рамсарської конвенції статус водно-болотних угідь міжнародного значення в Івано-Франківській області отримали: Бурштинське водосховище, Витоки ріки Погорілець, Витоки ріки Прут, Ріка Дністер (в межах Галицького району).

Водночас в області зосереджено 2,6 тис. га збережених водно-болотних угідь, частина яких входить до складу природно-заповідного фонду. Всього заповідано 87 боліт площею 1160,0 га.

Болота зосереджені переважно у стариці ріки Дністер у Рогатинському, Галицькому, Тлумацькому та Городенківському районах. В межиріччях і на терасах гірських річок, у замкнених котловинах утворились сфагнові болота. Такі болота охороняються у Долинському та Рожнятівському районах. Серед них - гідрологічні пам'ятки природи загальнодержавного значення: «Болото Ширковець», «Болото Мшана», «Болото «Висяче», гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Турова дача», ландшафтний заказник місцевого значення «Саджавський».

Пріоритетами в напрямку відтворення водно-болотних систем на території Івано-Франківської області є виявлення і забезпечення охорони цінних об'єктів, а також екологічно безпечне використання їх ресурсів.

Таблиця 2.20. Заказники, пам'ятки природи загальнодержавного, місцевого значення

Назва	Категорія	Площа (га)	Дата створення	Підстава	Район	Громада
Турова дача	Гідрологічний	255	1974.10.28	Постанова РМ УРСР № 500	Калуський	Перегінська
Болото	Гідрологічний	6	1999.12.28	Рішення облради № 237-11/99	Івано-Франківський	Рогатинська
Під Верховиною	Гідрологічний	27	1999.12.28	Рішення облради № 237-11/99	Івано-Франківський	Рогатинська
Ріка Пістинька з прибережною смугою	Гідрологічний	275	1996.07.15	Розпорядження ОДА № 451	Коломийський	Нижньовербізька

Ріка Рибниця з прибережною смугою	Гідрологічний	1080	1996.07.15	Розпорядження ОДА № 451	Косівський	Косівська
Ріка Чорний Черемош з прибережною смугою	Гідрологічний	1740	1996.07.15	Розпорядження ОДА № 451	Верховинський	Верховинська, Зеленська
Болото Висяче	Гідрологічна	0.5	1975.10.14	Розпорядження РМ УРСР № 780-р	Верховинський	Зеленська
Болото Лисак	Гідрологічна	14.4	1975.10.14	Розпорядження РМ УРСР № 780-р	Калуський	Вигодська
Болото Мшана	Гідрологічна	6	1975.10.14	Розпорядження РМ УРСР № 780-р	Калуський	Перегінська
Болото Ширковець	Гідрологічна	12	1975.10.14	Розпорядження РМ УРСР № 780-р	Калуський	Вигодська
Болото Лютошара	Гідрологічна	5	1972.07.07	Рішення облвиконкому № 264	Калуський	Перегінська
Верхове болото	Гідрологічна	0.5	1996.07.15	Розпорядження ОДА № 451	Калуський	Перегінська
Водоспад Бухтівець	Гідрологічна	0.5	1972.07.07	Рішення облвиконкому № 264	Надвірнянський	Пасічнянська
Водоспад на річці Зелениця	Гідрологічна	0.5	1972.07.07	Рішення облвиконкому № 264	Надвірнянський	Пасічнянська
Гірське озеро Росохан	Гідрологічна	5	1972.07.07	Рішення облвиконкому № 264	Калуський	Перегінська
Кудриницький водоспад	Гідрологічна	0.3	2018.06.22	Рішення облради № 866-22/201	Надвірнянський	Пасічнянська

Студений	Гідрологічна	0.10	1993.07.15	Рішення облради б/н	Надвірнянський	Яремчанська
----------	--------------	------	------------	---------------------	----------------	-------------

2.3.5. План запобігання затопленням

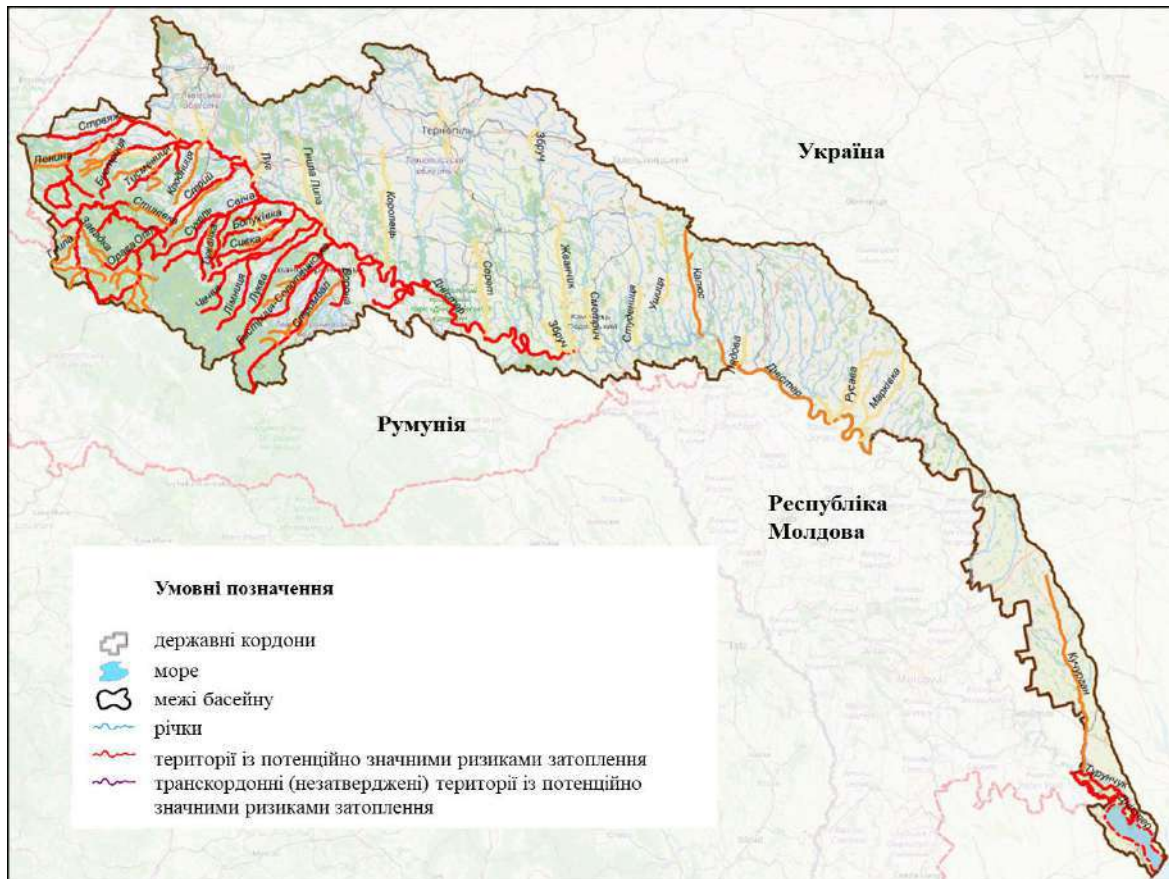

Рис. 2.25. Карта територій із потенційно значними ризиками затоплення у межах району басейну річки Дністер

Територія району басейну річки Дністер розташована у семи областях на південному заході України (Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька, Вінницька, Чернівецька, Одеська області) і становить 53 961 км² (8,92 відсотка території України).

Верхня, або Карпатська, частина басейну являє собою гірську область північно-східних схилів Українських Карпат з переважаючими абсолютними висотами 800-1500 метрів, найвищі висоти становлять 1600-1800 метрів. У цій частині беруть початок основні праві притоки Дністра - гірські річки із значними ухилами, із скальними, галько-валунними і гальковими руслами.

Середня частина басейну розташована у Передкарпатській та Подільській височинах з переважаючими висотами 200-500 метрів. Русла річок у цій частині басейну відзначаються гравійно-гальковими, гравійними та піщаними субстратами.

Характерною особливістю гідрологічного режиму Дністра є паводки теплого періоду (квітень - жовтень), зокрема влітку, подекуди спостерігаються паводки холодного періоду (листопад - березень). Нерідко максимальні витрати зливових паводків значно перевищують максимуми весняного водопілля. У

верхній, карпатській, частині басейну паводки виникають внаслідок випадання інтенсивних дощів у теплу пору року, сніготанення в горах у період відлиг та загального танення снігового покриву навесні.

Нерівномірність річкової мережі та кліматичні умови обумовлюють різну водність приток річки Дністер. Для верхньої гірської частини басейну, особливо правобережжя, характерним є паводковий режим протягом усього року. Для річок середньої та нижньої частин басейну типовими є весняне водопілля і низькі паводки теплого періоду. Середній багаторічний об'єм стоку Дністра в гирлі становить 10 куб. кілометрів за рік. У маловодні роки він може зменшуватися до 4,5 куб. кілометра чи збільшуватися до 19,3 куб. кілометра у роки з великою кількістю опадів.

Весняне водопілля у районі басейну річки Дністер зазвичай проходить декількома хвилями. Характерною особливістю природного водного режиму річок Волино-Подільської частини басейну (в межах Подільського гідрологічного району) є формування вираженого водопілля, під час якого проходить від 50 до 80 відсотків річного стоку, та період межені, що може перериватися невисокими і нечастими дощовими (тало-дощовими) паводками. Літні дощі, як правило, не викликають інтенсивних паводків у період літньо-осінньої межені. Але оскільки стік верхньої карпатської частини становить у середньому 70 відсотків стоку Дністра, паводковий режим зберігається на всій протяжності річки.

Загальна водність річок району басейну річки Дністер має тенденцію до зниження у південно-східному напрямку. Найбільш багатоводними є річки гірської частини. Під час паводків підвищення рівня води відбувається швидко - до 50-60 сантиметрів за годину, а спад - повільно. При великих паводках рівень води досягає максимуму за 1-2 доби. Максимальні рівні води частіше спостерігаються навесні та влітку, а мінімальні - взимку та пізньої осені. Протягом року спостерігається до 9-10 паводків.

Весняне водопілля на рівнинних притоках у межах Волино-Подільської височини проходить трохи раніше, ніж на гірських. Середні строки початку - перша декада березня. Найвищі рівні припадають зазвичай на другу - третю декаду березня.

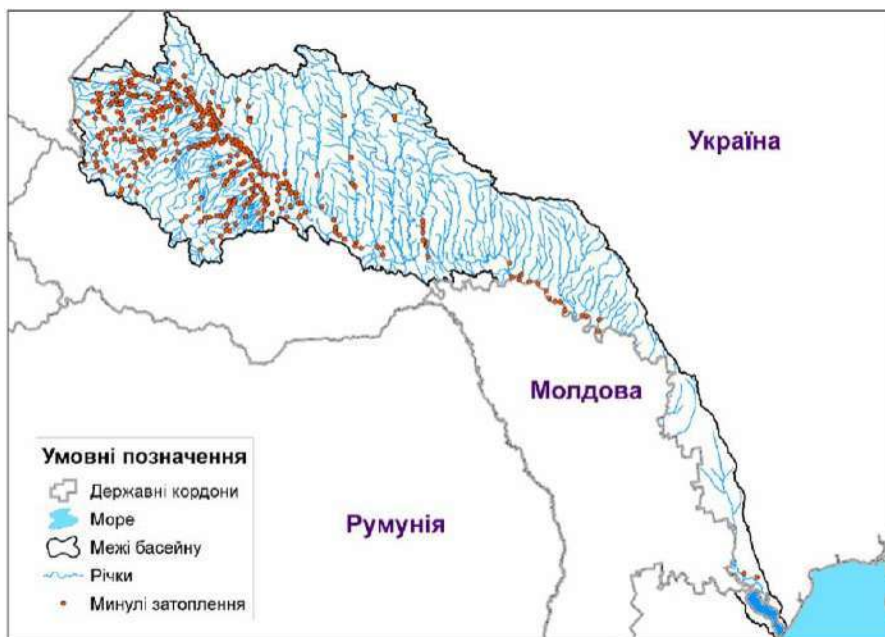

Рис. 2.26. Затоплення, що стались у минулому у районі басейну р. Дністер

Таблиця 2.21. Рівні води у річках району басейну річки Дністер різної імовірності перевищення (0,2; 1 та 10 відсотків)

Водний об'єкт	Місцезнаходження поста	Рівні води різної імовірності перевищення, метрів			Максимальні рівні води, метрів	Дата історичного максимуму
		0,2	1	10		
Річка:						
Дністер	смт Журавно	242,58	241,56	239,7	241,76	4 вересня 1941 р.
Дністер	м. Галич	221,55	220,39	218,38	221,16	3 вересня 1941 р.
Дністер	с. Нижнів	201,54	200,44	198,47	200,68	26-27 липня 2008 р.
Яблунька	м. Турка	554,73	554,08	552,9	554,42	28 липня 2001 р.
Рибник	с. Майдан	493,23	492,63	491,52	492,2	25 липня 2008 р.
Свіча	с. Зарічне	285,2	284,43	283,05	284,38	25 липня 2008 р.
Лужанка	с. Гошів	380,76	379,92	378,33	380,12	31 серпня 1927 р.
Лімниця	с. Осмолода	716,91	716,23	715,09	716,32	5 березня 1962 р.
Лімниця	с. Перевозець	244,12	243,34	242,02	242,94	23 липня 1974 р.
Чечва	с. Спас	426,27	425,88	424,37	425,68	8 червня 1969 р.
Луква	с. Боднарів	287,96	287,17	285,74	286,74	25 липня 2008 р.
Гнила Липа	смт Більшівці	221,03	220,45	219,49	219,84	27 лютого 1966 р.
Бистриця-Надвірнянська	с. Пасічна	536,56	536,25	535,64	536,01	8 вересня 1996 р.
Бистриця-Надвірнянська	с. Черніїв	279,6	279,04	278,14	278,75	25 липня 2008 р.
Ворона	м. Тисмениця	245,72	245,26	244,34	245,03	9 червня 1969 р.
Бистриця-Солотвинська	с. Гута	641,86	641,32	640,47	642,51	23 липня 1980 р.
Бистриця-Солотвинська	м. Івано-Франківськ	245,25	244,2	242,64	243,95	25 липня 2008 р.

Таблиця 2.22. Перелік територій із потенційно значними ризиками затоплення в районі басейну річки Дністер

Територія із потенційно значним ризиком затоплення на ділянці водного об'єкта	Координати точок, що з'єднують межі ділянок водних об'єктів		Довжина, кілометрів	Вид затоплення*	Наслідки затоплення**	Приналежність до транскордонних територій
	градусів північної широти	градусів східної довготи				
р. Лімниця - с. Осмолода - гирло	48.64576	24.018729	97	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 3					
	49.13949	24.703834				
	2					
р. Чечва - витік - гирло	48.72324	23.911008	62	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 3					
	48.98975	24.322025				
	9					
р. Манявка - витік - гирло	48.86948	23.956991	13	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 7					
	48.91317	24.062545				
	0					
р. Луква - витік - гирло	48.72570	24.254313	77	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 6					
	49.12734	24.728215				
	6					
р. Гнила Липа - с. Липівка - гирло	49.52839	24.565279	54	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 4					
	49.11965	24.753673				
	3					
р. Бистриця - витік - гирло	48.96111	24.740346	15	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	- 5					
	49.04344	24.813604				
	3					
	48.53460	24.124918	87	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	9					

р. Бистриця- Солотвинська - витік - гирло	48.96111 5	24.740346				
р. Саджавка - витік - гирло	48.75131 3	24.333073	26	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.85889 0	24.559349				
р. Бистриця- Надвірнянська - витік - гирло	48.35263 6	24.257964	99	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.96111 5	24.740346				
р. Луковець - витік - гирло	48.63469 9	24.491660	14	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.70110 4	24.592681				
р. Ворона - с. Ворона - гирло	48.76181 8	24.793917	43	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.94892 6	24.761631				
р. Стримба - витік - гирло	48.62099 9	24.571827	47	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.87962 9	24.873107				
р. Товмачик - м. Тлумач - гирло	48.84692 2	25.012317	29	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.95265 6	25.120639				
р. Хотимирка - витік - гирло	48.77598 4	25.088456	21	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.78323 3	25.258389				

Таблиця 2.23. Заходи, спрямовані на досягнення цілей управління ризиками затоплення на окремих територіях у межах району басейну річки Дністер на 2023-2030 роки відповідно до Розпорядження КМУ від 08.10.2022 № 895-р «Про затвердження планів управління ризиками затоплення на окремих територіях у межах районів басейнів річок»

Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк виконання	Індикатор виконання
1. Забезпечення перегляду попередньої оцінки ризиків затоплення	Міндовкілля ДСНС Держводагентство місцеві органи виконавчої влади Національна академія наук (за згодою)	листопад 2026 р.	уточнено перелік територій із потенційно значними ризиками затоплення
2. Розроблення та уточнення карт загроз та карт ризиків затоплення для територій з потенційно значними ризиками затоплення у межах району басейну річки Дністер	ДСНС Держгеокадастр Держводагентство місцеві органи виконавчої влади органи місцевого самоврядування (за згодою) Національна академія наук (за згодою)	листопад 2028 р.	розроблено (уточнено) 1236 карт
3. Оновлення плану управління ризиками затоплення на окремих територіях у межах району басейну річки Дністер на 2031-2036 роки	МВС Міндовкілля Мінрегіон ДСНС Держводагентство місцеві органи виконавчої влади органи місцевого самоврядування (за згодою)	листопад 2030 р.	забезпечено підготовку та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проєкту відповідного акта

4. Визначення меж водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, пляжних зон та заплав малих річок, зазначення їх у документації із землеустрою, містобудівній документації на місцевому та регіональному рівні, внесення відомостей про відповідні обмеження у використанні земель до Державного земельного кадастру та позначення зазначених меж на місцевості інформаційними знаками	органи місцевого самоврядування (за згодою)	листопад 2030 р.	забезпечено виконання у повному обсязі
5. Забезпечення лабораторії з оцінки та управління ризиками затоплення відділу системних гідрометеорологічних досліджень Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС та Національної академії наук необхідними приладами, устаткуванням та програмним забезпеченням згідно з переліком: квадрокоптер DJI Matrice 300 RTK + Zenmuse P1 лідар DJI Zenmuse L1 тахеометр Leica FlexLine TS10 5-R500 ріх4Dmapper (постійна ліцензія на один пристрій) комплект GNSS приймача Elnav i73 робоча станція з технічними характеристиками Intel Core i9-9900KF (3.6-5.0 ГГц) / RAM 64 ГБ / HDD 4 ТБ + SSD 1 ТБ / 2 x nVidia GeForce RTX 2080 Ti, 11	МВС ДСНС Національна академія наук (за згодою)	грудень 2023 р.	забезпечено відповідними приладами у повному обсязі

6. Проведення інвентаризації протипаводкової захисної інфраструктури, включаючи геодезичні вимірювання абсолютних відміток висот елементів захисних гідротехнічних споруд	Міндовкілля Держводагентство органи місцевого самоврядування (за згодою)	грудень 2025 р.	забезпечено інвентаризацію всіх об'єктів протипаводкової інфраструктури
7. Забезпечення відновлення підшови дамби на річці Лімниця в с. Мединя Галицької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2023 р.	відновлено підшову дамби на ділянці протяжністю 300 метрів
8. Забезпечення відновлення горизонтального кріплення дамби та голови півзагат із залізобетонних блоків на річці Лімниця в с. Темирівці Галицької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено кріплення дамби на ділянці протяжністю 260 метрів
9. Забезпечення відновлення мокрого укусу кріплення дамби із залізобетонних плит дамби на річці Лімниця в смт Перегінське Перегінської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2023 р.	відновлено кріплення дамби на ділянці протяжністю 110 метрів
10. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Лімниця в с. Ясень Перегінської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 100 метрів

11. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Лімниця в с. Сливки Перегінської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 100 метрів
12. Забезпечення відновлення габіонного кріплення берегоукріплення на річці Лімниця біля смт Перегінське Перегінської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено габіонне кріплення на ділянці протяжністю 230 метрів
13. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Лімниця в с. Сливки Перегінської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 54 метри
14. Забезпечення відновлення кріплення з негабаритного каміння берегоукріплення лівого берега річки Лімниця в с. Рівня Рожнятівської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2023 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 210 метрів
15. Забезпечення відновлення підшви дамби та кріплення із залізобетонних плит, двох шлюзів-регуляторів на річці Дністер в с. Дубівці Дубовецької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено підшву дамби на ділянці протяжністю 210 метрів

16. Забезпечення відновлення підшви дамби на річці Дністер в с. Журавеньки Букачівської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	відновлено підшву дамби на ділянці протяжністю 160 метрів
17. Забезпечення відновлення основи під залізобетонні плити берегоукріплення на річці Дністер в с. Маріямпіль - с. Водники Дубовецької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2024 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 1408 метрів
18. Забезпечення відновлення тіла дамби та шлюзу-регулятора на річці Вовчинець в с. Побережжя - с. Ганнусівка Єзупільської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2024 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 20 метрів та один шлюз-регулятор
19. Забезпечення відновлення тіла дамби та підсипки гребеня правобережної дамби на річці Дністер в с. Довге Єзупільської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2024 року	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 360 метрів
20. Забезпечення відновлення габіонного кріплення берегоукріплення на річці Чечва в с. Нижній Струтинь Рожнятівської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 50 метрів

21. Забезпечення відновлення кріплення та тіла дамби на річці Луква в с. Завій Новицької територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено кріплення та тіло дамби на ділянці протяжністю 107 метрів
22. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Луква в с. Завій Новицької територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 403 метри
23. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Луква у с. Боднарів Калуської територіальної громади Калуського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 120 метрів
24. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця в с. Вовчинець Івано-Франківської територіальної громади Івано-Франківської міськради Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2025 р.	відновлено берегоукріплення протяжністю 50 метрів
25. Забезпечення відновлення кріплення з плит та кріплення підшви дамби на річці Бистриця-Солотвинська в с. Монастирчани Солотвинської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено кріплення плит та підшви дамби на ділянці протяжністю 480 метрів
26. Забезпечення відновлення тіла дамби і габіонного кріплення на річці Бистриця-Солотвинська в с. Пороги Солотвинської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2025 р.	відновлено тіло дамби та габіонне кріплення на ділянці протяжністю 140 метрів

району Івано-Франківської області			
27. Забезпечення відновлення кріплення підшви дамби на річці Бистриця-Солотвинська в с. Підгір'я Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено кріплення підшви дамби на ділянці протяжністю 230 метрів
28. Забезпечення відновлення габіонного кріплення берегоукріплення на річці Бистриця-Солотвинська в с. Пороги Солотвинської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 60 метрів
29. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця-Солотвинська в с. Підгір'я Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 490 метрів
30. Забезпечення відновлення габіонного кріплення берегоукріплення на річці Бистриця-Солотвинська в с. Жураки Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 140 метрів

31. Забезпечення відновлення берегоукріплення з негабаритного каменю на річці Бистриця-Солотвинська в смт Солотвин Солотвинської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 120 метрів
32. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Саджавка в с. Глибівка Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 50 метрів
33. Забезпечення відновлення кріплення з негабаритного каменю берегоукріплення на річці Лукавець в с. Гвізд Надвірнянської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 50 метрів
34. Забезпечення відновлення тіла дамби та кріплення із залізобетонних плит на правому березі річки Бистриця-Надвірнянська в с. Березівка Івано-Франківської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2026 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 220 метрів
35. Забезпечення відновлення дамби на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Тисменичани Івано-Франківської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено дамбу на ділянці протяжністю 1120 метрів

36. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Грабовець Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 300 метрів
37. Забезпечення відновлення мокрого укусу правобережної дамби на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Полик Більшівцівської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено мокрий укіс дамби на ділянці протяжністю 650 метрів
38. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Зелена Пасічнянської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 280 метрів
39. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Фітьків Переріслянської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 180 метрів
40. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Зелена Пасічнянської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 246 метрів

41. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Бистриця-Надвірнянська в с. Забережжя Богородчанської територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2026 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 50 метрів
42. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Ворона в с. Чорнолізці Тисменицької територіальної громади Івано-Франківського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 70 метрів
43. Проведення будівництва водозахисної дамби на річці Сівка біля Домбровського кар'єру в м. Калуші Калузької територіальної громади Калузького району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2024 р.	побудовано дамбу протяжністю 1500 метрів
44. Проведення розчищення русла річки Сівка біля Домбровського кар'єру в м. Калуші Калузької територіальної громади Калузького району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2023 р.	розчищено русло на ділянці протяжністю 3400 метрів
71. Проведення матеріально-технічного переоснащення гідрометеорологічної служби ДСНС	МВС ДСНС	грудень 2030 р.	забезпечено модернізацію у повному обсязі
72. Забезпечення співробітництва з Республікою Молдова у сфері управління ризиками затоплення та обміну даними про гідрологічний режим річок у районі басейну річки Дністер	Міндовкілля Держводагентство ДСНС	щороку	проведено вісім засідань

73. Уточнення планів взаємодії органів виконавчої влади всіх рівнів, порядку і регламенту зв'язку, інформування, оповіщення у разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із затопленням, та виконання робіт з ліквідації наслідків затоплення	місцеві органи виконавчої влади ДСНС заінтересовані центральні органи виконавчої влади	щороку до 10 лютого	уточнено відповідні плани, порядки та регламенти
74. Уточнення розрахунків аварійно-рятувальних сил та засобів для проведення запобіжних заходів і виконання робіт з ліквідації наслідків можливого затоплення	ДСНС заінтересовані центральні та місцеві органи виконавчої влади	щороку до 10 лютого	уточнено розрахунки сил та засобів
75. Визначення у складі місцевих, територіальних і відомчих матеріальних резервів, призначених для запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, необхідного аварійного запасу пально-мастильних, будівельних та сипучих матеріалів, мішків, засобів освітлення, захисного одягу, шанцевого інструменту, забезпечення завчасного розміщення зазначених резервів поблизу зон можливого затоплення	місцеві органи виконавчої влади ДСНС Держводагентство Мінінфраструктури інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади	щороку до 10 лютого	визначено необхідні матеріальні резерви

76. Забезпечення нормативних запасів реагентів, знезаражувальних засобів і реактивів для очищення та знезараження питної води, проведення посиленого відомчого лабораторного контролю, нагляду і моніторингу за якістю питної води в разі виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із затопленням	місцеві органи виконавчої влади МОЗ Мінрегіон	щороку до 10 лютого	забезпечено створення відповідних запасів
77. Проведення тренувань (навчань) працівників органів управління і формувань територіальних підсистем та функціональної підсистеми протипаводкового захисту єдиної державної системи цивільного захисту щодо дій в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних із затопленням	місцеві органи виконавчої влади Держводагентство ДСНС	щороку	забезпечено проведення навчань
78. Уточнення порядку доведення попереджень і оповіщень про можливу загрозу затоплення та його прогнозовані масштаби до населення, робочого персоналу та керівників підприємств	органи місцевого самоврядування (за згодою) місцеві органи виконавчої влади заінтересовані центральні органи виконавчої влади ДСНС Адміністрація Держспецзв'язку	щороку до 10 лютого	уточнено порядок
79. Уточнення планів евакуації населення і створення необхідних побутових умов у місцях тимчасового розміщення на період евакуації	органи місцевого самоврядування (за згодою) місцеві органи виконавчої влади заінтересовані центральні органи виконавчої влади ДСНС	щороку до 10 лютого	уточнено плани евакуації

80. Підготовка інформаційних матеріалів та проведення заходів із підвищення обізнаності та готовності населення до можливого затоплення	органи місцевого самоврядування (за згодою) місцеві органи виконавчої влади	постійно	забезпечено виконання у повному обсязі
81. Забезпечення наповнення каталогу “Автоматичне робоче місце моніторингу гідрологічних явищ” інформацією про селеві потоки в районі басейну річки Дністер; затори, зажори в районі басейну річки Дністер; рівні води, які відповідають небезпечним та стихійним гідрометеорологічним явищам в районі басейну річки Дністер; скиди води в районі басейну річки Дністер	ДСНС	грудень 2026 р.	забезпечено наповнення каталогу в повному обсязі
82. Забезпечення доступу до моделей прогнозу погоди ALLADINI, WRF, COSMO для задач гідрологічного прогнозування	МВС ДСНС	грудень 2027 р.	надано доступ до моделей прогнозу погод
138. Забезпечення відновлення руйнування мокрого укусу та тіла дамби на річці Прут в с. Перерив Матеївецької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2027 р.	відновлено укіс і тіло дамби на ділянці протяжністю 0,4 кілометра
139. Забезпечення відновлення дамби та кріплення з великогабаритного каменю на річці Прут в с. Семаківці Городенківської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено дамбу та кріплення на ділянці протяжністю 1,21 кілометра
140. Забезпечення відновлення берегоукріплення річки Прут у с. Княздвір Печеніжинської територіальної громади	-“-	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,175 кілометра

Коломийського району Івано-Франківської області			
141. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у с. Сопів Печеніжинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,045 кілометра
142. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у м. Коломиї Коломийської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,3 кілометра
143. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут біля НС-2 2-го підйому в м. Коломиї Коломийської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,3 кілометра
144. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у с. Іванівці Коломийської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,14 кілометра
145. Забезпечення відновлення берегоукріплення лівого берега річки Прут у с. Шепарівці Коломийської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2027 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,21 кілометра
146. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут в с. Нижній Вербіж Нижньовербізької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,45 кілометра
147. Забезпечення відновлення дамби на річці Прут у с. Завалля Снятинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено дамбу на ділянці протяжністю 0,26 кілометра

148. Забезпечення відновлення кріплення укосу та основи дамби на річці Прут у с. Прутівка Снятинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2028 р.	відновлено кріплення укосу та основи дамби на ділянці протяжністю 0,3 кілометра
149. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у с. Тулуків Заболотівської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,18 кілометра
150. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у м. Снятині Снятинської територіальної громади Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,3 кілометра
151. Забезпечення відновлення берегоукріплення лівого берега річки Прут у с. Вовчківці Снятинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,15 кілометра
152. Забезпечення відновлення дамби на річці Прут у смт Делятин Делятинської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2028 р.	відновлено дамбу на ділянці протяжністю 0,6 кілометра
153. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Прут у смт Делятин Делятинської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2028 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,365 кілометра
154. Забезпечення відновлення берегоукріплення правого берега річки Прут у с. Микуличин Яремчанської територіальної громади Надвірнянського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,35 кілометра

155. Забезпечення відновлення берегоукріплення лівого берега річки Лючка в с. Верхній Вербіж Нижньовербізької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,11 кілометра
156. Забезпечення відновлення берегоукріплення лівого берега річки Лючка в с. Мишин Нижньовербізької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,11 кілометра
157. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Лючка в с. Нижній Вербіж Нижньовербізької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,05 кілометра
158. Забезпечення відновлення берегоукріплення річки Лючка в с. Стопчатів Яблунівської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,06 кілометра
159. Забезпечення відновлення берегоукріплення правого берега річки Сопівка в смт Печеніжин Печеніжинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,05 кілометра
160. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Сопівка у с. Нижній Вербіж Нижньовербізької територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 0,25 кілометра

161. Забезпечення відновлення тіла дамби на річці Черемош в с. Рибне Рожнівської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2029 р.	відновлено тіло дамби на ділянці протяжністю 0,305 кілометра
162. Забезпечення відновлення кріплення тіла дамби та габіонів на річці Черемош в с. Княже Золочівської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено кріплення дамби та габіонів на ділянці протяжністю 0,31 кілометра
163. Забезпечення відновлення горизонтального кріплення основи та укусу дамби на річці Черемош в с. Драгасимів Снятинської територіальної громади Коломийського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2030 р.	відновлено кріплення основи та укусу дамби на ділянці протяжністю 0,45 кілометра
164. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Черемош в с. Кобаки Рожнівської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,05 кілометра
165. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Черемош в с. Слобідка Кутської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,125 кілометра
166. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Черемош в смт Кути Кутської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,229 кілометра

167. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Черемош в с. Розтоки (присілок Луги) Кутської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,29 кілометра
168. Забезпечення відновлення берегоукріплення на річці Річка в с. Річка Косівської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	Міндовкілля Держводагентство Івано-Франківська облдержадміністрація	грудень 2030 р.	відновлено берегоукріплення на ділянці протяжністю 0,197 кілометра
169. Забезпечення відновлення кріплення та тіла дамби на річці Річка в с. Річка Косівської територіальної громади Косівського району Івано-Франківської області	-“-	грудень 2030 р.	відновлено кріплення та тіло дамби на ділянці протяжністю 0,49 кілометра

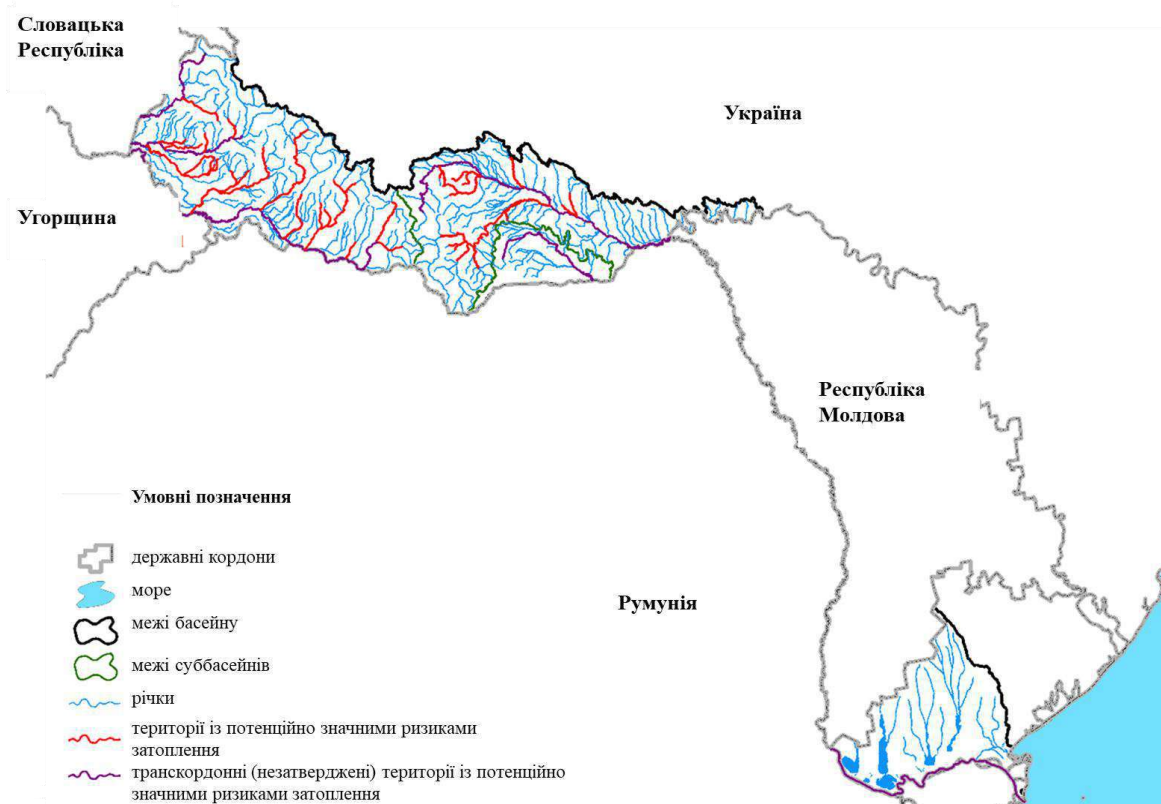

Рис. 2.27. Карта територій із потенційно значними ризиками затоплення у межах району басейну річки Дунай

Територія району басейну річки Дунай розташовується в межах чотирьох областей України (Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька та Одеська області) та становить 30626 км² (5,06 відсотка території України).

Район басейну річки Дунай розділений на три частини районом басейну річки Дністер та водогосподарською ділянкою узбережжя Чорного моря між гирлом річки Дунай та Дністровським лиманом, складається з суббасейнів річок Дунай, Тиса, Прут, Сірет у межах України, перехідних вод та прибережних вод (акваторія Чорного моря між береговою лінією та лінією у територіальному морі на відстані однієї морської милі від вихідної лінії, що використовується для визначення ширини територіального моря). Межа басейну Дунаю проходить по лінії ділянки державного кордону з Республікою Польща, Словацькою Республікою, Угорською Республікою, Румунією, Республікою Молдова та через населені пункти по лінії вододілу.

Район басейну річки Дунай розташовується в межах чотирьох екорегіонів (Карпати, Угорська низовина, Понтійська провінція, Східні рівнини). Таке розташування визначає неоднотипні оротографічні та гідрометеорологічні умови, які відрізняються по території та визначають гідрологічний режим водотоків і формування їх водного стоку, зокрема суббасейн річки Тиса, суббасейн річки Прут та суббасейн річки Сірет розміщуються переважно в екорегіоні Карпати (південно-західна частина суббасейну річки Тиса розміщується в екорегіоні Угорська низовина, якому в рельєфі відповідає Закарпатська низовина; східна частина суббасейнів річки Прут та річки Сірет розміщується в екорегіоні Східні рівнини). Суббасейн Нижнього Дунаю розміщується в межах екорегіону Понтійська провінція, який представлений рельєфом Причорноморської низовини.

Суббасейн річки Тиса розташований на південь та південний захід від основного вододільного хребта Українських Карпат. Рельєф території суббасейну переважно гірський та стрімко змінюється від середньогір'я на північному сході (з пересічними відмітками земної поверхні 1800-2000 метрів) до низовини на південному заході (з пересічними відмітками земної поверхні 100-200 метрів).

Суббасейни річок Прут і Сірет розміщуються на схід від вододільного хребта Українських Карпат. Рельєф території цих суббасейнів переважно гірський. Середньогір'я суббасейну річки Прут з пересічними відмітками земної поверхні 1500-2000 метрів змінюється на височинний рельєф з пересічними відмітками 290-550 метрів у східному напрямку. У суббасейні річки Сірет середньогір'я з відмітками 900-1100 метрів знижується також у східному напрямку до височини з відмітками 350-500 метрів.

За особливостями водного режиму річки басейну Дунаю перебувають у трьох гідрологічних районах - Закарпатському (суббасейн річки Тиса), Передкарпатському (суббасейн річки Прут, суббасейн річки Сірет) та Причорноморському (суббасейн Нижнього Дунаю). Річки суббасейнів річок Тиса, Прут і Сірет залежно від умов сніготанення в зимово-весняний період, а також від кількості опадів та їх інтенсивності навесні та влітку відзначаються змішаним живленням. Для річок суббасейну річки Тиса характерним є невиражене весняне водопілля, а водний режим відзначається паводковим стоком теплого та холодного періоду. Паводки холодного періоду переважно перевищують паводки теплого періоду. На річках суббасейнів річок Прут і Сірет весняне водопілля є більш вираженим. Його початок відбувається переважно у другій - третій декадах березня. Максимум весняного водопілля на річках суббасейнів річок Прут і Сірет фіксується наприкінці третьої декади березня - на початку першої декади квітня. Закінчення водопілля відбувається у другій - третій декадах квітня. Тривалість водопілля на річках Передкарпатського регіону (суббасейн річки Прут, суббасейн річки Сірет) становить близько 30-40 діб. Паводки на річках цих суббасейнів фіксуються протягом в теплий період року. Річки суббасейну Нижнього Дунаю характеризуються мішаним живленням водного стоку з чітко вираженим весняним водопіллям тривалістю 15-25 діб на малих річках. Тривалість водопілля на річці Дунай перевищує 50-60 діб та формується впродовж весняно-літнього періоду. Такий

різноманітний характер водного режиму визначає вкрай різноманітний внутрішньорічний розподіл стоку води річок в кожному із суббасейнів району басейну річки Дунай. Річки суббасейну річки Тиса характеризуються проходженням паводків з березня по серпень, за цей час формується 55-70 відсотків річного стоку. Узимку формується 10-15 відсотків. Весняний стік річок суббасейнів річок Прут і Сірет становить 40-45 відсотків, влітку формується 20 відсотків. Водотоки суббасейну Нижнього Дунаю характеризуються переважно весняним стоком, частка якого в окремі роки може становити 60-80 відсотків.

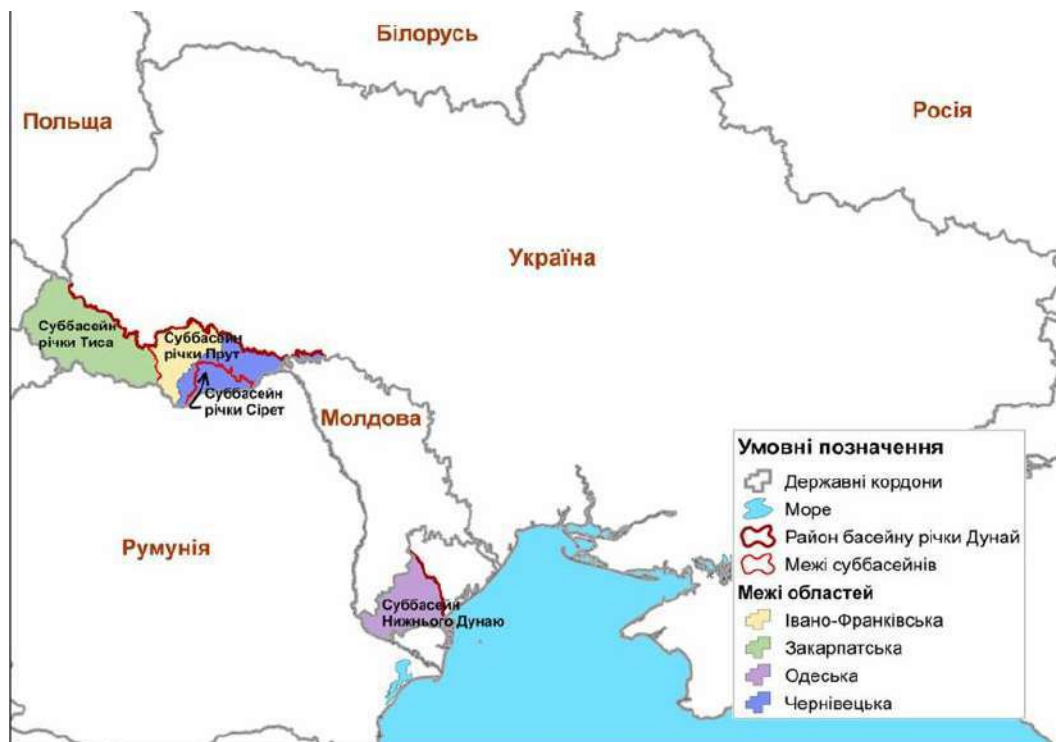

Рис. 2.28. Розташування району басейну р. Дунай

Таблиця 2.24. Рівні води у річках басейну Дунаю різної ймовірності перевищення (0,2; 1 та 10 відсотків)

Річка	Місцезнаходження поста	Рівні води різної ймовірності перевищення, метрів			Максимальні рівні води, метрів	Дата історичного максимуму
		0,2	1	10		
Прут	смт Ворохта	898,86	898,4	897,7	898,27	26 липня 2008 р.
Прут	с. Татарів	642,7	642	640,8	641,85	15 червня 1959 р.
Прут	м. Яремче	507,96	507,04	505,46	507,49	8 червня 1969 р.
Прут	м. Коломия	287,4	285,94	283,73	286,13	25 липня 2008 р.

Кам'янка	с. Дора	486,5	485,15	483,9	485,26	30 червня 2006 р.
Черемош	с. Устеріки	479,17	478,46	477,35	478,65	8 червня 1969 р.
Черемош	смт Кути	337,4	336,3	334,6	335,96	26 липня 2008 р.
Білий Черемош	с. Яблуниця	598,18	597,41	596,08	597,71	26 липня 2008 р.
Чорний Черемош	смт Верховина	598,74	597,87	596,29	597,68	8 червня 1969 р.

Таблиця 2.25. Перелік територій із потенційно значними ризиками затоплення на ділянках водних об'єктів району басейну річки Дунай

Територія із потенційно значним ризиком затоплення на ділянці водного об'єкта	Координати точок, що з'єднують межі ділянок водних об'єктів		Довжина, кілометрів	Вид затоплення*	Наслідки затоплення**	Приналежність до транскордонних територій
	градусів північної широти	градусів східної довготи				
р. Прут - смт Ворохта - ділянка державного кордону з Республікою Молдова	48.270931 48.260483	24.589426 26.630748	257	A11	ЗЛ/ЕК	так
р. Біла Ослава - с. Білі Ослави - гирло	48.468452 48.509504	24.693963 24.714726	6	A11	ЗЛ/ЕК	ні
р. Ослава - витік - гирло	48.443071 48.536891	24.737921 24.684917	17	A11	ЗЛ/ЕК	ні
р. Лючка - витік - гирло	48.427295 48.500493	24.730971 25.031816	46	A11	ЗЛ/ЕК	ні

р. Люча - витік - гирло	48.38044 4	24.793977	8	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.40030 1	24.863414				
р. Сопівка - витік - гирло	48.47273 1	24.798095	25	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.50822	25.021725				
р. Ключівка - витік - гирло	48.44731 6	24.889937	14	A11	ЗЛ/ЕК	ні
	48.51488 5	24.932491				
р. Чернява - с. Виноград - гирло	48.62375 48.46732 7	25.255532 25.399656	35	A11	ЗЛ/ЕК	ні
р. Черемош - с. Устеріки - гирло	48.11966 9 48.37835 4	24.992096 25.62211	84	A11	ЗЛ/ЕК	ні
р. Чорний Черемош - с. Ільці - гирло	48.14739 7 48.11966 9	24.758667 24.992096	28	A11	ЗЛ/ЕК	ні
р. Білий Черемош - с. Яблуниця - гирло	48.02112 8 48.11966 9	24.911635 24.992096	16	A11	ЗЛ/ЕК	ні

* Вид затоплення: A11 - річкове.

** Наслідки затоплення: ЗЛ - для здоров'я людей, ЕК - для об'єктів економіки. [24]

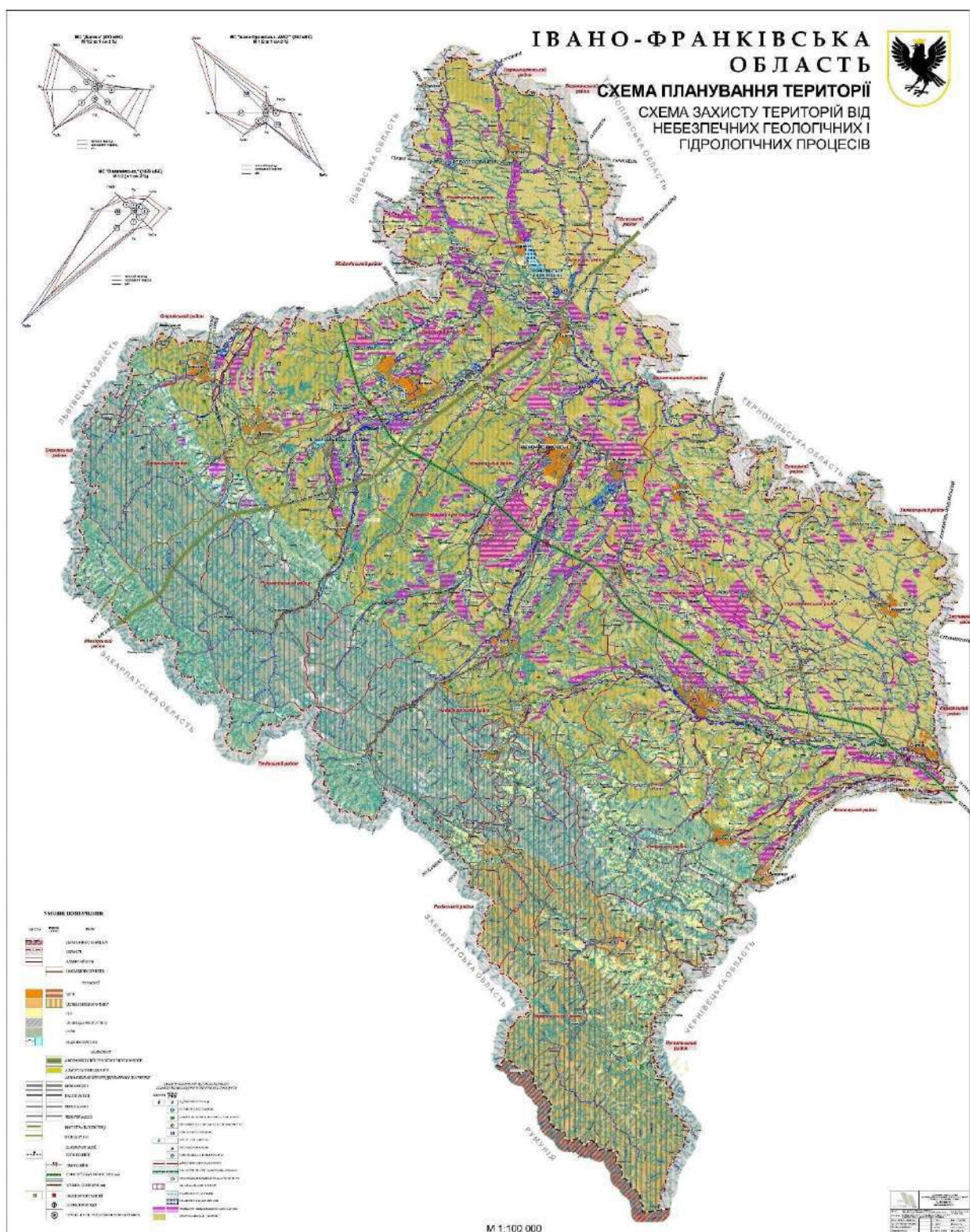

Рис. 2.29. Схема захисту територій Івано-Франківської області від небезпечних геологічних та гідрогеологічних процесів [23]

2.4. ФЛОРА, ФАУНА ТА ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ

2.4.1. РОСЛИННІСТЬ

Ландшафтні та ґрунтово-кліматичні умови, геологічна будова та інші природні фактори Івано-Франківщини зумовили різноманітність та багатство рослинного світу.

Флора області нараховує понад 1500 видів рослин, що складає більше половини списку флори України. На заповідних територіях області охороняється більше 1000 видів судинних рослин, що становить майже 55 % всієї флори Українських Карпат.

Майже третина природної флори Івано-Франківщини, потребує повної або часткової охорони. Сюди належать ендемічні та реліктові, рідкісні та зникаючі види рослин, 126 видів рослин і грибів занесено до Червоної книги України та Європейського Червоного списку.

Рішенням обласної ради від 23.04.2021 № 150-6/2021 «Про затвердження списку регіонально рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області» затверджено перелік (412 видів рослин), що потребують рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області.

2.4.2. ФЛОРА - ФАУНА

В області простежуються тенденції до збільшення кількості адвентивних видів та розширення місця їх зростання і поширення.

На території області зустрічаються окремі адвентивні види рослин:

- амброзія полинолиста (природний ареал - Північна Америка). З'явилась в межах області 9-10 років назад. Зустрічаються поодинокі популяції, як бур'ян;
- нетреба колюча (природний ареал - Південна Америка). Давно відмічена в області на окремих відкритих місцях Придністров'я, на околиці м. Івано-Франківська, а саме «Вовчинецьких горах» (зустрічається велика популяція);
- нетреба звичайна (природний ареал - Прикаспійська низовина). Зустрічається рідко;
- хаменелум римський (природний ареал - Західна Європа). Зустрічається, як бур'ян на полях;
- хамоміла запашна (природний ареал - Північна Америка), зустрічається як бур'ян на полях;
- ромашка лікарська (природний ареал - Німеччина), розводять на присадибних ділянках як лікарську рослину;
- ехінацея пурпурова (природний ареал - Північна Америка), розводять в окремих лісництвах області як лікарську рослину;
- галінсога дрібноцвітна (природний ареал - Південна Америка), злісний бур'ян, популяції мають тенденцію до збільшення;
- стеноксис однорічний (природний ареал - Північна Америка), великі популяції на території області і навіть в Карпатах на висоті більше 1000м.;
- чорнобривці розлогі (Мексика), широко використовуються в озелененні. модрина японська (Японія), культивують в Карпатських Бескидах;
- сосна чорна (Західна Європа), розводять у парках культури та відпочинку.
- туя західна (природний ареал - Північна Америка), зустрічається в ботанічних садах та парках, широко застосовується в озелененні;
- гінкго дволопатеве (Китай), поодинокі дерева зустрічаються у великих містах.

Адвентивні види рослин в межах області значно впливають на місцеву флору та фауну. Їхні популяції з кожним роком збільшуються і витісняють місцеві види рослин. Наприклад, галінсога дрібноцвітна масово розмножується на присадибних ділянках і знищує врожай культурних рослин.

Для області найбільш поширеними інвазійними видами на сьогодні є 3 види. Це амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.), повитиця польова (*Cuscuta campestris* Junk.) та борщівник Сосновського (*Heracleum sosnovskyi* Manden). Експансія інвазійних видів гальмує процеси відновлення корінного рослинного покриву, створюючи можливості їх блокування та спричиняє умови до утворення угруповань з їх домінуванням.

Видова чисельність тваринного світу Івано-Франківщини порівняно з іншими регіонами України значно багатша. Хребетні представлені 435 видами, ссавці - 74 видами, птахи - 280 видами. Ряд видів перебувають під загрозою зникнення і занесені до Червоної книги України: бурозубка альпійська, норка

європейська, рись, тритон карпатський, саламандра плямиста, полоз лісовий, мідянка, вусач альпійський, вирезуб, чоп великий, бурий ведмідь.

Різноманітний тваринний світ Карпатського національного природного парку. Із поширених у Карпатах видів хребетних на території парку зареєстровано більше 200 видів, серед них: тритон альпійський, саламандра плямиста, кумка жовточерева, глухар, вивірка лісова, олень благородний, ведмідь бурий та ін. види.

На території природного заповідника «Горгани» зустрічається понад 100 видів безхребетних тварин, 149 видів хребетних, 103 види птахів, 47 видів ссавців. З них 20 видів занесені до Червоної книги України, 10 - до Європейського червоного списку (харіус європейський, тритон карпатський та альпійський, саламандра плямиста, лелека чорний, кіт лісовий).

У загальнозоологічних заказниках «Чорний ліс» та «Гирява» охороняються олень благородний, козуля європейська, рись, борсук, в орнітологічному заказнику «Пожератувський» - глухарі.

На території області нараховується 25 видів представників фауни, які перебувають під загрозою зникнення і занесені до Червоної книги України. Ці види потребують систематичної роботи щодо виявлення місць їхнього перебування, проведення постійного спостереження за станом популяцій та наукових досліджень з метою розробки наукових основ їхньої охорони та відтворення.

В області проживають такі представники червонокнижної фауни:

ссавці: бурозубка альпійська, кутора мала, підковик малий, підковик великий, широковух звичайний, норка європейська, борсук звичайний, видра річкова, кіт лісовий, рись, бурий ведмідь;

- земноводні: тритон карпатський, тритон альпійський, жаба прудка, саламандра плямиста;
- плазуни: полоз лісовий, мідянка;
- комахи: вусач альпійський;
- риби: харіус європейський (р. Лімниця), веризуб (р. Дністер), чоп великий (р. Дністер), чоп малий (р. Прут, притоки);
- птахи: лелека чорний, зміїд, беркут, глухар, тинівка альпійська.

Ліси населяють цінні мисливські види тварин: бурий ведмідь, олень благородний, сарна європейська, свиня дика, куниця лісова, лисиця руда, заєць сірий, вивірка лісова.

Список інвазивних видів включає види тварин, випадково занесених людиною в нові для них регіони, де вони успішно приживаються, починають розмножуватися і захоплювати нові території.

Інвазивні («агресивні») види негативно впливають на місцеву фауну і флору, від чого стають шкідниками і карантинними об'єктами.

Ця проблема поширюється, зумовлюючи соціально-економічні, медико-санітарні та екологічні втрати, впливає на сільське, лісове, рибне господарство та природні системи, що є важливою основою людства. Такий збиток ускладнюється зміною клімату, забрудненням навколишнього природного середовища, втратою середовища проживання та антропогенним забрудненням.

Прикладами інвазивних видів для Івано-Франківської області є усім відомі: колорадський жук, нутрія, ондатра, сіра ворона, сойка, сірий пацюк, чорний щур, слизняк іспанський.

Вирішення проблеми інвазивних видів, є невідкладною, оскільки загроза зростає щодня, викликаючи серйозні економічні та екологічні наслідки.

Профілактика є найбільш ефективним методом боротьби з проблемою. Необхідно більш ретельно проводити митну перевірку вантажів, підвищувати ефективність карантину, обмежити ввезення інвазивних та генетично-модифікованих видів тварин.

Охорона тваринного світу включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання об'єктів тваринного світу.

Найбільш ефективним заходом щодо охорони об'єктів тваринного світу є створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, правовий режим яких визначає Закон України «Про природно-заповідний фонд». Тваринний світ на таких територіях може охоронятися, як у комплексі з іншими природними ресурсами (наприклад, у заповідниках, національних природних парках), так і в спеціально створених з метою охорони тваринного світу об'єктах (загальнозоологічні, орнітологічні, заказники, зоологічні пам'ятки природи, зоологічні парки, сади тощо).

Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України видано ряд наказів для затвердження щодо плану дій для забезпечення виконання положень законів України «Про Червону книгу України» «Про тваринний світ», стосовно збереження рисі євразійської (*Lynx lynx* L.), ведмедя бурого (*Ursus arctos*), лелеки чорного (*Ciconia nigra*).

В області налагоджена співпраця між установами природно-заповідного фонду та підприємствами, установами і організаціями, у віданні яких знаходяться території, які є місцем перебування ведмедя бурого, рисі євразійської та лелеки чорного, а також державними підприємствами лісової, мисливської галузі з науковцями та координація природоохоронних заходів.

2.4.3. ЛІСОВІ ЕКОСИСТЕМИ

За даними основних лісокористувачів землі лісового фонду Івано-Франківської області складають 612,2 тис. га, з яких вкрито лісовою рослинністю 551,4 тис. га, що складає 40,5% від адміністративної площі області. Ліси на території області розміщені нерівномірно і знаходяться в основному в гірських районах (73% лісів області належить до гірських). Тому лісистість різних районів коливається від 11% до 68%.

Таблиця 2.31. Землі лісогосподарського призначення Івано-Франківської області станом на 01.01.2022 року за даними лісокористувачів області

№ з/п		Одиниця виміру	Кількість	Примітка
1	Загальна площа земель лісогосподарського призначення :	тис. га	612,2	-
у тому числі :				
1.1	площа земель лісогосподарського призначення державних лісогосподарських підприємств	тис. га	456,2	-
1.2	площа земель лісогосподарського призначення комунальних лісогосподарських підприємств	тис. га	73,8	-

1.3	площа земель лісогосподарського призначення, що не надана в користування	тис. га	-	-
2	Площа земель лісогосподарського призначення, що вкрита лісовою рослинністю	тис. га	551,4	-
3	Лісистість (відношення покритої лісом площі до загальної площі області)	%	40,5	-

Лісовий фонд Івано-Франківської області закріплений за постійними лісокористувачами: 75 % земель лісового фонду надано в постійне користування підприємствам Державного агентства лісових ресурсів України, 25% земель лісового фонду закріплено за іншими користувачами, а саме: спеціалізованим підприємствам ОКП «Івано-Франківськблагроліс» - 73,8 тис. га, національними природними парками і природним заповідником Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України - 51,5 тис. га (ПЗ «Горгани» - 5,3 тис. га, НПП «Гуцульщина» - 7,6 тис. га, Карпатський НПП - 38,3 тис. га, НПП Верховинський - 12 тис. га), НПП «Синьогора» - 10,9 тис. га, ДП «Прикарпатський військовий лісгосп» Міністерства оборони України - 8,0 тис. га.

Ліси Івано-Франківської області поділені за категоріями:

- природоохоронного,
- наукового,
- історико-культурного призначення (займають 19% від вкритої лісом площі),
- рекреаційно-оздоровчі ліси - 13%,
- захисні ліси - 23%,
- експлуатаційні ліси - 45%.

Більша частина лісів області віднесена до лісів з особливими захисними функціями, де обмежено режим лісокористування. На території лісового фонду області більше 300 об'єктів пророчно-заповідного фонду.

За віковими групами землі постійних лісокористувачів поділяються на

- молодняки, які складають 17,3% (93,72 тис. га),
- середньовікові 50,6% (275,52 тис. га),
- пристигаючі 14,2% (77,54 тис. га) та
- стиглі і перестійні 17,9% (97,28 тис. га).

За породним складом в лісах області переважають хвойні породи, що складають 56% або 314,7 тис. га, твердолистяні деревостани складають 37% - 206 тис. га, м'яколистяні 7% - 45 тис. га.

Таблиця 2.32. Структура лісів в межах вікових груп за даними лісокористувачів області

Користувачі	Групи віку	2007 тис. га/%	2014 тис. га/%	2021 тис. га/%
-------------	------------	----------------	----------------	----------------

Івано-Франківське ОУЛГ Всього:	молодняки середньовікові пристигаючі стиглі	85,3/20 237,3/55 57,1/14 49,1/11 428,8/100	71,6 /17 222,1 /52,8 61,03/14,5 65,51 /15,7 420,24 /100	66,5/16,3 193,1/47,3 62,3/15,3 85,7/21,1 407,6/100
ОКП «Івано- Франківськоблагроліс» Всього:	молодняки середньовікові пристигаючі стиглі	20,1/29 38,5/55 8,3/12 3,1/4 70,0/100	20,0 /29 38,3 /55 8,5 /12 3,3 /4 70,1 /100	19,9/28,7 38,3/54,3 8,5/12,1 3,4/4,9 70,1/100
Інші лісокористувачі Всього:	молодняки середньовікові пристигаючі стиглі	11,6/17 44,1/62 6,5/9 8,6/12 70,8/100	8,74 /12,5 47,56/67,8 6,43 /9,2 7,46/10,5 70,19/100	7,32/11,0 44,12/66,5 6,74/10,1 8,19/12,4 66,37/100
Разом по області Всього:	молодняки середньовікові пристигаючі стиглі	117,0/21 319,8/56 72,0/13 60,8/10 569,6/100	100,34 /17,9 307,96 /54,9 75,96 /13,6 76,27 /13,6 560,5/ 100	93,72/17,3 275,52/50,6 77,54/14,2 97,29/17,9 544,07/100

У лісовому фондї області відбулись зміни зумовлені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 766-р «Про вилучення та надання земельних ділянок у постійне користування із зміною цільового призначення» згідно з яким вилучено з постійного користування ДП «Верховинське лісове господарство» та ДП «Гринявське лісове господарство» земельні ділянки загальною площею 12022,9 га та надані у постійне користування національному природному парку «Верховинський»

Таблиця 2.33. Динаміка лісового фонду Івано-Франківської

Лісокористувачі	Загальна площа земель лісового фонду	Вкриті лісовою рослинністю землі, тис. га			Вікова структура деревостанів, тис. га				загальний запас деревини, млн. кбм.	середній запас на 1 га вкритих лісовою рослинністю	запас стиглих та перестиглих насаджень, млн.кбм.	Розрахункова лісосіка головного користування, тис. кбм.	
		всього	т.ч. по господарствах			молодняки	середньовікові	пристигаючі					стиглі та перестиглі
			хвойні	тис. в	м'які								

	тис. га			е р д о л н і	я г к о л н і		і		тій ні		ю земел ь, кбм.		
Разом по ОУЛМГ 2003р	468,7	430,2	257,7	159,4	13,1	121,4	217,8	52,8	38,2	114,4	266	12,8	347,5
Разом по ОУЛМГ 2008р	468,4	428,5	258,4	159,0	11,1	83,0	232,8	58,0	54,7	125,1	292	19,2	344,4
Разом по ОУЛМГ 2015р	468,3	420,3	241,4	167,5	11,4	70,7	220,3	62,8	66,6	123,0	293	22,9	562,96
Разом по ОУЛМГ 2020р.	458,8	412,0	229,6	167,7	14,7	70,1	204,2	67,6	69,7	124,1	302	24,3	562,96
Разом по ОУЛМГ 2021р	456,2	413,1	231,8	167,7	11,2	66,5	193,1	62,3	85,7	121,191	295,1	25,5	540,1
Разом по ОКП Івано-Франківськблагроліс 2003р.	73,5	70,3	36,2	26,7	7,4	24,4	35,9	7,2	2,8	13,0	185	0,77	24
Разом по ОКП Івано-Франківськблагроліс 2008р.	73,2	70,1	34,8	28,1	7,2	20,1	38,2	8,5	3,3	13,1	188	0,89	24,0
Разом по ОКП Івано-Франківськблагроліс 2015р.	73,8	70,1	34,8	28,1	7,2	20,0	38,3	8,5	3,3	13,3	189	0,89	34,2
Разом по ОКП Івано-Франківськблагроліс 2020 р.	73,8	70,1	34,8	28,1	7,2	20,1	38,3	8,5	3,4	13,95	198	0,9	40,1
Разом по ОКП Івано-Франківськблагро	73,8	70,	34,8	28,1	7,2	19,	38,	8,5	3,4	14,15	201,8	0,928	40,11

ліс 2021р		1				9	3			1	77		
Всього по області: 2003р.	621, 6	561 ,9	339, 4	198, 9	23,6	15 7,2	28 7,8	68, 3	48, 6	146,0	260	15,1	385,8
Всього по області: 2008р.	620, 8	569 ,1	345, 8	202, 2	21,1	11 4,5	31 7,6	72, 1	65, 0	162,1	285	22,8	381,6
Всього по області: 2015р.	621, 4	560 ,9	328, 2	210, 9	21,8	98, 6	30 6,1	78, 0	78, 2	161,5	288	26,86	610,8
Всього по області: 2020р	620, 3	564 ,3	326, 9	211, 5	25,9	98, 3	29 5,7	85, 2	85, 1	169,1	299	29,7	623,7
Всього по області: 2021р	612, 2	551 ,4	314, 7	206, 4	45,2	93, 72	27 5,5 2	77, 54	97, 29	147,9	282	28,7	595,31

У 2021 році рубки лісу проведено на площі 19,6 тис. га, в т. ч. головного користування - на 1,28 тис. га. Від усіх видів рубок та проведення підготовчих робіт заготовлено 845 тис. м³ деревини, у т. ч. від рубок головного користування - 266 тис. м³, від рубок формування і оздоровлення лісів та інших заходів - 563 тис. м³. Відносно 2020 року заготівля деревини від рубок головного користування зменшилась, натомість від рубок формування та оздоровлення лісів збільшилась. В порядку поступових та вибіркового рубок головного користування заготовлено 103,4 тис.куб. м. ліквідної деревини, тобто фактично проектується та проводяться суцільні рубки, зокрема у ялицевих та букових деревостанах. Вибіркові способи рубок головного користування зменшились відносно 2020 року.

Впродовж 2021 року переведено у покриті лісом площу 1,3 тис. га лісових культур та ділянок з природним поновленням. Лісовідновлення здійснено на площі 2,23 тис га земель лісового фонду, з них на 0,93 тис. га - посадка лісу та 1,3 тис. га - природне поновлення.

Лісозахисні заходи щодо локалізації осередків шкідників та хвороб лісу проведено на площі 6,2 тис. га. Частина робіт по захисту лісів від шкідників проводилась біологічними препаратами.

Таблиця 2.34. Динаміка спеціального використання лісових ресурсів державного значення за даними лісокористувачів області

Рік	Розрахункова лісосіка, тис. м3.	Фактично зрубано, тис. м3	Зрубано по господарствах					
			хвойні		твердолистяні		м'яколистяні	
			Розрахункова лісосіка тис. м 3	Фактично зрубано тис .м3	Розрахункова лісосіка, тис. м3	Фактично зрубано, тис. м3.	Розрахункова лісосіка, тис.м ³	Фактично зрубано, тис.м ³
Рубки головного користування								
2006	372	305,5	234,4	200,6	124,2	95,2	13,7	9,7
2007	378	286,5	234,4	185,3	128,7	90,2	15,5	11,0
2009	381	295,6	236,6	191,6	129,6	93,2	15,5	10,8
2012	600	482,4	406,4	356,8	173,9	123,4	19,6	12,6
2015	610	430,6	418,0	278,6	172,4	137,0	20,4	15,0
2018	626	382,0	424,0	242,0	177,0	128,0	26,0	12,0
2019	624	370,0	421,0	238,0	177,0	123,0	26,0	8,7
2020	624	258	421	178	177	73	26	9
2021	618	266,8	420	174,5	177	81	21	11,3

Лісогосподарські підприємства області демонструють стабільність лісогосподарського виробництва. Відсутність державного фінансування негативно позначається на господарській діяльності. Спостерігається пріоритет лісоексплуатації, пов'язаний з необхідністю самофінансування господарської діяльності.

З метою покращення ефективності ведення лісового господарства, раціонального, невиснажливого використання лісових ресурсів доцільно вжити наступних заходів:

- вивчення та впровадження у сферу лісових відносин передового досвіду європейських країн;
- економічне стимулювання підприємств галузі при застосуванні прогресивних технологій лісокористування, переведення лісового насадництва на генетично-селекційну основу з відповідним рівнем лісовідновлення та лісорозведення;

- часткове бюджетне фінансування лісогосподарських підприємств, використовуючи диференційований підхід, відповідно до характеристик лісосічного фонду та можливостей госпрозрахункової діяльності;
- завершення сертифікації лісів, як шлях до європейських стандартів галузі;
- покращення нормативно-законодавчої бази у сфері охорони, відтворення та раціонального використання лісових ресурсів;
- виділення та охорона пралісових екосистем;
- збільшення сітки лісових доріг, що значно зменшить кількісні та якісні втрати лісового ресурсу.

2.4.4. ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ

Осередками зростання значної частини раритетного фітогенофонду на території Івано-Франківської області є установи природно-заповідного фонду, а саме: природний заповідник «Горгани», Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Синьгора».

На території природного заповідника «Горгани» ростуть два види рослин, які занесені до Додатку 1 Бернської конвенції, з 10, що зустрічаються у флорі Українських Карпат. Виявлено 30 видів судинних рослин, занесених до Червоної книги України, що становить понад 20% від загальної кількості червонокнижних видів, що ростуть в Українських Карпатах.

Загалом раритетна флора заповідника налічує 69 видів судинних рослин, що забезпечує охорону 17,1% раритетної компоненти Українських Карпат і 63% - району Горган.

На території Карпатського національного природного парку зареєстровано 78 видів вищих судинних рослин (відносяться до 27 родин), які занесені до Червоної книги України.

Флора природних фітоценозів НПП «Гуцульщина» налічує 687 видів судинних рослин, 161 - мохоподібних, 204 - лишайників та макроміцетів (загалом - 1052 види).

Із них до Червоної книги України занесені 39 видів судинних рослин (14 родин, 21 рід), 5 - макроміцетів (5 родин, 5 родів), 2 - лишайників (1 родина, 2 роди).

З метою збереження біологічного різноманіття, унікального генофонду рослинного світу області рішенням Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2021 № 150-62021 «Про затвердження списку рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин на території Івано-Франківської області» затверджено перелік видів рослин, які не включені до Червоної книги України, які постійно або тимчасово (в періоди певних етапів життєвого циклу) ростуть у природних умовах на території Івано-Франківської області і перебувають під загрозою зникнення або істотного зменшення чисельності їхніх популяцій.

Перелік видів рослин, обсяги заготівлі яких на території області лімітуються, а любительський збір здійснюється за спеціальними дозволами та перелік видів рослин, промислова заготівля яких обов'язково узгоджується з користувачами угідь.

На ліси впливає низка абіотичних, біотичних і антропогенних чинників, під дією яких зменшується приріст деревини, відбувається часткова втрата крон, всихання окремих дерев і насаджень. Серед чинників негативного впливу на ліси провідне місце посідають хвороби лісу та листогризучі шкідники.

Станом на 01.01.2022 року площа осередків основних видів шкідників лісу становить 2,7 тис. га. Площа осередків хвороб складає - 45,7 тис. га, зокрема коренева губка - 32,3 тис. га., опеньок осінній - 11,5 тис. га.

На практиці використовуються біологічні, лісогосподарські та інтегровані методи боротьби. Зокрема, здійснюючи санітарні рубки, лісосічні та позалісосічні очистки, протягом 2021 року.

Лісопатологічні обстеження та обґрунтування в лісових масивах області здійснює спеціалізована служба Держлісагентства - державне підприємство «Івано-Франківськлісозахист» та постійні лісокористувачі області.

Одним із основних напрямів діяльності лісових підприємств області залишається охорона лісу від пожеж та запобігання їх виникнення в лісових масивах, на торф'яниках і сільгоспугіддях.

Для попередження втрат від лісових пожеж лісогосподарські підприємства підтримують в належному стані і в достатній кількості протипожежний інвентар, проводять роботу по утриманню протипожежних розривів та мінералізованих смуг, поновлюють та встановлюють аншлаги та інформаційні панно на протипожежну тематику, організовують навчання лісової охорони по організації гасіння лісових пожеж, постійно проводять роз'яснювальну роботу серед місцевого населення, туристів та школярів. З настанням пожежонебезпечного періоду організовується цілодобове чергування та патрулювання лісових масивів

Таблиця 2.35. Охорона та відтворення видів рослин та грибів Івано-Франківської області, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Фізико - географічний район	Усього видів рослин, занесених до Червоної книги України, екз.		Кількість видів рослин, занесених до Червоної книги України, відтворено на територіях та об'єктах ПЗФ, екз., назва	Кількість популяцій видів рослин, занесених до Червоної книги України, які зникли, од., назва
Буковинське передгір'я (національний природний парк «Гуцульщина»)	Allium ursinum L.	Цибуля ведмежа	-	-
			Зелениця сплюснута <i>Diphasiastrum complanatum</i> (L.) Holub	-
	Arnica montana L.	Арніка гірська	Плаун <i>Lycopodium</i> n	-
	Astrantia major L.	Астранція велика	Баранець звичайний <i>Huperzia selago</i> (L.)	-

	Atropa belladonna L.	Беладона звичайна	Гронянка півмісяцева <i>Botrychium lunaria</i> (L.)	-
	Carex umbrosa Host	Осока затінкова	Пухирник судетський <i>Cystopteris sudetica</i>	-
	Centaurea carpatica (Porc.) Porc.	Волошка карпатська	Сосна кедрова європейська <i>Pinus cembra</i> L.	-
	Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch	Булатка довголиста	Тис ягідний <i>Taxus baccata</i> L.	-
	Colchicum autumnale L.	Пізньоцвіт осінній	Берека <i>Sorbus torminalis</i> (L) Crantz	-
	Corallorhiza trifida Chatel.	Коральковець тричінадрізаний	Береза темна <i>Betula obscura</i>	-
	Crocus heuffelianus Herb.	Шафран Гейфелів, крокус Гейфелів	Рутвиця смердюча <i>Thalictrum foetidum</i> L.	-
	Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soo	Пальчатокорінн ик Фукса	Лунарія оживаюча <i>Lunaria rediviva</i> L.	-
	Dactylorhiza incarnata (L.) Soo	Пальчатокорінн ик м'ясочервоний	Тирлич безстебловий <i>Gentiana acaulis</i> L.	-
	Dactylorhiza maculata (L.) Soo	Пальчатокорінн ик плямистий	Тирлич роздільний <i>Gentiana laciniata</i>	-
	Dactylorhiza majalis (Reichenb.) p. F. Hunt et Summerhayes	Пальчатокорінн ик травневий	Беладонна звичайна <i>Atropa bella donna</i> L.	-
	Dactylorhiza sambucina (L.) Sop	Пальчатокорінн ик бузиновий	Шолудивник лісовий <i>Pedicularis sylvatica</i> L.	-
	Epipactis helleborine	Коручка	Відкасник осотоподібний	-

(L.) Crantz.	чемерниковидна, коручка морозниковидна, коручка широколиста	<i>Carlina cirsii</i> <i>desKlokov</i>	
<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz.	Коручка болотна	Чихавка язиколиста <i>Ptarmica lingulata</i>	-
<i>Epipactis purpurata</i> Smith	Коручка пурпурова	Пізньоцвіт осінній <i>Colchicum autumnale</i> L	-
<i>Galanthus nivalis</i> L.	Підсніжник білосніжний, підсніжник звичайний	Лілія лісова <i>Lilium martagon</i> L	-
<i>Goodyera repens</i> (L.) R. Br.	Гудайєра повзуча	Цибуля ведмежа <i>Allium ursinum</i> L.	-
<i>Grifola umbellata</i> (Fr.) Pil.	Грифола зонтична, поліпіл зонтичний	Підсніжник білосніжний <i>Galanthus nivalis</i> L.	-
<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R. Br.	Билинець довгорогий, билинець комарниковий	Білоцвіт весняний <i>Leucojum vernum</i> L	-
<i>Hericium</i>	Герицій	Шафран Гейфелів	-
<i>coralloides</i> (Fr.) S. F. Crays. str.	кораловидний, герицій альпійський	<i>Crocus heufelianus</i> Herb	
<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank et Mart.	Баранець звичайний	Косаріки черепитчасті <i>Gladiolus imbricatus</i> L	-
<i>Leucojum vernum</i> L.	Білоцвіт весняний, сніжинка весняна	Півники сибірські <i>Iris sibirica</i> L	-
<i>Lilium martagon</i> L.	Лілія лісова, лілія	Плодоріжка блощична	-

		кучерява	Anacamptis coriophora (L.)	
Listera cordata (L.) R. Br.	Зозулині сльози серцелисті	Плодоріжка салепова Anacamptis morio (L.)	-	
Listera ovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Булатка великоквіткова Cephalanthera damasonium	-	
Linaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Булатка довголиста Cephalanthera longifolia L	-	
Lycopodium annotinum L.	Плаун річний, плаун колючий	Коральковець тричінадрізаний Corallorhiza trifida	-	
Malaxis monophyllos (L.) Sw.	Малаксис однолистий	Зозульки мясочервоні Dactylorhiza incarnata (L.)	-	
Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Г ніздівка звичайна	Пальчатокорінник Фукса Dactylorhiza fuchsii	-	
Orchis coriophora L.	Зозулинець блещинний	Пальчатокорінник плямистий Dactylorhiza maculata (L.)	-	
Orchis mascula (L.) L.	Зозулинець чоловічий	Пальчатокорінник травневий Dactylorhiza majalis	-	
Orchis militaris L.	Зозулинець шоломоносний	Пальчатокорінникбу Зиновий Dactylorhiza sambucina	-	
Orchis morio L.	Зозулинець салеповий	Коручка темно- червона Epipactis atrorubens	-	
Pinus cembra L.	Сосна кедрова європейська, сосна кедрова	Коручка чемерниковидна Epipactis helleborine (L.)	-	
Platanthera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Коручка болотна Epipactis palustris (L.)	-	

Sparassis crispa (Fr.) Fr.	Спарасис кучерявий, листочниця кучерява	Коручка пурпурова Epipactis purpurata Smith	-
Spiranthes spiralis (L.) Chevall.	Скрученик спіральний	Язичок зелений Coeloglossum viride (L.)	-
Strobilomyces floccopus (Vahl.: Fr.)Karst.	Стробіломіцес стовбурчастолуска тий, лускач	Гудайєра повзуча Goodyera repens (L)	-
Taxus baccata L.	Тис ягідний, тис негній-дерево	Билинець довгорогий Gymnadenia conopsea (L.)	-
Traunsteinera globosa (L.) Reichenb.	Траунштейнера куляста	Малакис однолистий Malaxis monophyllos (L.)	-
Tuckermannopsis laureri (Krempelh.) Hale	Тукерманопсис Лаурера, цетрапія Лаурера	Зозулині сльози яйцевидні Listera ovata R.Br	-
Usnea longissima Ach.	Уснея найдовша	Г ніздівка звичайна Neottia nidus-avis L	-
Aconitum jacquinii Reichenb.	Аконіт Жакена	Аконіт Жакена Aconitum jacquinii Rchb.	-
Allium ursinum L.	Цибуля ведмежа	Анемона нарцисоквіта Anemone narcissiflora L	-
Antennaria carpatica L. Arnica montana L.	Котячі лапки карпатські	Баранець звичайний (Huperzia selago (L.)	-
	Арніка гірська	Белладонна звичайна Atropa belladonna L	-
Aster alpinus L.	Айстра альпійська	Билинець довгорогий Gymnadenia conopsea (L.) R.Br	-
Astrantia major L.	Астранція велика	Билинець найзапашніший	-

Район Горган і Чорногор и (Карпатсь кий національ ний природни й парк)			Gymnadenia odoratissima (L.)	
	Atropa belladonna L.	Беладонна звичайна	Білотка альпійська Leontopodium alpinum Cass.	-
	Botrichium lunaria (L.) Sw.	Гронянка півмісяцева	Білоцвіт весняний Leucojum vernum L.	-
	Campanula abietina Griseb.et Schenk.	Дзвоники ялицеві	Бровник однобульбовий Herminium monorchis (L.)	-
	Campanula carpatica Jacq.	Дзвоники карпатські	Булатка довголиста Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch.	-
	Carex pauciflora Lightf.	Осока малокіткова	Булатка червона Cephalanthera rubra (L.)	-
	Carex rupestris All.	Осока скельна	Вербка лапландська Salix lapponum L.	-
	Centaurea carpatica Porc.	Волошка карпатська	Вербка трав'яна Salix herbacea L.	-
	Cypripedium calceolus L.	Черевички зозулині справжні	Вербка туполиста Salix retusa L.	-
	Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch.	Булатка довголиста	Г ніздівка звичайна Neottia nidus-avis (L.)	-
	Cephalanthera rubra (L.) Rich.	Булатка червона	Горянка дворядна Oreochloa disticha (Wulfen) Link	-
	Coeloglossum viridae L.	Язичок зелений	Гронянка півмісяцева Botrychium lunaria (L.)	-
	Colchicum autumnale L.	Пізньоцвіт осінній	Гудієра повзуча Goodyera repens (L.) R.Br.	-

Corallorhiza trifida Chatel.	Коральковець тричінадрізаний	Дзвоники карпатські Campanula carpatica Jacq.	-
Crocus heuffelianus Herb.	Шафран Гейфеля	Дріада восьмипелюсткова Dryas octopetala L.	-
Dactylorhiza cordigera (Fries) Soo	Пальчатокорінн ик серценосний	Жовтець татранський Ranunculus thora L.	-
Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soo.	Пальчатокорінн ик Фукса	Жовтозілля карпатське Senecio capraticus Herbich	-
Dactylorhiza incarnata (L.) Soo	Пальчатокорінн ик м'ясо-червоний	Журавлина дрібнопліва Oxycoccus microcarpus Turcz. ex Rupr.	-
Dactylorhiza maculata (L.) Soo	Пальчатокорінн ик плямистий	Зелениця альпійська Diphysastrum alpinum (L.) Holub	-
Dactylorhiza majalis (Reichenb.) P.F. Hunt et	Пальчатокорінн ик травневий	Зелениця сплюснута Diphysastrum complanatum (L.) Holub	-
Dactylorhiza sambucina (L) Soo	Пальчатокорінн ик бузиновий	Злинка альпійська Erigeron alpinus L.	-
Doronicum clusii All.	Сугайник Клузія	Зозулинець прикрашений Orchis signifera Vest	-
Dryas octopetala L.	Дріада восьмипелюсткова	Зозулинець шоломоносний Orchis militaris L.	-
Epipactis atrorubens (Hoffm. ex Bernh) Schult	Коручка темно- червона	Зозулині сльози серцелисті Listera cordata (L.) R.Br.	-
Epipactis helleborine (L.) Crantz.	Коручка чемерниковидна	Зозулині сльози яйцеподібні Listera ovata (L.) R.Br.	-

Epipactis palustris (L.) Crantz.	Коручка болотна	Зозулині справжні черевики Cypripedium calceolus L.	-
Epipactis purpurata Smith	Коручка пурпурова	Зозульки бузинові Dactylorhiza sambucina (L.) So	-
Epipogon aphyllum (F.W.Schmidt) Sw.	Надбородник безлистий	Зозульки м'ясочервоні Dactylorhiza incarnata (L.) So	-
Festuca porcii Hack.	Костриця Порціуса	Зозульки плямисті Dactylorhiza maculata (L.) So	-
Galanthus nivalis L.	Підсніжник гайовий	Зозульки серценосні Dactylorhiza cordigera (Fries) So	-
Gentiana acaulis L.	Тирлич безстебловий	Зозульки травневі Dactylorhiza majalis (Rchb.)	-
Gentiana laciniata Kit. ex Kanitz	Тирлич роздільний	Зозульки Фукса Dactylorhiza fuchsii (Druce) So	-
Gentiana lutea L.	Тирлич жовтий	Коральковець тричінадрізаний Corallorhiza trifida Chtel.	-
Gentiana punctata L.	Тирлич крапчастий	Коручка болотна Epipactis palustris (L.) Crantz	-
Gentiana verna L.	Тирлич весняний	Коручка темно- червона Epipactis atropurpurea	-
Goodyera repens (L.) R.Br.	Гудайєра повзуча	Коручка пурпурова Epipactis purpurata Smith	-
Gymnadenia conopsea (L.) R.Br.	Билинець комарниковий	Коручка чемерицоподібна Epipactis helleborine (L.)	-

Gymnadenia odoratissima (L.) Rich.	Билинець найзапашніший	Косарики черепитчасті Gladiolus imbricatus L.	-
Heracleum carpaticum Porcius	Борщівник карпатський	Костриця Порціуса Festuca porcii Hack.	-
Herminium monorchis (L.) R.Br	Бровник одноклубневий	Котячі лапки Antennaria carpatica (Wahlenb.) Bluff et Fingerh.	-
Huperzia selago (L.) Bernh.	Баранець звичайний	Лілія пізня (Lloydia serotina (L.) Rchb.	-
Larix polonica Racib.	Модрина польська	Лілія лісова Lilium martagon L.	-
Leontopodium alpinum Cass.	Білотка альпійська	Ломикамінь аїзоподібний Saxifraga aizoides L.	-
Leucojum vernum L.	Білоцвіт весняний	Ломикамінь карпатський Saxifraga carpatica Rchb.	-
Leucorchis albida (L.) E.Mey	Левкорхіс білуватий	Любка дволиста Platanthera bifolia (L.)Rich.	-
Lilium martagon L.	Лілія лісова	Любка зеленоквіткова Platanthera chlorantha (Cust.) Rchb.	-
Linnea borealis L.	Ліннея північна	Місячниця оживаюча Lunaria rediviva L.	-
Listera cordata (L.) Br.	Зозулині сльози серцелисті	Мітлиця альпійська Agrostis alpina Scop.	-
Listera ovata L.	Зозулині сльози яйцевидні	Мітлиця скельна Agrostis rupestris All.	-
Lunaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Модрина польська Larix polonica Racib.	-

Lycopodium annotinum L.	Плаун колючий	Молодило гірське Sempervivum montanum L.	-
Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Г ніздівка звичайна	Надбородник безлистий Epipogium aphyllum Sw.	-
Orchis militaris L.	Зозулинець шоломоносний	Наскельниця лежача Loiseleuria procumbens (L.) Desv.	-
Orchis ustulata L.	Зозулинець обпалений	Неотінея обпалена Neotinea ustulata (L.) R.M.	-
Oreochloa disticha (Wulf.) Link.	Горянка дворядна	Осока двоколірна Carex bicolor All.	-
Oxycoccus microcarpus Turcz. ex Rupr.	Журавлина дрібнопліда	Осока затінкова Carex umbrosa Host	-
Pedicularis oederi Vahl	Шолудивник Едера	Осока Лакеналія Carex lachenalii Schkuhr	-
Pinguicula alpina L.	Товстянка альпійська	Осока малоквіткова Carex pauciflora Lightf.	-
Pinguicula vulgaris L.	Товстянка звичайна	Осока піхвова Carex vaginata Tausch	-
Pinus cembra L.	Сосна кедрова європейська	Осока скельна Carex rupestris All.	-
Platanthera bifolia L.	Любка дволиста	Осока темно-бура Carex fuliginosa Schkuhr	-
Poa deylli Chriek et Juras.	Тонконіг Дейла	Первоцвіт малий Primula minima L.	-

Primula poloninensis (Domin) Fed	Первоцвіт полонинський	Підсніжник білосніжний Galanthus nivalis L.	-
Primula minima L.	Первоцвіт малий	Пізноцвіт осінній Colchicum autumnale L.	-
Ptarmica lingulata (Waldst et Kirt.) DC	Чихавка язиколіста	Плаун річний Lycopodium annotinum L.	-
Ptarmica tenuifolia (Schur) Schur.	Чихавка тонколіста	Плаунок плауноподібний Selaginella selaginoides (L.)	-
Pulmonaria filarszkyana Javorka	Медунка Філярського	Псевдорхіс білуватий Pseudorchis albida (L.)	-
Pulsatilla alba Rchb.	Сон білий	Роговиця роговикова Dichodon cerastioides ((L.) Rchb.	-
Ranunculus tatrae Borb.	Жовтець татранський	Родіола рожева Rhodiola rosea L.	-
Rhodiola rosea L.	Родіола рожева	Рододендрон східнокарпатський Rhododendron myrtifolium Schott et Kotschy	-
Rhododendron kotschy Simonk	Рододендрон східнокарпатський	Сверція багаторічна Swertia perennis L.	-
Saussurea alpina (L.) DC	Соссюрея альпійська	Скополія карніолійська Scopolia carniolica Jacq.	-
Saxifraga aizoides L.	Ломикамінь аїзовидний	Сон білий Pulsatilla alba auct. non Rchb.	-
Scopolia carniolica L.	Скополія карніолійська	Сосна кедрова європейська Pinus cembra L.	-

Selaginella selaginelloides (L.) Link.	Плаунок плауновидний	Соссюрея альпійська Saussurea alpina (L.) DC	-
Sempervivum montanum L.	Молодило гірське	Сугайник Клузія Doronicum clusii (All.)Tausch	-
Saussurea porcii Deger	Соссюрея Порца	Цибуля ведмежа Allium ursinum L.	-
Swertia alpestris Baumg.	Сверція альпійська	Чихавка язичкова Ptarmica lingulata (Willd. et Kit.) DC.	-
Traunsteinera globosa (L.) Reichb.	Траунштейнера куляста	Шафран Гейфелів Crocus heuffelianus Herb	-
Taxus baccata L.	Тис ягідний	Язичок зелений Coeloglossum viride (L.) C.Hartm	-
Allium ursinum L.	Цибуля ведмежа	Цибуля ведмежа Allium ursinum L.	-
Anemonastrum narcissiflorum (L.) Holub	Анемона нарцисоцвіта	Анемона нарцисоцвіта Anemonastrum narcissiflorum (L.)	-
Astrantia major L.	Астранція велика	Г оловатень високий Echinops exaltatus	-
Carlina cirsioides Klok.	Відкасник осотовидний	Відкасник осотовидний Carlina cirsioides Klok	-
Carlina onopordifolia Bess. ex Szaf., Kucz. et Pawt.	Відкасник татарниколистий	Відкасник татарниколистий Carlina onopordifolia	-

Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce	Булатка великоквіткова	Булатка великоквіткова Cephalanthera damasonium	-
Chamaecytisus blockianus (Pawt.) Klaskova	Зіновать Блоцького	Зіновать Блоцького Chamaecytisus blockianus	-
Chamaecytisus podolicus (Btrocki) Klaskova	Зіновать подільська	Зіновать подільська Chamaecytisus podolicus	-
Cypripedium calceolus L.	Зозулині черевички справжні	Зозулині черевички справжні Cypripedium calceolus L.	-
Dactylorhiza fuchsii (Druce) Soo	Пальчатокорінник Фукса	Пальчатокорінник Фукса Dactylorhiza fuchsii	-
Dactylorhiza maculata (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Пальчатокорінник плямистий Dactylorhiza maculata (L.)	-
Dactylorhiza majalis (Reichenb.) P. F. Hunt et Summerhayes	Пальчатокорінник травневий	Пальчатокорінник травневий Dactylorhiza majalis	-
Epipactis atrorubens (Hoffm. ex Benth.) Bess.	Коручка темно-червона	Коручка темно-червона Epipactis atrorubens	-
Epipactis helleborine (L.) Crantz	Коручка чемерицивидна	Коручка болотна Epipactis palustris (L.) Crantz	-
Epipactis palustris (L.) Crantz	Коручка болотна		
Epipactis purpurea Smith	Коручка пурпурова	Коручка пурпурова Epipactis purpurea Smith	-

Бурштинське опілля (Галицький національний природний парк)	Chamaecytisus pascoskii (V. Krecz.) Klaskova	Зіновать Пачоського	Пізноцвіт осінній Colchscum autumnale L	-
	Euphorbia volhynica Bess. ex Racib.	Молочай волинський	Молочай волинський Euphorbia volhynica Bess. ex Racib.	-
	Festuca pallens Host	Костриця бліднувата	Костриця бліднувата Festuca pallens Host	-
	Fritillaria meleagris L.	Рябчик шаховий	Рябчик шаховий Fritillaria meleagris L.	-
	Galanthns nivalis L.	Підсніжник білосніжний	Підсніжник білосніжний Galanthns nivalis L.	-
	Gymnadenia conopsea (L.) R. Br.	Билинець довгорогий	Г орицвіт весняний Adonis vernalis L.	-
	Leucojum vemum L.	Білоцвіт весняний	Білоцвіт весняний Leucojum vemum L	-
	Lilium martagon L.	Лілія лісова	Лілія лісова Lilium martagon L.	-
	Listera ovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Зозулині сльози яйцевидні Listera ovata (L.)	-
	Lunaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Лунарія оживаюча Lunaria rediviva L.	-
	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Гніздівка звичайна Neottia nidus-avis (L.) Rich.	-
	Nymphoies peltata (S.G. Gmel.) O.Kuntze	Плавун щитolistий	Плавун щитolistий Nymphoies peltata (S.G. Gmel.) O.Kuntze	-
	Orchis militaris L.	Зозулинець	Зозулинець шоломоносний Orchis	-

		шоломоносний	militaris L.	
	Orchis morio L.	Зозулинець салеповий	Булаткачервона Cephalenthera rubra(L.)	-
	Platanthera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Любка дволиста Platanthera bifolia (L.) Rich.	-
	Platanthera chlorantha (Cust.) Reichenb.	Любка зеленоквіткова	Любка зеленоквіткова Platanthera chlorantha (Cust.) Reichenb.	-
	Poa versicolor Bess.	Тонконіг різнобарвний	Шефран Гейфеля Crocus heuffelianus	-
	Pulsatilla grandis Wend.	Сон великий	Сон великий Pulsatilla grandis Wend	-
	Salvinia natans (L.) All.	Сальвінія плаваюча	Сальвінія плаваюча Salvinia natans (L.)	-
	Sedum antiquum Omelcz. et Zaverucha	Очиток застарілий	Очиток застарілий Sedum antiquum Omelcz. et Zaverucha	-
	Scopolia camiolica Jacq.	Скополія карніолійська	Скополія карніолійська Scopolia camiolica Jacq.	-
	Stipa capillata L.	Ковила волосиста	Ковила волосиста Stipa capillata L.	-
	Stipa pennata L.	Ковила пірчаста	Ковила пірчаста Stipa pennata L	-
	Stipa pulcherrima C. Koch	Ковила найкрасивіша	Ковила найкрасивіша Stipa pulcherrima C	-
	Stipa tirsia Stev.	Ковила вузьколиста	Ковила вузьколиста Stipa tirsia Stev	-
	Salix starkeana Willd.	Верба Старке	Рутвиця смердюча Thalictrumfoetidum L.	-

Thalictrum foetidum L.	Рутвиця смердюча	Тофільдія чашечкова Tofieldia calyculata (L.)	-
Trapa natans L.	Водяний горіх плаваючий	Водяний горіх плаваючий Trapa natans L.	-
Traunsteinera globosa (L.) Reichenb.	Траунштейнера куляста	Т раунштейнера куляста Tofieldia calyculata (L.)	-
Tofieldia calyculata (L.) Wahlenb	Тофільдія чашечкова	Конюшина червонувата Trifolium rubens L	-
Lycopodium annotinum L.	Плаун колючий	Зелениця альпійська Diphasiastrum alpinum (L.) Holub	-
Huperzia selago (L.) Bernh	Баранець звичайний	Плаун річний Lycopodium annotinum L	-
Botrychium lunaria (L.) Sw.	Гронянка півмісяцева	Баранець звичайний Huperzia selago (L.) Bernh	-
Pinus cembra L.	Сосна кедрова європейська	Гронянка півмісяцева Botrychium lunaria (L.) Sw	-
Betula obscura A. Kotula	Береза темна	Гронянка багатороздільна Botrychium multifidum (S.G.Gmel.) Rupr	-
Lunaria rediviva L.	Лунарія оживаюча	Міхурниця гірська Cystopteris montana (Lam.) Desv	-
Rhododendron kotschy Simonk.	Рододендрон східнокарпатський	Міхурниця судетська C. sudetica A. Br. et Midle	-
Oxycoccus microcarpus Turcz. Ex Rupr	Журавлина дрібнопліва	Сосна кедрова європейська	-

			Pinus cembra L	
	Chamaespartiumsa gittale (L.) P. Gibbs	Віничничок крилатий	Береза темна Betula obscura A. Kotula	-
	Astrantia major L.	Астранція велика	Місячниця оживаюча Lunaria rediviva L	-
	Arnica montana L.	Арніка гірська	Рододендрон східнокарпатський Rhododendron kotschyi Simonk	-
	Centaurea carpatica (Porc.) Porc.	Волошка карпатська	Журавлина дрібнопліда Oxycoccus microcarpus Turcz. Ex Rupr.	-
	LiliummartagonL.	Лілія лісова	Дрочок крилатий Genistella sagittalis (L.) Gams	-
	GalanthusnivalisL.	Підсніжник білосніжний	Конюшина червонувата Trifolium rubens L	-
	LeucojumvernumL.	Білоцвіт весняний	Лілія лісова Lilium martagon L.	-
	Crocusheuffelianus Herb.	Шафран Гейфелів	Підсніжник білосніжний Galanthus nivalis L.	-
	Coeloglossumviride (L.) C.Hartm.	Язичок зелений	Білоцвіт весняний Leucojum vernum L .	-
	Dactylorhizacordig era (Fries) Soo	Пальчатокорінник серценосний	Шафран Гейфелів Crocus heuffelianus Herb.	-
	Dactylorhizamacula tum (L.) Soo	Пальчатокорінник плямистий	Косаріки черепитчасті Gladiolus imbricatus L.	-
	Dactylorhizamajalis (Reichenb.) P.F.	Пальчатокорінник травневий	Язичок зелений Coeloglossum viride (L.)	-

Горгани (природні заповідники «Горгани»)	Hunt et Summerhayes			
	Epipactis helleborine (L.) Crantz.	Коручка чемерниковидна	Зозульки Dactylorhiza cordigera (Fries)	-
	Goodyera repens (L.) R. Br.	Гудайєра повзуча	Зозульки Dactylorhiza fuchsii (Druce)	-
	Gymnadeniacaonopsea (L.) R. Br.	Билинець комарниковий	Зозульки Dactylorhiza maculatum (L.)	-
	Leucorchis albida (L.) E. Mey.	Левкорхіс білуватий	Зозульки Dactylorhiza majalis (Reichenb.)	-
	Listera cordata (L.) R. Br.	Зозулині сльози серцелисті	Коручка чемерникоподібна Epipactis helleborine (L.)	-
	Listera ovata (L.) R. Br.	Зозулині сльози яйцевидні	Гудієра повзуча Goodyera repens (L.)	-
	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	Гніздівка звичайна	Билинець довгородий Gymnadenia conopsea (L.)	-
	Orchis mascula (L.) L.	Зозулинець чоловічий	Зозулині сльози серцелисті Listera cordata (L.)	-
	Platanthera bifolia (L.) Rich.	Любка дволиста	Псевдорхіс білуватий Pseudorchis albida (L.)	-
	Trautvetteria globosa (L.) Reichenb.	Траунштейнера куляста	Траунштейнера куляста Trautvetteria globosa (L.)	-

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

Таблиця 2.36. Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України

Фізико-географічний район	Усього рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, од.		
Буковинське передгір'я (національний природний парк «Гуцульщина»)	Piece Pineta(cembre)	Субформація ялиново- кедрово-соснових лісів	
	Quercetum (roburis) coryloso-caricosum (brizoides)	Група асоціацій дубових ліщинотрясункоосокових та свидиновотрясункоосокових	
	Quercetum (roburis) Franguloso- caricosum (brisoides)		
	Carpineto-Quercetum (roburis) hederosum, Carpineto-Quercetum (roburis) asperuloso- hederosum	Асоціації грабово-дубового лісу плющевого та маренково- плющевого	
	Fagela fluticosa	Група асоціацій букових лісів чагарникових	

	Alnetum (incane) matteuccidosum	Асоціація сіровільхового лісу страусникового
	Fageto - Pineta (sylvestris)	Субформація буково-соснових лісів
	Quercetum (roboris) corylosa	Група асоціацій дубових лісів ліщинових (типові старі ліси)
	Carpineto-Quercetum caricosum (pilosae), Carpineto-Quercetum aegopodiosum	Асоціації грабово-дубового лісу волосистоосокового та яглицевого (старі типові насадження)
	Fagetum vincosum	Асоціація букового лісу барвінкового
	Fagetum dryopteridosum	Асоціація букового лісу щитникового (типові угруповання)
	Fagetum symphytosum, F. adenostylosum	Асоціації букових лісів серцевидноживокостевих та аденостилесових
	Acereta pseudoplatani	Формація яворових лісів
	Sphagneta depressipiceetosa	Формація пригніченоялиново- сфагнова
	Pineto (mugi) - Sphagneta	Формація гірсько соснова- сфагнова
Район Горган Чорногори (Карпатський національний природний парк)	Abieto-Piceeto- Fageta	Ялицево-смереково-букові ліси
	Pinetea sylvestris	Сосни звичайної
	Piceeto-Pinetum	Смереково-соснові ліси
	Abieto-Piceeto- Pineta	Ялицево-смереково-соснові ліси
	Piceeto-Cembreta	Смереково-кедрові ліси
	Cembreto-Piceeta	Кедрово-смерекові ліси
	Pineto-Abieto- Piceeta	Сосново-ялицево-смерекові ліси
	Piceeto-Fageto- Abieta	Смереково-буково-ялицеві ліси
	Pineto-Piceetum myrtilloso-	Соснова смеречина чорницево-

	hylocomiosimia	зеленомохова
	Piceeto-Abietum dryopteridosum	Смерекова яличина австрійськощитникова
	Piceetum sphagnosum	Смеречина сфагнова
	Sphagneta fusci	Сфагну рудого
	Sphagneta	Сфагнових мохів
	Cariceta (nigrae)	Осоки чорної
	Pineta mugi	Сосни гірської
	Saliceta herbaceae	Верби трав'яної
	Saliceta kitaibelianae	Верби Китайбеля
	Rhododendreta kotchyi	Рододендрона східнокарпатського
	Myrtilleta	Чорниці
	Poaeta deylii	Тонконога Дейла
	Doroniceta carpaticae	Сугайника карпатського
	Festuceta carpatineae	Костриці карпатської
	Dryadeta octopetalae	Дріади восьмипелюсткової
	Loiseleuria procumbentis	Наскельниці лежачої
	Oreochloeta distichae	Горянки дворядної
	Adenostyleta	Адонестилесу сіролистого
Бурштинське опілля (Галицький національний природний парк)	Salvinieta natans	Формація сальвінії плаваючої
	Trapeta natans	Формація водяного горіха
	Nymphoideta peltatae	Формація плавуну щитolistого
	Nymphaeeta albae	Формація латаття білого

	Nuphareta luteae	Формація глечиків жовтих
	Ceratophylleta submersi	Формація кушира підводного
	Stipeta capillatae	Формація ковили волосистої
	Stipeta pulcherrimae	Формація ковили найкрасивішої
	Stipeta pennatae	Формація ковили пірчастої
	Stipeta tirsae	Формація ковили вузьколистої
	Festuceta pallentis	Формація костриці блідої
	Cariceta humilis	Формація осоки низької
	Querceta (roboris) corylosa	Група асоціацій дубових лісів з дуба звичайного ліщинових (Типові угруповання)
Горгани (природний заповідник «Горгани»)	Pineto (cembrae)- Piceetum (abietis) vaccinosa(myrtilli) - hylocomiosum	Кедринова смеречина чорницево-зеленомохова
	Piceeto (abietis) - Pinetum (cembrae) sphagnosum	Смерекова кедрина сфагнова
	Piceeto (abietis)- Pinetum (cembrae) vaccinosa(myrtilli) - sphagnosum	Смерекова кедрина чорницево-сфагнова
	Piceeto (abietis)- Pinetum (cembrae) vaccinosa(myrtilli)- hylocomiosum	Смерекова кедрина чорницево-зеленомохова
	Pinetum (sylvestris) empetrosom (nigrae)	Сосняк чорноводянковий

2.4.5. ФАУНА

На території області проживає 36 видів фауни, які перебувають під загрозою зникнення і занесені до Червоної книги України. Ці види потребують систематичної роботи щодо виявлення місць їх перебування, проведення постійного спостереження за станом популяцій та наукових досліджень з метою розробки наукових основ їх охорони та відтворення.

Із зареєстрованих видів хребетних на території природного заповідника «Горгани» зустрічаються види, занесені до Червоної книги України.

Клас Круглороті - Cyclostomata

Угорська мінога - *Lamperta danfordi* Regan

Клас Риби - Pisces

Ряд Лососеподібні - Salmoniformes

Харіус - *Thymalus thymalus* L.

Клас Земноводні - Amphibia

Ряд Хвостаті - Caudate .

Плямиста саламандра - *Salamandra salamandra* L Тритон карпатський - *Triturus montandoni* (Bouenger) Тритон альпійський - *Triturus alpestris* (Laurenti)

Клас Плазуни - Reptilia

Ряд Лускаті - Sguamata

Мідянка - *Coronella austriaca* Laurenti

Клас Птахи - Aves

Ряд Лелекоподібні - Ciconiformes

Лелека чорний - *Ciconia nigra* L.

Ряд Соколоподібні - Falconiformes

Підорлик малий - *Aguilapomarina* C.L. Brehm

Беркут - *Aquila chrysaetos* L.

Ряд Куроподібні - Galliformes

Глухар - *Tetrao urogallus* L.

Ряд Журавлеподібні - Gruiformes

Родина Журавлині - *Gruidae*

Сірий журавель - *Grus grus* L.

Ряд Совоподібні - Strigiformes

Пугач - *Bubo bubo* L.

Сичик-горобець - *Glaucidium passerinum* L.

Сова довгохвоста - *Strix uralensis* Pallas

Ряд Горобцеподібні - Passeriformes

Тинівка альпійська - *Prunella collaris* Scopoli

Клас Ссавці - Mammalia

Ряд Землерийкові - Soricidae

Бурозубка альпійська - *Sorex alpinus* Schinz

Кутора мала - *Neomys anomalus* Cabrera

Ряд Гризуни -Rodentia

Нориця мала водяна (повх) - *Arvicola scherman* (Shaw)

Нориця снігова - *Chionomys nivalis* (Martins)

Ряд Хижі -Camivora

Бурий ведмідь - *Ursus arctos* L.

Горностай - *Mustela erminea* L.

Норка європейська - *Mustela lutreola* L.

Борсук - *Meles meles* (L.)

Видра - *Lutra lutra* (L.)

Кіт лісовий - *Felis silvestris* Schreber

Рись - *Felis lynx* L.

Із зареєстрованих видів на території Карпатського НПП зустрічаються види, занесені до Червоної книги України.

Комахи - Insecta

Ряд Бабки - Odonata

Родина Кордулегастериди - Cordulegasteridae

Кордулегастер кільчастий - *Cordulegaster annulatus* (Latreille)

Ряд Веснянки - Plekoptera

Родина Перліди - Perlidae

Веснянка велика - *Peria maxima* Skopoli

Ряд Твердокрилі або жуки - Coleoptera

Родина рогачі - Lucanidae

Жук - олень (рогач звичайний) - *Lucanus cervus* (Linnaeus)

Родина Вусачі - Cerambycidae

Розалія альпійська (вусач альпійський) - *Rosalia alpina* (Linnaeus)

Ряд скорпіонові мухи - Mecoptera

Родина Льодовичники - Boreidae

Льодовичник звичайний - *Boreus westwoodi* (Hagen)

Ряд лускокрилі - Lepidoptera

Родина Парусники - Papilionidae

Махаон - *Papilio machaon* (Linnaeus)

Родина Німфаліди - Nymphalidae

Райдужниця велика - *Apaturairis* (Linnaeus)

Родина Сатири - Satyridae

Чорнушка манто (сатирманто) - *Erebiamanto* (DenisetSchifermiiler)

Родина Ведмедиці - Arctiidae

Ведмедиця-господиня - *Callimorphadominula* (Linnaeus)

Родина Совки - Noctuidae

Евхальція різнобарвна - *Euchalciavariabilis* (Piller)

Совка сокиркова - *Peripheriesdetphinii* (Linnaeus)

Стрічка голуба - *Catocalafraxini* (Linnaeus)

Стрічка орденська малинова - *Catocalasponsa* (Linnaeus)

Риби - Pisces

Ряд Лососеподібні - Saimoniformes

Лосось дунайський - *Huchohuchohucho*L.

Земноводні - Amphibia

Ряд Хвостаті - Caudata

Тритон карпатський - *Thturusmontandoni* (Boulenger)

Тритон гірський - *Triturus alpestris* (Laurenti)

Саламандра плямиста - *Salamandra salamandra* L.

Плазуни - Reptilia

Ряд Лускаті - Squamata

Мідянка - *Coronella austriaca* Laurenti

Птахи - Aves

Ряд Лелекоподібні - Ciconiformes

Лелека чорний - *Ciconia nigra* L.

Ряд Соколоподібні - Falconiformes

Підорлик малий- *Aquila pomarina* C.L.Brehm

Беркут - *Aquila chrysaetos* L.

Лунь польовий - *Circus cyaneus* L.

Сапсан - *Faico peregn'nus* Tunstall

Ряд Куроподібні - Galliformes

Глушець - *Tetrao urogallus* L.

Ряд Совоподібні - Strigiformes

Пугач - *Bubo bubo* L.

Сич волохатий - *Aegolius funereus* L.

Сичик-горобець - *Glaucidium passerinum* L.

Сова довгохвоста - *Sthx uralensis* Pallas

Сипуха - *Tyto alba* (Scopoli)

Ряд Горобцеподібні - Passeriformes

Тинівка альпійська - *Prunella collaris* Scopoli

Скеляр строкатий - *Monticola saxatilis* (L.)

Золотомушка червоночуба - *Regulus ignicapillus* Temminck

Ссавці - Mammalia

Ряд Землерийкові - Soricidae

Бурозубка альпійська - *Sorexalpinus* Schinz

Кутора мала - *Neomys anomalus* Cabrera

Ряд Рукокрилі - Chiroptera

Підковоніс малий - *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein)

Ряд Гризуни - Rodentia

Нориця мала водяна (повх) - *Arvicola scherman* (Shaw)

Нориця снігова - *Chionomys nivalis* (Martins)

Ряд Хижі - Carnivora

Горностай - *Mustela erminea* L.

Норка європейська - *Mustela lutreola* L.

Борсук - *Meles meles* (L.)

Видра - *Lutra lutra* (L.)

Кіт лісовий - *Felis silvestris* Schreber

Рись - *Felis lynx* L.

Таблиця 2.37. Види тварин НПП «Гуцульщина», занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Сич волохатий	2
Беркут	1
Підорлик малий	2

Пугач	5
Лелека чорний	4
Мідянка	14
Мінога угорська	48
Кіт лісовий	2
Сичик-горобець	3
Орел-карлик	2
Лосось дунайський	38
Сорокопуд сірий	4
Видра річкова	5
Рись звичайна	2
Борсук	15
Горностай	8
Норка європейська	12
Кутора мала	18
Підковоніс малий	13
Саламандра плямиста	2700
Сова довгохвоста	11
Глухар	8
Тритон альпійський	122
Тритон карпатський	140
Ведмідь бурий	2

Бурозубка альпійська	42
Полівка водяна	30
Широковух європейський	4
Лунь польовий	2
Гоголь	1
Зміїд	1
Полоз лісовий	2

Таблиця 2.38. Види тварин Галицького НПП, занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Широковух європейський - <i>Barbastellbarbastellus</i> Schreb	>20
Підковоніс малий — <i>Rhinolophushipposideros</i> Bechst.	>200
Рясоніжка мала - <i>Neomisanomalus</i> Cab	>30
Горностай - <i>Mustela erminea</i> L.	>35
Норка європейська - <i>Mustelalustreola</i> L.	>5
Тхір степовий — <i>Mustelaeversmannii</i> L.	>10
Борсук - <i>Meles meles</i> L.	>30
Видра річкова - <i>Lutralutra</i> L.	>25
Лелека чорний - <i>Ciconia nigra</i> L.	>7
Чернь білоока — <i>Aythya nyroca</i> Giild.	8
Гоголь - <i>Bucephala clangula</i> L.	2120
Крех середній - <i>Mergus serrator</i> L.	6
Скопа - <i>Pandion haliaetus</i> L.	1

Підорлик малий - <i>Aquila pomarina</i> Brem.	9
Лунь польовий - <i>Circus cyaneus</i> L.	15
Кульон великий - <i>Numenius arquata</i> L.	80
Пугач - <i>Bubo bubo</i> L.	5
Сова довгохвоста - <i>Strix uralensis</i> Pall.	>50
Сорокопуд сірий - <i>Lanius excubitor</i> L.	25
Саламандра плямиста - <i>Salamandra salamandra</i> L.	>15
Мінога українська - <i>Eudontomyzon mariae</i> Berg.	>1
Стерлядь — <i>Acipenser ruthenus</i> L.	>5
Харіус європейський - <i>Thymallus thymallus</i> L.	>30
Вирезуб - <i>Rutilus frisii</i> Nordm.	>100
Чоп великий - <i>Zingel zingel</i> L.	>1
Пасмовець тополевий - <i>Limenitis populi</i> L.	>50
Махаон - <i>Papilio machaon</i> L.	>70
Мінливець великий - <i>Apatura iris</i> L.	>100
П'явка медична - <i>Hirudo medicinalis</i> L.	>50

Таблиця 2.39. Види тварин природного заповідника «Горгани» занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Тетрадонтофора блакитна	100
Подалірій, косатець-вітрилець	25
Махаон, косатець-ластівець	18
Красуня діва	10

Дозорець-імператор	8
Кордулегастер двозубчастий	5
Бабка перев'язана	5
Стрічкарка тополева	5
Мінливець великий	8
Гірняк Манто, чорнушка Манто	5
Сатурнія мала	5
Сатурнія руда	5
Стрічкарка блакитна	8
Пилкоротиця південна	5
Сонцевик фаубіле	10
Вусач альпійський	10
Мінога угорська, карпатська	12
Харіус європейський	37
Тритон карпатський	55
Тритон гірський, альпійський	44
Саламандра плямиста	54
Жовточерева джерлянка	24
Мідянка	34
Глухар	50
Чорний лелека	3
Шуліка чорний	4

Підорлик малий	14
Беркут	7
Орябок	56
Сич волохатий	5
Сичик-горобець	19
Дятел білоспинний	10
Трипалій дятел	4
Дятел зелений (жовна зелена)	7
Золотомушка червоночуба	12
Сова довгохвоста	19
Журавель сірий	3
Пугач	13
Тинівка альпійська	24
Голуб-синяк	26
Бурозубка альпійська	24
Кутора мала	35
Нетопир звичайний	11
Лилик двоколірний	13
Нічниця Брандта	12
Вечірниця руда	14
Вухань звичайний	10
Полівка снігова	33

Горностай	12
Норка європейська	9
Тхір лісовий	4
Видра річкова	6
Кіт лісовий	3
Рись звичайна	3
Ведмідь бурий	3

Таблиця 2.40. Види тварин НПП «Верховинський», занесені до Червоної книги України

Види тварин	Кількість особин
Кордулегастер кільчастий	38
Жук-олень, рогач звичайний	12
Вусач альпійський	4
Махаон	2
Райдужниця велика	131
Чорнушка Манто	38
Бражник мертва голова	2
Сатурнія руда	20
Стрічкарка блакитна	46
Стрічкарка орденська малинова	36
Евхальція різнобарвна	19
Совка сокиркова	23
Ведмедиця-господиня	35

Рогохвіст-авгур	64
Мегариса рогохвостова	73
Марена звичайна	143
Карась звичайний, карась золотий	37
Лосось дунайський, головатиця	52
Саламандра плямиста	24750
Тритон альпійський	10850
Тритон карпатський	24620
Кумка жовточерева	32350
Мідянка звичайна	8
Лелека чорний	5
Скопа	2
Лунь польовий	2
Підорлик малий	7
Беркут	5
Сапсан	4
Тетерук	32
Глушець	76
Орябок	301
Голуб-синяк	40
Пугач	9
Сич волохатий	14

Сичик-горобець	12
Сова довгохвоста	74
Сипуха	1
Жовна зелена	178
Дятел білоспинний	62
Дятел трипалий	46
Сорокопуд сірий	156
Тинівка альпійська	47
Золотомушка червоночуба	43
Скеляр строкатий	16
Білозубка велика	1420
Бурозубка альпійська	1520
Кутора мала	923
Підковоніс малий	2
Вухань звичайний	10
Вухань австрійський	12
Вечірниця руда	35
Нетопир звичайний	31
Лилик двоколірний	15
Кажан пізній	19
Кажан північний	17
Мишівка лісова	23

Полівка снігова	830
Ведмідь бурий	5
Горностай	65
Норка європейська	17
Тхір лісовий	67
Видра річкова	46
Кіт лісовий	5
Рись	11

Таблиця 2.41. Кількість видів фауни, яким загрожує небезпека [45]

Назва виду	Кількість видів	Види, яким загрожує небезпека						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Хребетні:	40	23	23	23	23	23	23	23
ссавці	5	5	5	5	5	5	5	5
птахи	18	12	12	12	12	12	12	12
плазуни	11	2	2	2	2	2	2	2
земноводні	6	4	4	4	4	4	4	4
риби	3	3	3	3	3	3	3	3
круглороті	1	1	1	1	1	1	1	1
Безхребетні	10	5	5	5	5	5	5	5

Збереження біотичного і ландшафтного різноманіття шляхом створення нових та вдосконалення існуючих заповідних територій, формування регіональної екологічної мережі є одним з пріоритетних напрямків розвитку заповідної справи в Івано-Франківській області.

Станом на 01.01.2022 площа природно-заповідного фонду області становить 223,852 тис. га або 16,07 % від площі області та нараховує 526 територій та об'єктів у тому числі:

- 33 об'єкти загальнодержавного значення площею 131,6 тис. га;

- 493 об'єктів місцевого значення площею 92,227 тис. га.

Протягом останніх років спостерігалася тенденція щодо збільшення площі природно-заповідного фонду області. У порівнянні з 2008 роком площа природно-заповідного фонду області зросла відповідно із 195,9 тис. га до 223,852 тис. га (відсоток заповідності області зріс відповідно із 14% до 16,07 % від загальної площі області). За цей час створено два національні природні парки, ряд об'єктів місцевого значення. Рішенням Івано-Франківської обласної ради від 24.12.2021 № 359-11/2021 «Про території та об'єкти природно-заповідного фонду Івано-Франківської області» на території області створено (оголошено) 10 пралісових пам'яток природи місцевого значення на землях трьох державних лісгосподарських підприємств, загальною площею 1464,2 га та збільшено площу 1 заповідного урочища на 0,3180 гектара.

Природно-заповідний фонд області представляють: природний заповідник «Горгани», площею 5,3 тис. га; 5 національних природних парків, загальною площею 12,03 тис. га (національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Гуцульщина», Галицький національний природний парк, Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Синьогора») 3 регіональні ландшафтні парки, площею 38,41 тис. га; 67 заказників, площею 47,81 тис. га; 238 пам'яток природи, площею 4,37 тис. га; 7 дендрологічних парків, площею 0,15 тис. га; 9 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, площею 0,094 тис. га; 196 заповідних урочищ, площею 7,32 тис. гектара.

Установи природно-заповідного фонду загальнодержавного значення утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України. Галицький національний природний парк підпорядкований Державному агентству лісових ресурсів України, національний природний парк «Синьогора» перебуває в підпорядкуванні Державного управління справами. Інші території та об'єкти природно-заповідного фонду області передано під охорону підприємствам, установам, організаціям і громадянам, перебувають у їх віданні відповідно до оформлених охоронних зобов'язань.

Найбільш повно у природно-заповідному фонді представлені природні комплекси Горгани і Чорногори (природний заповідник «Горгани», Карпатський національний природний парк, національний природний парк «Верховинський», національний природний парк «Синьогора», заказники «Грофа», «Яйківський», «Тавпиширківський» та ін.).

Полонинсько-Чорногірську область репрезентує ландшафтний заказник «Чивчино-Гринявський», Сколівські Бескиди - Поляницький регіональний ландшафтний парк, Покутсько-Буковинські Карпати - національний природний парк «Гуцульщина», Прут-Дністровську область - Дністровський регіональний ландшафтний парк, Рогатинське Опілля - Галицький національний природний парк.

Згідно фізико-географічного районування найбільше заповідних об'єктів зосереджено в гірській частині - біля 62% природно-заповідного фонду області, Передкарпаття - 25% і в рівнинній частині - 13%.

У кількісному відношенні переважають пам'ятки природи і заповідні урочища, проте за площею частка цих категорій незначна. За розмірами близько половини припадає на дрібні (від 1 до 10 га), трохи менше - об'єкти від 10 до 100 га. Великих заповідних територій (від 1000 га і більше) - 16.

Високий відсоток заповідності лісів у гірській частині області - Надвірнянському, Верховинському районах, (за рахунок Карпатського національного природного парку, національного природного парку «Верховинський»), Косівському (за рахунок національного природного парку «Гуцульщина» та регіонального ландшафтного парку «Гуцульщина»); у рівнинній частині - в Івано-Франківському (за рахунок Галицького національного природного парку), у Івано-Франківському (частково), Коломийському - за рахунок Дністровського регіонального ландшафтного парку.

На виконання Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» введено в дію Указом Президента України від 23 березня 2021 року № 111/2021 Міндовкіллям створено відкритий електронний державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду, необхідність створення такого Кадастру передбачена Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

Кадастр використовується при плануванні подорожей та відпочинку, оформленні земельних ділянок, плануванні бізнесу, здійсненні громадського контролю, розробці документів просторового планування та при реалізації проєктів соціально-відповідального бізнесу та волонтерів, що, на щастя, стає все більш популярним в Україні.

Міндовкіллям подано для розгляду та погодження проєкт Указу Президентом України «Про зміну меж Національного природного парку «Синьогора».

Івано-Франківською обласною державною адміністрацією проведена робота стосовно створення та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а саме:

- обласна державна адміністрація погодила розширення національного природного парку «Верховинський» шляхом вилучення земель лісогосподарського призначення державної власності державного підприємства «Верховинське лісове господарство» (Буркутське лісництво, квартали 14-24) загальною площею 1695,5 га з метою надання їх у постійне користування національному природному парку «Верховинський». Указом Президента України від 11.01.2021 року № 2/2021 «Про зміну меж території національного природного парку «Верховинський» до території національного природного парку «Верховинський» погоджено в установленому порядку включення 1695,5 га земель державної власності на території Івано-Франківської області, що вилучаються у державного підприємства «Верховинське лісове господарство» і надаються національному природному парку у постійне користування.

- проводилась робота, підготовка матеріалів щодо створення (оголошення) на території 3 державних лісогосподарських підприємств 10 пралісових пам'яток природи місцевого значення загальною площею 1464,2 гектари.

- збільшено площу 1 заповідного урочища на 0,3180 гектарів [45]

2.4.6. БОЛОТИСТІ МІСЦЕВОСТІ

На виконання домовленостей України в рамках Рамсарської конвенції статус водно-болотних угідь міжнародного значення в Івано-Франківській області отримали: Бурштинське водосховище, Витоки ріки Погорілець, Витоки ріки Прут, Ріка Дністер (в межах Галицького району).

Водночас в області зосереджено 2,6 тис. га збережених водно-болотних угідь, частина яких входить до складу природно-заповідного фонду. Всього заповідано 87 боліт площею 1160,0 га.

Болота зосереджені переважно у стариці ріки Дністер у Рогатинському, Галицькому, Тлумацькому та Городенківському районах. В межиріччях і на терасах гірських річок, у замкнених котловинах утворились сфагнові болота. Такі болота охороняються у Долинському та Рожнятівському районах. Серед них - гідрологічні пам'ятки природи загальнодержавного значення: «Болото Ширковець», «Болото Мшана», «Болото «Висяче», гідрологічний заказник загальнодержавного значення «Турова дача», ландшафтний заказник місцевого значення «Саджавський».

Пріоритетами в напрямку відтворення водно-болотних систем на території Івано-Франківської області є виявлення і забезпечення охорони цінних об'єктів, а також екологічно безпечне використання їх ресурсів [45].

2.4.7. НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ

Завдяки географічному положенню Івано-Франківська область має можливість міжнародної співпраці в унікальному за своєю природою і науковою цінністю районі Українських Карпат - райони Горган і Чивчино-Гринявські гори, які прилягають в південно-західній частині до кордону з Румунією. На території Івано-Франківської області у прикордонній зоні у 2010 році створено національний природний парк «Верховинський», площею 12022,9 га. З румунської сторони в повіті Марамуреш зосереджено ряд природоохоронних територій. Тобто існують реальні можливості створення транскордонного українсько-румунського природоохоронного об'єкта (біосферного резервату).

Створення транскордонного українсько-румунського біосферного резервату на території Верховинського району Івано-Франківської області та Марамуреського повіту окрім збереження унікального біотичного та ландшафтного різноманіття сприятиме економічному розвитку регіону, в основному, за рахунок екотуризму, транспортних інфраструктур і розвитку традиційних методів ведення господарства.

Створення Смарагдової мережі - нова для України форма охорони природи, що впроваджується в рамках виконання вимог ратифікованої в Україні Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської конвенції), а також Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

На території Івано-Франківської області знаходяться 6 основних об'єктів, що відповідають критеріям Смарагдової мережі та включені до рекомендованого переліку українською стороною конвенції:

- природний заповідник «Горгани»;
- Карпатський національний природний парк;
- національний природний парк «Гуцульщина»;
- Галицький національний природний парк;
- Верховинський національний природний парк;
- Дністровський регіональний ландшафтний парк;

Таблиця 2.42. Структура природно-заповідного фонду області станом на 01.01.2022 року [45]

№ п\п	Найменування об'єктів ПЗФ	Об'єкти природно-заповідного фонду					
		Загальнодержавного значення		Місцевого значення		Всього	
		Кількість	Площа	Кількість	Площа	Кількість	Площа
1	Природні заповідники	1	5344,2	-	-	1	5344,2
2	Національні природні парки	5	120339,7	-	-	5	120339,7
3	Дендрологічні парки	3	142,0	4	10,96	7	152,96
4	Регіональні ландшафтні парки	-	-	3	38417,0	3	38417,0
5	Заказники - всього, в т.ч.:	10	5415,8	57	42397,66	67	47813,46
	ландшафтні	2	3486,8	9	17539,62	11	21026,42
	лісові	2	460,0	11	6289,7	13	6749,7
	ботанічні	4	1006,5	26	1377,6	30	2384,1
	загальнозоологічні	-	-	2	15120,84	2	15120,84
	орнітологічні	1	207,5	5	21,9	6	229,4
	іхтіологічні	-	-	-	-	-	-

	гідрологічні	1	255,0	4	2048,0	5	2303,0
	загальногеологічні	-	-	-	-	-	-
6	Пам'ятки природи - всього, в т.ч.:	13	375,4	225	3998,78	238	4374,18
	комплексні	2	148,0	10	91,2	12	239,2
	ботанічні	5	133,5	151	741,03	156	874,53
	лісові	-	-	-	-	-	-
	гідрологічні	5	33,9	10	11,84	15	45,74
	джерела	-	-	-	-	-	-
	зоологічні	-	-	1	0,01	1	0,01
	геологічні	1	60,0	9	21,20	10	81,20
	пралісові	-	-	44	3133,5	44	3133,5
7	Ботанічні сади	-	-	-	-	-	-
8	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	7,0	8	83,4	9	90,4
9	Заповідні урочища	-	-	196	7320,118	196	7320,118
	РАЗОМ	33	131624,1	493	92227,918	526	223852,018

2.5. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА

Івано-Франківщина – край багатовікової історії, розмаїтої та самобутньої культури, значних природних ресурсів, розвинутої промисловості. Івано-Франківщина багата на історико-культурну спадщину. За кількістю пам'яток архітектури та містобудування область одна з найменших за територією та населенням посідає друге місце в Україні. В даний час в області під охороною держави перебувають 1360 пам'яток архітектури, в т. ч. 87 пам'яток національного значення, переважна більшість з яких - це пам'ятки дерев'яної і мурованої архітектури.

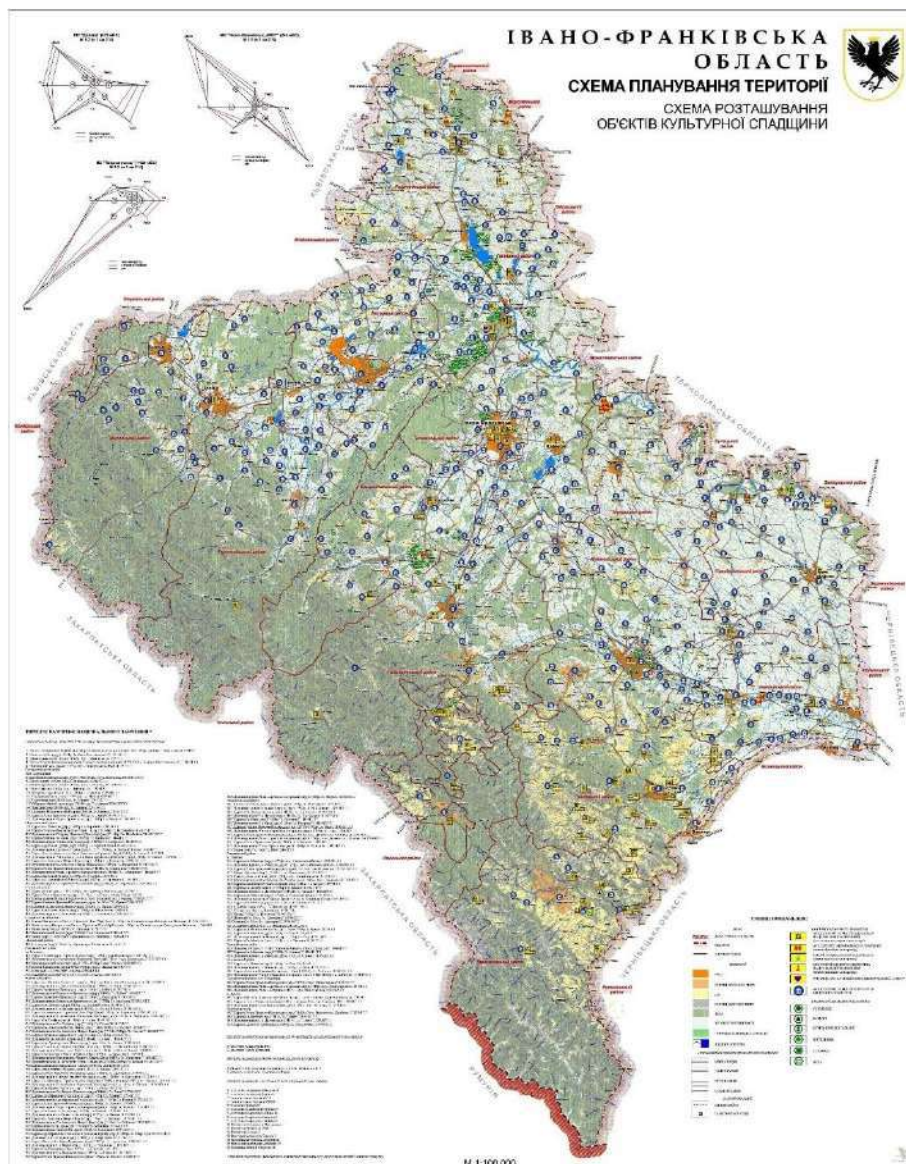

Рис. 2. 31. Схема розташування об'єктів культурної спадщини [25]

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

Таблиця 2.43. Перелік пам'яток культурної спадщини національного значення Івано-Франківської області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України [46, 47, 25]

№ п.п.	Найменування пам'ятки	Датування	Місцезнаходження	Вид пам'ятки	Охоронний номер	№ та дата рішення про взяття під охорону
1.	Меморіальний сквер, де поховані відомі культурні і громадські діячі	XIX - початок XX століття	м.Івано-Франківськ, вул. С. Бандери	пам'ятка історії	090001-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
2.	Пам'ятник поету Адаму Міцкевичу	1930 рік, реставровано у 1989 році	м.Івано-Франківськ, площа А. Міцкевича	пам'ятка монументального мистецтва	090002-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
3.	Поселення багат шарове "Старуня І"	IX - VII тисячоліття до нашої ери, IV - III тисячоліття до нашої ери, II тисячоліття - X століття до нашої ери	с. Старуня	пам'ятка археології	090003-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
4.	Будинок, в якому жив і працював письменник, поет, вчений і громадський діяч І. Я. Франко	друга половина XIX століття	с. Криворівня	пам'ятка історії	090004-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
5.	Замок Галицький	XIV—XVII століття	м. Галич, Галич-Гора	пам'ятка архітектури	090018-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
6.	Церква Різдва Христового	XIII—XIV століття	м. Галич, майдан Різдва	пам'ятка архітектури	090019-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

7.	Костел кармелітів з монастирським комплексом	XVII — XVIII століття	смт Більшівці	пам'ятка історії, архітектури	090020-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
8.	Костел	XVII — XVIII століття	смт Більшівці	пам'ятка історії, архітектури	090020/1-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
9.	Західний корпус келій	XVII — XVIII століття	смт Більшівці	пам'ятка історії, архітектури	090020/2-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
10.	Західна брама	XVII — XVIII століття	смт Більшівці	пам'ятка історії, архітектури	090020/3-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
11.	Мури (з північної та східної сторони)	XUP — ХМП століття	смт Більшівці	пам'ятка історії, архітектури	090020/4-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
12.	Городище "Межигірці III" (скельний монастир)	IX - XIII століття, XIV - XVII століття	с. Межигірці	пам'ятка археології	090005-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
13.	Літописне місто Галич - столиця Галицько-Волинського князівства	IX - XIII століття	с. Крилос	пам'ятка археології	090006-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
14.	Комплекс сакральних споруд	1154 рік, 1500 рік	с. Крилос, Княжа Гора	пам'ятка архітектури, археології, історії	090021-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

15.	Фундаменти собору Успіння Пресвятої Богородиці	1154 рік	с. Крилос, Княжа Гора	пам'ятка архітектури, археології, історії	090021/1-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
16.	Каплиця Святого Василя	1500 рік	с. Крилос, Княжа Гора	пам'ятка архітектури, історії	090021/2-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
17.	Церква Успіння Пресвятої Богородиці	перша половина XVI століття	с. Крилос	пам'ятка архітектури, історії	090022-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
18.	Городище із спорудою кам'яної церкви Св. Пантелеймона	IX - XIII століття	с. Шевченкове	пам'ятка археології	090007-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
19.	Церква Святого Пантелеймона	1194—1197 роки	с. Шевченкове, урочище Свята Гора	пам'ятка архітектури	090023/1-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
20.	Дзвіниця церкви Святого Пантелеймона	1611 рік	с. Шевченкове, урочище Свята Гора	пам'ятка архітектури	090023/2-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
21.	Поселення багат шарове "Незвисько XVIII"	VI - III тисячоліття до нашої ери, II тисячоліття - X століття до нашої ери, IX століття до нашої ери - IV століття, V - IX століття, IX - XIII століття	с. Незвисько	пам'ятка археології	090008-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

22.	Поселення і городище	IX століття до нашої ери - IV століття, IX - XIII століття	смт Чернелиця	пам'ятка археології	090009-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
23.	Церква Різдва Пресвятої Богородиці	1808 рік	с. Нижній Вербіж	пам'ятка архітектури	090024-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929
24.	Поселення (2), городища (2) і курганий могильник	IX - XIII століття	с. Луковище, урочища Стави, Під Горою, Городище, Голодівка і Могилки	пам'ятка археології	090010-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
25.	Поселення і городище "Підгороддя І"	IX - VII тисячоліття до нашої ери, II тисячоліття - X століття до нашої ери, IX століття до нашої ери - IV століття, IX - XIII століття	с. Підгороддя, урочище Замчище	пам'ятка археології	090011-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
26.	Поселення і городище "Любківці І"	I тисячоліття - X століття до нашої ери, V - IX століття, IX - XIII століття	с. Любківці, урочище Г ородище	пам'ятка археології	090012-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
27.	Поселення і городище "Олешків І"	IV - III тисячоліття до нашої ери, IX - XIII століття	с. Олешків, урочище Замчище	пам'ятка археології	090013-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

28.	Могила письменника В. С. Стефаника	1936 рік	с. Русів	пам'ятка історії	090014-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
29.	Могила письменника Марка Черемшини (І. Ю. Семанюка)	1927 рік	м. Снятин, кладовище	пам'ятка історії	090015-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
30.	Археологічний комплекс: поселення, гірничі шtolьні і городище	IX - VII тисячоліття до нашої ери, IV - III тисячоліття до нашої ери, IX століття до нашої ери - IV століття, IX - XIII століття	с. Буківна, урочища Городище, Заруба, За Зарубом, Провалина під Зрубамі і Провалина під Стельмаховим	пам'ятка археології	090016-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928
31.	Археологічний комплекс: поселення (2), городище і ґрунтові могильники (2)	IX - XIII століття	с. Делева, урочища Хутір Луги, Окопи і Провал	пам'ятка археології	090017-Н	Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928

4.5.1. Нематеріальна культурна спадщина

Таблиця 2.44. Елементи НКС, які внесені до обласного / місцевого / регіонального, Національного переліку, ЮНЕСКО в Івано-Франківській області [27]

Назва елементу	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020р.
Традиція гуцульської писанки		внесено до Національного переліку		
Традиція Косівської мальованої кераміки»			внесено до Юнеско	
Традиція колядування на Верховинщині			внесено до Національного переліку	
Гуцульське ліжникарство:традиційні технології та утилітарно-обрядове призначення	до обласного переліку			внесено до Національного переліку
Особливості техніки та ужитково-декоративне значення гуцульської плоскої різьби на дереві		до обласного переліку		
Традиція повіншування Василів у селі Липівка Рогатинського району				
Традиційний різдвяний обряд «Драниця» с. Саджавка Коломийської ОТГ			до місцевого переліку	
Традиція гуцульського гердана				
Звичай виконувати танець Аркан з Ковалівкою в Печеніжинській ТГ Коломийського району				внесено до Національного переліку

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

Традиція випікання обрядової випічки на Бойківщині				до місцевого переліку
Традиція проведення вечірок (вечорниць) на Лемківщині м.Калуш				до місцевого переліку

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

Таблиця 2.45. Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України [28]

№	Назва елемента нематеріальної культурної спадщини	Охоронний номер	Галузь нематеріальної культурної спадщини, що представлена елементом нематеріальної культурної спадщини	Географічне розташування	Дата і номер рішення про включення елемента нематеріальної культурної спадщини до Національного переліку (або виключення з нього)
1.	Традиція Косівської мальованої кераміки	001.нкс	Традиційні ремесла; інше - побут, традиції оздоблення, дизайн інтер'єру	Івано-Франківська область, Косівський район, м. Косів	Наказ від 14.12.2012 № 1521 Наказ від 12.02.2018 №105
12.	Традиція гуцульської писанки	012.нкс	Звичаї, обряди, святкування; традиційні ремесла.	Села Космач, Акрешори, Люча, Прокурава, Шепіт, Брустури Косівського району, с. Чорний Потік Надвірнянського району м. Косів, м. Верховина, сс. Криворівня, Красноїлля Верховинського району Івано-Франківська обл.; с. Підзахаричі Путильського району смт Берегомет Вижницького району Чернівецька обл.; Рахівський район, м. Рахів Закарпатська обл..	Наказ від 16.11.2018 № 995
18	Гуцульська колядата плеси Верховинського району Івано-	018.нкс	Усні традиції та форми вираження; виконавське мистецтво; звичаї обряди,	Села Віпче, Криворівня, Бистрець, Ільці, Замагора, Буковець, Волова, Зелене, Кривополе, Верхній Ясенів,	Наказ від 28.12.2019 № 978

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

	Франківської області		святкування; знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту	Дземброня, Красник, Білоберізка, Стебні, Устеріки, присілки Плай, Підмагора смт. Верховина Верховинського району Івано-Франківської області	
19	Звичай виконувати танець Аркан з Ковалівкою в Печеніжинській ОТГ	019.нкс	Виконавське мистецтво; звичаї, обряди, святкування	Села Слобода, Рунгури, Кийданці, Княждвір, Марківка, Молодятин, смт. Печеніжин Печеніжинської ОТГ	Наказ від 05.08.2020 № 2008
22	Культура приготування українського борщу	022.нкс	Звичаї, обряди, святкування; знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту; традиційні ремесла	Вінницька область Волинська область Дніпропетровська область Донецька область Житомирська область Закарпатська область Запорізька область Івано-Франківська область Київська область Кіровоградська область Луганська область Львівська область Миколаївська область Одеська область Полтавська область Рівненська область Сумська область Тернопільська область Харківська область Херсонська область Хмельницька область Черкаська область Чернівецька область Чернігівська область місто Київ місто Севастополь	Наказ від 13.10.2020 № 2182
23	Карпатське ліжникарство	023.нкс	Традиційні ремесла	Івано-Франківська область: Косівський район - села Яворів,	Наказ від 13.10.2020 № 2182

				Річка, Снідавка, Брустури, Вербовець, місто Косів; Верховинський район – села Буковець, Верхній Ясенів, Криворівня, Ільці, Красноїлля, Білоберізка, Черетів. Закарпатська область, Рахівський район, села Кваси, Розтоки. Чернівецька область, Путильський район, села Тораки, Сергії, Дихтинець	
24	Борщівська народна вишивка	024.нкс	Традиційні ремесла	Івано-Франківська область: Городенківський р-н: с. Глушків, с. Стрільче.	Наказ від 13.10.2020 № 2182
43.	Міжнародний Різдвяний фестиваль «Коляда на Майзлях	043.нкс	Практика з охорони нематеріальної культурної спадщини	м. Івано-Франківськ	Наказ від 06.07.2022 №228
44.	Гуцульська бриндзя	044.нкс	Знання та практики, що стосуються природи і Всесвіту; Традиційні ремесла	Рахівський район Закарпатської області, частина Івано-Франківської та Чернівецької областей	Наказ від 06.07.2022 №228
57.	Гуцульська боднарка	057.нкс	Звичаї, обряди, святкування; Традиційні ремесла	Місто Вижниця та село Підзахаричі Вижницького району Чернівецької області, місто Косів, села Річка та Брустури Косівського району Івано-Франківської області	Наказ від 23.12.2022 № 525

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

68.	Традиція повіншування Василів у селі Липівка Рогатинської територіальної громади Івано-Франківської області	068н.к.с.	Усні традиції та форми вираження; Виконавське мистецтво; Звичаї, обряди, святкування	Вся територія Івано- Франківської області. Водночас регіональна особливість притаманна у селах Липівка, Кривня, Воронів, присілку Мотузівка Рогатинської територіальної громади Івано- Франківської області	Наказ від 04.05.2023 № 234
-----	---	-----------	--	---	----------------------------

Однією з визначних пам'яток Івано-Франківська є міська Ратуша. Засновник міста Анджей Потоцький у 1662 році засвідчив про свій намір побудувати ратушу, у 1666 році вона стояла збудована з дерева. Її використовували для спостереження оборонців за переміщенням турецьких і татарських загонів під час турецько-польської війни. Через низьку міцність та надійність і після турецької облоги в 1677 році була розібрана.

Рис. 2.32. Фото другої ратуші м. Станіславів (м.Івано-Франківськ)

У 1695 році, на замовлення власника міста Юзефа Потоцького, під керівництвом архітектора Карл Бенуа звели нову ратушу, цього разу - виключно з каменю. Була вона хрестоподібною у плані, мала дев'ять поверхів і вежу, яку вінчав купол. На рівні п'ятого поверху містився годинник із чотирма циферблатами, які кожні 15 хвилин відбивали час за допомогою дзвонів, підвішених у куполі. Довкола вежі по верху йшла галерея, там постійно чатували дозорці. При виявленні пожежі, наближення ворога чи будь-яких інших небезпек спостерігачі трубили у сурми, попереджаючи мешканців міста. На другому і третьому поверхах відбувалися засідання магістрату і суду (лави), а перший поверх здавався в оренду купцям, які влаштовували тут аж 24 крамниці. У підвалах ратуші розташовувалась в'язниця, там тримали опришків і різних кримінальних злочинців. 28 вересня 1868 після пожежі від споруди залишився лише залізний скелет.

Рис. 2.33. Світлина третьої ратуші м. Станіславів (м.Івано-Франківськ)

6 червня 1870 було урочисто закладено фундамент, а в нього капсулу з пергаментом про історію ратуші, а також зі старопольськими та австрійськими монетами і медалями. У 1871 році будівництво завершили. Нова ратуша мала вигляд величного прямокутного двоповерхового будинку з високою вежею (колишній кістяк старої ратуші). До рівня п'ятого поверху її облицювали білим мармуром. Вище були куранти та оглядова галерея. Архітектурний ансамбль завершував видовжений напівсферичний купол. Родзинкою споруди був зал засідань міської ради, багато оздоблений та прикрашений написами про головні події історії Станиславова. У підвалі новобудови розмістились поліцейні арешти. Під час Першої світової війни, з 8 по 19 лютого 1915 року, тривали важкі бої за Станіслав, у ході яких ратушу сильно пошкодила австрійська артилерія. Будівля хоч і не завалилась, але вкрилася тріщинами і з того часу перебувала в аварійному стані.

Рис. 2.34. Фото сучасної ратуші м. Івано-Франківськ

У 1929 році почалося будівництво. Архітектором був інженер Станіслав Треля. Вже за традицією, у фундамент південно-східного крила помістили капсулу з планами новобудови, фотографіями старої ратуші та іншими документами. Через хронічний брак коштів споруду звели в 1935 році, а внутрішні оздоблювальні роботи тривали аж до 1939 року. Остання (нинішня) ратуша зведена у стилі функціоналізм та являє собою хрест, з перетину якого здіймається вежа, що завершується куполом у вигляді військового шолому. На рівні четвертого поверху по кутах встановили бронзових орлів, які символізували могутність польської держави. Загальна висота споруди становить 49,5 м, що дозволило їй тоді бути найвищою в місті. 26 квітня 1959 тут відкрився Івано-Франківський краєзнавчий музей. До нового 2007 року на ратуші встановлено 4 нових годинники з автоматичним механізмом та електронними курантами, що виконують 12 українських мелодій дуже подібно до дзвонів, а також відбивають години та чверті [29].

Палац Потоцьких є пам'яткою архітектури та містобудування історичного значення. Комплекс палацу був збудований у 1672 - 1682 рр. (Його звів польський коронний гетьман Андрій Потоцький для себе і родини.) і добудовувався у 80 - их роках ХХ століття. Він використовувався спершу, як місце проживання власників Станиславова. У радянські часи тут знаходився військовий госпіталь. Історія палацу найбільш ймовірно зберігається у польських або австрійських архівах. Палац Потоцьких у Івано-Франківську є об'єктом охорони культурної спадщини, він охороняється державою - розпорядженням виконавчого

комітету Івано-Франківської обласної ради народних депутатів від 26 травня 1981 р. №238 - р його визнано пам'яткою місцевого значення.

1672-1682 р. р. добудови 80-их років XVIII ст.; будівля замкового характеру, входила в систему військових укріплень фортеці; мала систему потайних ходів та вісім казематів у фортифікаційних валах; часто називалася «Бліхом», бо в підніжжі її валів низом протікала річка, на якій був загальноміський «бліх» – місце для вибілювання полотна.

На початку XIX ст. у зв'язку із передачею під військовий шпиталь, планування було змінено і в сучасному стані майже втратив значення як пам'ятка архітектури. Найкраще збереглась в'їзна парадна брама, оздоблена панцирами та іншими військовими лаштунками, належить до визначних історико-архітектурних пам'яток міста. У скверіку перед палацом в жовтні в 1944 році з метою залякування жителів міста були повішені українські патріоти. В перспективі – туристсько-відпочинковий комплекс, виставкові зали та музейні приміщення [29].

Рис. 2.35. Світлина Палацу Потоцьких

В місті налічується 6 пам'яток національного значення:

— Колегіальний костюл Пречистої Діви Марії, побудований в 1703 році в стилі Барокко з поєднанням Ренесансу

Рис. 2.36. Фото Колегіального костелу Пресвятої Діви Марії

Колегіальний костел Пресвятої Діви Марії, Станіславська Колегіата — найдавніший храм Івано-Франківська. Спочатку на його місці був зведений дерев'яний римо-католицький парафіяльний костел Костел Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії і святих Андрія і Станіслава (існував у 1662 р. на час надання місту маґдебурзького права)

14 червня 1669 р. засновник міста Анджей Потоцький добився піднесення дерев'яного костелу до рангу колегіати.

Із 1672 по 1703 рік тривало будівництво мурованого костелу під керівництвом французьких архітекторів Франсуа Корассіні та Кароля Беное. Храм виконаний у формі тринефної базиліки з трансептом у стилі бароко з елементами ренесансу. Фасад був прикрашений дорійськими і коринфськими колонами, вивершений бордовим фронтоном, увінчаний трьома вежами. Головний вівтар і два бічні св. Йосипа і св. Вінцента були різьблені з мармуру. В останньому зберігались реліквії цього святого, які Станіслав Потоцький у 1680 р. отримав у Римі від Папи Інокентія XI. На бічних внутрішніх стінах знаходився герб Потоцьких.

Можливо, спільно із Конрадом Кутчерайтером автором більшості скульптур із станіславської колегіати був Томас Гуттер. В 1751 році в костелі поховали великого коронного гетьмана Юзефа Потоцького (молодшого сина засновника Станіслава Анджея Потоцького), власника міста після смерті батька. Колегіата стала сімейною усипальницею Потоцьких.

На прохання тодішнього пастора Красовського у 1877 р. виконав новий розпис костелу Еразм-Рудольф Фабіянський. Проте вже у 1882 році через пожежу згорів дах костелу, головна вежа і свіжо розписане склепіння. У 1892 році відбувся капітальний ремонт храму і усе було відреставровано.

З тих часів при костелі працювала музична школа, де вчили церковному співу. Колись на хорах над головним входом колись був орган, який вперше зазвучав у 1900 році. Але орган був втрачений у післявоєнний час.

У 1965 році тут розмістили геологічний музей.

Сьогодні у костелі Пресвятої Діви Марії знаходиться Івано-Франківський обласний художній музей [31].

— Костел Єзуїтів 1729 року побудований, сучасна назва Катедральний собор Святого Воскресіння

Рис. 2.37. Фото Костелу Єзуїтів

1895р., керівник інж. Кшижановський, неоренесанс. В другій пол. XIX ст. єзуїти відновили діяльність в місті, виникає необхідність храму; споруджений на місці чотирьох старих садибних будинків; вміщає до 1500 осіб. Багато оформлений: різьба по дереву, мозаїчна підлога, орган, вітражі. Після вимушеного переселення поляків в 1946р. закрито; до 1998 розміщався обласний архів. Нині – Свято–Троїцький собор Української православної церкви Київського патріархату [32].

– Колегія Єзуїтів - побудова 1742 року

Рис. 2.38. Фото Колегії Єзуїтів

1742р., форми класицизму, стриманий декор, два фасади (північний і західний) позбавлені будь-яких прикрас, стелі – техніка склепіння. Найстаріший навчальний заклад міста; в 1784р. австрійська влада закрила колегію, перетворивши її на німецьку гімназію; в 1885р. навчалось 308 учнів, з них: 168 українців, 108 поляків, 18 євреїв, 20 німців. Гімназисти брали активну участь в політично–громадському та культурному житті міста і краю, видавались рукописні газети, існували гуртки. Гімназію закінчили українські письменники і громадські діячі: І. Вагилевич, А. Могильницький, О. Терлецький, історик Ю. Целевич; польський поет Ф. Карпінський; історик вірменського походження С. Баронч. Колегія єзуїтів, а нині – морфологічний корпус медичного університету [32].

– Вірменський костел 1762 року (зараз - Собор Святої Покрови непорочного зачаття Пресвятої Діви Марії)

Рис. 2.39. Фото Вірменського костелу

За ініціативи вірменського братства протягом 1742-1762 рр. у Станіславів (сьогодні - Івано-Франківськ) споруджений величавий кам'яний костел у стилі пізнього бароко. Його було освячено 22 серпня 1763 р. архієпископом Я. Августиновичем під назвою Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії. У 1868 р. після великої пожежі в місті збереглися тільки стіни костелу. Були пошкоджені настінні розписи роботи польського художника Я. Солецького, прикраси інтер'єру з алебастру, різьблені вівтарі, станковий живопис. Після реставрації 1869 р. будівля дещо змінила свій зовнішній вигляд. Зникла башта, яка вінчала дах, дві круглі вежі, що обрамлюють головний фасад, стали нижчими, а їх барочні завершення замінили простими дзвоноподібними куполами. Замість ряду півциркульних вікон з'явилися прямокутні, усунуто їх барочне обрамлення. У 1919-1930 рр. тривало ще одне оновлення костелу. Зокрема був реконструйований портал, поставлена мурована огорожа з брамами за проектом архітектора С. Треля, відновлені фрески Я. Солецького. Храм упродовж століть славився чудотворним образом Пречистої Діви Марії, що походив із XVII ст. Образ Божої Матері Ласкавої, копія Ченстоховської (Белзької) ікони. Після Другої світової війни ополечені вірмени виїхали до Польщі, взявши із собою чудотворну ікону Богоматері. Нині вона перебуває у м. Гданську, в костелі Петра і Петра, а копія цієї ікони знаходиться на щипці церкви. У 1946 р. у часи СРСР влада передала храм Російській Православній церкві, а за два роки пристосувала будівлю під майстерні художників та скульпторів. З 1971 р. після реставрації костел використовувався як Музей історії релігії та атеїзму. З 1990 р. приміщення пристосували до потреб православної церкви - встановлено іконостас, з'явилися нові розписи, ікони. З 1992 р. - це Покровський катедральний собор Української Автокефальної Православної Церкви, нині ПЦУ [33].

— Пивоварний завод збудований 1767 року, який вже втрачений як перше промислове підприємство міста

Рис. 2.40. Фото пивоварного заводу на момент побудови та його сучасний вид

Пивоварний завод — пам'ятка архітектури національного значення і є рідкісним зразком промислової архітектури України другої половини XVIII століття. Охоронний номер 1137. Він є родоначальником фабричної промисловості у місті.

Початки пивоварні належать до 1767 року і це зафіксовано на фасаді варного цеху де збереглася дата «1767», яка підтверджується охоронною дошкою пам'ятки архітектури.

Солодовий цех побудови між 1848 та 1857 рр. Після ремонту 1971 року у приміщенні колишнього варного цеху містилась заводська котельня.

З 1787 по 1801 рр. пивоварнею володів граф Петро Потоцький, але потім пивоварня перейшла у власність Австро-Угорської держави за борги. З 1888 року пивоварня перейшла у власність братів Лінднер (Browar Mojżesz Lindner; Browar Braci Lindner).

В 1905 році завод купив Петер Седельмайєр (Browar Piotr Sedelmajer 1905-1911). Пізніше пивоварня перейшла до Станіслава Седельмайєра (Browar Stanisław Sedelmajer 1911-1939).

У власності родини завод перебував до другої світової війни. В середині XIX століття на пивоварні працювало 40 осіб. Разом з пивоварнею на західній околиці міста, в с. Княгинин, завод виготовляв щорічно 12 тис. відер пива, а також пивні дріжджі.

Під час війни завод називався «Dampfbrauerei GmbH». Після другого приходу совітів броварню назвали «Станіславський пивзавод» (з 1962 року «Івано-Франківський пивзавод»).

Виробництво на пивзаводі зупинилось на початку 2000-х років. Фірма «Гаразд Україна» викупила територію й взяла на себе зобов'язання до 2009 року відновити пам'ятку архітектури, побудувати кафе, музей пивоварінню та мініпивзавод.

В реальності пам'ятку архітектури – варильний цех просто знесли, а на тому місці збудували модернізовану копію, в якій зараз функціонує фаст-фуд [34].

— Меморіальний сквер (Станіславівський некрополь)

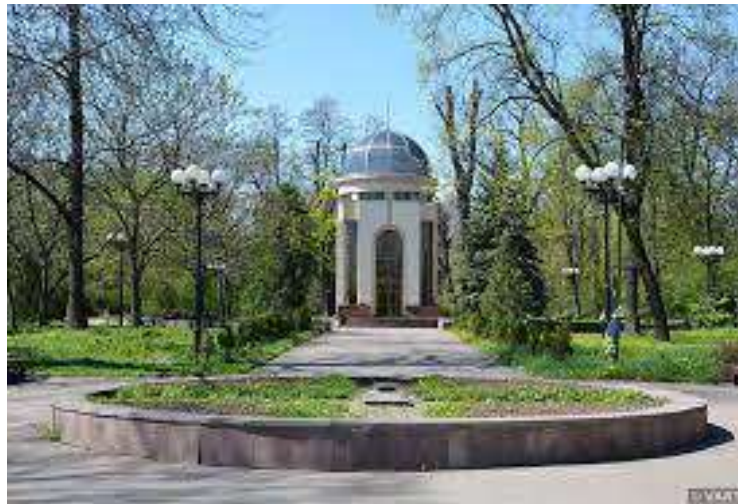

Рис. 2.41. Фото каплиці у Меморіальному сквері м. Івано-Франківськ

1782 р., закладений згідно з декретом австрійського цісаря Йосифа II про перенесення всіх цвинтарів з-під церков і костьолів на околиці міста, колишній міський цвинтар Івано-Франківська, має статус пам'ятки державного значення. Він є старшим від львівського Личакова. Цвинтар називають музеєм під відкритим небом.

В часі упорядкування військових поховань Станиславова у 1924–1927 рр. цей цвинтар став головним військовим цвинтарем міста. На нього переносили ексгумовані останки солдатів. Після упорядкування на ньому розташовувалось 665 могил полеглих у Першу світову.

В 1970 – 1980 рр. минулого століття найстаріший міський цвинтар Івано-Франківська був знищений і реконструйований під сквер.

З багатьох тисяч захоронень збережено тільки декілька, серед них:

Л. Бачинського (1871 – 1930) – віце-президента ЗУНР, голови делегації, яка 22 січня 1919 р. в Києві підписала Акт прозлуку обох частин України;

Д. Січинського (1865 -1909) – відомого українського композитора;

М. Гославського (1802-1834) – польського поета–повстанця;

Є. Желехівського (1844 – 1885) – видатного українського мовознавця, засновника філії «Просвіти» в місті;

К.Свідзінського (1842 – 1877) – польського поета, учасника Паризької комуни [35].

На території області збереглися руїни чотирьох замків: замку XVI ст. в с. Пнів Надвірнянського району, замків XVII ст. в селах Раковець та Чернелиця Городенківського району, та руїни Старостинського замку XIV-XVIII ст. в м. Галичі.

Цікавими в області є пам'ятки промислового та інженерного будівництва, в першу чергу – це унікальна доменна піч поч. XIX ст. в урочищі Ангелів (поблизу с. Ясеня) Рожнятівського району; солеварні кін. XIX – поч. XX ст. в м. Долині та Болехові – єдиний на Україні приклад солеварних споруд, що збереглися дотепер, а також пивзавод 1767р. в м. Івано-Франківську.

Збереглися в Богородчанському, Верховинському, Долинському та ін. районах дерев'яні млини і кузні. З інженерних споруд слід назвати залізничні кам'яні арочні мости у Ворохті, металевий міст через Дністер у Галичі та ін.

Цікавою є пам'ятка архітектури – обсерваторія 1937 р. на г. Піп Іван у Верховинському районі.

Рис. 2.42. Фото обсерваторії «Білий Слон» на г. Піп Іван

Кам'яна обсерваторія «Білий Слон» була збудована ще в 30-х роках минулого століття. В 1936 році Міністерство військово-повітряної оборони Польщі почало зведення будівлі (до 1939 року ця локація належала сусідній державі). Всі будматеріали підвозили з смт. Ворохта на конях, несли в руках, ба навіть на спинах. Дорога, що вела до високогір'я, була збудована також з нуля. Масштабність та продуманість проєкту вражає в ті часи своїм розмахом. Тут була створена система опалювання та підведений водогін, щоб науковці змогли працювати в обсерваторії протягом цілого року. Це особливо важливо, беручи до уваги, що інколи температура на вершині може опускатись до -40°C . Урочисте відкриття обсерваторії на горі Піп Іван відбулось 29 липня 1938 року, на той момент вона називалась не «Білий Слон», а «Астрономічно-метеорологічна обсерваторія імені маршала Юзефа Пілсудського Ліги протиповітряної оборони Польщі». В ній нараховувалось 43 кімнати, 57 вікон, серед яких був конференц-зал, акумуляторна, котельня, їдальня, кабінети, складські приміщення та жилі зони для персоналу.

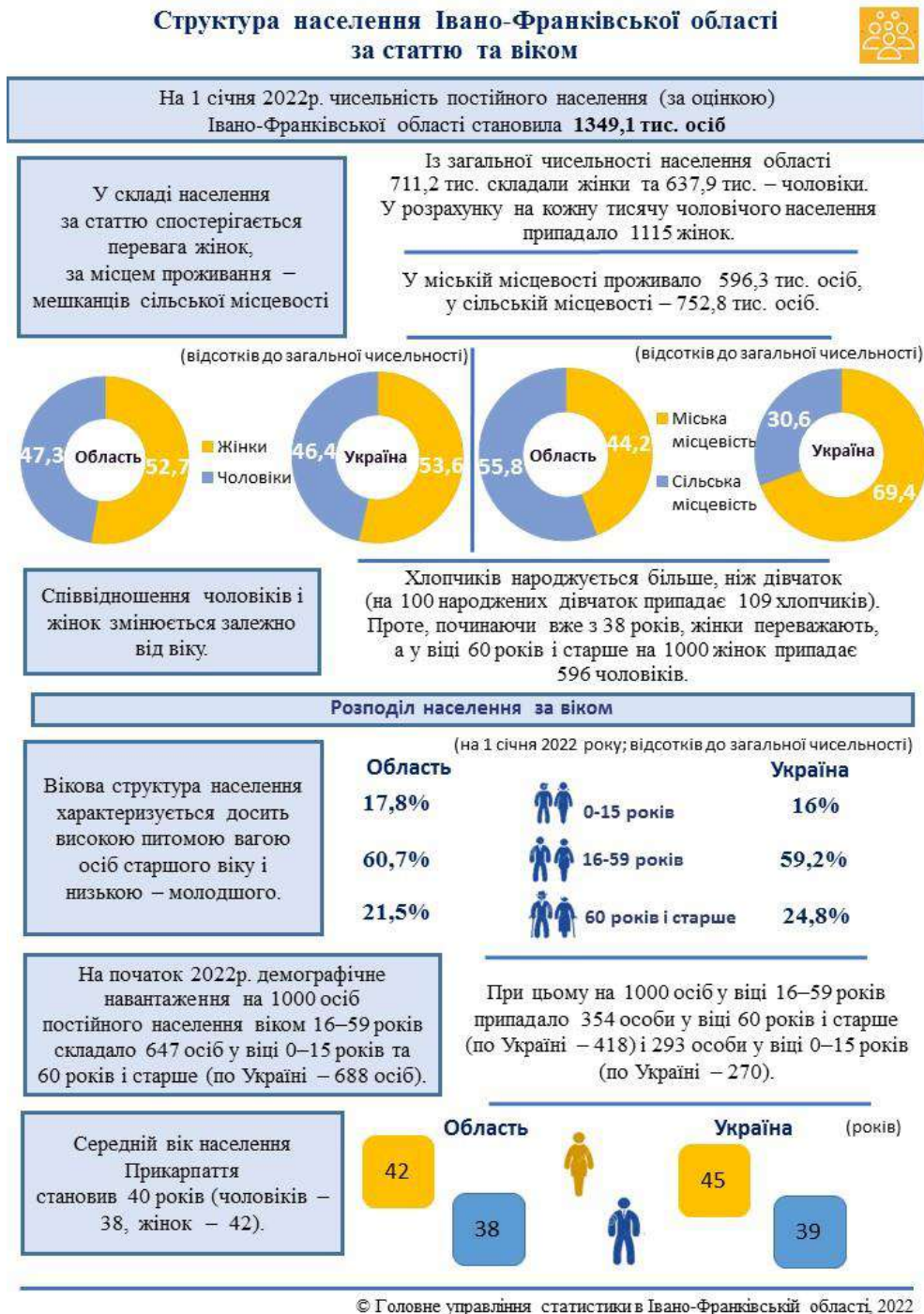
Нова концепція відбудови Обсерваторії і надання їй нових цілей і завдань виникла в результаті спільної ідеї Студій Східноєвропейських Досліджень Варшавського Університету і Прикарпатського Національного Університету ім. Василя Стефаника.

Рішенням Верховинської районної ради та Івано-Франківської обласної ради об'єкт був переданий в управління Прикарпатському Національному Університету ім. В. Стефаника в Івано-Франківську, який займається відновленням та реконструкцією даного об'єкту [37].

2.6. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

2.6.1. ДАНІ ПРО НАСЕЛЕННЯ

© Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2022

Рис. 2.43. Дані про населення Івано-Франківської області за статтю та віком

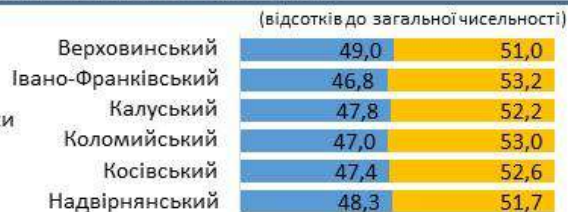
Структура населення Івано-Франківської області за статтю та віком по районах

На 1 січня 2022р. чисельність постійного населення (за оцінкою) Івано-Франківської області становила **1349,1 тис. осіб**

Жінки склали 52,7% від загальної чисельності постійного населення (711,2 тис.), чоловіки – 47,3% (637,9 тис.).

■ Чоловіки
■ Жінки

У розрахунку на кожну тисячу чоловічого населення припадало 1115 жінок.

Найбільша перевага жінок зафіксована у місті Івано-Франківську (на тисячу осіб чоловічої статі налічується 1169 жінок), найменша – у Верховинському районі (1042).

Із загальної чисельності населення області 596,3 тис. осіб (44,2%) проживали у міській місцевості і 752,8 тис. осіб (55,8%) – у сільській місцевості.

Частка міського населення у районах області суттєво відрізнялася: від 55% в Івано-Франківському, 43,6% та 42,1% – у Калуському та Надвірнянському, 35,2% – у Коломийському до 18,9% та 17,1% – у Верховинському та Косівському районах.

Розподіл населення за віком

На 1 січня 2022р. чисельність осіб у віці 0–15 років становила 17,8% від загальної чисельності постійного населення, 16–35 років – 26,5%, 36–59 років – 34,2%, 60 років і старше – 21,5%.

На початок 2022р. демографічне навантаження на 1000 осіб постійного населення віком 16-59 років складало 647 осіб у віці 0–15 років та 60 років і старше.

Серед районів найбільше демографічне навантаження на працездатне населення зафіксовано у Верховинському районі (745), найменше – в Івано-Франківському (627).

Середній вік населення Прикарпаття становив 40 років (чоловіків – 38, жінок – 42).

© Головне управління статистики в Івано-Франківській області, 2022

Рис. 2.44. Структура населення Івано-Франківської області за статтю та віком по районах

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

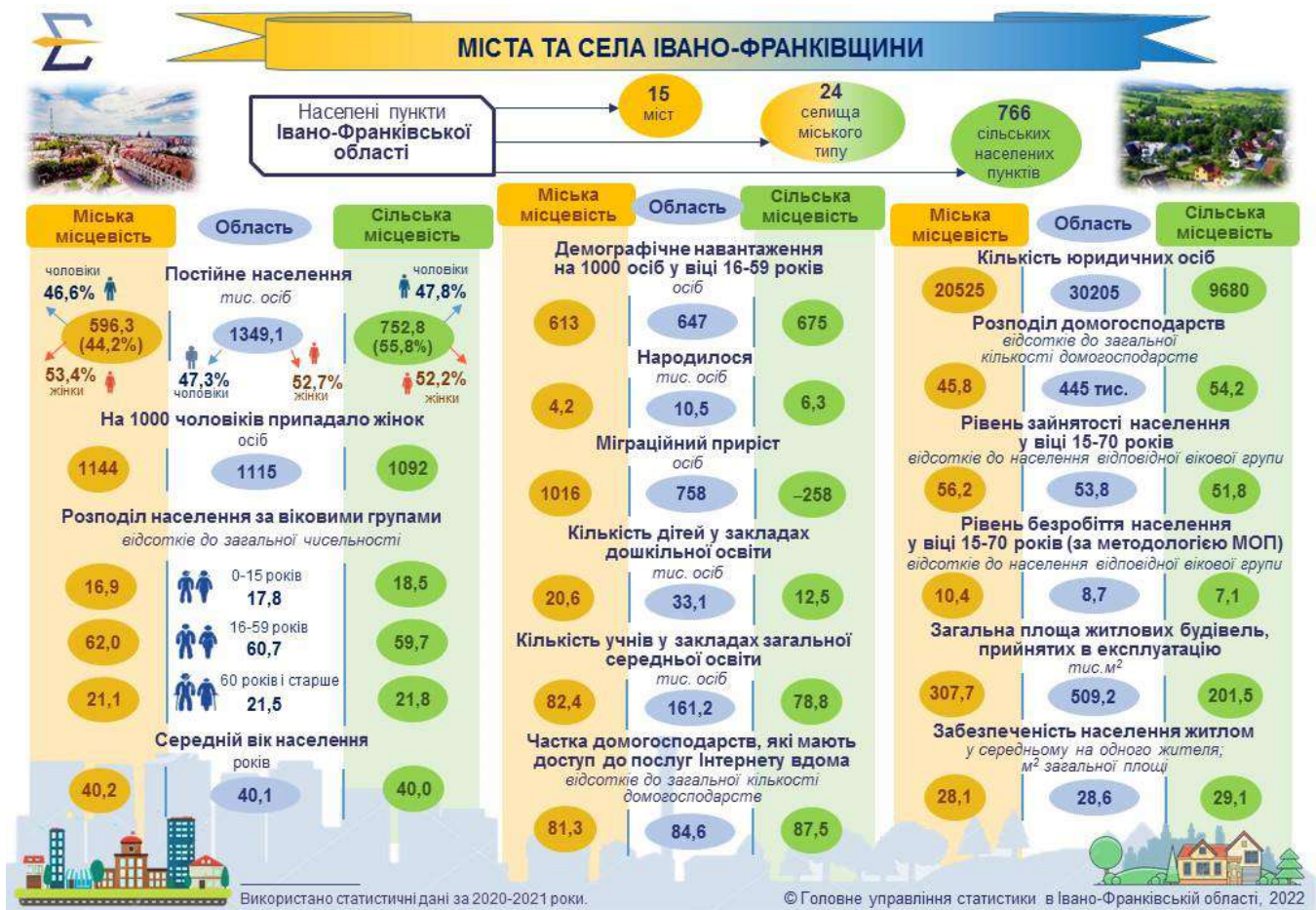

Рис. 2.45. Населення Івано-Франківської області за місцем проживання [48]

2.6.2. ЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Кількість економічно активного населення працездатного віку у 2018р. порівняно з 2014р. збільшилась на 3,3 % і становила 579,0 тис. осіб.

Динаміка чисельності економічно активного населення працездатного віку, тис. осіб

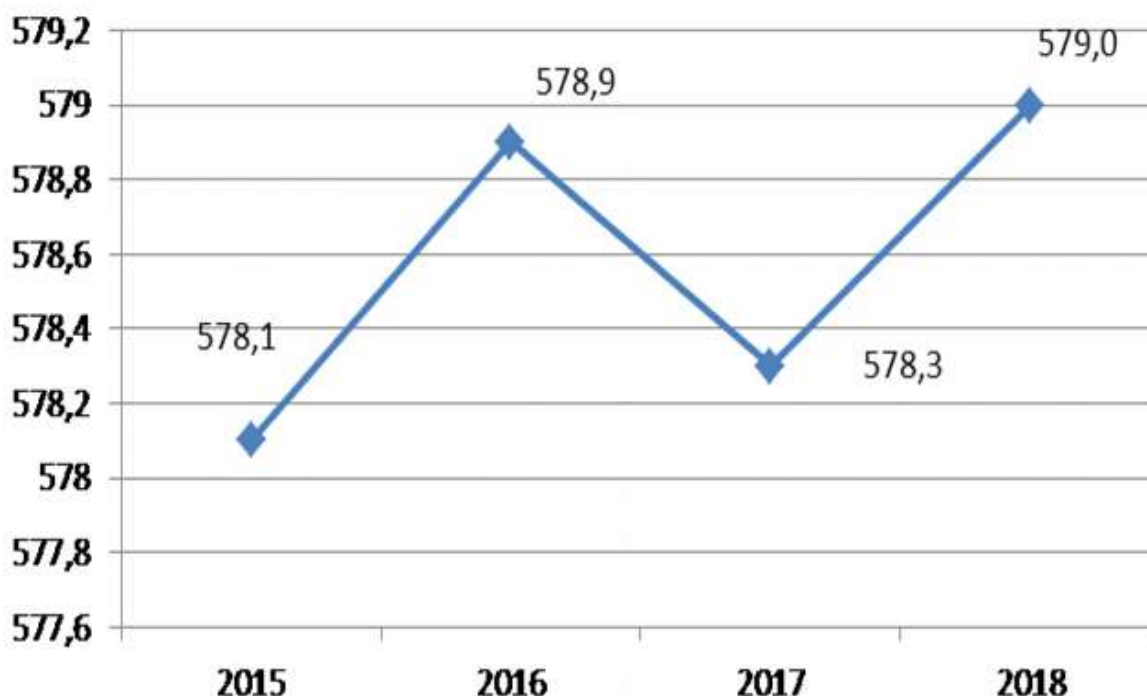

Рис. 2.46. Динаміка чисельності економічно активного населення працездатного віку, тис. осіб

У складі економічно активного населення віком 15–70 років 92,2% належали до зайнятих осіб, решта (7,8%), відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП), класифікувалися як безробітні.

Середньооблікова кількість штатних працівників, зайнятих на підприємствах, в установах, організаціях області з кількістю найманих працівників 10 і більше осіб, за останні 5 років зменшилась з 208,5 тис. осіб у 2014 році до 191,4 тис. осіб у 2018 році.

Найбільша частка штатних працівників в області традиційно зосереджена в сфері освіти (26,9% середньооблікової кількості штатних працівників області у 2018р. проти 25,9% у 2014р.), у промисловості - (22,4% та 21,7 % відповідно), а також у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги - (16,9% та 17,4% відповідно).

Рівень безробіття населення, визначений за методологією Міжнародної організації праці, у 2014 році становив 8,1 %, у 2018 році цей показник становив 7,8 % економічно активного населення.

Основним показником, який характеризує зареєстрований ринок праці, є рівень працевлаштування безробітних. Впродовж 2014-2018 років спостерігалась позитивна тенденція до зростання цього показника. У 2014 році рівень працевлаштування безробітних становив 29,1 %, у 2018 році - 36,2 %, що на 3,0 % більше, ніж у 2017 році.

Для ринку праці Івано-Франківщини характерне переважання сільського населення. Значну частку у загальній чисельності безробітних становить сільське населення, у тому числі жителі гірських територій. Протягом 2018 року чисельність безробітних, які проживають у сільській місцевості і перебували на обліку в службі зайнятості, склала 57,1 % від загальної чисельності зареєстрованих безробітних. Натомість в сільській місцевості створюється недостатньо нових робочих місць, що негативно впливає на рівень зайнятості сільських мешканців.

Кількість економічно активних чоловіків переважає на 17,3% кількість економічно активних жінок у 2017 році. Кількість економічно активних жінок збільшилась протягом 2015-2016 років на 1,9% і майже без змін залишилась у 2017 році (зменшилась на 0,1%). Кількість економічно активних чоловіків збільшилась на 1% у 2017 році порівняно з 2014 роком. Рівень економічної активності чоловіків вищий, ніж у жінок у всіх вікових групах. Найбільш економічно активна група серед жінок – 40-49 років у 2017 році, в той час як у чоловіків вона молодша – 30-34 роки. Рівень зайнятості чоловіків вищий, ніж у жінок у всіх вікових групах. Гендерний розрив у рівні зайнятості склав 13,8% у 2017 році. Найвищим гендерний розрив був у віковій групі 25-29 років і становив 29,4%, далі розрив склав 25,4% у віковій групі 30-34 роки. Найнижчим він був у віковій групі 60-70 років (0,9%). Рівень безробіття серед чоловіків вищий, ніж серед жінок на 3,4% (2017 р.). Він зростав серед жінок протягом 2015-2016 рр. на 0,7% порівняно з 2014 роком, і знизився на 2,2% у 2017 році. Рівень безробіття серед чоловіків зростав і досяг показника 10 % у 2017 році, що на 2% більше порівняно з 2014 роком. Розрив в оплаті праці жінок і чоловіків зростав протягом 2015-2016 років, але зменшився на 3,3% у 2017 році порівняно з 2016 роком і дорівнював 22,9%.

Продовжує мати місце територіальна розбалансованість попиту і пропозиції робочої сили, оскільки переважна частина робочих місць зосереджена в трьох найбільших містах: обласному центрі - Івано-Франківську, Калуші та Коломиї, які в сучасних умовах акумулюють значну частину працюючих. В той же час, малі міста, гірські села, сільськогосподарські території з невеликими виробництвами, що віддалені від міст Івано-Франківська, Калуша і Коломиї, мають звужені можливості щодо розвитку локальних ринків праці і вимагають додаткового стимулювання держави щодо зайнятості населення.

2.6.3. СЕКТОРИ ЕКОНОМІКИ – СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ

Промисловими підприємствами у 2022 році реалізовано продукції на суму 84,0 млрд грн. Значну питому вагу в структурі обсягу реалізованої продукції займає постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (43,0%), добувна промисловість і розроблення кар'єрів (11,7%), виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (11,1%), виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (9,4%), виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність (8,0%). Індекс промислової продукції у 2022 році в області порівняно з попереднім роком склав 74,2%. Значні частки обсягу реалізованої продукції промислових підприємств у відповідних галузях належать: - постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – ВП «Бурштинська ТЕС» ПАТ «ДТЕК Західенерго»; - виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – ТОВ «Карпатнафтохім»; - виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – ПАТ «Івано-Франківськцемент»; - добувна промисловість і розроблення кар'єрів: НГВУ «Долинанافتогаз» та НГВУ «Надвірнанافتогаз» ПАТ «Укрнафта»; - виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність: ТОВ «Свісс Кроно», ТОВ «Таркетт Вінісін».

Івано-Франківська область має значний гірничодобувний потенціал. Сировинною базою є родовище Прикарпатського калієносного басейну. В кінці ХХ ст. калійні солі добували підземним і відкритим способами. У Калуші виробляли калійні добрива, магній, хлор, каустичну соду і ін. На території ДП «Калійний завод» АТ «Оріана» розташовані відпрацьовані рудники, Домбровський кар'єр, 2 відвали розкритих порід, 2 хвостосховища та шламонакопичувач, які негативно впливають на природне середовище та викликають небезпечні процеси, а саме: просідання земної поверхні, утворення провальних

воронок, карсту, зсувів, забруднення земель, поверхневих та підземних вод. На території області також є незначні запаси торфу, розробкою та видобутком якого займаються ПрАТ «Івано-Франківськторф», ТОВ «АГРО УКРАЇНА ЗАХІД». Крім того, на території області працюють підприємства, які експлуатують родовища, що є сировиною для виробництва будівельних матеріалів: суглинки, будівельні піски, пісковики, піщано-гравійна суміш, керамзитні глини, вапняки, мергелі та інші. Основною проблемою цих підприємств є відсутність рекультивації відпрацьованих ділянок родовищ, а на підприємствах, що займалися видобутком та реалізацією будівельного піску (Воронівське родовище піску) наявність на відпрацьованих площах кар’єрів включень закам’янілих валунів пісковика, які спостерігаються у всіх родовищах будівельних пісків, що розташовані на території Рогатинської територіальної громади (до 40%).

Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції здійснює 20 промислових підприємств, які підвищують рівень промислово-технологічної переробки та конкурентоспроможність продукції в області. Серед найбільших виробників галузі є ТзОВ «Карпатнафтохім», ТОВ «Карпат Смоли», ДП «Калуський дослідно-експериментальний завод» інституту хімії поверхні Національної академії наук України, ТОВ «Завод ДК «Орісіл», ПрАТ «Завод ТОС «Барва», ТОВ «Падана Кемікал Компаундс», ТОВ «Голд-Дроп-Україна», ТОВ «Поліком» та інші. В галузі виробляється продукція важкого органічного синтезу (етилен, пропілен, бензол, вінілхлорид, поліетилен), хлор, сода каустична, карбамідо-формальдегідні смоли, аеросил (двоокис кремнію), продукція малотоннажної хімії, поверхнево-активні речовини, побутова хімія. Основними здобутками за останні роки є освоєння виробництва нових видів продукції, зокрема: - виробництва хлору і соди каустичної з впровадженням сучасної технології мембранного електролізу діафрагмовим методом німецької фірми «UHDE»; - єдиного в Україні виробництва полівінілхлориду суспензійного, яке забезпечуватиме вітчизняні підприємства сировиною для виготовлення вікон, дверей, газових, водяних та каналізаційних труб. Основними пріоритетами розвитку галузі є: - освоєння виробництва нових конструкційних і функціональних матеріалів; - відновлення та розвиток виробництва малотоннажної і тонкої хімії; - реконструкція підприємств та впровадження ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій; - залучення інвестицій у виробництво.

В сучасних умовах регіональна промислова політика спрямована на збереження і ефективну реалізацію виробничого потенціалу підприємств області, переорієнтацію структури виробництва відповідно до вимог військового часу, проведення ефективних заходів з метою забезпечення відновлення діяльності релокованих суб’єктів господарювання, розширення мережі індустріальних парків як основних майданчиків для залучення інвестиційних ресурсів та створення нових робочих місць. З початку року зросло виробництво виробів ковбасних та подібних продуктів з м’яса, тощо; сиру свіжого неферментованого. Пріоритетним напрямком стратегічного розвитку харчової та переробної промисловості області є вдосконалення галузевих стандартів до загальноєвропейських вимог якості й екологічної безпеки.

Енергоефективність та енергозбереження.

Загальний обсяг виробництва електроенергії у 2021 році склав 8643,9 млн. кВт год, що на 23,9% більше ніж у 2020 році (або на 1670 млн. кВт год). Установлена електрична потужність: - ДП «Калуська ТЕЦ –Нова» 200 МВт; - ВП «Бурштинська ТЕС» 2400 МВт (12 блоків по 200 МВт); Теплова: - ВП «Бурштинська ТЕС» – 177 Гкал, в т.ч. в гарячій воді – 160 Гкал. Обсяг реалізованої продукції підприємствами з виробництва, передачі та розподілення електричної енергії за 2021 рік склав 21 290,9 млн. грн., що склав 21,8% до всієї реалізованої продукції в області.

В області станом на 01.01.2023 року функціонувало 111 промислових сонячних електростанцій, загальною потужністю 243,8 МВт, з них 8 СЕС введено в експлуатацію протягом 2022 року, загальною потужністю 11,5 МВт, які отримали ліцензію на виробництво та відпуск електроенергії по «зеленому тарифу». Окрім того, на території області налічується 13 діючих промислових СЕС, загальною потужністю

близько 0,6 МВт, котрі виробляють електроенергію для потреб окремих об'єктів бюджетної сфери. Також, функціонують біогазовий завод, потужність якого складає 1,2 МВт, біогазова станція з переробки ТПВ потужністю 0,66 МВт, перша черга вітрової електростанції потужністю 0,6 МВт та 5 міні ГЕС загальною потужністю 3,9 МВт. Крім того, 3879 приватних домогосподарства приєдналися до електричних мереж АТ «Прикарпаттяобленерго» (а це 4 місце серед областей по кількості встановлених СЕС та 3 місце по потужності встановлених СЕС). Їх сумарна потужність становить 95,036 МВт, а вироблена електроенергія покриває власні потреби в межах середнього рівня споживання більше 15,5 тисяч домогосподарств. Сумарна потужність альтернативних джерел енергії в області складає близько 345,8 МВт (13,9% від загальних потужностей електроенергії області). Об'єктами відновлюваної енергетики області за 2022 рік вироблено понад 310,8 млн. кВт.год. електроенергії. На альтернативних видах палива в бюджетних закладах області працює 313 котелень на твердому паливі та 31 котельня на електриці.

Підприємництво.

Стабільний розвиток підприємництва є запорукою становлення конкурентоспроможної економіки регіону та держави загалом, що є основою успішного суспільства та вимагає сприятливого ділового клімату.

На території області зареєстровано 52,6 тис. суб'єктів господарювання, з них – 8,3 тис. юридичних осіб та 44,3 тис. фізичних осіб - підприємців. На 10 тисяч осіб наявного населення області припадає 58 малих підприємств та 2 – середніх. На середніх та малих підприємствах працює 90,4 % найманих працівників усіх підприємств-суб'єктів господарської діяльності області, питома вага яких у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами області складає близько 70,0 %. Впродовж 2015-2018 років щороку спостерігається збільшення обсягів надходжень податків і зборів до бюджетів усіх рівнів від діяльності суб'єктів господарювання області.

Відповідно до рейтингу «Regional Doing Business» у 2017 та 2018 роках Івано- Франківська область визнавалася однією з найкомфортніших серед регіонів України для започаткування та ведення бізнесу.

Структура підприємств області за розмірами упродовж п'яти років суттєвих змін не зазнала і станом на 01.01.2019 року (за попередніми даними) є такою: частка малих підприємств від загальної кількості склала 96,0 % (85,5 % з яких – мікропідприємства), середніх – 3,9 %, великих – 0,1 %. Отже, середні та малі підприємства, які діють на території Прикарпаття, становлять 99,9 % усіх економічно активних підприємств області, що в цілому відповідає європейським стандартам.

Як і в попередні роки, найбільша кількість малих та середніх підприємств зосереджувалася у містах Івано-Франківську (46,6 % від загальної кількості підприємств), Калуші (6,5%) та Коломиї (5,1%), а також Рогатинському (4,7%) та Тисменицькому районах (4,9%).

Враховуючи те, що значна площа Івано-Франківщини належить до гірських територій, існує нерівномірність розвитку підприємництва за територіальним розміщенням, а також наявна диспропорція у структурі малого бізнесу за сферами економічної діяльності. Найбільшу частку від загального обсягу реалізованої продукції за видами економічної діяльності у сфері підприємництва Прикарпаття складають: промисловість, оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, сільське, лісове та рибне господарство, транспорт.

Розвитку бізнесу сприяє наближення адміністративних послуг до споживача та забезпечення їх надання через ЦНАП. В області функціонує 24 центри надання адміністративних послуг: у всіх районних центрах, містах обласного значення, а також у Печеніжинській, Верхнянській і Старобогород-чанській об'єднаних територіальних громадах та в с. Поляниця Яремчанської міської ради. Для створення зручностей суб'єктам звернень, додатково працюють 3 територіальні підрозділи ЦНАП м. Івано-Франківська. Загалом

через центри надання адміністративних послуг області можна отримати до 220 їх різновидів, перелік яких постійно розширюється.

З метою забезпечення доступності громадян з інвалідністю та маломобільних груп для отримання окремих адміністративних послуг через ЦНАП м. Івано-Франківська та м. Яремче доступна послуга «Мобільний адміністратор», що працює за принципом віддаленого робочого місця.

В області активно запроваджується надання адміністративних та інших публічних послуг в електронній формі. Так, через ЦНАП Івано-Франківської міської ради ініціативно запроваджено надання 47 адміністративних послуг, які можна замовити в режимі он-лайн.

На теренах області успішно реалізується Програма «U-Lead з Європою», яка передбачає створення/модернізацію центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) на умовах співфінансування. Утворення ЦНАП у Старобогородчанській об'єднаній територіальній громаді у 2017 році відбувалося за участі у Початковій фазі цього проєкту. Участь у Програмі беруть 24 територіальні громади (розроблені проєкти I-III раунд) та ще 7 відібрані для участі у IV раунді.

Наукова та інноваційна діяльність.

Сучасний економічний розвиток регіону, як і держави в цілому, значною мірою залежить від таких факторів як використання новітніх технологій, наявності наукомісткого виробництва, а також розвитку людського капіталу.

Вагомою складовою регіональної інноваційної системи є діяльність 14 наукових організацій. Проведений аналіз свідчить, що за останні чотири роки поступово скоротилася кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок (із 674 осіб у 2015 році до 600 осіб у 2018 році).

У 2018 році більше половини (58%) наукових кадрів працювали в галузі технічних наук, 17,8% – сільськогосподарських, 16,2% – природничих, 4,2% – медичних, 2,5% – гуманітарних та 1,3% – у галузі суспільних наук.

Найбільш сприйнятливими до інновацій у 2015 році були підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності, хімічних речовин і хімічної продукції, гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, де частка тих, що займалися інноваціями, складала 16,7–50%, у 2017 році – підприємства текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності, машинобудування (їх частка складала 22–30%).

У 2015-2018 роках інноваційно-активними в області було 27-28 промислових підприємств. Їх частка до загальної кількості обстежених промислових підприємств у 2018 році склала 21,2% (у 2015 році – 21,6%) і перевищувала середній показник в Україні 16,4% (у 2015 році – 17,3%). Обсяг витрат на інноваційні заходи у 2018 році склав 146,2 млн.грн. (у 2017 році – 134,2 млн.грн., у 2016 році – 80,5 млн.грн., у 2015 році – 92,2 млн.грн.), у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 141,4 млн.грн. (96,7% загального обсягу інноваційних витрат), на внутрішні науково-дослідні розробки – 4,6 млн.грн. (3,1%). Основним джерелом фінансування інноваційних витрат традиційно залишаються власні кошти підприємств та кредити.

У 2018 році реалізовано інноваційної продукції на 564,0 млн. грн. (у 2015 році – 242,0 млн. грн.). При цьому, частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції скоротилась з 1,3% у 2015 році до 1,1% у 2018 році.

Разом з тим, погіршився ряд показників інноваційної діяльності. Кількість впроваджених у виробництво технологічних процесів зменшилася з 50 од. у 2015 році до 20 од. у 2018 році (з них кількість суттєво поліпшених, маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів склала 8 од. у 2015 році та 11 од. у 2018 році), кількість впроваджених видів інноваційної продукції (товарів, послуг) – з 117 од. у 2015 році до 55 од. у 2018 році.

Види економічної діяльності, які володіють інноваційним потенціалом, визначені на засадах смарт-спеціалізації.

Смарт-спеціалізація – це підхід, що передбачає визначення окремих видів економічної діяльності, які мають інноваційний потенціал з урахуванням конкурентних переваг регіону (які є унікальними і цим відрізняють регіон від інших).

Визначення смарт-спеціалізації здійснено за методикою, розробленою Генеральним Директоратом Європейської Комісії Спільним дослідницьким центром (DGJRC), з використанням статистичних даних за уніфікованими для всієї країни переліком індикаторів на підставі аналізу інноваційного та економічного потенціалу. Результати дослідження виявили для Івано-Франківської області 12 видів економічної діяльності, які можуть бути визнані такими, що володіють інноваційним потенціалом, а саме: - виробництво основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах; - виробництво гумових шин, покришок і камер; - відновлення протектора гумових шин і покришок; - виробництво цементу, вапна та гіпсових сумішей; - виробництво абразивних виробів і неметалевих мінеральних виробів; - виробництво іншої продукції первинного оброблення сталі; - виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури; - виробництво машин і устаткування загального призначення; - виробництво ігор та іграшок; - забір, очищення та постачання води; - перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків; - виробництво інших текстильних виробів.

Ці види діяльності характеризуються значною динамікою за часткою зайнятих та можуть стимулювати нарощення обсягів випуску продукції в суміжних видах економічної діяльності.

Основні напрямки реалізації інноваційної політики в області передбачають розвиток видів діяльності з високою наукоємністю, створення умов для виробництва інтелектуальних продуктів, включаючи можливість їх комерціалізації в регіоні чи за його межами, використання механізму державно-приватного партнерства для впровадження проєктів із застосуванням новітніх технологій та сучасних управлінських рішень, сприяння створенню галузевих кластерів як прогресивних форм кооперації.

Агропромисловий розвиток.

У валовій доданій вартості регіону частка сільського господарства складає понад 13% і за обсягами посідає друге місце після промисловості. Щорічне виробництво продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року) складає понад 13,5 млрд. грн., або зверх 2,0 млн. грн. у розрахунку на 100 гектарів сільгоспугідь. Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва за 2022 рік, у порівнянні з попереднім роком, склав 94,8 %, у т.ч. рослинництва – 92,8 %, тваринництва – 98,2 %, із них у сільськогосподарських підприємствах – 89,4 %, у господарствах населення – 99,1 %. В аграрному секторі економіки області аграрним виробництвом займається 597 сільськогосподарських підприємств, з них 414 – фермерські господарства та понад 256 тисяч особистих селянських господарств. Загалом, у сільському господарстві задіяно майже 28 % зайнятого населення. Сільськогосподарські угіддя займають площу 621,1 тис. гектарів, що складає майже 45 відсотків території області, у тому числі рілля – 400,7 тис. гектарів. Слід зазначити, що загальна площа сільськогосподарських земель, які сертифіковані за стандартом, що еквівалентний органічному законодавству ЄС та США складає 576 га, у тому числі 495 га мають органічний

статус. Під посівами сільськогосподарських культур у всіх категоріях господарств було зайнято 387,9 тис. га, що на 4,8 тис. га (1,3 %) більше попереднього року, у тому числі в сільгоспдприємствах – 188,5 тис. га (на 5,5 тис. га або на 3,0 % більше). По всіх категоріях господарств валовий збір зернових та зернобобових культур у 2022 році склав 834,0 тис. тонн, що на 175,5 тис. тонн або на 17,4 % менше відповідного періоду попереднього року при урожайності 57,7 ц/га (на 7,5 ц/га або на 11,5 % менше), у тому числі пшениці – 273,0 тис. тонн (на 37,2 тис. тонн або на 15,8 % більше), ячменю – 105,0 тис. тонн (на 4,7 тис. тонн або на 4,3 % менше), кукурудзи – 428,0 тис. тонн (на 207,8 тис. тонн або на 32,7 % менше), жита – 4,6 тис. тонн (на 100 тонн або на 2,2 % більше), вівса 11,1 тис. тонн (на 200 тонн або на 1,8 % менше), гречки – 1,3 тис. тонн (на 225 тонн або на 21,4 % більше), зернобобових культур – 10,8 тис. тонн (на 372 тонн або на 3,3 % менше). Крім того, сільськогосподарські товаровиробники зібрали 1046,2 тис. тонн картоплі (на 22,1 тис. тонн або на 2,1 % більше), овочів – 198,2 тис. тонн (на 5,5 тис. тонн або на 2,8 % більше), плодів і ягід – 57,5 тис. тонн (на 3,3 тис. тонн або на 5,4 % менше), ріпаку – 70,2 тис. тонн (на 2,1 тис. тонн або на 3,1 % більше), сої – 132,0 тис. тонн (на 13,0 тис. тонн або на 10,9 % більше), соняшнику – 113,9 тис. тонн (на 23,2 тис. тонн або на 25,6 % більше), цукрового буряку – 6,3 тис. тонн (на 3,9 тис. тонн або на 19,3 % менше). Збільшення урожайності рослинницької продукції досягнуто за рахунок застосування більшістю сільгоспдприємств передових технологій та сучасної техніки, що використовуються при виробництві зернових, технічних та овочевих культур.

Станом на 1 січня 2023 року по всіх категоріях господарств чисельність поголів'я великої рогатої худоби становила 101,6 тис. голів, у тому числі корів – 61,9 тис. голів, що менше, у порівнянні до попереднього року, відповідно на 8,6 тис. голів та на 5,5 тис. голів. Скорочення чисельності великої рогатої худоби, у тому числі корів мало 115 місце в особистих селянських господарствах, які утримують 89 % від його загальної кількості. Разом з тим, поголів'я свиней збільшилось на 16,3 тис. голів і становило 303,8 тис. голів. Чисельність поголів'я овець та кіз на початок 2023 року склала 28,0 тис. голів, що менше до попереднього року на 300 голів. Упродовж 2022 року зменшилося поголів'я птиці на 96,8 тис. голів, і склало 3,9 млн. голів. Всіма категоріями господарств області у 2022 році вироблено 139,3 тис. тонн м'яса (в живій вазі), що на 800 тонн, більше попереднього року, 21 тону вовни, що на 1,0 тону більше. Статус суб'єкта племінної справи у тваринництві та рибництві мають 17 юридичних осіб.

В області спостерігається позитивне зростання кількості операторів органічного ринку. Діяльність здійснюють 14 операторів ринку органічної продукції, серед яких приватні підприємства «Сади Ценяви» та «Біоконверсія», фермерські господарства «Прикарпаття Агро», «БЕСТ БЕРРІ», «Фруктовий дар» та «ЕКО БЕРРІ», ТЗОВ «НВП «Топінамбур», «Агрофірма «СЕНГР і КО», «Екоберрі», «Глобал Вуд Павер», «Дільман Органік» і «Пасіки України», фізичні особи-підприємці Гончаров А. В. та Дутчак М. З. Ціла низка виробників Івано-Франківщини (науково-виробнича фірма «Елітфіто», фермерське господарство «Зелений Яр», сільськогосподарський кооператив «Чиста флора» та інші) увійшла у громадську спілку «Карпатський смак», члени якої зареєстрували торгову марку «Смак українських Карпат». Категорії харчових продуктів ТМ «Смак українських Карпат»: культивовані фрукти, овочі та лікарські рослини; дикоросла продукція (гриби, трави, і т.д.); мед та пилок; м'ясо та м'ясна продукція; молоко та молочна продукція. На підставі висновку ДП «Інститут інтелектуальної власності» Мінекономіки України зареєструвало географічне зазначення «Гуцульська коров'яча бриндза» як назву місця походження товару – сир. Управителем географічного зазначення «Гуцульська коров'яча бриндза» стала громадська спілка «Асоціація карпатських ватагів», що зареєстрована у Верховині. Сертифікацію пройшли 6 полонинських господарств: Кринта, Скупова, Луковиця, Бибратківка, Щівник, ФГ «Згарда». Вони відповідають усім вимогам плану контролю і мають право маркувати свою бриндзу, як географічне зазначення. «Гуцульська коров'яча бриндза» – друге географічне зазначення на сир, яке було зареєстроване в Україні в рамках проєкту ЄС «Підтримка розвитку системи географічних зазначень в Україні».

Лісове господарство.

Івано-Франківська область є однією з найбільш лісистих в Україні – лісові угіддя займають майже 46% території області або 640 тис.га. У загальнодержавній площі лісових ресурсів частка лісів області складає 6 %.

Лісогосподарськими підприємствами, зареєстрованими на території області, у 2018р. площі рубок лісу за останні п'ять років розширено на 5,5 % і ними охоплено 28,3 тис.га, з них рубками головного користування – 2,1 тис.га (на 4% більше порівняно з 2014р.), рубками формування та оздоровлення лісів – 25,7 тис.га (на 4,1% більше).

Від усіх видів рубок у 2018р. заготовлено 1404,4 тис.м3 деревини, що майже відповідає рівню 2014р. (на 0,6% менше). У загальних обсягах заготовленої деревини протягом останніх п'яти років частка круглого лісу коливається у межах 79,2–82,2%, обсяги заготівлі якого у 2018р. становили 1153,8 тис.м3 або на 1,1% більше, ніж у 2014р. У структурі заготівлі круглого лісу у 2014–2018рр. на діловий круглий ліс припадало 46,1–50,6%, на паливну деревину – 49,4–53,9%.

У загальнодержавних обсягах заготівлі круглого лісу частка Івано-Франківщини за останні п'ять років складала близько 6%.

У 2018р. лісогосподарськими підприємствами області в межах України реалізовано 1066 тис.м3 круглого лісу на суму 926,7 млн. гривень. Середня ціна реалізації одиниці лісової продукції склала 869,3 гривень.

Через несприятливі погодні умови та хвороби лісу протягом 2018р. в області загинуло 390 га лісових насаджень, що за останні п'ять років є одним із найнижчих показників і до рівня 2014р. складає 35,4%.

У результаті проведених заходів та під впливом природних факторів у 2018р. ліквідовано осередків шкідників і хвороб лісу на площі 13,4 тис.га, що перевищує рівень 2014р. у 1,8 раза. Лісозахисні заходи із знищення осередків шкідників та хвороб лісу в останні п'ять років щорічно проводяться на площі 2,1–4,3 тис.га, з яких традиційно основну частину становлять профілактичні біотехнічні заходи.

Зовнішньоекономічна діяльність.

Упродовж 2014-2018 років досягнуто позитивної динаміки зростання показників зовнішньої торгівлі області: обсяги експорту й імпорту товарів у 2018 році збільшились відповідно на 78,7 і 73,5 % у порівнянні з 2014 роком.

За темпами зростання обсягів експорту та імпорту товарів у 2018р. у порівнянні з 2017р. область посіла 3 та 5 місця серед регіонів України.

В цей період відбувалась диверсифікація ринків збуту. Як наслідок, склалась така географічна структура: понад 65 % загальнообласного обсягу експорту товарів припадає на країни Європи, зокрема 64,3 % – на країни Європейського Союзу, понад 20 % – на країни Азії, 13 % – країни СНД. Країни Африканського й Американського континенту займають незначну частку – відповідно 0,5 і 0,1 % від загального обсягу експорту товарів області.

Питома вага області у загальних обсягах експорту товарів України у 2018 р. становила 1,8%, імпорту – 1,5 %.

Провідну позицію в товарній структурі експорту області традиційно займали товари груп: - пластмаси, полімерні матеріали (23,1 % до загального обсягу експорту товарів області, збільшення на 89,7 % порівняно з 2017 роком); - органічні хімічні сполуки (15,2 %, збільшення у 3,0 раза); - електричні машини (13,1 %, зменшення на 6,8 %); - деревина і вироби з деревини (13,0 %, збільшення на 10,3 %) та інші.

Серед імпорتنих надходжень області найбільшу питому вагу займали обсяги товарів наступних груп: - палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (39,6 % від загального обсягу імпорту товарів області, збільшення у 2,2 раза порівняно з січнем- груднем 2017 року); - електричні машини (12,7 %, зменшення на 0,9 %); - органічні хімічні сполуки (10,8 %, збільшення у 2,4 раза); - пластмаси, полімерні матеріали (7,0 %, зменшення на 13,3 %).

Задля забезпечення стабільного зростання експорту та успішного виходу на світові ринки в області реалізовується Експортна стратегія України («дорожня карта») стратегічного розвитку торгівлі, якою передбачено стратегічні цілі розвитку зовнішньої торгівлі на 2017-2021 роки. План завдань та заходів з реалізації в області Експортної стратегії України затверджено розпорядженням облдержадміністрації від 30.08.2018 року № 491.

На даний час триває робота спільно з представниками Проєкту «Партнерство для розвитку міст» (Проєкт ПРОМІС) зі створення інвестиційного веб-порталу області, на якому передбачається функціонування розділу «Зовнішньоекономічна діяльність».

Прямі інвестиції.

Обсяг вкладених з початку інвестування в економіку області прямих інвестицій (акціонерного капіталу) на 31 грудня 2018 року становив 894,5 млн. дол. США, що у розрахунку на одну особу населення склало 651,6 дол.

У 2018 році в економіку області інвестовано 31,2 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Зменшення капіталу за цей період становить 41,4 млн. дол., у тому числі за рахунок вилучення капіталу – 13,9 млн. дол., за рахунок курсової різниці – 27,5 млн. дол. США. Сукупний обсяг іноземного капіталу порівняно з обсягом інвестицій на початок 2018 році зменшився на 1,1%. Серед регіонів України за обсягом прямих інвестицій в розрахунку на 1 особу у 2014–2018рр. область посідала 5 місце.

Частка прямих інвестицій області в загальнодержавному обсязі за п'ять років зросла від 1,5% у 2014р. до 2,8 % на кінець 2018року.

На 31 грудня 2018 року інвестиції вкладено нерезидентами 50 країн світу. З країн ЄС з початку інвестування внесено 828,8 млн. дол. США інвестицій (92,7 % загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 65,7 млн. дол. США (7,3 %).

До 5 основних країн-інвесторів, на які припадає 86 % загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 465,4 млн. дол., Нідерланди – 202,8 млн. дол., Польща – 39,6 млн. дол., Сербія – 31,2 млн. дол., Данія – 30,6 млн. дол.США.

Привабливими для іноземних інвесторів залишаються підприємства промисловості, куди спрямовано 660,5 млн. дол. США (73,8 % загального обсягу акціонерного капіталу), з них переробної – 645,1 млн. дол. (72,1 %), добувної промисловості і розроблення кар'єрів – 9,4 млн. дол. (1,1%).

Капітальні інвестиції.

Важливим індикатором економічного розвитку області є капітальні інвестиції, активізація яких є результатом створення сприятливого бізнес-середовища в регіоні та державі загалом, а також запорукою зростання ділової активності, формування інституційної інфраструктури підтримки, просування інвестицій. Протягом 2014–2018рр. майже всі обсяги капітальних інвестицій спрямовано у матеріальні активи (98,2 %– 99,8 % загальнообласного обсягу), в структурі яких, за винятком 2014 р., переважали кошти на придбання машин, обладнання та транспортних засобів (28,5–43,6 % обсягу).

Найбільше коштів традиційно спрямовується у нове будівництво та придбання нових активів (67,7 %–89,8 %).

Найбільш вагомим джерелом фінансування капітальних інвестицій протягом 2014–2018рр. виступали власні кошти підприємств та організацій, частка яких у 2018р. склала 55,4% загальнообласного обсягу інвестицій. Частка коштів державного та місцевих бюджетів за останні п’ять років зросла від 4,3% у 2014р. до 20,2% у 2018р., коштів населення на будівництво житла – зменшилась з 31,7% до 17,9% відповідно.

У 2018р. в структурі капітальних інвестицій за видами економічної діяльності найбільшою була питома вага інвестицій, освоєних підприємствами промисловості, – 32,3% загальнообласного обсягу або 3031,2 млн. гривень. У житлове будівництво у 2018р. вкладено 2121,4 млн. грн. капітальних інвестицій, що на 30% менше, ніж у попередньому році. Частка коштів, освоєних на будівництві житла, склала 22,6% загальнообласного обсягу капітальних інвестицій і є найменшою за останні п’ять років.

Внутрішня торгівля.

Оптовий товарооборот (без ПДВ) підприємств, основним видом економічної діяльності яких є оптова торгівля, у 2018р. склав 15,6 млрд. грн, що у фактичних цінах на 27,7% більше, ніж у 2017році.

Оборот роздрібною торгівлі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2018р. становив 22,3 млрд. грн., що у порівнянних цінах на 12,6 % більше обсягу 2017року. За індексом фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі область посіла четверте місце серед регіонів України.

Через торгову мережу підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, у 2018р. було продано товарів на 13,3 млрд. грн., що у порівнянних цінах на 13,8% більше, ніж у 2017році. За індексом фізичного обсягу роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля (у порівнянних цінах), область посіла друге місце серед регіонів України.

2.6.4. ДОХІД НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

Впродовж 2013–2016 рр. спостерігалася тенденція до зменшення валового регіонального продукту (ВРП) по області. У 2013 р. порівняно з попереднім роком виробництво ВРП скоротилось на 2,3 %, у 2014 р. – на 2,4 %, у 2015 р. – на 8 %, у 2016 р. – на 1 %. Зростання економіки протягом 2017 р. (на 7,1 %) дозволило стабілізувати та створити передумови для розвитку виробництва. Внесок області в загальне виробництво валового внутрішнього продукту (ВВП) України становив 2,1–2,4 %.

За попередніми даними, індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту області у 2018 р. порівняно з 2017 р. становив 105,8 % (у цінах попереднього року). За цим показником область посіла 4–6 місце серед регіонів України.

У порівнянні з сусідніми областями обсяг валового регіонального продукту області перевищує Закарпатську, Тернопільську, Чернівецьку області, але нижчий, ніж у Львівській.

Валова додана вартість (ВДВ), яка є основною складовою ВРП, у 2017 р. становила 55300 млн. грн. у фактичних цінах. Частка ВДВ у загальному обсязі ВДВ України склала 2,2 %. Обсяг ВДВ по області перевищив рівень 2016 р. на 6,4%.

Ключову роль незмінно відіграють такі сфери економічної діяльності, як промисловість (28 %), сільське, лісове та рибне господарство (14,4 %), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (11,6 %), транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність (6,4 %), будівництво (4,5 %).

2.7. ІНФРАСТРУКТУРА

2.7.1. ТРАНСПОРТНА МЕРЕЖА

На сьогодні транспортний комплекс Івано-Франківського регіону достатньо розвинений, має розгалужену мережу залізниць, автомобільних доріг, аеропорт, що визначає його місце і надає певної ваги серед інших регіонів країни.

Протяжність автомобільних доріг загального користування державного значення, що проходять територією області, складає 1 004,1 км, з них:

- міжнародні – 33,8 км (М-12 Стрий – Знам’янка);
- національні – 407,8 км, а саме:
 - Н-09 Мукачеве – Львів – 187,0 км;
 - Н-10 Стрий – Мамалига – 187,0 км;
 - Н-18 Івано-Франківськ – Тернопіль – 33,8 км.
- регіональні – 384,7 км, а саме:
 - Р-20 Снятин – Тязів – 111,4 км;
 - Р-21 Долина – Хуст – 45,0 км;
 - Р-24 Татарів – Кам’янець-Подільський – 168,9 км;
 - Р-38 Богородчани – Гута – 37,5 км;
 - Р-62 Криворівня – Чернівці – 21,9 км.
- територіальні – 177,8 км, а саме:
 - Т-09-03 Галич – Підгайці – Сатанів – 12,7 км;
 - Т-09-05 Делятин – Раківчик – 28,1 км;
 - Т-09-06 Івано-Франківськ – Надвірна – 26,7 км;
 - Т-09-09 Снятин – Косів – Старі Кути – 48,7 км;
 - Т-09-10 Бурштин – Калуш – 32,9 км;
 - Т-14-17 Куровичі – Рогатин – 13,2 км;
 - Т-14-19 Миколаїв – Жидачів – Калуш – 15,5 км.

Мережа автомобільних доріг загального користування місцевого значення складає 3 117,5 км. В тому числі: обласного значення – 942,5 км, районного значення – 2175,0 км. На цих дорогах знаходиться 813 мостів і шляхопроводів протяжністю 16 489 пог. метрів.

За період 2015–2019 років обсяг фінансування ремонту доріг склав 4,9 млрд. гривень. Протяжність відремонтованого покриття близько 500 км. За цей період з’єднано відремонтованими дорогами Івано-Франківськ – Львів, Івано-Франківськ – Чернівці, Івано-Франківськ – Рахів, відремонтовано окремі ділянки від Татарова до Косова, а також в Коломийському та Городенківському районах.

З метою забезпечення відновлення автомобільних доріг в наступні періоди Службою автомобільних доріг в області розроблено Стратегію відновлення доріг, мостів та шляхопроводів на автомобільних дорогах

загального користування державного значення в Івано-Франківській області на 2020 – 2022 роки. Відповідно до якої, впродовж зазначених років заплановано відремонтувати 566 км покриття автомобільних доріг та 10 мостових переходів, протяжністю 878 пог. м. Орієнтовна вартість зазначених робіт складає 9,4 млрд. гривень.

Щільність мережі автомобільних доріг в межах Івано-Франківської області становить 295 км/тис.км², що вище середнього показника по Україні (274 км/тис.км²) в 1,08 раза.

Станом на сьогодні одним з пріоритетних завдань є розвиток автомобільних доріг області, а саме: забезпечення ефективного функціонування і безпеки дорожнього руху; забезпечення транспортної доступності між обласним центром, районними центрами та містами обласного значення; збільшення інвестиційної привабливості.

По території області проходять залізничні лінії загальною протяжністю 493,6 км, щільність мережі залізниць складає 35 км/тис.км², що приблизно дорівнює середньому показнику по Україні, який складає 36 км/тис.км². На сьогодні в області відсутні електрифіковані залізничні лінії.

Також в області функціонує міжнародний аеропорт «Івано-Франківськ», розташований у південно-західній частині за 4,4 км від центру міста Івано-Франківська.

Область має добре налагоджене міжобласне та міжнародне автобусне сполучення, зокрема, її територією проходять автобуси майже 50 міжнародних маршрутів до таких країн, як Італія, Польща, Чехія, Іспанія, Латвія, Молдова, Білорусь та понад 100 міжобласних.

Рівень забезпечення населених пунктів області регулярним автобусним сполученням складає понад 97 відсотків, що є одним з кращих показників у країні. Забезпечено стабільне функціонування майже тисячі автобусних маршрутів загального користування.

У динаміці вантажних перевезень області протягом 2014–2017 рр. спостерігалось зростання обсягів перевезених (відправлених) вантажів. Проте, у 2018 р. обсяг перевезених вантажів склав 19,1 млн.т, що на 26 % менше, ніж роком раніше, проте, більше як на третину перевищив рівень 2014 року.

Такі динамічні процеси стали наслідком змін у вантажоперевезеннях на автомобільному транспорті, питома вага якого у 2018 р. у перевезенні вантажів в області склала 62,3% (у 2014 р. – 76,4%). Зокрема, автомобільним транспортом підприємств та фізичних осіб-підприємців перевезено 11,9 млн.т вантажів, що складає майже 60% обсягу вантажних перевезень 2017 р. та 111% рівня 2014 року.

На залізничному транспорті відбувалося зростання вантажних перевезень. Зокрема, у 2018р. залізницею відправлено 7,2 млн.т вантажів, що на 27,9 % більше обсягів 2017р. та у 2,2 раза обсягів 2014року.

На ринку пасажирських перевезень області у 2014–2018рр. загалом зменшилася кількість перевезених (відправлених) пасажирів. Проте, досягнувши у 2016р. найменшого протягом 5 років свого значення (76,7 млн. пасажирів) спостерігається динаміка зростання пасажиропотоків, насамперед, - на автомобільному (включаючи автоперевезення транспортом фізичних осіб-підприємців) та тролейбусному транспорті. Загалом у 2018р. громадським транспортом скористались 85,7 млн. пасажирів проти 105,7 млн. - у 2014році.

В області відсутні автомобільні та пішохідні пункти пропуску через державний кордон України, що не сприяє розвитку торгово-економічної співпраці з країнами Європейського Союзу [50].

Структура доріг Івано-Франківської області

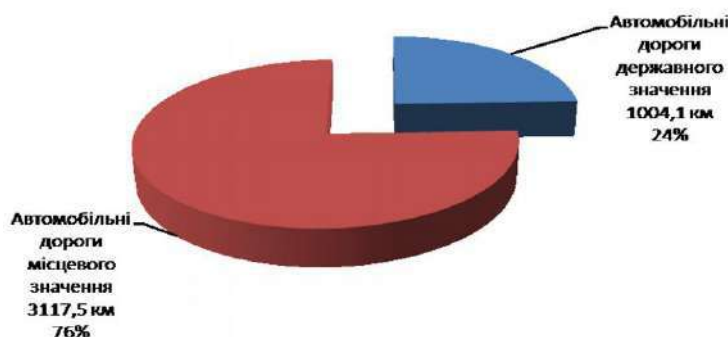

Рис. 2.47. Структура доріг Івано-Франківської області

2.7.2. ІНФРАСТРУКТУРА ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

За попередніми даними Головного управління статистики протягом 2020р. від економічної діяльності підприємств та організацій, зареєстрованих на території області, та у домогосподарствах утворилось (за попередніми даними) 1729,8 тис.т відходів, у тому числі відходів I класу небезпеки – 6,3 т, II класу – 4,5 тис.т, III класу – 0,5 тис.т, IV класу небезпеки – 1724,8 тис.т. У загальнодержавних обсягах відходів, утворених протягом року, частка області була незначною і склала 0,4%.

Від економічної діяльності підприємств та організацій утворено 1565,7 тис.т або 90,5% загальнообласного обсягу відходів (99,7% з них належать до IV класу небезпеки), у домогосподарствах – 164,1 тис.т або 9,5% (усі IV класу небезпеки).

У структурі утворених відходів за категоріями матеріалів усі відходи I класу небезпеки – це непридатне обладнання, серед відходів II класу небезпеки переважали шлами та рідкі відходи очисних споруд (96,5% обсягу утворених відходів), III класу – текстильні (67,3%) та хімічні відходи (31,4%), IV класу – ґрунтові відходи (53%).

Утилізовано протягом 2020р. 525,3 тис.т відходів, спалено 50 тис.т відходів. Із загальної кількості спалених відходів майже усі використано у вигляді палива чи іншим чином для отримання енергії. У спеціально відведені місця чи об'єкти у 2020р. видалено 1164,2 тис.т відходів.

Майже усі утилізовані та усі спалені і видалені у спеціально відведені місця чи об'єкти у 2020р. відходи належали до IV класу небезпеки.

У спеціально відведених місцях чи об'єктах підприємств та організацій, зареєстрованих на території області, на кінець 2020р. накопичено 6,7 млн.т відходів I–IV класів небезпеки. Основну частину (99,5% або 6713,6 тис.т) з них складають малонебезпечні відходи IV класу небезпеки, 30,6 тис.т – I–III класів небезпеки.

Таблиця 2.46. Утворення та поводження з відходами I-IV класів небезпеки за категоріями матеріалів у 2020 році

	Утворено	Утилізова но	Спалено	У т. ч. з метою		Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти
				Отриманн я енергії	Теплового перероблення	
Усього	1729811,5	525326,0	49977,8	48402,3	1575,5	1164227,3
Відходи кислот, лугів чи солей	10251,8	15,4	-	-	-	-
Відпрацьовані оливи	143,8	28,4	-	-	-	-
Хімічні відходи	199,7	-	-	-	-	10,0
Осад промислових стоків	24097,8	301,4	-	-	-	20656,6
Шлами та рідкі відходи очисних споруд	4356,2	-	-	-	-	407,8
Відходи від медичної допомоги та біологічні	67,4	0,1	-	-	-	-
Відходи чорних металів	3241,4	-	-	-	-	-
Відходи кольорових металів	271,1	0,1	-	-	-	-
Скляні відходи	244,4	6781,8	-	-	-	0,9
Паперові та картонні відходи	1577,9	-	0,5	0,5	-	-
Гумові відходи	113,4	132,0	-	-	-	-
Пластикові відходи	1119,3	110,0	-	-	-	2,0

Деревні відходи	54054,3	1784,2	48371,0	48364,9	6,1	411,0
Текстильні відходи	478,4	140,0	1,9	1,9	-	-
Непридатне обладнання	8,1	-	-	-	-	-
Непридатні транспортні засоби	3,8	-	-	-	-	-
Відходи акумуляторів та батарей	12,9	-	-	-	-	-
Відходи тваринного походження та змішані харчові	4443,2	1390,2	1569,4	-	1569,4	1,7
Відходи рослинного походження	46181,9	39030,8	35,0	35,0	-	-
Тваринні екскременти, сеча та гній	451239,7	439379,3	-	-	-	0,3
Побутові та подібні відходи	170281,4	-	-	-	-	202114,2
Змішані та недиференційовані матеріали	125,7	-	-	-	-	-
Звичайний осад	4268,1	0,1	-	-	-	4691,0
Мінеральні відходи будівництва та знесення, у тому числі змішані будівельні відходи	456,3	157,1	-	-	-	117,5
Відходи згоряння	36698,6	15354,8	-	-	-	22275,2
Інші мінеральні відходи	2322,6	20720,3	-	-	-	-

“Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів – EuropeAid/140209/DH/SER/UA”

грунтові відходи	913552,3	-	-	-	-	913539,1
------------------	----------	---	---	---	---	----------

Таблиця 2.47. Інформація про кількість діючих місць видалення ТПВ в Івано-Франківській області [45]

№ п/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою	Кількість	Площі під твердими побутовими відходами, га	Зміни площі (+/-) у відношенні до попереднього року
1	Верховинський район	-	-	-
2	Івано-Франківський район	6	35,545	-
3	Калуський район	5	22,4352	1,569
4	Коломийський район	3	23,7	-
5	Косівський район	-	-	-
6	Надвірнянський район	1	3,8	-
	Всього	15	87,3802	-

2.7.2.1. Транскордонні перевезення небезпечних відходів

З метою забезпечення дотримання вимог екологічної безпеки у здійсненні експорту, імпорту та транзиту відходів, враховуючи рекомендації Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням, Кабінет Міністрів України постановив затвердити категорії небезпечних відходів, ввезення яких в Україну забороняється, та Положення про контроль за транскордонним перевезенням відходів і їх утилізацією/видаленням. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України є спеціально уповноваженим органом у сфері контролю за транскордонним перевезенням відходів і їх утилізацією/видаленням. У 2022 році небезпечні відходи з інших країн на територію Івано-Франківської області не ввозились.

Таблиця 2.48. Основні показники утворення та поводження з відходами I–IV класів небезпеки [45]

Показники	2020	2021	2022
Утворено відходів	1729,8	790,396	650,021
Зібрано, отримано зі сторони	406,015	366,985	330,297
Утилізовано, оброблено (перероблено)	525,326	499,038	453,023
Підготовлено до утилізації	0,043	0,0472	0,0403

Спалено, у т.ч. з метою:	49,9	49,3	45,8
отримання енергії	48,4	48,6	45,2
Теплової переробки відходів	0,157	0,717	0,565
Передано для утилізації	148,242	159,238	135,790
Передано для видалення	69,561	52,607	52,589
Експортовано	-	-	-
Видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах	1164,3	253,205	146,536
у тому числі на спеціально обладнані звалища	248,263	250,765	145,365
Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах на кінець року	6744,23	-	-

2.7.3. ЕНЕРГЕТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА

Загальний обсяг виробництва електроенергії у 2021 році склав 8643,9 млн. кВт год, що на 23,9% більше ніж у 2020 році (або на 1670 млн. кВт год). Установлена електрична потужність: - ДП «Калуська ТЕЦ –Нова» 200 МВт; - ВП «Бурштинська ТЕС» 2400 МВт (12 блоків по 200 МВт); Теплова: - ВП «Бурштинська ТЕС» – 177 Гкал, в т.ч. в гарячій воді – 160 Гкал. Обсяг реалізованої продукції підприємствами з виробництва, передачі та розподілення електричної енергії за 2021 рік склав 21 290,9 млн. грн., що склав 21,8% до всієї реалізованої продукції в області.

В області станом на 01.01.2023 року функціонувало 111 промислових сонячних електростанцій, загальною потужністю 243,8 МВт, з них 8 СЕС введено в експлуатацію протягом 2022 року, загальною потужністю 11,5 МВт, які отримали ліцензію на виробництво та відпуск електроенергії по «зеленому тарифу». Окрім того, на території області налічується 13 діючих промислових СЕС, загальною потужністю близько 0,6 МВт, котрі виробляють електроенергію для потреб окремих об'єктів бюджетної сфери. Також, функціонують біогазовий завод, потужність якого складає 1,2 МВт, біогазова станція з переробки ТПВ потужністю 0,66 МВт, перша черга вітрової електростанції потужністю 0,6 МВт та 5 міні ГЕС загальною потужністю 3,9 МВт. Крім того, 3879 приватних домогосподарств приєдналися до електричних мереж АТ «Прикарпаттяобленерго» (а це 4 місце серед областей по кількості встановлених СЕС та 3 місце по потужності встановлених СЕС). Їх сумарна потужність становить 95,036 МВт, а вироблена електроенергія покриває власні потреби в межах середнього рівня споживання більше 15,5 тисяч домогосподарств. Сумарна потужність альтернативних джерел енергії в області складає близько 345,8 МВт (13,9% від загальних потужностей електроенергії області). Об'єктами відновлюваної енергетики області за 2022 рік вироблено понад 310,8 млн. кВт.год. електроенергії. На альтернативних видах палива в бюджетних закладах області працює 313 котелень на твердому паливі та 31 котельня на електриці.

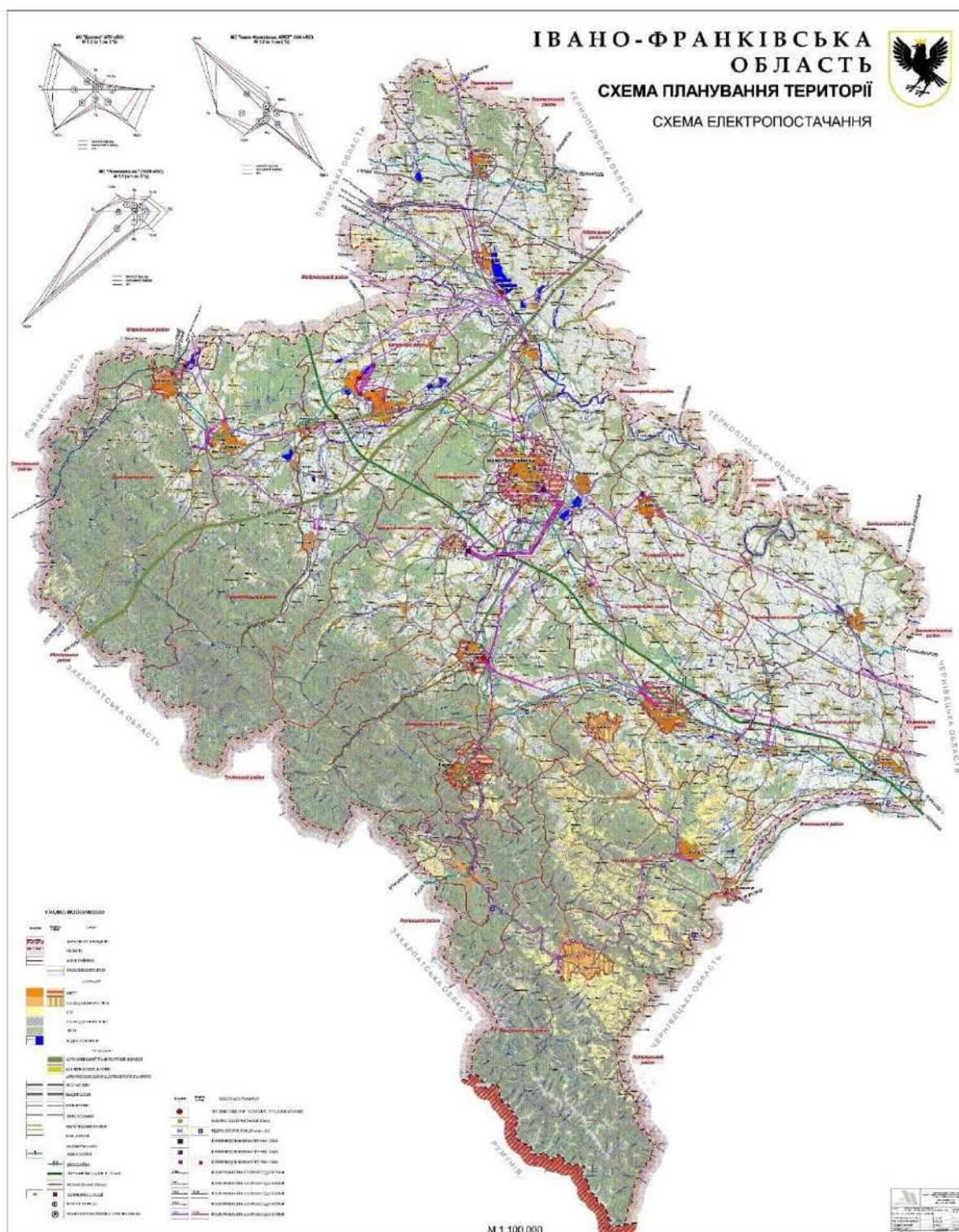

Рис. 2.46. Схема електропостачання Івано-Франківської області [38]

2.7.4. ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА

Регіональна програма інформатизації Івано-Франківської області “Цифрове Прикарпаття” на 2022-2024 роки розроблена відповідно до Конституції України, законів України “Про Національну програму інформатизації”, “Про Концепцію Національної програми інформатизації”, “Про доступ до публічної інформації”, постанови Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 56 “Деякі питання цифрового розвитку”, інших нормативно-правових документів.

Програма позиціонується як складова частина Національної програми інформатизації, що об’єднує комплекс взаємопов’язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на забезпечення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, з метою забезпечення регіону необхідною і достатньою інформацією з усіх напрямів життєдіяльності.

Основна увага у Програмі приділяється створенню та впровадженню інтегрованих проєктів, які дозволять сформувати єдину сучасну інформаційну інфраструктуру регіону та забезпечать формування та реалізацію державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації; у сфері розвитку цифрових навичок працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; у сферах відкритих даних, розвитку національних електронних інформаційних ресурсів; у сфері надання електронних та адміністративних послуг.

Програма передбачає аналіз стану пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку регіону, визначення завдань і напрямків цифровізації та очікувані результати від реалізації відповідних завдань програм.

Програму спрямовано на подальший розвиток електронного урядування (далі – е-урядування) та електронної демократії (далі – е-демократія). Запровадження технологій е-урядування та е-демократії має на меті стимулювати громадянську та політичну активність особистості та сприяти її політичній соціалізації. З іншого боку, на якісно новий рівень виходять відносини між органами влади і громадянами та бізнесом. Для координації своїх дій держава отримує максимально повні дані про позицію громадян, а останні мають відкритий доступ до офіційної інформації, можливість висловлювати свої побажання та слідувати за їх виконанням, підтримувати реальний діалог з представниками влади в онлайн режимі, лобіювати прийняття важливих законів чи рішень.

2.7.4.1. Стан і проблеми інформатизації області

Стан забезпеченості комп’ютерною технікою та програмним забезпеченням

На даний час забезпеченість комп’ютерною технікою Івано-Франківської облдержадміністрації становить 95 %. Всі комп’ютери підключені до локальної мережі. Це дозволяє отримувати доступ до мережі Internet, електронної пошти, мережесервісів на всіх робочих місцях.

Разом з тим, у найбільш складному стані за рівнем інформатизації знаходяться районні державні адміністрації та територіальні громади. Рівень забезпеченості комп’ютерною технікою в них у середньому сягає 87%, 25% з якої є морально застарілою.

Потребує вирішення питання легалізації пропріетарних комп’ютерних програм, що використовуються в роботі органів виконавчої влади та місцевого самоврядування області. Так, за результатами щорічної інвентаризації комп’ютерних програм в облдержадміністрації та її структурних підрозділах відсоток примірників програмного забезпечення, що потребує легалізації, становить 41,7 – для операційних систем комп’ютерів загального призначення та 64,1 – для прикладних комп’ютерних програм.

Також слід розглянути доцільність використання пропрієтарного програмного забезпечення та вивчити можливість та умови для поступового переходу на програмне забезпечення з відкритим кодом в органах державної влади області.

Стан забезпеченості доступом до мережі Інтернет

Більшість нових технологій залежні від доступності ресурсів мережі Інтернет і суміжних сервісів. Підключення до мережі Інтернет дає змогу розвивати потенціал і конкурентоспроможність регіону і держави у цифровому світі. Дуже швидке підключення (“very fast connection”) до мережі Інтернет називають широкопasmовим доступом (далі – ШСД) або бродбендом (“broadband” – в країнах Європи і США).

Відповідно до звіту національної комісії регулювання зв'язку України станом на 01.09.2021 на території Івано-Франківської області функціонує 98 провайдерів зв'язку, які надають послуги доступу до мережі Інтернет за різними технологіями.

В цьому році запрацювала державна програма “Інтернет субвенція” в рамках якої територіальні громади отримують державне фінансування для підключення до оптичного інтернету закладів соціальної інфраструктури, що розташовані в населених пунктах без Інтернет-покриття на базі волоконно-оптичних мереж. Зокрема у 2021 році в рамках цієї програми 6 територіальних громад області отримали фінансування у розмірі близько 1,6 млн. грн.

Водночас, протягом останніх років проводиться активна розбудова та модернізація мереж мобільних операторів.

За даними операторів мобільного рухомого зв'язку, на сьогодні повністю модернізовано обладнання бездротової частини мереж не тільки шляхом заміни існуючого обладнання на обладнання з підтримкою 3G та 4G, а й завдяки встановленню додаткових сучасних базових станцій для забезпечення надійного та якісного покриття. Це дозволило забезпечити достатню потужність та пропускну здатність мереж доступу для того, щоб користувачі мали змогу отримувати більші обсяги якісного швидкісного мобільного Інтернету.

Більшість із перелічених вище провайдерів та операторів зв'язку працює у містах та районних центрах і забезпечує швидкість Інтернет-з'єднання 100 Мбіт/с і вище. Однак залишається проблемним питання доступу до мережі інтернет у сільській місцевості та гірських населених пунктах, особливо це стосується закладів освіти, охорони здоров'я та соціальної сфери.

Прозорість та доступність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області

Відкритість діяльності органів влади та органів місцевого самоврядування є одним із пріоритетних напрямів цифровізації. Станом на сьогодні інформація про діяльність органів влади в області висвітлюється на офіційних веб-порталах Івано-Франківської облдержадміністрації, райдержадміністрацій та територіальних громад, структурних підрозділів облдержадміністрації, а також на відповідних сторінках соціальних мереж Facebook, Youtube тощо. Інформаційне наповнення вищезгаданих веб-ресурсів здійснюється відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 04.01.2002 № 3 “Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади”. Веб-ресурси органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області успішно забезпечують: підвищення інформованості населення щодо діяльності органів виконавчої влади області; доступ до публічної інформації та відкритих даних; комунікацію між владою та громадянами; отримання реакції населення на діяльність влади; контроль та участь громадян у розробленні та реалізації державної політики; повернення

довіри громадян до інститутів та посадових осіб виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; надання електронних послуг.

Доступ до адміністративних послуг області здійснюється через Центри надання адміністративних послуг, які в своїй роботі використовують електронні сервіси електронної ідентифікації та програмні продукти “Універсам Послуг” та “Вулик”. Використання вищезгаданих програмних комплексів дозволило автоматизувати робочі місця адміністраторів та зробити процес надання адміністративних послуг прозорим. Наступним етапом передбачено створення електронного сервісу надання адміністративних послуг через веб-портالي відповідних органів влади та органів місцевого самоврядування.

2.7.4.2. Головна мета, завдання та пріоритети цифровізації Івано-Франківської області

Головною метою цифровізації області є створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб громадян, органів державної влади і місцевого самоврядування, організацій та суспільних об’єднань на основі формування і використання інформаційних ресурсів та реалізації сучасних інформаційних технологій. Це також забезпечення органів влади та місцевого самоврядування повною й достовірною інформацією для підтримки процесів прийняття управлінських рішень, запровадження інноваційних підходів та інструментів е-урядування, е-демократії, розвиток інфраструктури відкритих даних тощо.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки” визначено напрямки цифровізації регіонів, а саме:

- проведення реінжинірингу публічних послуг; удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує механізм надання публічних послуг, та забезпечення їх впровадження через Єдиний державний веб-портал електронних послуг “Портал Дія”;
- забезпечення електронної взаємодії між національними реєстрами, реєстрами органів місцевого самоврядування, а також іншими електронними інформаційними ресурсами із синхронною швидкістю передачі даних не менше 100 Мбіт/с з дотриманням вимог щодо кібербезпеки;
- запровадження можливості отримання електронних послуг через смартфон та через мобільний додаток Єдиного державного веб-порталу електронних послуг “Портал Дія”, облаштування відкритих Wi-Fi зон у громадських місцях;
- забезпечення пріоритетного впровадження та розвиток системи електронного документообігу;
- забезпечення розвитку платформ та офіційних порталів органів місцевого самоврядування;
- впровадження та поширення в регіонах інтегрованої системи електронної ідентифікації “ID.GOV.UA”;
- сприяння створенню електронних комунальних та державних архівів та регіональних дата-центрів;
- забезпечення переведення пріоритетних публічних послуг, у тому числі відкритих даних та інструментів електронної демократії, в електронну форму;
- забезпечення безперешкодного доступу до високошвидкісного Інтернету всіх населених пунктів (насамперед сільських та малих міст), створення умов для ринкової конкуренції між провайдерами;

- забезпечення підключення до грудня 2024 року 100 відсотків державних установ та соціальних закладів до широкосмугового Інтернету із швидкістю від 100 Мбіт/с;
- запровадження у приміщеннях державних органів, соціальних закладів та комунальних установ відкритих Wi-Fi зон для вільного під'єднання до Інтернету відвідувачами та працівниками;
- створення каналів для прокладення волоконно-оптичних кабелів зв'язку під час капітального ремонту доріг, фасадів будівель, створення нових житлових та виробничих зон, придорожного освітлення;
- впровадження використання систем відеоспостереження, контролю за якістю повітря, рівнем забруднення на будівлях державних органів, соціальних закладів та комунальних установ для створення загальнодержавної мережі фіксації подій та природних явищ;
- запровадження механізмів зменшення витрат операторів у регіонах з низьким рівнем покриття мобільним зв'язком та Інтернетом;
- забезпечення цільового фінансування поширення Інтернету в державних установах, соціальних закладах, розміщених у віддалених населених пунктах або за їх межами.

Ураховуючи вищезгадані пріоритети та вимоги до структури завдань регіональної програми інформатизації, до заходів регіональної програми інформатизації буде віднесено:

- нормативно-правове, організаційне та методичне забезпечення програми;
- розвиток цифрової інфраструктури;
- інформаційне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади шляхом розробки та впровадження правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових, технологічних, методичних умов розвитку інформаційного суспільства з урахуванням світових тенденцій;
- розвиток та модернізація системи технічного захисту інформації, а також інформаційної безпеки в цілому;
- наближення інформаційної інфраструктури до громадян та бізнесу;
- розширення цифрової сфери надання послуг населенню та бізнесу.

Принципи формування та виконання Програми

Формування завдань та заходів Програми відбувається за наступними принципами:

- відкритість та прозорість;
- комплексність, системність, взаємоузгодженість та наукова обґрунтованість;
- забезпеченість ресурсами; відповідність нормативно-правовій базі.

Реалізація Програми має здійснюватися з дотриманням таких основних принципів:

- узгодженість регіональних пріоритетів інформатизації з основними напрямками соціально-економічного розвитку області та Національної програми інформатизації;
- спадковість, поступовість і безперервність під час реалізації завдань Програми на наступні роки;

- відкритість, прозорість процесу виконання завдань та заходів Програми; випереджаючий розвиток нормативно-правової бази з урегулювання відносин учасників створення, розповсюдження й використання інформаційних продуктів і послуг;
- моніторинг та оцінювання виконання завдань.

Успішність реалізації Програми забезпечується:

- належним ступенем координації, розробки та реалізації регіональної, міжгалузевих, відомчих програм інформатизації щодо цілей, етапів, ресурсів та об'єктів робіт;
- належним рівнем організаційного й фінансового забезпечення реалізації завдань інформатизації;
- ефективним управлінням ресурсами (їх перерозподілом та концентрацією на користь пріоритетних та найбільш результативних напрямів інформатизації) на основі постійного моніторингу виконання завдань.
- Завданнями Програми передбачено продовження напрямів розвитку інформатизації регіону, започаткованих у програмах інформатизації за попередні роки.

Передбачаються такі джерела фінансування Програми:

- кошти обласного бюджету (у разі необхідності досягнення загальнодержавних цілей – кошти державного бюджету на засадах співфінансування);
- кошти місцевих бюджетів (у тому числі на засадах співфінансування);
- інші джерела, не заборонені чинним законодавством України.

Райдержадміністраціям, органам місцевого самоврядування доцільно забезпечити розроблення та/або доопрацювання місцевих програм інформатизації, передбачивши відповідні завдання і заходи, визначені Програмою, а також обсяги їх фінансування.

Організаційне забезпечення виконання Програми

Контракти з виконання завдань (робіт) Програми інформатизації укладаються на період бюджетного року відповідно до чинного законодавства.

Функції державного замовника та координація робіт щодо виконання завдань Програми покладаються на управління цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Івано-Франківської облдержадміністрації.

Програма згідно з чинним законодавством може щороку коригуватися та затверджуватися в установленому порядку.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 644 “Про затвердження Порядку формування та виконання регіональної програми і проєкту інформатизації” щорічно до 15 числа місяця, що настає за звітним, зведені звіти про хід виконання завдань (робіт) Програми інформатизації надаються Генеральному державному замовнику Національної програми Інформатизації в особі Міністерства цифрової трансформації України.

Безпосередній контроль за виконанням заходів і завдань Програми здійснює відповідальний виконавець, а за цільовим та ефективним використанням коштів – головний розпорядник коштів.

З метою системного аналізу реалізації Програми щорічно проводитиметься моніторинг її виконання.

На сьогодні цифровізація регіону має розглядатися як ефективний засіб соціально-економічного розвитку, створення нових форм підприємницької діяльності, демократизації громадського життя, удосконалення системи управління. Інформація, нові інформаційні технології, інформаційно-аналітичні системи різноманітного рівня та призначення виступають як найважливіші чинники, що визначають у сучасному світі рівень та якість життя всіх членів суспільства.

Процес інформатизації є наукомістким, трудомістким, фондоемним та тривалим, а початкові етапи інноваційного циклу створення засобів інформатизації є витратними і обсяги таких витрат є значними.

Ефективність інформаційних технологій, що впроваджуються, залежить як від їх вмілого застосування, впливу на підвищення продуктивності та якості праці управлінців, так і від зменшення витрат на інформатизацію, яке досягається оптимальною організацією проектування, створення та функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем та інфраструктури інформатизації.

Найважливішими наслідками інформатизації, які визначають успіх у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку, є побудова сучасної системи державного управління, розвиток телекомунікаційного середовища, створення потужних інформаційних ресурсів, розвиток пріоритетних напрямів економіки та соціальної сфери, надання рівного якісного доступу до інформації, освіти, послуг, що надаються закладами охорони здоров'я, адміністративних послуг органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування області, сприяння розбудови регіональної складової електронної інформаційної системи “Електронний Уряд”, у якому кожен громадянин міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Цифровізація області забезпечить:

- широкомасштабне впровадження у діяльність органів влади, відомств, організацій сучасних засобів та методів збирання, накопичення, оброблення і використання інформації, необхідної для задоволення соціальних і інформаційних потреб населення та прийняття обґрунтованих рішень на всіх рівнях системи управління регіоном;
- створення єдиного інформаційного простору та умов для прискореного вирішення завдань освіти та підготовки фахівців, культурного та духовного розвитку населення регіону;
- скорочення термінів та підвищення якості навчання на всіх рівнях підготовки кадрів;
- повноту і доступність національних і світових інформаційних ресурсів для широкого кола користувачів.

Результатами практичного впровадження завдань Програми стане:

- перехід технологій управлінської діяльності на сучасний світовий рівень;
- подальший розвиток телекомунікаційного середовища регіону. У результаті виконання заходів Програми усі районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування області буде підключено за широкосмуговими та швидкісними каналами до корпоративної мережі області, що дасть можливість забезпечити їх у повному обсязі послугами електронної пошти і доступом до мережі Інтернет, підключення їх до системи регіональних

інформаційних ресурсів та інше. Послідовно буде здійснюватися підключення всіх місцевих органів влади, органи місцевого самоврядування до сучасних каналів зв'язку;

- підвищення оперативності та ефективності прийняття управлінських рішень керівництвом Івано-Франківської обласної державної адміністрації та забезпечення доступу спеціалістів органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування до оперативних інформаційних та аналітичних баз даних спеціалізованої інформаційно-аналітичної системи;
- забезпечення виконання норм Закону України “Про електронні документи та електронний документообіг” в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування області;
- упровадження системи електронного документообігу та електронного цифрового підпису в усіх структурних підрозділах обласної державної адміністрації, обласної ради, районних державних адміністраціях області, органах місцевого самоврядування;
- забезпечення виконання норм Закону України “Про електронні довірчі послуги” в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування області [39].

2.7.5. ІНФРАСТРУКТУРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОБЛАСТІ

Таблиця 2.49. Структура закладів охорони здоров'я Івано-Франківської області

	Назва підприємства/ установи/ організації	Керівник	Адреса
1	КНП "Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради"	Грищук Остап Іванович	м. Івано-Франківськ, вул. Федьковича, 91, 76008
2	КНП "Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради"	Мельник Тарас Михайлович	м. Івано-Франківськ, вул. Євгена Коновальця, 132, 76018
3	КНП "Прикарпатський клінічний онкологічний центр" Івано-Франківської обласної ради"	Романчук Володимир Романович	м. Івано-Франківськ, вул. Медична, 17, 76018
4	КНП "Івано-Франківський обласний перинатальний центр Івано-Франківської обласної ради"	Павлушинський Юрій Миколайович	м. Івано-Франківськ, вул. Чорновола, 49, 76018
5	КНП "Івано-Франківський обласний клінічний кардіологічний центр Івано-Франківської обласної ради"	Якимчук Віктор Миколайович	м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 114, 76000

6	КНП "Прикарпатський наркологічний центр Івано-Франківської обласної Ради"	Скопич Валерій Анатолійович	м. Івано-Франківськ, вул. Млинарська, 21, 76010
7	КНП "Прикарпатський обласний клінічний центр психічного здоров'я Івано-Франківської обласної ради"	Мулик Мирон Іванович	м. Івано-Франківськ, вул. Медична, 15, 76011
8	КНП "Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради"	Налужний Василь Степанович	м. Івано-Франківськ, вул. Млинарська, 21, 76010
9	КНП "Івано-Франківський спеціальний заклад надання психіатричної допомоги Івано-Франківської обласної ради"	Клочаний Михайло Васильович	с. Підмихайлівці, вул. Медична, 1, 77050
10	КНП "Обласний госпіталь ветеранів війни Івано-Франківської обласної ради"	Федоришин Володимир Євгенійович	м. Коломия, вул. Шкрумеляка, 26, 78200
11	КНП "Івано-Франківський обласний клінічний центр паліативної допомоги Івано-Франківської обласної ради"	Слугоцька Ірина Володимирівна	м. Івано-Франківськ, вул. Новаківського, 8, 76002
12	КНП "Івано-Франківська обласна клінічна інфекційна лікарня Івано-Франківської обласної ради"	Стовбан Микола Петрович	м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Сагайдачного, 66, 76007
13	КНП "Обласна клінічна стоматологічна поліклініка Івано-Франківської обласної ради"	Марич Петро Степанович	м. Івано-Франківськ, вул. Тарнавського, 6, 76015
14	КНП "Прикарпатський клінічний шкірно-венерологічний центр Івано-Франківської обласної ради"	Цідило Іванна Григорівна	м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 10, 76000

15	КНП "Івано-Франківський обласний фтизіопульмонологічний центр Івано-Франківської обласної ради"	Рудко Ігор Васильович	м. Івано-Франківськ, вул. Матейки, 53, 76000
16	КНП "Долинський протитуберкульозний диспансер" Долинської районної ради	Яворська Марія Богданівна	м. Долина, вул. Міцкевича, 44, 77500
17	КНП "Івано-Франківський обласний центр громадського здоров'я Івано-Франківської обласної ради"	Левицький Богдан Богданович	м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 101, 76018
18	КНП "Обласний клінічний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф івано-Франківської обласної ради"	Матейко Мирон Федорович	м. Івано-Франківськ, вул. Софіївка, 39, 76009
19	КНП "Прикарпатський обласний центр служби крові Івано-Франківської обласної ради"	Дожджанюк Ігор Васильович	м. Івано-Франківськ, вул. С.Бандери, 23, 76018
20	Івано-Франківський обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики	Стах Тарас Іванович	м. Івано-Франківськ, вул. Мазепи, 101, 76018
21	Обласна наукова медична бібліотека	Сідлярчук Ганна Михайлівна	м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 101, 76018
22	Івано-Франківське обласне бюро судово-медичної експертизи	Іваськевич Ігор Богданович	м. Івано-Франківськ, Новгородська, 15, 76018
23	Івано-Франківське обласне бюро медико-соціальної експертизи	Кулаєць Михайло Іванович	м. Івано-Франківськ, вул. Переславська, 27, 76014
24	Івано-Франківська обласна база спеціального медичного постачання	Попадинець Ірина Василівна	м. Івано-Франківськ, вул. Франка, 17, 76018

25	Івано-Франківський базовий медичний коледж	Стасюк Володимир Васильович	м. Івано-Франківськ, вул. Гетьмана Мазепи, 165, 76026
26	Коломийський медичний коледж ім. І.Франка	Васкул Василь Петрович	м. Коломия, вул. І. Франка, 14, 78200
27	КНП "Обласний дитячий санаторій "Сніжинка" обласної ради"	Шеремета Ігор Прокопович	м. Яремче, вул. Галицька, 1, 78500
28	КНП Івано-Франківський обласний спеціалізований кістково-туберкульозний санаторій "Смерічка"	Марусин Васирина Павлівна	смт. Ворохта, вул. Д. Галицького, 65, 78595
29	КНП "Івано-Франківський обласний дитячий санаторій "Ясень" імені Митрополита Андрея Шептицького Івано-Франківської обласної ради"	Васильків Зіновій Володимирович	с. Ясень, вул. Шевченка, 1, 77673
30	КНП "Івано-Франківський обласний спеціалізований будинок дитини Івано-Франківської обласної ради"	Кузнецова Галина Петрівна	м. Надвірна, вул. Руднева, 24, 78405
31	КНП " Івано - Франківський Обласний Дитячий Психоневрологічний Санаторій івано - франківської обласної Ради"	Карпець Олег Адріанович	смт. Єзупіль, вул. Степана Бандери , 19, 77411

2.8. АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ОБЛАСТІ

Івано-Франківська область (до 1962 року – Станіславська область) була утворена 4 грудня 1939 року. Область розташована на південному заході України і межує з Львівською, Тернопільською, Чернівецькою та Закарпатською областями. На крайньому півдні область межує з Румунією.

Адміністративно-територіальна характеристика

Площа області 13,9 тис. км²

За адміністративно-територіальним поділом на початок 2021 року область налічує 6 районів, 15 міст, 24 селища. В області створені 15 міських територіальних громад, 23 селищні та 24 сільські територіальні громади.

Всього в області налічується 804 населених пункти, з них – 765 сільські.

Обласний центр – м. Івано-Франківськ. Віддаль від центру до Києва в км: залізницею – 716, шосейними шляхами – 614.

Райони області: Верховинський, Івано-Франківський, Калуський, Коломийський, Косівський, Надвірнянський.

Рис. 2.47. Схема розміщення регіону в планувальній структурі території України [41]

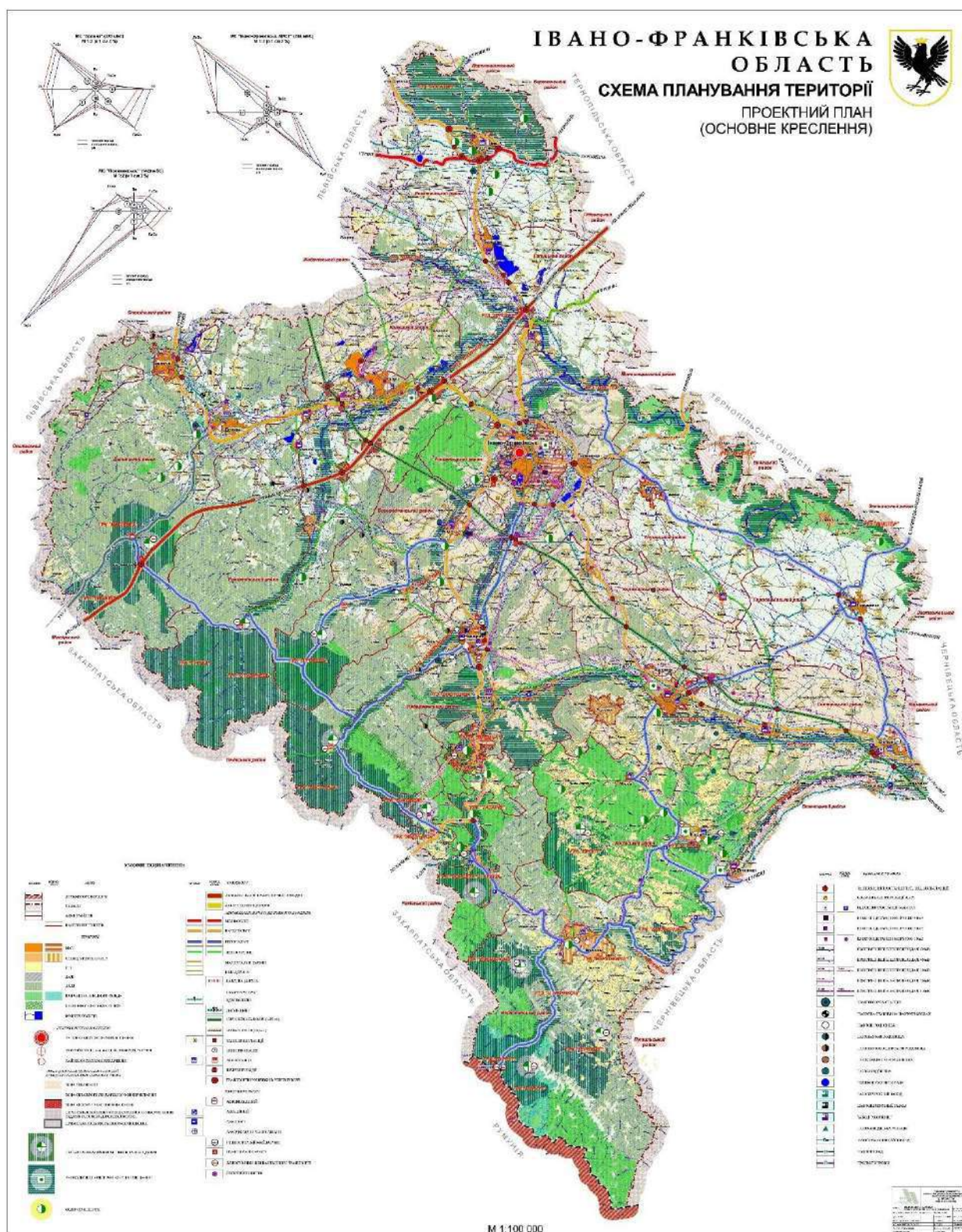

Рис. 2.48. Проектний план (основне креслення) Івано-Франківської області [42]

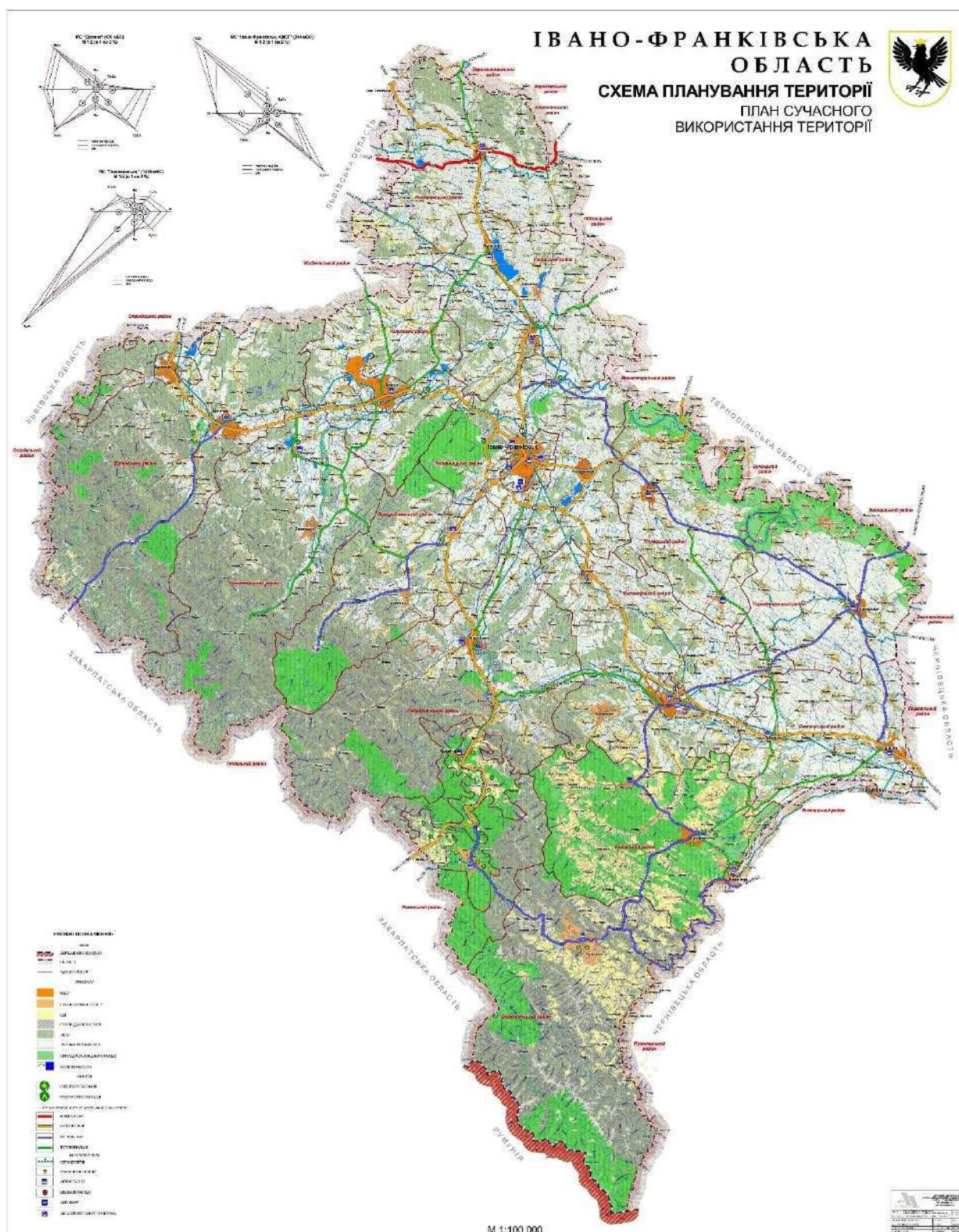

Рис. 2.49. План сучасного використання території [43]

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Siple P. A., Passel C. F. Measurements of dry atmospheric cooling in subfreezing temperatures. Proceedings of the American Philosophical Society. April 1945, vol. 89 (1), pp. 177–199.
2. ДИСКОМФОРТ ПОГОДНИХ УМОВ ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ В УКРАЇНІ Укр. гідрометеорол. ж., 2017, №20 Малицька
3. Балабук В.О. Оцінювання сучасних змін термічного режиму України/В.О. Балабук, Л.В. Малицька// Геоінформатика, 2017.–№4(64)–С.5-20
4. Балабук В.О.Динаміка середньорічних показників температури повітря і кількості опадів в окремих ґрунтово-кліматичних зонах України./Л.В.Малицька, О.М.Лавриненко// Адаптація агротехнологій до змін клімату: ґрунтово-агрохімічні аспекти:колективна монографія.- Харків:Стильна типографія,2018.-С.14-44.
5. Extreme weather events in Ukraine: occurrence and changes/ Vira Balabukh, Olena Lavrynenko, Volodymyr Bilaniuk, Andriy Mykhnovych and Olha Pylypovych// Extreme Weather, Edited by:Prof. Philip John Sallis. – London.: IntechOpen, 2018.– p.85-105; DOI: 10.5772/intechopen.77306; ISBN: 978-1-78923-613-2;Print ISBN: 978-1-78923-612-5; <https://www.intechopen.com/books/extreme-weather/extreme-weather-events-in-ukraine-occurrence-and-changes>
6. Бабиченко В.Н., Кобзистий П.І. Про градову діяльність на експериментальному метеорологічному полігоні //Тр.УкрНІГМІ.- 1969.-Вип.82.-с.138-145
7. Лебедєв А.Н. Тривалість гроз на окремих ділянках території. Тр.ГГО,1958, Вип.85
8. <https://hess.copernicus.org/articles/11/1633/2007/hess-11-1633-2007.pdf>
9. <https://www.plantmaps.com/koppen-climate-classification-map-europe.php>
10. <https://jakubnowosad.com/katalogua/02-char-geo.html>
11. <https://collectedpapers.com.ua/ru/nature-of-ivano-frankivsk-region/tektonichna-budova-ivano-frankivskoyi-oblasti>
12. <http://wdc.org.ua/uk/node/194>
13. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/mar/8499/19.pdf>
14. <http://zgt.com.ua/wp-content/uploads/2014/09/%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-ETRS89-%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96.pdf>
15. <https://learn.ztu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=39952>
16. <https://geomap.land.kiev.ua/water.html>
17. http://www.ecoj.dea.kiev.ua/archives/2020/2/part_2/20.pdf
18. <https://geomap.land.kiev.ua/obl-8.html>

19. <https://www.fao.org/soils-portal/data-hub/soil-maps-and-databases/faounesco-soil-map-of-the-world/en/>
20. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Івано-Франківської області на 2024 рік. - [Zvit SEO proektu prohramy ekonomichnoho ta sotsial'noho rozvytku Iv-Fr. oblasti na 2024 rik-2.docx \(live.com\)](#)
21. Проект Плану управління річковим басейном Дністра (2025-2030)
22. <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-9.html>
23. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/zakhistu-teritoriy.jpg>
24. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895-2022-%D1%80#n192>
25. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/kulturnoi-spadshchini.jpg>
26. https://mkp.gov.ua/files/pdf/Nacional_znachenia/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE-%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB..pdf
27. <http://cultcenter.if.ua/nematerialna-kulturna-spadshchyna/>
28. <https://mkp.gov.ua/files/pdf/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2%20%D0%BD%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%9>
29. <https://lib.if.ua/exhib/1534076885.html>
30. <https://pobudovano.com.ua/news/znayomimos-z-istorichnimi-budivlyami-ivano-frankivska-palats-pototskikh>
31. <https://www.shukach.com/uk/node/45817>
32. <https://www.mvk.if.ua/thistory/38787>
33. <https://www.mvk.if.ua/thistory/38772>
34. <https://iftourism.com/places/virmenska-cerkva>
35. <https://www.ratusha.if.ua/%D1%84%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA-100-%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%96%D0%B2-%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D1%96-%D1%81%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D0%B8%D0%B2/>
36. <https://www.mvk.if.ua/thistory/38783>
37. <https://karpatium.com.ua/hirski-masyvy/pip-ivan-chornohirskyi>
38. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/sxema-2019-elektropostachannya.jpg>
39. <https://orada.if.ua/decision/416-14-2022/>
40. <https://www.if.gov.ua/pidpriyemstva-ta-ustanovi-shcho-nalezhat-do-sferi-upravlinnya-oda/perelik-pidpriyemstv-ustanov-ta-organizacij-shcho-nalezhat-do-sferi-upravlinnya-departamentu-ohoroni-zdorovya>
41. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/sxema-20119-ukraine.jpg>
42. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/plan-osnovne-kreslennya.jpg>

43. <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%202021/sxema-2019-oporniy-plan.jpg>
44. Екологічний паспорт Івано-Франківської області за 2022 р. – Режим доступу: <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2023/ekolohichnyy-pasport-ivano-frankivskoyi-oblasti-za-2022-rik-1.pdf>
45. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в івано-франківській області в 2022 році. - Режим доступу: <https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/documentu-2023/Rehional%CA%B9na%20dopovid%CA%B9%20pro%20stan%20navkolyshn%CA%B9oho%20pryr%20odnoho%20seredovyscha%20v%20oblasti%20u%202022%20rotsi.pdf>
46. ПЕРЕЛІК об'єктів культурної спадщини національного значення, які вносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, Постанова КМУ №929 від 10.10.2012 р. – Режим доступу: [Про внесення об'єктів культурної... | від 10.10.2012 № 929 \(rada.gov.ua\)](#)
47. ПЕРЕЛІК об'єктів культурної спадщини національного значення, які вносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, Постанова КМУ №928 від 03.09.2009 р. – Режим доступу: [Про занесення об'єктів культурно... | від 03.09.2009 № 928 \(rada.gov.ua\)](#)
48. Соціально-демографічна ситуація Івано-Франківської області. – Режим доступу: [Івано-Франківщина | Івано-Франківська обласна державна адміністрація \(if.gov.ua\)](#)
49. Схема транспорту Івано-Франківської області. – Режим доступу: [if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo 2021/transportu.jpg](https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/photo%2021/transportu.jpg)
50. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 рр. – Режим доступу: [Довідка \(if.gov.ua\)](#)
51. Утворення та поводження з відходами в Івано-Франківській області у 2020 році – Режим доступу: [Утворення та поводження з відходами в Івано-Франківській області у 2020 році | Олешанська територіальна громада офіційний сайт \(oleshaotg.gov.ua\)](#)

